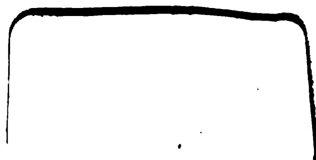
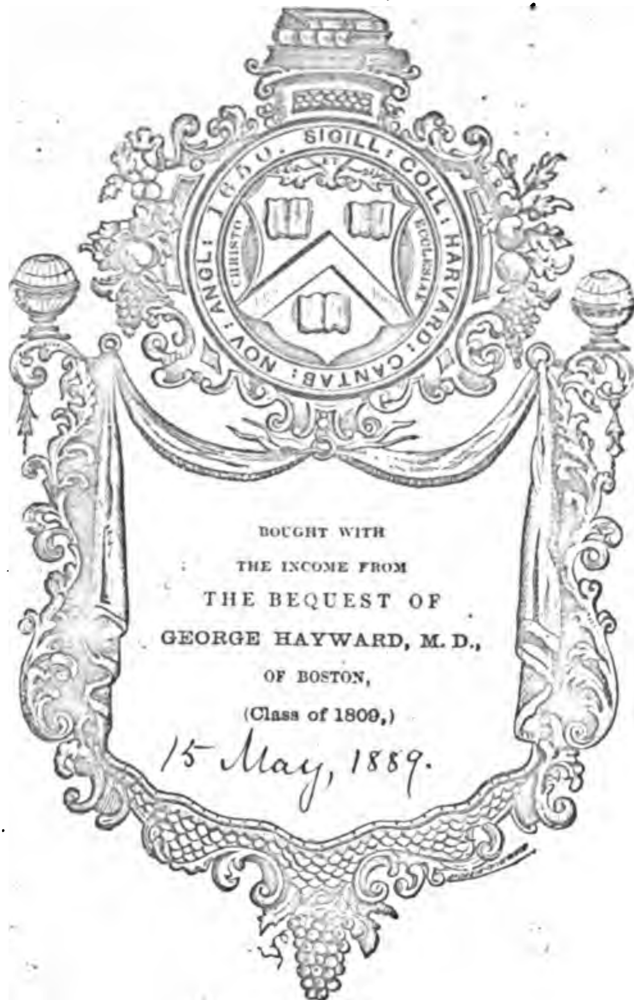

VE RI
TAS

1650. SIGILL: COLL: HARVARD: CANTAB: NOV: ANGL:
CHRISTO
ECCLESIAE

STARI

PISCI HRVATSKI.

NA SVIJET IZDAJE

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

KNIGA XVI.

U ZAGREBU 1888.

U KNIŽARNICI JUG. AKADEMIJE L. HARTMANA (KUGLI I DEUTSCH).

Anal.

DJELA

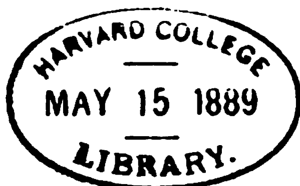
PETRA ZORANIĆA ANTUNA SASINA SAVKA GUČETIĆA BENDEVIŠEVIĆA

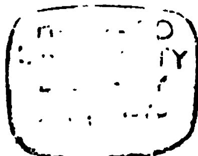
NA SVIJET IZDALA

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

U ZAGREBU 1888.

TISAK DIONIČKE TISKARE.

HARVARD COLLEGE
MAY 15 1889
LIBRARY.

PETAR ZORANIĆ.

Pošto o životu ovoga znamenitoga hrvatskoga pjesnika nigdje se ništa ne nalazi zabiļeženo[1], možemo (kao što su već činili gospp. Kukuļević i Ļubić[2]) samo što crpsti iz ńegova djela.

Petar Zoranić (lat. Petrus de Albis) rodi se godine 1508[3] u Zadru[4] od plemenite porodice[5] iz grada Nina. Za roditeļe mu ništa ne znamo; učiteļ mu je bio Matije Matijević kojemu je posvetio Planine[6]. Čini se da je Zoranić nastojao oko umanističkijeh nauka koliko se moglo u ono vrijeme, te se bavio latinskijem piscima[7], možebiti i grčkima[8] (vaļa da ne u originalu), a osobito talijanskijem: Dantom čije stihove uvlači, Petrarkom kojega citira, Jakobom Sannazzarom (1458—1530) u kojega je uzeo prvu ideu svojijeh Planina.

Po čestijem citatima iz svetoga pisma i svetijeh otaca (Jerolima i Avgustina) kao da je učio i teologiju; jeli bio fratar kao što tvrdi g. Ļubić? Tome ne bi mnogo smetalo što je pjevao ļubavne pjesme i što je (dajbudi kao što sam kaže) bio zaļubļen. Po ńegovijem riječima[9] to je sve trebalo shvatiti u alegoričkom smislu.

---

[1] Appendini (not. ist.-crit. II, 252) zna za Planine, ali o Zoraniću umije kazati samo da je iz Nina, i da je vrlo vrijedan pjesnik („poeta di molto merito").

[2] Ne znam, odakle je gosp. Ļubiću (Ogledalo II, 381) vijest da je Zoranić bio malobraćanin; također ne znam po čemu i on i Kukuļević (Stari pisci hrv. II, 16) i Šafařík (Gesch. der südslav. liter. II, 17) govore da je Zoranić umro god. 1550.

[3] Na strani 94 Divnić govori našemu piscu: „Oto prem u osam lit po dviju križih jesi"; dakle godine 1536 kad je pisao Planine, bilo je Zoraniću 28 godina.

[4] Ne u Ninu, vidi na str. 28: „Tuj blizu u Zadru gradu susedu ja rojen i uzgojen . . . jesam".

[5] Vidi na str. 28 i 69 što kaže o svojoj porodici; o grbu na str. 11.

[6] Reverendo ac vener(abili) D. Mattheo de Mattheys canonico non(ensi) Petrus de Albis nonen(sis) pat(ricius?) praeceptori integerrimo s(alutem).

[7] U Planinama citira Cicerona, Virgilija, Ovidija.

[8] Citira Platona.

[9] Str. 94.

U užoj je svezi bio Zoranić s vrijednijem i učenijem ninskijem biskupom Jurjem Divnićem iz Šibenika koji umrije godine 1530[1], te šest godina poslije ńegove smrti pjesnik na kraju Planina pripovijeda da mu se ńegov duh javi i očinski ga pokara i savjetova.

Ne može se znati, ko je bila *naglom smrtju umorena lipa, plemenita i gizdava Jele*[2], i što je upraw bila našemu pjesniku, koji spomińe ńezino *dobrohtinje* k ńemu, jer ona *zril uzrok davaše* ńegovu pjevańu, te *pod ńe sincem krila* bijaše *mnoga petja pel.*

Marulića, koga s velikijem štovańem pomińe[3], vaļa da nije lično poznao.

Ovo je sve što se dade iscrpsti iz Zoranićeva djela o ńegovu životu. Da je umro prije godine 1569, u koju su se štampale Planine, vidi se po tome što, da je bio živ, ne bi bio dao štampati pismo Matijeviću (koji je jamačno onda bio mrtav) onako kao što ga bijaše napisao 33 godine prije. Ja ne mislim da je ko drugi poslije Zoranićeve smrti dodao latinske i talijanske glose u Planinama: među ńima nema jedne koju ne bi mogao dodati sam Zoranić.

Da je Zoranić ne malo djela, osobito liričkijeh pjesama, napisao, svjedoči nam sam riječima što mu Dinara govori[4]: „Večkrat *u pismih tvojih i petju* rekal si, da ļubav sila jest i da je sfemožna i tobom da gospodi". Na strani 86 pak pomińe dva djela: „Ļubveni lov" i „Vilenica", što je pisao prije nego Planine. Poslije ovijeh jeli što pisao, ne znamo; ako i jest, sve se to izgubilo, te nam ostaju samo Planine, ali po ńima imamo žaliti i za drugijem ńegovijem djelima.

Prvu je ideu Planina Zoranić jamačno uzeo iz Sannazzarove *Arkadije*, te su, kao i ova, pisane u prozi i u stihovima, a govornici su sami pastiri. Ali je kod toga naš pisac otišao svojijem putem, te je na onom temeļu izmislio dosta originalnu fikciju, ako i jest opet gdjegdje slijedio druge pjesnike, n. p. u opisu pakla Virgilija i Danta, u metamorfozama Ovidija.

Naš pjesnik (namjerom da se izbavi od nesrećne ļubavi) putuje po suhu iz rodnoga Nina u Šibenik, pa se odande po moru vraća; može biti da je i zbiļa dalo prigodu pisańu pravo pjesnikovo putovańe. Pomoću ńekijeh vila i alegoričkijeh lica vidi putem pakao,

---

[1] C. F. Bianchi, Zara cristiana II, 218.
[2] Str. 89.
[3] Str. 74, 75.
[4] Str. 84.

razgovara se s pastirima koji pjevaju izmjenice ļubavne i gnomične pjesme, i pripovijedaju nesrećne događaje zaļubļenijeh mladića i djevojaka što se poslije žalosne smrti pretvaraju u cvijeće, biļke, izvore itd., drugi žale domovinu haranu od Turaka (alegoričkijeh vukova) Dinara ga vilenica izliječi od ļubavi; zatijem vidi u snu alegoričku gradinu Slave, gdje u vile Hrvatice vidi i svoje ime i ime svojijeh djela; na svrhu pošto pohodi grob one Jele i nađe se na svečanosti za uspomenu Divnićeve smrti i Divnićev mu se duh javi, vraća se kući.

Kod svega toga ima mnogo fantazije i izmišļenosti, osobito u alegorijama (vidi na primjer glave III, V, XX, XXIII), te se Planine mogu cijeniti kao jedno od najznamenitijih djela u našoj kńiževnosti. ali bi se s druge strane zaludu tražila u ńima prava poezija koja istječe iz duše i srca. Istina, Zoranić je izabrao za mjesto svojijem pjesmama domovinu, a ne kao Sannazzaro ńeku idealnu Arkadiju; ali, premda tamo i amo opisuje idealne *tržance,* nema nigdje riječi po kojoj bismo znali kakva su onda bila dalmatinska mjesta preko kojijeh putuje. U tobožńoj Marulićevoj pjesmi (na str. 74 i 75) o poharanoj domovini iznenada nam počińe pripovijedati o mitološkijem bogovima. U metamorfozama se povraćaju isti motivi izrađeni po jednom kalupu. Kao u drugijeh pjesnika onoga vremena (n. p u Menčetića i Ǵ. Držića) i u Zoranića ima ļubavnijeh pjesama u kojijeh je akrostih ime žensko[1]; igra se i na drugi način riječima: u pjesmi na str. 17 osim akrostiha prva je riječ *Jelena;* na str. 22 istaknuta su na početku pjesme imena *Jaga* (u akuzativu: *Jagu)* i *Zoran*, a na kraju opet ime *Jagu;* na početku pjesme na str. 24 istaknuto je ime *Pisanka* (ime žensko?); od zadńijeh riječi nad Divnićevijem grobom načińeno je ńegovo ime *Juraj; Jele* je gdje *jela* a gdje *jelen;* osobito je mila Zoraniću etimologička igra oko riječi. Najveće je zlo u jeziku, koji, ako i nije s leksikalne strane nagrđen mnogijem tuđijem riječima i dosta je bogat, u sintaksi i stilu nategnut je posve na talijanski kalup, i osim toga pokvaren je anakolutima i drugijem manama s nepomńe u pisańu, kojima nijesu krive štamparske ni pisarske pogreške.

Planine je napisao Zoranić od maja do septembra god. 1536, kako nam sam svjedoči na kraju svoga djela. Po zadńijem riječima putovańe što pripovijeda u Planinama trajalo bi sedam dana; ali se u svojoj fikciji Zoranić slabo drži hronologičkoga reda: na str. 31

[1] Na str. 17, 18 *Jelina;* na str. 19 *Lucia;* na str. 19, 20 *Margita.*

doba je prvi dan *cvitńa* (maja); u glavi XXII svetkuje se *god Difnića pastira*, a znamo da je taj god bio 8. avgusta[1].

Da možemo što kazati o metru Zoranićevijeh pjesama, treba nam se malo poduļe zabaviti dvanaestercem, onijem stihom što i u ńega kao i u ostalijeh pjesnika onoga vremena najčešće dolazi, jer po mojemu mnijeńu nije doslije dobro shvaćen, te nam se radi toga treba obazreti i na Marulića i druge starije pjesnike[2].

Dvanaesterac se dijeli u dva jednaka dijela (članka)[3]. Metar pojedinoga članka shvaćaju obično kao da je isti što i u narodnom stihu:

Devojka junaku prsten povraćala,

to jest

a) ″— ¯— | ′— — | ″—— | ‿—— |

I istina, ako uzmemo u obzir samo prva četiri stiha iz Marulićeve Judite, ovaj bi im metar dosta dobro mogao pripadati:

Dike | ter hva|ļe|nja ‖ presve|toj Ju|di|ti,
smina | ńe stvo|re|nja ‖ hoću | govo|ri|ti,
zato | ću mo|li|ti, ‖ Bože, | tvoju | svi|tlost,
ne htij | mi kra|ti|ti ‖ u tom | punu | mi|lost.

Ali već u petome stihu drugi članak: *svakomu dilu ńe* ne dà se ni po što ovako dijeliti, jer na zadńoj, jednosložnoj, riječi treba svakako da bude arsa (ictus, akcenat). Da ovaj članak nije griješkom ispao Maruliću iz pera, vidi se po tome što na istoj strani (7 u akademičkom izdańu) ima još pet takovijeh članaka: *kimi svit biše spet* (stih 12); *da, ti s' nada sve svet,* | *istini Bože moj* (13); *ti daješ slatko pet* (14): *a ne skup tri krat troj* (15); na str. 8 ima ih devet, na 9 deset, u 100 prvijeh stihova, dakle u 200 članaka ima ovakijeh članaka 24; ako se daļe traži, naći će se da broj ovakijeh članaka još raste. I u drugijeh pjesnika onoga vremena to se isto

---

[1] C. F. Bianchi, Zara cristiana II, 218

[2] Radi metrike držim se onoga što sam kazao u raspravici: „Još jedan pokušaj o našoj narodnoj metrici“ u dubrovačkom gimnazijalnom programu za godinu 1876. Vidi i L. Zima, „Nacrt naše narodne metrike“ u radu kń. XLVIII i XLIX.

[3] U starijem izdańima (tako i u Planinama) ta je dioba naznačena osobitom biļegom (—) u sred stiha. U jednom Zoranićevu stihu (na str. 66): „I sfemoguchi stvor-iteļ umiļenje“, dioba je preko riječi, ali tako da ova nije razdijeļena u slogove, nego je *stvor* shvaćeno kao da je riječ po sebi. Ne znam, ima li još gdje ovaki primjer u našoj kńiževnosti.

i boļe pokazuje: u Menčetića u prvijeh 100 stihova ima ovakijeh članaka 41; u Vetranića 22; u prvoj pjesmi u Planinama (149 stihova) 43.

Ima i drugo što svjedoči da je arsa na zadńem slogu: to su slikovi (rime) koji doista kod većine stihova stoje na dva zadńa sloga od članka, ali je opet vrlo često dosta za slik i sam zadńi slog; tako u Marulićevijem stihovima 3—6 (str. 7) imamo kao slikove *svitlost, milost, kripost, lipost*. Istina, mogli bi se ovi slikovi shvatiti kao *asonantni* (kad su u dva zadńa sloga jednaki samoglasnici bez obzira na suglasnike), ali malo daļe imamo slikove: *dilu ńe, čistińe, mene, pomene; poet, biše spet, sve svet, slatko pet; bože moj, pokoj, trikrat troj, u broj; uslišan, pisan, Egbatan, pohvatan*. I daļe tražeći u Marulića i u svijeh drugijeh, vrlo se često nalaze ovaki slikovi; s čega je očito da nijesu slučajne pogreške pisaca nego da su im potpuno uhu ugađali. Naprotiv postaje pitańe: kad im je radi metra dosta bio jednosložni slik, zašto su svi oni pisci trudili da im u većini stihova bude dvosložni? Mislim da bi se moglo odgovoriti, da ako su naši stari pisci u metru svojijem (ili narodnijem?) putem išli bez obzira na talijansku poeziju, za slik su im bez sumńe Talijanci bili uzori, te im je bilo vrlo čudnovato da bi u cijeloj pjesmi svi slikovi bili jednosložni, što u talijanskom nigda ne biva, i odabrali su dakle (ne pazeći da im po metru nije potreban) kao normalni slik dvosložni, kao što je i u talijanskoj poeziji, a pošto im uhu nije smetao jednosložni, primili su i ovaj slik kao izuzetak i poetičku licenciju.

Ima i ńešto po čemu se vidi da treći i četvrti slog nijesu bili u istoj stopi. Kad se potańe razgledaju Marulićevi stihovi, opaža se da vrlo često nakom tri prva sloga u članku ima dijereza, n. p. u prva četiri stiha:

Dike ter | hvaļenja || presvetoj | Juditi,
smina ńe | stvorenja || hoću govoriti:
za to ću | moliti, || Bože, tvoju svitlost,
ne htij mi | kratiti || u tom punu milost

nemamo ove dijereze u četvrtom, šestom i osmom članku, dakle u tri članka, a u pet jest. U 100 prvijeh Marulićevijeh stihova, dakle u 200 članaka nalazimo samo 75 članaka bez ove dijereze, dakle 125 s dijerezom. Ako pregledamo prvijeh 100 stihova u Hektorovićevu Ribańu, naći ćemo samo 60 članaka bez dijereze, dakle 140 s dijerezom. U Dubrovčana (koji su bez sumńe većom pomńom izrađivali stihove) ovo nam se još očitije javļa: na primjer, ako pregledamo prvijeh 100 stihova u Menčetića i u Vetranića, u prvoga

nećemo naći nijednoga članka bez dijereze, a u drugoga samo četiri. U Zoranića, u kojega su veće zanemareni stihovi, nalazimo u prvijeh 100 stihova 84 članka bez dijereze. Iz svega se toga vidi, da ovdje imamo *pobočnu*[1] dijerezu, koja u našijem (narodnijem) stihovima često biva na kraju stope. Treći dakle i četvrti slog u članku što je polovina dvanaesterca ne mogu biti u istoj stopi.

Prema ovome svemu mogao bi se ovako shvatiti metar ovoga članka:

b) — | ′— — | ′— — | —— |,

n. p.

Di|ké ter | hvâļe|nja || pre|svétoj | Júdi|ti.

Ali je ovakovi (rastući, jambički) ritam protivan duhu našega naroda, i čakavcima, a još veće štokavcima; a osobito što stih ne počińe arsom (čega mislim da nema nigdje primjera u našoj narodnoj poeziji)[2].

Obzirući se dakle na ove čińenice, da je arsa na prvom i zadńem slogu, da je *pobočna* dijereza za trećijem slogom, mislim da je metar ovoga članka ovaki:

c) ″— — — | ′— — | ″—— |,

Držim da su zadńa tri sloga razdijeļena u dvije stope, po tome što je arsa na zadńem slogu, i potvrđuje se daļe tijem što stari pisci, kojima je talijanska poezija bila najviši uzor, bili bi upoznali da članak s ovakovijem metrom:

d) ′— — — | ′— — — |

odgovara talijanskom *verso sdrucciolo,* i prema ovome bili bi slikove uredili na sva tri zadńa sloga, ali se toga mozebiti nigdje u našijeh pisaca ne nahodi.

Istina, metar kod *c)* ne slaže se sa zakonom (dajbudi u narodnoj metrici) da u svakom članku mogu biti samo dvije ili četiri stope[3]. Može biti da je Marulić izmislio onaj stih ne obzirući se

---

[1] Zima, rad. XLIX, 1.

[2] Mislim da je i jedini uzrok s kojega naši stariji pisci nijesu primili talijanski jedanaesterac (endecasillabo) i sedmerac (settenario) i ostali su vjerni narodnom metru, što je u onijeh (najobičnijeh) talijanskijeh stihova ritam jambički.

[3] Vidi moju raspravu na str. 11, i Ziminu, rad. XLIX, 1.

na narodnu poeziju; ili može biti da je bila u ńegovo vrijeme i takova narodna poezija u koje nije vladao onaj zakon; ali je, kako ja mislim, najveća prilika da je Marulić (i narod prije ńega?) popuńao ovaj članak odmorom što je vrijedio kao četvrta stopa. Tako dolazimo na ovaj metar kao najkrajńi rezultat:

e) ″ — — | ′ — — | ″ — | └──┘ |,

te bi u najprvom Marulićevu stihu bio ovaki ritam:

Dike ter | hvaļe|nja | └─┘ || presvetoj | Judi|tı | └─┘ |[1].

Stihovi s ovijem metrom (dvanaesterci) obično su združeni dva po dva u distihe, u kojima su ne samo stihovi (drugi članci) vezani slikom nego i prvi članci među sobom. U Marulića, a isto tako i u Zoranića, vezan je opet svaki distih s onijem što za ńim dolazi tijem što je slik prvijeh članaka u ovoga isti što u drugijeh članaka kod onoga[2].

Istijem metrom ali drugom sistemom pisane su pjesme na str. 30, 31, 33, 35. Strofa se sastoji iz pet članaka: prva su tri vezana slikom, četvrti je bez slika, a peti je slikom vezan sa strofom što slijedi.

Druga je sistema s istijem metrom i u pjesme na str. 74: stihovi se sastoje iz jednoga članka, i sastavļeni su dva po dva i vezani slikom u distihe.

U pjesme na str. 55 drugi je metar:

′ — — | ′ — — || ″ — — | ′ — | [3],

Stihovi su sastavļeni i vezani slikom u distihe, ali se svakome distihu dodaje na kraju prvi stih iz distiha, što je za ńim, koji tako stoji po dva puta. Da je ovaj metar narodni, svjedoči nam

[1] Radi akcenta kazaću samo da ni u Marulića, ni u Lucića, ni u Hektorovića, ni u Zoranića, ni u ijednoga drugoga čakavca ritam nije osnovan na samome čakavačkom akcentu. Koji god se metar pokuša u svijeh onijeh pisaca, ne može se doći ni do kakva rezultata sa samijem akcentom čakavačkijem. Treba dakle tražiti i za ńih pomoći u slobodnijega akcenta štokavačkoga.

[2] Ovome nijesu izuzetak stihovi u *nadgrebju* na str. 89, 90. Ondje su, kao što sam pisao prije kaže, tri natpisa. To kod štampańa nijesam opazio, te sam ih onako ostavio kao što su u starom izdańu, ne razdijelivši prvi natpis (od tri distiha) od druga dva (svaki od jednoga distiha). Da je ta dioba potrebna vidi se ne samo po slikovima nego i po smislu: u prvome i u trećem natpisu Jele je našemu pjesniku drvo jela, u drugome jelen.

[3] U nekoliko stihova nema, jamačno griješkom, dijereze.

Zoranić glosom: „U zuk: A ti, devojko šegļiva“, što je jamačno prvi stih ńekakve narodne pjesme.

Pjesma na str. 57 sastoji se iz strofa u kojijeh je metar za prva dva stiha;

″ — | ′ — || ″ — | ′ — |,

a za treći:

″ — | ′ — || ″ — | ′ — || ″ — | ′ — |.

Prva su dva vezana slikom, koji veže i strofe dvije po dvije[1].

Na str. 62 pjesma se sastoji iz strofa od šest jednakijeh stihova s ovijem metrom:

″ — | ′ — | ″ — |,

ali mislim da bi i ovdje trebalo popuniti stih četvrtom stopom, odmorom:

″ — | ′ — | ″ — | ⌴ — |.

Stihovi su vezani slikom izmjenice: prvi s trećijem i petijem, drugi s četvrtijem i šestijem.

Planine su (samo jedan put, koliko se može znati) naštampane u Mlecima god. 1569[2]. Po ovome izdańu kojega (možebiti jedini) eksemplar ima u biblijoteci ove akademije načińeno je i ovo.

Kakva je u Zoranića (ili, ako nije po ńegovu rukopisu djelo štampano, u prepisivača) ortografija, potpuno je izkazao gosp. dr. T. Maretić u djelu „Istorija hrvatske ortografije“ što se sad štampa među djelima akademije, te ne treba da je ovdje razlažem, samo ću istaknuti ńezinu nedošļednost: n. p. *c* vrijedi za sadašńe *c*, *č*, *k*; *ch* za *ć*, *h*, *k*; *y* za *i*, *j*, *ji*; *g* za *g* i *j*; *s* za *s*, *z*, *š*; *z* i *x* za *z* i *ž*. Kad se k tome još uzme u obzir veliki broj štamparskijeh pogrešaka, samovoļno sastavļańe i dijeļeńe riječi, interpunkcije bez ikakva razloga i zakona, vidi se odmah da nije lako poznati pravi oblik mnogijeh riječi, i da često treba gonetati ili riječ ili smisao. Osobito je sumńivo miješańe slova za glasove *s* i *š*, *z* i *ž*, *c* i *č*,

---

[1] I ovaj bi metar bio narodni po Zoranićevoj glosi: „U suk: Drazi mi goru projčoše“. Ali je u ovom stihu prva stopa trosložna, te postaje pitańe, jeli se ovdje riječ *mi* uvukla pisarskom ili štamparskom griješkom, ili je sam Zorazić promijenio metar.

[2] Pod naslovom „Planine che sdarxe“ itd. stoji: „In Venetia, Appresso Domenico Farri, in contrata di S. Antonino. M.D.LXIX. — O. T.

te bi se moglo pomisliti da su se već u Zoranićevo doba ovi glasovi miješali kod ńekijeh čakavaca Također i s toga što su često pomiješana slova *n* i *m* na kraju riječi, sumńa je, jeli i Zoranić izgovarao u ovom slučaju *n* mj. *m*[1] kao što biva dan današńi uopće kod čakavaca. Ali se ni jedno ni drugo kod onake ortografije i nepomńiva štampańa ne da odlučiti, a vidi se da kod većine slučaja i ovi su glasovi na svom mjestu. Uzevši sve to u obzir, napisao sam *s*, *z*, *c* i *š*, *ž*, *č* gdje im je mjesto po etimologiji, a ostavio sam *m* i *n* kako su u prvom izdańu[2].

Ne osvrćem se na razliku između dugoga i kratkoga *s*; tu nemamo osobinu ortografičku. Isto kod *u* i *v*; i jedno i drugo slovo stoji sad za glas *u*, sad za glas *v*. Ali sam svud ostavio nepromijeńeno *f* gdje stoji mj. *v*. Premda mislim da se i ovo izgovaralo kao *v* a ne kao *f*, i da je možebiti razlog s kojega su stari pisci ovako upotrebļavali ovo slovo bio samo taj da se ne bi čitalo *u* mj. *v* (jer je ovo zadńe slovo, kao što smo kazali, značilo i glas *v* i glas *u*)[3], čini mi se ova ortografička osobina našijeh starijeh pisaca tako pretežna da se ne smije zanemariti. Moje popravke i što god mi se činilo sumńivo zabiļežio sam u opaskama na dno strana, ali sam to kod očitijeh štamparskijeh pogrešaka često izostavio.

Da se boļe vidi način izdavańa umećem ovdje početak glave II kako je u starom izdańu.

POY: Y PRITUOR XIGLBILA Y ZORICE PRIPOUIST. Cap. II.

I Chachoye obycay da uechma çlouich praznuyuchi lazniye u razmiſglenya sfoya zayde, tacho ya unemiloſt glubuenu zamislifse: y ſaznayuchi da yur blizu chonça xitach moi chrozi toga biſce: y nemoguh paui uzroch yzaznati: ſam ſebe miluychi obimi oççima mogim uruglye od ſuz yſputifsi y ieççechi zdaſi mogimi ſarce uxgano uſebi çuyach: cho ucemeru glubuenomu utopglieno biſce, y tacho na moyu Nefrichyu plaçuch tuxechſe prez priſtancha ſuze moye u uruglia bruſgom techuchi: uodeioy pridauahu: V to yz uode yzayde Vilayedna ali za prauim gimenom zazuatyu Napea: cha pran meni duorna reçe. Ne moyſe paruo chon ça schoçeuati yerchacho priça gouori: Pri rocha mores umriti: da roch ne mox prixiuiti: znay Notādum.

---

[1] Riječ je *napokom* svagda pisana s *m*.

[2] Žalim što sam kod štampańa bio uvjeren da u Zoranića treba čitati *č* a ne *c* ispred *r* (n. p. *črn*). Uprav što je ni sad ne znam, ali mislim da je boļe čitati *c* (*crn*).

[3] Vidi Rječnik kod slova F.

da ſam ya goſpodari ça uode oue: y ier morebiti u dil budi da yz daleçe blixicha tuoya po rodu yeſam za pomoch y nauch datiti yz uode oue yzaslaſam yer ti ſam poſebi pomochi nebi mogal, zaç gdo glubi ta preda: zato prouidit ne more ſada ſamnom prez ſumgnie y straha hodi: y to rechſi za ruchu me poya, y u uodu ulize chaſe prid gnom raſtupi y uſpiglu uliſi pridoſ mo umiſto chacho dabi na ulasgne ſtanye bilo, y tuy zamiſglien ſtechi çudechſe da u utrobi zemaglſchoy ſtuari te bihu: y tuy uidih, uſayen xigliach yedan y uele chraſno goyechi uzoren y uzagn oççi uſtinu yednu prignuf piſmo uidih cho upamet pouratif tacho gouoraſce.

Res est soliciti plena timoris amor.

Ouid.

Priliche

Chacho gdo suncen zrach = bude razgledati
Sfud muſe uidi mrach = chud oççi obrati:
Od sfud mu marhçati = bude dan potamgnen
A ſam bude ſtati = çudechſe zaſnichyen,
Al chacho triſch ognen = xeſtoch lupiuſchoga
Oſtane oſquargnen = y razçuiglien ſtoga:
Razborenya sfoga = ne more pouratit
Tocho ſtraha toga = ulaſt bude ugnem urit:
Tacho prem yadouit = tacho razçuyglien bih
Tachomi marnuxit = chad Glubciçu zgubih,
Vſebi ochyutih = daſe dili zduſom
Sarce yzud mogih = ter da ydoſe ſ gnom,
Samo osta ſamnom = trud mucha y xaloſt
Y tuga zgorcinom: che ſconchayu mladoſt,
Momu xitchu slatchoſt = uniçem ne chyutim
A oççiu ſuitloſt = pomarchnutu uidim,
Chudgod ſe obratim = od sfudme grize uyed
Y ſmartni ſtrah chyutim = y iadouitu zled,
Chacho na ſunçu led = prem chopni xiuot moy
Glubuen traxechi sled = pogubih xitach sfoy,
Prauoſe di ouoy = da gdo slidi glubaf
Slidi trudan oboy = glutu yu, y zabaf,
Glutaye dim Tua ſtaf = oççito glubaui
To poznayu u praf = yermi sarce otraui,
Time u robſtuo staui = prigizdaui onoy
A pach ſgnom raſtaui = unaylipgli odgoy:

ANTUN SASIN.

O životu Dubrovčanina Antuna Sasina[1] Appendini izrijekom kaže da nema nijedne vijesti[2]. Šafařik[3] misli da je živio oko 1640, ali samo za to što ga Appendini pomiňe uz Paska Primi. Ali da se Sasin rodio u prvoj polovici XVI vijeka, vidi se po pjesmama o turskome ratu god. 1693—4 (str. 173—196) koje su očito u ovo isto doba i pisane, jer kako bi mu koja vijest o ratu prispjela, Sasin bi napisao novu pjesmu,[4] a u ono je doba već bio star[5]. Rodom je Sasin bio pučanin dubrovački, a po svoj prilici, sudeći po prezimenu potomak kojega od Nijemaca (Saksonaca) što su radili kod bosanskijeh i srpskijeh ruda[6].

U ono isto doba (pri kraju XVI vijeka) spadaju i ostale pjesme Sasinove što su do nas došle. To se dajbudi potvrđuje za pjesme: „Drugi san“ (str. 157) i „U pohvalu pjesnika dubrovačkijeh“ (str. 159), u kojima pomiňe kao mrtve Menčetića, Ǵoru i Marina Držića[7], Vetranića, Čubranovića[8], Dimitrovića, Naļeško-

[1] On se sam u pjesmama ovako zove, rjeđe *Sas*, a potpisuje se *Antun Sassi* (s talijanskijem oblikom); Appendini ga zove *Antonio Sassio*. Prezime je po postaňu narodno ime (vidi Sasinъ u Daničićevu rječniku iz kňiževnih starina srpskih).

[2] „Intorno alla di lui vita io non ho notizia alcuna“. Notiz. ist.-crit. II, 284.

[3] Geschichte der südslav. Liter. II, 88.

[4] Vidi: „osam dana ima Er se bješe mnoga sila Od Turaka tuj skupila“ 900—902, str. 185; „Oko petnaes dana ima“ 950, str. 186.

[5] Vidi: „Da ga staros tvoja nosi“ 895, str. 179; „Er si smrti, Sase, blizu“ 1725; „paka duzi tvoji dni su“ 1728, str. 196.

[6] Vidi C. J. Jireček, die Handelsstrassen und Bergwerke von Serbien und Bosnien während des Mittelalters, str. 48, 44.

[7] Drugi je ňeki Marin Držić čiju smrt plača na str. 168. Ovaj je po stihovima: „moj Držiću, Koji bješe slava i dika Sve mladosti, drag mladiću“ (73—75) bio mlad čovjek kad je umro (pjesniku je M. Držiću po svoj prilici bilo na smrti oko 60 god.), i u svoj se pjesmi ne govori ništa o ňemu kao o piscu.

[8] Vaļa da je Sasin bio u užoj svezi s ovijem pjesnikom; te je ovaj i za ňega pisao pjesme kao intermedije u ňegovijem komedijama, vidi na strani 107, 125.

vića[1], Maroju Mažibradića Šuļagu, Miha Monaldovića, Savka Bobaļevića Mišetića, Mara Burešića, dvojicu nepoznatu: Vidru i Mara Lilu; a kao žive D. Rańinu, Savka Gučetića Bendeviševića, Frana Lukarevića Burinu, a o D. Zlatariću nema još govora.

I kad je prvu komediju pisao nije bio mlad, jer se u ńoj govori o ńemu i o ńegovu sinu[2]. Po tome bi bio ožeńen i imao dajbudi jednoga sina.

U nijednoj komediji ni pjesmi nema traga da bi bila pisana u ńegovoj mladosti.

Kad je umro ne znamo.

Sasin je napisao mnogo, osobito komedija[3], kao što kaže Appendini, a to se i potvrđuje tijem što, kao što se čini, ono što nam je od ńega ostalo, sve je pisano u ńegovoj starosti. Ali po onome što imamo nije mnogo žaliti ono sto se izgubilo. Sasin nije veliki pjesnik, lako je, ali nepomńivo pisao. Od svega što nam je ostalo najvrjednije su za nas pjesme o turskom ratu[4], i to ne radi forme nego radi stvari.

Stihovi su u Sasina dvanaesterac (vidi kod Zoranića), kod kojega distisi nijesu vezani jedan s drugijem, i obični osmerac:

″— — | ′— — || ″— — | ′— — |.

Ovaj je u strofama od četiri stiha, te je prvi slikom združen s trećijem i drugi s četvrtijem, iļi je (još češće) prvi s četvrtijem a drugi s trećijem. Samo na str. 151 ima *Pjesan* s drugijem metrom:

″— — | ′— — || ″— — | ′— — || ″— — | ′— — | ″— | ′— |

Stihovi su vezani slikom dva po dva u distihe. Ovaj se metar nahodi i u današnijem narodnijem pjesmama („Vino pije Dojčin Petar varadinski ban".)

[1] U obje pjesme stoji (jamačno pisarskom griješkom) *Nikola Sinon*. Ovo je bez sumńe Naļešković komu je nadimak bio Živonica (vidi Stari pisci hrv. V, str. IV).

[2] Str. 102 i 103, stihovi 99, 100.

[3] „Compose il Sassio molte non spregevoli commedie". Appendini, not. ist.-crit. II, 284.

[4] Početak je posvećen Ǵivu Buniću; ostale pjesme, možebiti odakle je drugi metar, posvećene su Marku Baseļevu, kao što se vidi po pismu na kraju (str. 196).

Ono što ostaje od Sasinovijeh djela nalazi se samo (koliko se zna) u jednom rukopisu, a pjesma Vrtari i u drugome. Ono je rukopis biblijoteke Male Braće u Dubrovniku pod br. 73—52, koji je upotrebio pok. prof. S. Žepić za izdańe Lukarevićeva Vjernoga Pastijera (u X kńizi Starijeh Pisaca Hrvatskijeh). U ovome dosta debelom rukopisu (napisanome jednom rukom) ima Zlatarićev Ļubmir; Lukarevićev Vijerni Pastijer, Bendeviševićeva Dalida, „Pjesni Raslike Antuna Sassi Graghjanina Dubrovackogha" (list 315—401), „Prikasanje slosceno pò nesnanu Pisaozu, ù komu govorè Vila, Satiri, i Diana"[1], „Drugo Prikasanje takoghjer slosceno pò nesnanu Pisaozu. Govoru Lovaz i Vila", „Orlacja Righjanka reccena ù Blatu Ribarom[2], pjesan nesnana" (*nesnana* poslije izbrisano i dodano istom rukom što i prije: „Vetrani-Cjavcicja").

Pok. prof. Žepić (Stari pisc. hrv. X, str. XI) kaže da je po sudu vještaka rukopis iz XVII ili XVIII vijeka. O kojijem vještacima govori ne znam; ja mislim da nije pisan prije druge polovice prošloga vijeka, i to po pismu i po ńekijem ortografičkijem osobinama, kao što su dubrovački idijotizmi koji su se gdjegdje prepisivaču izmakli iz pera: *odhodu*, *govoru*, *pastit*, koji bi mogli biti i iz prve polovice, a osobito *bjuši (bivši)* i drugi ovaki gerundiji na *uši* za koje ne znam, nalaze li se prije druge polovice. Tome ne smeta što se ne razlikuju glasovi *s* i *s*, *š* i *ž*; i poslije Đorđića (koji je uveo ovu razliku) ńeki su Dubrovčani ovako pisali sve do ovoga vijeka. Ovaj rukopis biļežim slovom *a*.

Pjesma se „Vrtari" nahodi i u drugom rukopisu (koji biļežim slovom *b)*, također iz biblijoteke Male braće u Dubrovniku (65 - 432). Ovo je mali rukopis od tri tabaka zajedno sašvena. U ńemu su: 1. „Vrtari", ali s varijantama po kojima kao da nije ova pjesma prepisana iz istoga originala iz kojega je u *a;* 2. „Jednoga Staroga kolendara Gnegovjem Priateglizam Kolenda", na kraju je dodano: „Nadrecena kolenda bi uccignena od G. Nikka Remedelli": 3. u dva stupca talijanski i naški prijevod jedne idilije Gesnerove: „Idilio di Gesner, che comincia D' Abeti in un boschetto ecc."; „Tomacegne Idilia Gesnerova uccigneno od G. D. Iva Salatichia Popa Dubr." Ovaj je rukopis pisan ovoga vijeka Đorđićevom ortografijom.

[1] Više ovoga je pisano drugom rukom: „Koja sliedu skladanja do svarhe Libra, svasu Maura Vetrani-Cjavcicja kaludjera". Vidi i A. Pavić, hist. dubr. dram. 56—57. Po tome bismo imali ovdje dva neštampana djela Vetranićeva, i mnogo varijanata za pjesmu već štampanu.

[2] Stari pisci hrv. III, 212.

SAVKO GUČETIĆ BENDEVIŠEVIĆ.

Savko Gučetić iz jedne od najstarijih i najplemenitijih vlasteoskijeh porodica (tal. Gozze) dubrovačkijeh, prozvan Bendevišević (po običaju što i sad u Dubrovniku traje s kojega svaka vlasteoska porodica ili ogranak porodice ima osobiti nadimak) umrije u Hrvatskoj godine 1603[1]. Ovo je sve što nam se o ńegovu životu sačuvalo: godina i mjesto ńegove smrti.

Appendini kaže da je mnogo napisao i dosta ukusno i elegantno[2], i da su ostale od ńega samo dvije tragedije prevedene s talijanskoga, *Arijadna* Vincencija Giusti, i *Dalida*[3] Ludovika Grota, kojemu je nadimak bio: Slijepac iz Adrije (Lodovico Groto[4] detto il Cieco d' Adria).

Od ova dva djela Bendeviševićeva došla je do nas sama Dalida i to ńekoliko osakaćena. Ova tragedija nije (kao što kaže Appendini i kao što stoji u rukopisu *a)* prijevod Grotove Dalide, nego je slobodna imitacija druge tragedije, Adrijane, istoga talijanskoga pisca, u koju je Bendevišević umetnuo motiva i scena, i osobito krajńu katastrofu po Grotovoj Dalidi[5].

Metar je dvanaesterac, na ńekijem mjestima osmerac; strofe su kao u Sasina

---

Osim rukopisa *a* imamo ovu tragediju i u rukopisu (koji bilježim slovom *c)* I. c. 25 akademičke biblijoteke, u kojemu su tragedije: Lukarevićev Atamante, Sofronija Vincencija Pucića, Jokasta M. Bunića Babulinovića, i Bendeviševićeva Dalida (bez imena: počińe „Imena od onijeh" itd.; ńeko je u naše vrijeme dodao ovdje crvenom pisaļkom: „Grotto"). Ovaj je rukopis (koji je bio upotrebļen

[1] Appendini, not. ist.-crit. II, 288.

[2] „Scrisse molto, e non senza gusto ed eleganza". l. c.

[3] Appendini griješkom piše *Dalila*.

[4] Appendini piše *Grotto*. Treba dodati da u rkp. *a* (vidi str. 201) isprva je pisano *Grota*, pa je ńeko kasnije dodao drugo *t*.

[5] Vidi daļe o tome: A. Pavić, historija dubrovačke drame 47—55.

d pok. prof. Žepića kod izdavaña Atamanta i Jokaste) pisan jamačno u drugoj polovici prošloga vijeka, ako ne početkom ovoga, Đorđievom ortografijom, te se u ñem razlikuje *s* od *z* i *š* od *ž*[1]. Očito e da je tragedija u oba rukopisa, *a* i *c*, prepisana s istoga originala, i velika je grehota što je kod ovoga već ñekoliko lista ispalo nije se na mnogo mjesta moglo čitati kad su oba ona bila napiana. Oba su dosta vjerna originalu; ali, pošto mi se čini da je *a* ećom pomñom prepisan, držao sam se ovoga rukopisa kao osnove od izdavaña; svud sam zabiležio gdje sam ga popravio ili popunio o smislu ili pomoću drugoga rukopisa također sam zabiležio i ıjesta gdje mi je sumñivo u kojemu je rukopisu boļa varijanta; a dje je u *c* očito gora varijanta, ili gdje u ovome što nedostaje, ijesam mislio da je potrebno zabiležiti. U biļeškama kod Dalide isane su riječi sadašñom ortografijom, a gdje je trebalo uzdržati rtografi u što je u rukopisima, riječ je zatvorena parentezom.

U ime Jugoslavenske Akademije i svoje zahvaļujem fratrima lale Braće u Dubrovniku, koji su nam, kao svagda, pomogli šaļući am potrebne rukopise.

Pero Budmani.

---

[1] U rukopisu ovako mlada doba, koji je prepisan iz drugoga u kojemu ıe razlike nije bilo, ovo malo pomaže. Zato n. p. premda u ovom rkp. svud oji *sa svu moć* ja sam ovdje dao štampati *za svu moć*.

PETAR ZORANIĆ.

PLANINE KE ZDRŽE U SEBI PISNI PETE PO PASTIRIH, PRIPOVISTI I PRITVORI JUNAKOV I DEKLIC, I MNOGE OSTALE STVARI, SLOŽENE PO PETRU ZORANIĆU NIŇANINU.

Reverendo ac vener. D. Mattheo de Mattheys canonico nonen. Pet. de Albis nonen. pat. praeceptori integerrimo s. Ia

Misal moju razbludnu u razlika razmišļenja većkrat ļubaf zanese, i budući miseca cvitňa bliže mimošnoga po običaju naraf zemļu razlikim procvatom naresila, i kako reče se, rane ļubvene u razbludnih mladih srdačcih pojavila, a ne buduć ja tih ran prost pače li jadofno izraňen, misalju dake po dežeļah naših prohajajući susritih iz prikla vilu jednu, ka po običaju hrvackom gizdavo dali počteno narešena biše, i reče mi tada: Zač tako prezkorisno i prezprudno misalju turvitaš, budući sva misal tva krozi ļubveni poraz u petje uzňita i nukana? ne pristoji se da svića pod sudom skrivena stoji, da da ļudem sviti. Nisi li većkrat čtil i čtiš sfaki dan razlike pisce ki dežeļe sfoje razlikim i narešenim govorenjem ča već mogu hvaļe? vidiš da po grčkoj zemļi nī gore, ni vrha, ni rike, ni vruļe, ni škoļa, ni duba, ni napokom grma od koga budi da veći dil lažući pisci ňeje u razlike pritvo|re kriposti pišući reše, a naše ove vele veće gizdave i prudne, prez hvale i časti krozi nepomňu vašu zagluhle stoje. — I to rekši izčeznu. Te riči dake razmislifši i videć stanovito da prave bihu, pisati odlučih; i pod koprinom lik iščući za beteg ļubveni uličiti, na planine i k vilenici projdoh, u kom prohodu mnoga pastirska petja i pripovisti od pritvora junakof i devojak u dube, cvite, vruļe i vode iz dežeļ naših počitajući sliših i po vilenici pake oprošćen bih i u baščinu drugim putom zavrnuh. Ta dake put moj pišući PLANINE nadpisah, a pod koprinu toga elizijska poļa razume se, čim ako ne u sfem dali u kigodi dil mňu da sam tužbe nikuko vile gorerečene[1] utišia,

Non ponas lucernam sub modio, sed super candelabrum ut luceat omnibus. Evang.

Ib

---

[1] zorerecene

uzdajući se da ako se jinim kako meni prikaže, narešenije i hitrije utoliti ju hote. Ne s malim zaisto stidom pisah, jer kako znate da u jinih mnozih skrbļivih pečalah jesam, ke sasfima od takova tega odklańaju, i jer jazik kim općimo pošpuren[1] jest latinskim, i da bi me tumačenje blaženoga Hieronima ne vižbalo[2], s prirokom bih pisal, boju se; ništar mańe takof i ta put moj po neuvižbanu końicu[3] po stazi ne tlačeni[4] prošad, Hrvatom i vašoj milosti, ki znam da dobar baščinac i Hrvatin poštovan jest, poklańam, ufajuć se da pod kreļuti kriposnimi vašimi od sfakoga zloričnа jazika zaklońen biti ću.

Sermo rudis usque ad cor penetrat, politus autem aures pascit. Hieron.

U Ninu Gradu na XX. zrilvoća miseca MDXXXVI. |

IIa

STVARI KE SE U OVIH KŃIGAH UZDRŽE.

[1] pospuren [2] uuizbalo [3] *(ili końiku?)* chognicu [4] ? talceni [5] *ili* Marčele?

Il fine. |

PRIGOVORNICI. IIIb

Bornik	Rajko
Vlade	Svitko
Sbadmil	Medar
Zvonko	Repeļa
Plinko	Vaļko
Zoran	Miroj
Jasnik	Sidmoj
Sipko	Mirboļ
Zelenko	Slafgor
Jerslaf	Gostmil
Ļubmil	Dvorko
Slavfko	Vilslaf
Pojmil	Cilmir
Grabko	Rosijak
Sladoj	Srićko
Dragoļub	Dražko

—

UZROK PUTA NA PLANINE. 1a

Cap. I.

Sfaki po sebi priročan beteg koliko godi veće more človik se usiluje skrovito i potajno držati, ništar mańe općena rič ova jest, da sila prafdu ne žudi i nevoļa zakon nima. Dim dakle ja, da prem treti vik žitka moga sfršujući, u dumboku i nesmernu ranu ļubenu u srdačcu mojem oćutih, koju za varovati se sfitofnoga priroka dugo vrime velik trud pateći u sebi potajah, da uzmožan i nesmeran ogań dan i noć goreć me, ni hip ni čas pokoj prijimajući, i budući večkrat zlameni razlikimi i s gorkim plačem i uzdasi jadofnimi poznanu onu učinil, s ke toko britku muku paćah, ništar mań ni ričem mojim, ni muci, ni trudom smili se, da od dne do dne vazda veće gnifna i veće nemila kazaše se. I budući sasfima

Hisce temporibus notanda.

uzvršan[1] plami ki moje srdačce goraše, ni uzmožno buduć plačem ugasit ga, jer ga česti zdasi snićevahu, i budući beteg ta kriposno
Nota. mučenje i strpjenje primogal, smislif u se, da od dvojega zla manše
obrat se jima, i tako dugo vrime tajnu ranu mnozim odkrih, od
Nota. kih razlici sfiti poja lagji i lazniji govoriti negli izpuniti; mnozi
ńih matora sfita razlozi tvrdimi i prilikami strašnimi od starih
1b mimošnih | jubvenikof kih je jubaf na strasi, na pogibili i napokom
na britke smrti dovela od jubavi odvratit silovajuć se; nici[2] pak
Clavus clavo extruditur. drugu jubofcu objubiti sfitovahu me, govoreći da kjin kjina izbija
i nova jubaf prvu odrinuti hoće; mnozi pak mladi i moje vrste
jubav počalu nukahu me naslidovati rozlažeći da s molbami i časti
po vrimenu sfako tvrdo srce mladih deklic lasno se da dobiti,
najkoli po nastoju ričonosnih žen. Prvi sfit malu moć u meni jimi,
jer vele velik uzrok biše ki izvojaše ča vazda ne samo kipom trujah, da gore biše da i misalju s panetju udij vrh toga ne stanih
misliti; i razlike stvari iziskujući kako bih mogal do konca ki
nada sfe żejah jubvenoga dojti. Drugi sfit uzmožno ne biše da mi
u srce ulize, jer toliko dumboko zlata jubvena stril prošla biše da
druga toliko projti ne mogaše. Utaj[3] mladih sfita po razlicih porucih žaluči ne samo, ńu da. da i, poše časteći, od kih mnoge riči
da meni napokom malo pačeli nišće korisne izlovih. A zač jest po
Nota. naravi u nas ovo stvoreno, stvari brańene većma želiti; za to sa
slom pametju mojom i vlastju razuma moga za usilnu hot izpuniti
kladoh se nastojati, razlici puti i razlici načini naslidovah za ukrotiti ju moći, da sfe poznah da mi bi zaman, i nigdar ńe mramorno
srdačce omehčati[4] mogoh, da bi mi kolikogodi smijena bila, i tako
u neprestaloj pečali živući vas moj prvańši vik prominih tako da
2a i slast od žitka[5] izgubih, jur nijedan ludi da raskošan i | plemenit
smok slajaše me, i tihi sanak ki sfakoga tiši izgubih, i ako kada
koliko godi malo usnih strasne čudne i pečalne tińe naskočahu me;
tako tudihtaj trapen i predjif srcem trepeći sbujah se, i kako
pravo da me smrt žestoka naskoči vijuše mi se[6]; i na to jure pridoh da ne on glumjivi i blagoviti, da tužni i jadofni sfakomu vidit
bih; jur obličje moje samo po sebi nutrńu[7] čemernu i tugarjivu
bol očito skazovaše, i sfak razmi ona nemila milovaše me; ni me
već slajaše gračca plemenita razbluda, ni u ničemur utihe najti
mogah, samo lipost ona i mlajahna srdačca tvrdost i pram meni
nemilost vazda mi srdačce griziše pravo i ne jinako neg kako sam
Prilika. po sebi u drivu stvoren crvak vlastito drivo grize i ji, tako ne-

[1] uzuersan [2] ? Nio [3] ? utagl [4] onethcati [5] xitha [6] uigiasemise
[7] ili nutarńu?

smerna żeļa sama po sebi u misli mojoj stvorena sama sebe prez pristanka griziše, nijedan razgovor jure prujaše mi negoli ranu privijajući bol ponafļaše; zato sfaki razgovor bižah ter vani ļuckoga običaja trajah za nalazno moći usilnoj želi ļubvenoj i jadofnim zdahom i čemernim suzam misto dati. I takof red žitku momu držeć, i jur sunce sfi nebeski zlameni obašači[1] sedmo juncu zlate roge tepļaše, a zemļa ono ča u sebi začala biše vanka rigaše i črno lice razlikimi zlameni od zeļaj[2] i cvitof pokrifši naresi. U toga vrimena dobo i ptičice i zviri sa sfim nastojem išću i žele združenje; sam ja samo družbu bižeći po kraju u ki od gor more gredući busa, misleći vrh moga trudnoga žitka, sunce jur na zapad budući, gredih i tako zamišļen gredući pri vruļi ka se Vodica narica najdoh se, pri ńoj na zeleni i drobni travici sedoh. Sedam lit u ļubavi. 25

POJ I PRITVOR ŽIĻBILA I ZORICE, PRIPOVIST.
Cap. II.

I kako je običaj da većma človik praznujući laznije u razmišļenja sfoja zajde, tako ja u nemilost ļubvenu zamišļif se i saznajući da jur blizu konca žitak moj krozi toga biše, i ne moguć pravi uzrok izaznati, sam sebe milujući obimi očima mojim vruļe od suz ispustiši i ječeći zdasi mojimi srce užgano u sebi čujah, ko u čemeru ļubovenomu utopļeno biše. I tako na moju nesriću plačuć, tužeć se prez pristanka, suze moje u vruļu bruzgom tekući vode joj pridavahu. U to iz vode izajde vila jedna ali, za pravim jimenom zazvat ju, Napea ka prań meni dvorna reče: Nemoj se prvo konca skončevati[3] jer kako priča govori: pri roka moreš umriti, da rok ne mož' priživiti. Znaj da sam ja gospodarica vode ove, i jer morebiti u dil budi da iz daleče bližika tvoja po rodu jesam, za pomoć i nauk dati ti iz vode ove izašla sam, jer ti sam po sebi pomoći ne bi mogal. zač gdo ļubi ta predå, zato providit ne more. Sada sa mnom prez sumńe i straha hodi. — I to rekši za ruku me poja, i u vodu ulize ka se prid ńom rastupi; i u špiļu[4] uliši[5] pridosmo u misto kako da bi navlašńe stańje bilo, i tuj zamišļen steći čudeć se da u utrobi zemaļskoj stvari te bihu, i tuj vidih usajen žiļak jedan i vele krasno gojeći uzoren i uza ń oči u stinu jednu prignuf pismo vidih, ko u pamet povratif tako govoraše: Notandum. Res est solliciti plena timoris amor. Ouid.

Kako gdo sunčen zrak bude razgledati
sfud mu se vidi mrak kud oči obrati, Prilike.

[1] obasacci [2] xegliay [3] ? schoçeuati [4] *ili* spiļu? [5] ulisi

od sfud mu mrhčati bude dan potamńen,
 a sam bude stati čudeć se zasnićen,
al' kako trisk ognen žestok lupivš' koga,
 ostane oskvrńen i razcviļen s toga,
razborenja sfoga ne more povratit,
 toko straha toga vlast bude u ńem vrit;
tako prem jadovit, tako razcviļen bih,
 tako mi marnu[1] žit kad ļubčicu zgubih.
U sebi oćutih, da se dili z dušom
 srce iz ud mojih, ter da idoše s ńom;
samo osta sa mnom trud, muka i žalost,
 i tuga z gorčinom ke skončaju mladost.
Momu žitku slatkost u ničem ne ćutim
 a očiju svitlost pomrknutu vidim,
kud god se obratim, od sfud me grize ujed,
 i smrtni strah ćutim i jadovitu zled.
Kako na suncu led, prem kopni život moj.
 Ļubven tražeći sled pogubih žitak sfoj.
Pravo se di ovoj, da gdo slidi ļubaf
 slidi trudan oboj, ļutuju[2] i zabaf.
Ļuta je, dim, tva staf, očito, ļubavi,
 to poznaju upraf, jer mi srce otravi.
Ti me u robstvo stavi prigizdavi onoj,
 a pak s ńom rastavi u najlipļi odgoj.
35b Ne znam, ako lipļoj podložan sam bia,
 ali već nemiloj verno sam služia[3],
malu slast užia i kratku ļubeći,
 a dugo želia ufajuć služeći.
Ne mogu neg reći, da je uzrok pravi
 da sad mru želeći, cić tebe, ļubavi:
ti me u sni i javi jadofno rascvili,
 pokol kroz gizdavi oči me prostrili,
dim kad tvoje strili okali[4] u oči ńe
 kimi pak uhili udrif srdačce mê.
Pravo diju da su tvê slasti pune jada,
 to poznaju nad sfe f mom srdačcu sada,
pačel' još od tada, ajme tužnu meni,
 mlajahnu od kada srdačce skoreni.
Vazda su tužbeni bili mi nastoji,
 vazda rascviļeni moji ļubki poji:

[1] (ili mrznu?) marnu [2] ? glutu yu [3] ? schoxia [4] occali

to su miti tvoji, gdo ti verno sluši,
da sfi danki sfoji jadovito tuži.
Tim srce razkruži, nemila ļubavi,
i drugo pridruži i srid ńega stavi,
u tvojoj zabavi nikuko nigujuć
čim se tašće slavi pamet ma gizdujuć
Poživih ufajuć u takoj ļubezni
prigodu prehtajuć[1] i lik môj bolezni.
U takoj himbezni misal mû pïtajûć,
pohotne uztezni usilno uztežuć;
naporno napiruć żeļa[2] znam da sada
usilno skončajuć srdačce pripada[3]. |
Dospiva se svada ka sedam lit to je 4a
da rateć obvlada rano srce moje.
Milošća često je za me se ratila,
nemilost evo je napokom dobila.
Biše pripravila utih moja mladost
buduć služila u srčenu vernost.
Napokom ńe lipost smilila se biše
ter jur moju žalost obeselit htiše;
tebi ražali se[4], ļubavi, na moj goj,
tere poroti se[5] s nesrićom na mir moj;
pake pojamši boj srce mê ratiste
i kroz žestok razboj napokom dobiste,
kaštil[6] podložiste srdačca i takoj
ufanje ubiste i utih i ugoj.
Ubjen bi moj pokoj, ubjena ma kripost
i slast i raskoš moj i żeļa i milost.
Obvlada nemilost, neufanje i s ńom
prezrazborna svidost vrgoše srićom môm.
To ti je vlastju tvôm, ļubavi nemila
s nesrićom nemarnom, to su vaša dila.
Srce s' mi zranila, još ti ne bi dosti,
pak u jad stavila od tvoje gorkosti,
a pak nesvidosti, nesrićini dala,
strili nemilosti ko je[7] nastriļala;
sasfim je obvladala ranim srcem mojim,
ko je jur skončala s nerazborom tvojim.
Haj, sada reći smim, da si ti ļubavi, |
pïtala me gorkim jadom u sni i javi, 4b

[1] prehtayuch [2] żeļu? [3] propada? [4] raxa li soe [5] po rotisce [6] Castil
[7] ? choie

u ogań[1] mi stavi srdačce tolikoj,
pamet mi otravi u čemeran jad tvoj.
Ti čini, beteg moj da meni biše mil,
ti me podloži onoj s kê sam čestit živil.
A sad je potamnil mê mladosti cvitak,
sad se je obalil žitak moj nauznak,
Rof id est lacus. Žitka moga ostanak jur je na smrtni rof
taleći se čas sfak u gorkih suzic plof.
Nî, nî, od suz daž of ki bruzji[2] cvileći,
da žitka moga tof ki gine kopneći.
Prilika. Kako kad žaleći lebut (!) smrti sfoje
polag rik zučeći prislatko uspoje,
tako smrti moje jur blizu budući
ļubke me razboje poju počitući,
čemerno plačući suzice prolivam
i gorko uzdišući s plačem duh puščivam.
Haj! izbi mi se san ki prisnih prid zorom,
Saňa. kad mi se vidi sam da prohajah gorom,
vidih da pod borom deklica sijaše[3]
ka slatkim romorom dvorno pripivaše.
F očijih joj staše ļubven bog prihitran,
ter u ńih kaļaše svoj stril zlatoperan,
Oculus meus depravatus est animam meam. Jeremias. i prvom vas[4] dvoran srce prostrili mi,
drugom vas čemeran slobod pošili mi,
pak s jadi gorkimi z očiju se zviše
zmije ke obi mi srce okružiše
5a tere se obviše obe okol ńega
i slatkost ispiše žifļenja mojega,
a jada sfojega gorka napuniše
i pake tudje ga jadom umoriše.
Zle kobe se zbiše, ajme! tolikoje
Zlokoba. koje pretrudiše[5] umorenje moje,
jer ļubke razboje kad najpri oćutih,
u ńega nastoje livom nogom stupih,
i gredući vidih gdi žiļak uzoren
biše od vod silnih pri vrimena iskoren.
Ta ti zlokoba pren meni s' uzročaše
da f suzah umoren žitak moj kopńaše.
Toga ne smišļaše misal mà onada,
jer se ne saznaše da poznaje sada.

[1] vnogagn [2] brusgi [3] sigiasce [4] nas [5] pretudisce

Čemer ļubka jada i daž od suz mojih
  muče me od tada od kol se zamamih,
dim, od kol obļubih jedinu ļubčicu,
  pače kad ju zgubih srca cesaricu,
života dušicu mojega s ńom zgubih,
  sfu moju željicu[1] i ugoj i utih;
veselje obratih u plač, jek i žalost
  od kol već ne vidih sunca moga svitlost.
Poginu mâ radost, poginu moj pokoj,
  pomrknu mâ jasnost i prisvital zrak moj,
poginu moj ugoj i gluma šegļiva[2],
  difne mladosti voj i slast ļubezniva.
Veće ne prosiva zorice mê pozor,
  zato u tmi pribiva moj rascviļeni stvor. 5b
Ļubki silan napor i nesrića moja
  vodi me na umor zmučena ozoja;
umorenja sfoja naričuć pripivam
  i ļubvena boja i rati dospivam.
I premda razdiļam tilo moje z dušom,
  ništar mań ļubven plam pojti hoće sa mnom
i pribivat s onom i čtovat i ļubit,
  jer sam razdiļen s ńom, sad mi j' ļubeć umrit.
Tebe hoću molit, poju tužbeni moj,
  rač' upisan živit uvik na stini ovoj,
i sfidoči moj boj sfakomu očito
  da f službi ļubvenoj smrt prijah za mito:
  rec', mruć Ziļbil, of poj' srce jadovito.

To razgledafši, milosrdan na onoga ki to složia biše, moje tuge ponovif, plačuči stah. Tad vila reče mi: Da znaš uzrok pismi tih i od koga i zač složene jesu: ja sam, reče, ZORICA Napea, sestra Kloride koja prid suncem prosiva od ke ja mńu da si slišio besideći, a ovi žiļak eto vidiš da suzami mojimi zalivajući gojim; ovo je bil ŽIĻBIL, mladić jedan kriposnif, gizdaf i dvoran, ki u najprvi ńegove i moje mladosti cvitak mojom ļubafju ofrajan bi; i ja Bogom se svidočim ne mańe ńega ļubļah; dali ļubaf naša prigodu jimiti ne mogaše, koja bi prez priroka bila, jer kako znaš da je teže ļudem neg Bogu ugoditi; i budući jur | morebiti ļubavi ali srići ali (ajme!) nesrići našoj smililo se na našu srčenu ļubaf, ali kako ja već veruju[3], na naš toliko nesmeran nastoj uzgrustilo se,

Ziļbil jest zlamen Zoranić stari, ča Latini zovu arma ali insegna.

Nota. 6a

[1] ? xeliçhu [2] segglina [3] uernyu

naša tuko duga ļubaf kratku slast i milost uži; jer ne dobro jedan mali dil užili onoga ča sasfim žeļahomo, od potribe bi za prirok odvratiti da se ja od ńega do nikoko vrimena razlučim, koja razluka budi da nam se obidvim tvrda i gorka vijaše, dali veće kako ja mańu odluku mogući, ali (ajme!) nesrića naša![1] oba većkrat zagrļeni zamrfši na tla plačući padosmo, li napokom razdilismo se, budi da opet do kratka roka uvit i red najti se dasmo. I budući ja ńegovo srdačce sobom ponila a moje s ńegovim ostalo, uzmožno ne biše da razlučeni stati mogahomo; zato ja u tuzi[2] i plaču pribivah vrime čekajući i rok k momu srdačcu dojti, a on svitlost sunačca sfoga pri žeļujući u jekih i tminah pribivaše; i budi da kratak rok biše dali ńemu sasfima dug vijaše se; i toliko gorko plačući i udiļ udiļ ječeći i skučeći ni razborom utišiti hoteći se, u kratko sfojú lipost i žitak skončafši ofde sfoju smrt naričući i uzrok suzami na stini ovoj pojući upisa. Aj! kada ja pake saznah da Žiļbil pačeli moje srdačce ta konac krozi ļubaf moju učinil biše, veće ni prirok ni jine oprave općit hotih, da ofdi do sad hip i čas misto greba ńehova gorkimi suzami perući pribivam, i tolike žalosti moje moć bi da se bozi na me smiliše i za nikoko utišit me of cvitak od tila ńe|gova satvoriše, ki (ajme!) za ugojaj moj čas i hip suzami zalivam i suze moje u toliko obilje tekući i kroz slast zemaļsku prohajajući na svitlost van ishode i ta voda jimenom mojim od prija Zorica zva se, da pake promińenim jimenom Vodica zove se. Ti dake van na svitlost izašadši vilu jednu najti hoćeš, s kom slobodno idi i pake na planinah lik betegu tvojemu najdeš, jere u gorah onih sfaka biļja i ka u ļubaf usiluju i od ńe odgańaju najti se mogu. — Tada opet sa mnom van iz spiļe izašadši prošćenje daf mi opet u vodu, a ja k mora kraju idoh, i tuj žeļan steći razmišļah kako bih najlaznije na planine prošal.

Pritvor Žiļbila. 6b

Od Zorice pritvor.

PUT S MILOSTJU PRIK MORA I UZ GORU.

Cap. III.

Eto morem sminu deklicu narešenu sfakom lipotom ka se pristoji, samo bilom koprinom sramne strane života pokrifši, a livom nogom na zlati jabuci stojeći kraju pr'plivati ugledah. I na kraj pristafši jimenom me zazva i reče: Hod', ja ću te čestita i zdrava kamo želiš prenesti. — Ja vas vrh sebe stah čudeći se stvar nigdar vijenu ugļedafši[3], dali vele veće kako ona ča ja žeļah znaše i da tako dobrovoļna i dvorna pribrodit me prikazaše, ništar mańe ne

[1] *Nijesam mogao naći smisao.* [2] utuzi [3] uggledafsci

želan da pohlepan zdrafja i stvari[1] čudne viditi na zlatnu jabuku stah i vile držeć se | brže neg strila iz luka pušćena u podgorju na kraju s ňom najdoh se, i na kraj stavif me reče: A sada sam put bludi, — i tudihtaj z očiju mojih izčeze. Ja nikoliko zamišlen ostah, dali pak uz goru uputih se. Ni još sasfima rosa sa cvitof opala biše, a sunce svitlu glavu iz najvišega vrha iskomolujući meni grede u oči udiraše a rosno listje po dubju i cvitke tolikoje zrakom upirući kako pozlaćeni čiňaše. Uputih se tada i gredući vazda noga stanovita dolňa biše, stazom nikom mnogo kamenitom i skračlivom[2] ne vele hodih, i tuj iz jezera jednoga, ko iz paklene propasti ishodi protif meni znevarke strašna i čudnovata zvir izašadši naskoči me. Sedam glaf razlikih a četire drakunske noge a kip zadňi kako mrk osal a oćas zakjučast kako klišće na dvoje jimiše. Prva glava od strašna i zapiňena LAVA, druga od gnifna MEDVIDA, treta od črna GRAFRANA, četvrta od bludne ŽENE, peta od lute i srdite ZMIJE, šesta od krastavice ŽABE, sedma od zlohlepna VUKA. Sa sfimi kupno i strašno na me buknu i budi sfimi pristrašen bih, dali ona ženska najveć me oskvrni[3]; da po sfem kipu vlasi, dlake i mah navrsiše mi se, krv iza sfih stran kipa k najpoglavitijemu udu vrući ide pomoć dati; stoga ostah vas drhćući i trnući i jure pobignuti jedva nevola | sminost daf, nazad vratih se, i pristrašen i zapahnut na ňu obzirah se. Eto opet dekla ona ka me pribrodi, pran meni reče: Ne boj se —, i za ruku me jamši reče mi: Ta tako na pričac put ne more se po vas umrlih ludih[4] na lazno ni mirno projti, da kad želiš prik gore k onim slafnim i tihim pastirom u slafnih, čestitih i tihih dežełah dojti, drugi put držati triba ti je. — Premda u meni strah vele mogaše, dali za beteg ki paćah utoliti, sfaka stvar mi se maňe ňega trudna podniti vijaše, i videći milostivu na me onu s kom u magnutje oka morsku pučinu prošal bih, uzdah se da sfaku inu stvar prem ako trudno, uzmožan stvorit biti ću; i još vas trepeć rekoh ňoj: Zaisto kim jimenom bih tebe ali kom častju zazval ali pohvalio, ne znam, da očito tvoj dvoran pronos ne more učiniti, neg da iz nebeskih dežel slizla jesi jednomu neumiću i bludnu pomoć i nauk dati. — Nut, reče, znaj, tribi jest da kripka i smina srca budeš, jer strašne i čudne stvari sa mnom grede vidit ćeš, meu kê ulisti lazno je, da pak van na svitlost iziti muka i trud potriban jest; i ovo te svišćam da ti prez mene ne bi sam po sebi uzmožan bio, ni ja hoću prez tebe do konca želinoga dovesti te tiho i poniženo kako se poštovanim pristoji. — Tad odgovorih joj: Zadovolno sla-

[Margin notes: 7a (beside "stah i vile držeć se"); Vicium. (beside "Sedam glaf razlikih"); Nota. 7b (beside "drhćući i trnući"); O quam te memorem virgo. Virg. (beside "Zaisto kim jimenom"); Facilis descensus averni. August. (beside "lazno je, da pak van")]

[1] stuar [2] ? scraçgliuom [3] osguarni [4] gludi

bost sfoju i neumićstvo poznaju, da u tvoje božanstvene kriposti da si uzmožna u sfem uzdaju se; zaradi toga kripko i dobrovoļno on ki ti zapoviš put bļusti pripravan jesam.

OD KUDE BURA ISHODI I ZAČ SE ZOVE.

Cap. IIII.

8a Slidi dake, reče, stope moje, — i uputismo se uz goru mnogo kamenitu i strmenitu, i ne vele prošadši, meu guste i spletene redine i grmje uliši, k zijatju buńe jedne dojdosmo, ka unutri kako široka pećina razkošivaše se; u ńu nigdare ne samo da sunčeni zrak ulize[1], da ni svitlosti u ńoj vidit more se da tmine tolike i tako guste, da, kako reče se, nožem prid sobom rizati mogal bi ih; samo toliko svitlosti biše, koliko kip vojvode moje odsivaše. Ja tomu, kako on ki nî mekan ni uvižban, vele sumńif za ńom u ńe svitlosti gredih, i tako u napridak gredući uzmožan vitar na nas buknu po ta put da mene posrnuti i pasti na zad čini, da moja verna druga brzo pojam me i opet dvignuf me: Ne boj se, reče mi, ta vitar, da znaš, iz paklenih vrat ishodi, koja ne vele daleko od nas jesu. — Ja tada ričju ńe i pomoću pokripļen rekoh joj: Mnogo krat meju nami razložeći i govoreći slišio sam, da od oblakof ki se od zemaļskoga tova pojimļu vitri se plode: sad mi je čudno viditi da u propasti zemaļskoj tako jaki i uzmožan vitar pribiva. — Ta vitar (reče) nî kako jini po naravi stvoren, da to je on vitar ki meu vami BURA zvana je: da neka stvar redom od toga znaš: u gorńih dežeļah, ke su meu sunčeni istok i zvizdu ka, kako po starih rečeno je, žena najpri a medvidica bi posli, biše jedan vladavac i gradodržac poštovan, plemenit, poglavit i moguć. U ńega, kako srića hoti, jedna hći mlajahna BURA zvana lipa, umića i u sfem narešena, ča se jednomu ženskomu kipu pristoji, biše, da koliko uļudna i gizdava, toliko veće rogoborna, oskorežna, ohola i nerazaznana biše, i ne samo jednomu ali dvima da mnozim lipim, plemenitim i bogatim gospodćem[2] prigovori, i budući, kako ti govoru, uļudna i narešena i od sfakoga pohvaļena, u toliku rogobоru zajde, da ne ļudem samo da i bogom i vilam sfoju lipost ne prikladajući prigovor davaše. Da sfake sfitofne slave do mala: i budući jedan dan mej dvorkińami i plemenitimi gospojami u razkošu i glumļivu govorenju, sfoju lipost prezrazborno hvaleći, hvastajući se i više vičńih božic sebe uznoseći, božice tada prid svemogoga[3] sudca na kolina padši rekoše: Kako trpiš, o sfemogi, da

Margin notes: Isina jest da u gori vlaškoj jram nam jest misto ko se zove vražija vrata. — Circulus aureus in naribus suis, mulier pulchra et fatua. Prover. — 8b — Notandum.

[1] ulize [2] gospodchiem [3] semogoga

toka rogobora i oholost u jednom umrlom kipu ženskom pribiva? — i na ńu u ńega osfetu uprosiše. A jer vladafcu nebeskomu grih nijedan jini nî tuko kuko nesaznanje mrsko, tudihtaj iz vedra neba strašnim i sferutnim (!) triskom meu sfe ke toti bihu ńu samu udrifši u propast paklenu u vike osudi, i tako ok' ogńa[1] i u vičńih mukah mučeći se nesaznanje plaća, i vazda kada kojagod žena krozi ta grih k ńoj se pridruži na sfoje razkoše spominajući se, gorko cvileći prijadofno uzdiše i od toga uzdaha vitar ta tvori se, i iz paklenih ogań dimom modrocrļenim kroz ova zijatja koja, kako vidiš, eto pravo pod misto ono jesu kô vi općeno vražja vrata zovete, i van izhodi i koliko zlo navlastito u naših dežeļah čini nî treba da ti spovidam; i jer u žiļvotu BURA zvana bi, vitar ta ńe glas uzdrži i uvik uzdržati hoće. — Zajsto ne malo počudih se tomu i pake tako rekoh: Dostojan i pravedan sfaki sud Božji jest, najkoli krozi nesaznanje, i molim sfemogoga da sfaka nesaznana u takof sud upade. — Tako govoreći k vratom nesmernim i vazda otvorenim paklenim dojdosmo, nad kîmi zgor pismo jadernih slof tako diše[2]:

Od česa se bura tvori. — *Vražja vrata u gori vlaškoj.* — *Ab 9a aquilone pandetur omne malum. Hieremiae.*

Po mni se uhodi u najgorčiji stan,
lako se prohodi, da teško 'zide van;

iz kojih vrat dim kako tmasta magla s ogńenim tmastomodrim[3] plamikom s kuci, s jeci, s plačem i s tugami i škrgetom zubi smišan strašno ishojaše. Tada vila reče mi: Put naš unutra ulisti nî, jer samo izvan čufši i vidifši već neg pristrašen ostati ćeš. Da, na ti, reče, kamen ovi kroz ki gledajući sfe deri do konca i najdubļega jezera paklenoga vidit moći ćeš, ni ti hoće dim ni plam vidi zasnititi, ni smrad duh oskrvniti.

Sat est per cognitionem vivorum extrinsecus discurrere.

PROPAST PAKLENA KAKOVA JE I ZAČ SE PAKAL ZOVE, I VRAZI ODKUD SU.

Cap. V.

Da mi tada kami bil i čist, prozračan prez sfake staru[4], i vile držeć se na srid vratih stafši kroz kami gledajući, vidih misto mnogo razkošno i u krug vele široko sfe na niže gredući, po koj župi razlike strašne i čudne zviri sfude duše Bogu nevirne i neposlušne a iskrńemu nedrugoradne, razliko pečalno i vik tugarļivo mučahu, a u najdońem jezeru i propasti poglavica paklenoga kraļestva nesmerni Lucifer žestoko verugami vezan staše; iz očiju mu vazda bruzgom vičńe prigorke i jadofne suze tecihu u toliko obilje

Contra Deum et proximum. — 9b — *Od česa su*

[1] ochogna [2] dise [3] tmastom modrim [4] ? staru

rike paklene i ogńi. da sedam rik jacih i strašnih po paklenoj državi čińahu, ne kako vode, da pravo kako goruća pakla, i po jimenu vod tih općeno propast ta PAKAL zove se Nesmernimi kreļuti Lucifer polepetafši sfe vode u magnutje ustinufši poledi, i pake sfojim jadofnim zdahom sfe živućim

Ibi erit fletus et stridor dentium. Euangel. ogńem užga: zato reče se da tuj jest trepet i škrget od zubi. Tad nikuko pristrašen i dumboko sumńif razgledajući stah. Pozna vila żeļu moju i reče mi: Vidiš[1] pod silnimi kreļuti Lucifera ono zločesta Bura s jinimi mnozimi u razlikih mukah raziko mučeći vidiš zločeste duše; te zviri strašne to su oni ki vi sfitofni jednim jimenom VRAZI zovete. Da neka ńih rojstva, kolino i istok poznaš: Lucifer poglavica paklene propasti nepodobno s Kimerom zvirju sedmoglavom ka tebe pristraši pojam se[2], jimi s ńom sina dva: VRAGA i DJAFLA, ćere dvi: HUDOBU I NEPODOBU, koji pak meju se[3] neslično pojam se, Vrag s Hudobom jimi sinof: Zlo, Gnif, Trud, Jauk, Skuk, Jad, Beteg, Oboj i Ujed, a Djafal s Nepodobom ćere: Nesriću, Zlobje, Muku, Skrbu, Žurbu, Pečal i Škodu; rodi pak Zlo i Zloba pojam se Neviru, Nerazbor, Nesvist, Nemar, Hudińu i Zļit. Gledaj kako sfakčas pres pokoja strašnimi, smrt-

10a nimi i žestocimi | obrazi dušam muke podajući hrlo i žestoko na-

Prilika. stoje. — Još ja kako človik us koga živući trisk lupi i premda ńega ne udri, dali pristrašen i zasnićen za dobar hip ostane, tako ja stah vas trepeć gledajući, kad mi reče vila: Toga razgledanja budi za sada dovoļe i ča s' vidil viditi: obrnimo dake na boļu i projdmo putom na desnu ki van na svitlost iz ove propasti izhaja. — Tada dobar hip po tminah ke pakleno jezero podvija hodeći napokom na kraj zijatja od buńe na vrh gore, gore ka[4] na planine izvodi najdosmo se; i budući tuj čista, hladna i bistra vruļica iz mramorne i živice stine izvirajući, na ńoj obraz omaglen iz tmin ke propast paklena izpušća[5] nikuko oskrvńen oprati i očistiti vila čini mi.

PRVI DAN NA PLANINAH. PISMI RAZLIKE PO PASTIRIH REČENE.

Cap. VI.

Tada na rafnoj tržanci razlikimi cviti, bistrimi i tihimi iz vruļ potoci, visocimi, raskošnimi, razlikimi dubi narešenoj najdosmo se; po koj tržani tih vihär slatko šušńuć s romorom slatka petja razlikih ptičic i mirisna od zeļaj i cvitof niku slast tvoraše, da duša moja

Extasis. na istočišće stvora sfoga i radosti i slasti ke onamo jesu spominajući se u kipu mom uzjigra po taj način da kako uznita u sebi a

[1] uidisce [2] poyampse [3] meyasce [4] goreoho [5] ypuschya

van kipa radosno staše. Tad vila reče mi: Pokle na svitlost želinu po milosti božastvenoj izašal si, jure kamo t' se vidi projti moreš; ništar mań vazda pri tebi u otajnu i potribah biti hoću. | — Ja 10b
us to 'e kako se pristoji poniženo i umiļeno na vernoj družbi kuko boļe umih[1] zahvalih; ona tad tudihtaj izčeznu. Idoh tada ja državom tom i kroz razlik[2] od bilja i cvitof miris sfi udi moji niku slast prijimļući navlastito srdačce pokripļeno staše. Jur drugoč pokol u propast ulizoh brzi końi sunčeni svitlo ličce vojahu i jur malne[3] na podne bihu, kada ja hodeći k jednoj vruļi razkošni iz stine izvirujući i tiho po travi bistrim potokom tekući pridoh: okol vruļe dubi po naravi razliki razliko sajeni razkošan hlad od sunčenih zrakof braneć ju čińahu; ptičice po dubju i črčki po grmju šušań od tiha vihra duhajuć vruļu tu naredno rešahu[4]. Tuj pod dubjem pri vruļi, jer čriz podne biše pastirof nikuko ki budi da predļivi kroz sfakdanje naporstvo od vukof i već cić neprijateļskoga česta plińenja i robļenja ništar mańe za dobri stari običaj obslužiti koko već mogahu blagoviti stahu, i u stran blizu na plandišća živine priuzbifši meu sobom razliko blagovito na travi sijahu; i k ńim prišadši ļubko kako se pristoji: Božja vam[5] pomoć, bratjo, zazvah; — a oni prijaznivo odgovorif prijaše, i meu se na bludnih travicah sfi općeno nukajuć me sesti činiše. Tuj uz jednoga (kako j'[6] po naravi da krf prilici priteže) ki mi se u obličju i viku podoban vidi sedoh; i jer jur vrime užine biše, redom uz vruļicu sedši sfaki ča krme imiše ļubveno položifši, i ja s ńimi poblagofafši život pokripismo. Po tom pake za u pra|znosti ne ležati, dokle 11a
se mańe[7] sunce, meu se razbludno riše da se besidi. Tad općeno rekoše jednomu od ńih ki najstarji biše, oblast daf mu, ča godi komu veli da priprafni učin ti jesu. U toj tri deklice mlajahne ke lipotom danici odsivahu iz najbližńih katunof s vidri na vodu k vruļi dojdoše. Tad MEDAR (tako starišini jime biše) jednomu ńih mlajahnu tiho zapovidifši, reče: Nu, BORNIČE moj, znam da mnoge pismi u pameti jimaš budući kako si mlad, smin i u ļubavi: prosladi dake srca družini ovoj kojomgodi od tvojih ļubkih pisam. — Tad on pripravan družbu obeseliti, jer morebiti mej deklami ńegova ļubofca[8] biše, tako rebegu naredif kleče[9]:

BORNIK.

Jelina slideći košutu priprehtah
ku latit želeći dugo vrime trujah;

---

[1] humih [2] razlih [3] ? mane [4] resahu [5] nam [6] chachoi [7] magne [8] glubfoca [9] chleçe

po gustih dubravah i po spletnih luzih
latit ju želan[1] ah! koko vrime zgubih!
Eto ju pak sritih u klancu srićom môm,
iz nevarke uhitih stafši na mistu tom;
na ńoj zlatin pismom ogrnih u slova:
Noli me tangere quia Caesaris sum. Ne tiči me rukom jer sam cesarova.
Lipļa ni takova košuta na saj svit
nî u vika ova, ni u mimošnih lit,
ni ja mńu da će bit f državi svitofnoj
tako krasan procvit kako biše u ńoj.
Ja mńu da f ļubvenoj deželi stvorena |
11b al' morebit f rajskoj tako narešena
biše umiļena[2] u ńoj sfaka milost
dvorna i ļubvena u pitomnu sminost.
Nesmerna ńe lipost u ļubveni sinžir
ki bih malo pri prost[3] mene uveza zvir;
suze i uzdasi su žir, srdačce pîtâm kim,
pokol slobodni mir nedomišļen gubim.
A i ovo reći smim, da želan umor taj
rascvili me sasvim i muči od ondaj,
a ona se tadaj u vilu satvorif
odnese od mene raj u gore obrativ,
a meni ju i haj i jauk ostavif.

Mnogo prijata i pohvaļena bi pisam ku Bornik reče; i ja u početak riči ńegovih u dekle gledajući, kako on *Jelina* poče, tako jedna, koj, kako mi se vidi, tako jime biše, ličca kako ružom potrusif lipļa pride, i sram ličca orumenifši joj, vode iz vruļe rukami pojanši obraz umivaše mneći tim morebiti ono zakriti ča malo krat more se, i jur poniknutimi očici staše dokol ne ču da pisam od košute stvar uzdrži. U to meni drug moj k uhu glavu priklonifši reče: Složi prva jadrna[4] slova od slog, i vidit ćeš da *Jelina* govore; i prem ta jest ku toko nesmerno Bornik naš ļubi. — Razumih tada, da pod koprinom košute deklu tu i ļubaf sfû skazovaše. Tada Medar drugomu mladiću, kako mi se vidi, hitru
12a i umiću: Nu i ti sada, VLADE, reci od tvojih | kojugodi, ki znam da mnoge i mnoge imaš. — Tad on, ki vrime početi ne vijaše, jer i ńegova tuj ļubofca[5] biše, prija citaru naredif, oči u jednu od tih deklic upirif, tako poče:

[1] želam [2] humigliena [3] post [4] iadarna [5] ljuboça

VLADE.

Lipost tva nesmerna s prozorom primilim,
krunice biserna, razcvili me[1] sasfim,
kada sritom prvim, ki u moj nečas bi,
pogledom lubvenim srdačce m'[2] pogubi.
U ta čas zarubi mû slobod, moj pokoj,
i utih izgubi nesrićni život moj;
ništar mań mili tvoj pogled more učinit
da u slobodi sfôj čestit budu živit.
Čin', jer mož', povratit mene s pogibili
i radost satvorit f srdačcu[3] ko cvili,
jer lubki primili sokolski pozor tvoj
on ki me razcvili on more dat pokoj.
Jer u stvari inoj znaj da mi nî lika,
ner f tebi jedinoj, ka si moja dika,
ma kripost razlika, moj utih, moj ugoj,
slava, čast velika, ma radost, moj pokoj;
a ja sam sluga tvoj, tvoj sužań i tvoj rob,
dokole život moj, zaklopi smrtni grob;
tebe ću samosob služiti, venče moj;
nemoj da u fsu zlob mori me poraz tvoj,
povrat' mi dobru kob, da poživlu f pokoj. |

Dospi Vlade pisancu s felikim ugojajem sfe družine; da meni se vidi, da veće dekli negli družbi pisam pojući reče, jer vazda u ńu gledajući *tebi* i *ti* govoraše, a ne *ńoj* ali *vam*. I more biti da mnozi od nas se domišlahu; ništar mańe sfaki muče staše. Ja dake način od pisni složifši poznah da i od ńe najjadrnija slova *Lucija* govore. Tad ne samo starišina, da i jini koji morebiti znahu da tretje momke lubvenik biše, drugu momu rekoše: Nu Sladmile, pokol srića uzrok ti je prid oči dovela i ti od tvojih pisam danu da[4] narejenu reci. — On tada blagovit: Pripravan sam, reče, — i sredifši tiho zuk od gusal pri ner peti poče, reče meni: I ja ću sad kako su ova dva sfaki sfoju pohvalili u slovih složif jadrnih jime lubofce pohvaliti. — Tad malo pogudif i glas zukom sredif, reče: 12b

SLADMIL.

Mogal da bih reći ča f srdačcu[5] ćutim
lubavi služeći i ča cić ńe patim,

[1] razcuilimi [2] sardacem [3] fsardacu [4] ? da ui da [5] f sardacu

ali da bih sasfim mogal složit pišuć,
ča f srdačcu plodim sfakčas ļubom misļuć,
al' da bi mi pojuć skazati moći vam
ogań ki me zežuć skončaje noć i dan,
more bit da bi plam ļubven oćutila
ona kå j' meni pram sfakčas već nemila,
ranu bi skusila, ter na moju žalost
jur bi se[1] smililа, prijam me na milost,
i obratif svitlost od onih očiju |
13a pokripila b' mladost, s kih tužan živiju.
Jino ne želiju niti mislim jinim,
ni pomislit smiju nego čim se mučim,
vas se[2] kipom zgrozim plovuć smrtnom potu,
kad god okom nazrim nesmernu lipotu.
Jure u mom hotu nî neg ńoj ugodit,
za ļubku pohotu moći konac jimit:
to ne stane mislit misal ma mučena
nego moći doprit do konca želena.
To b' bila blažena noć al' danak mili,
kad bi[3] utišena mladost da ne cvili,
čestiti bi bili mi stvori u čas taj
da bi m' lìčci bili ļubit na ugojaj.
A ti, pismi, sadaj leteć pojdi k onoj
pri koj je vas moj raj i sfaki utih moj;
pokleknuv reci joj: priporučen t' budi
on verni sluga tvoj ki te nad sfe žudi
i bit će tvoj ne sfoj; ti ga ne zabudi!

Poda slast i ugojaj družini pisam po Sladmilu rečena, a dekle još paļući vodu pri vruļi stahu, ku more biti da nahval smutile bihu, i čineći se ubistrenje čekati, stahu pismi ke se pojahu sliseći, ke dospivene, dekle otidoše. Naredi tada Medar ZVONKU da poje, a on reče: Budi da već plakah negli peh u ļubavi, ništar mańe pisancu jednu ku cić one moje nemile ļubofce složih, ńe
13b skrovito srdačce ne moguć skusiti, u kôj u | jednake sloge razlik žitak i nesrejen ukazah, — i tako peti ja:

ZVONKO.

Mira ne nahodim, nit s' imam ratit s kim,
i sumńim i želim, gorim i krepenim,

[1] bisce [2] vaše [3] Chabdi

vrhu neba letim a na zemļi ležim,
vas svit zaubitit mnim a ništar ne držim;
volńo f uzi stojim iz ke 'zit ne umim,
niti uzu krutim, niti ju oslabim;
ni ozdraviti vim, ni umrit poći čin,
ni ļubim li se s kim ali komu mrzim;

Pace non trovo. Pet.

prez očiju vidim, prez jazika vapim[1],
i umriti želim a pomoći prosim,
i sam na se mrzim a inoga ļubim;
niti za se marim, ni najdu ne[2] gubim;

tugami se gojim, a jadi se hranim,
suzami se pojim, ļuti čemeri jim;
ni života holim[3] niti smrti želim,
i jednako obim smrt i život mrzim
s tebe u tom živim ku mu gospoju dim.

Općeno od sfih pohvaļena bi pisanca po Zvonku rečena, jer u kratko i jednake sloge tako različni stvari složia biše. Tad starišina PLINKU reče: I ti kako jini družinu obeseliti rači, — a on: Pripravan san, reče, da neka znate da nikomur ni slično ni s načinom more jino neg od onoga u čem se nahodi peti; zato | ja verno služeći, ne dim, još sasfim izgubil službu, da zgubiti ju sumńeć, pisancu jednu onoj ku zaisto ne mańe sebe ļubim poslah, — i tako poče:

PLINKO.

Pokol službu vernu gubim verno služeć
u jadu čemernu srce gojim pateć,
ništar mańe cvileć pojući govorim,
plam ugasit želeć suzami kim gorim.

Tebe dake molim, pismi mâ, poj k onoj
ku nada sfe holim[4], pri koj je utih moj;
padni na krilce ńoj, tere umiļeno
skaži i reci joj, da je razcviļeno

srdačce rańeno kroz ńe mili pogled
i sasfim smućeno da kojni kako led;
još joj rec', da će ured izginut ma mladost,
ako ki dobar red ne stavi ńe lipost;

[1] uapiem [2] ni [3] ? cholim [4] cholim

jure ćutim kripost ginut životu mêm
jer mi je usrid kost užgan plami ļubven,
još skaži joj, u sfem da sam joj bil veran
i kako z ńe živem sfe danke čemeran;

skaži joj nesmeran ogań, gorim u kom,
i bol ļubvenih ran ka je u srcu mom;
reci joj napokom, da služba ma verna
ne ostane prid ńom sasfima čemerna,
smil' se, smil' se nad mnom, krunice biserna!

Sfršena i pohvaļena bi po sfoj družini pisanca rečena. Tad sfi
14b zgledafši se meni tako rekoše: I ti, goste, ako ti | trudno ni, rači nas pojući posladiti, da pri ako t' je drago jime tvoje povi' nam. — Ja ńim us toj tad: ZORAN se zovu ja, i pokole vam je ugodno i mene slišati, budi da veću žeļu plača neg petja jimam i većma narikati neg peti pristoji mi se, dali za vaš ugojaj reći hoću.

ZORAN.

JA GUduć ZORom RAN gredući po gori
slaveć tu čić kê plam ļubveni me gori,
u slatki romori ptičice mej listjem
i eko mej bori odgovara dolcem.

Narešena u sfem vila dojde k meni
s flasi jak zrak sunčen a oči ļubveni,
a ličci rumeni kakono ružice,
a pozor blaženi kako u božice;

u ńe jabučice u ńidri u otaj
s kih gorke tužice poja srdačce ondaj.
Uzdahnufši tadaj rekoh joj: Ma vilo,
nemoj mene sadaj umorit nemilo;

budi ti me milo, ter na moju mladost
stvor' milosno dilo prijam me na milost,
nemoj toku lipost nemilostju grdit,
jere ta neharnost vazda će t' prirok bit.

Daj uzrok da hvalit veseleć razum moj
bude te i slavit po planini ovoj
dokol godi u 'voj puti duha bude
vazda vazda glas tvoj zučati će sfude. |

15a Nigdar ne zabude čast tvu planina sa,
i jindi i ovude tot obitam sad ja.

Slafna ako lipost tva pokripi mû slabost,
razum i pamet ma slavit će tvu lipost.
Dokol sunca svitlost svit bude obhoditi
ni šćedeć sfû milost i zvizde jasniti,
dokol vru|e vriti i sfe rike tekuć
ne stanu hititi moru harač dajuć,
vazda će bit slovuć manom slavan glas tvoj.
To prisiže obituć stanovito um moj. —
A ona reče us toj očima me robeć:
Velik je obit tvoj, da |ubi me zeleć. —
JA GUdući moj poj tad dospih ńu slaveć.

Ja moju dospifši pisam, naredi Medar JASNIKU da poje. On poslušan: Z dobre vo|e ću, reče, — i u čen na misal spraf|aše ča reći jimaše, moj drug Sladmil opita me govoreći: Ako ti nî trudno, reci mi, molim te, Zorane moj, zač u pismi tvojoj poče i dosvrši *ja gudući*, a ne *gudući ja*, jer se meni vidi da bi bo|e ovako riči zučale, da ja mûu da nahval za kojegodi |ubofce jime složiti, tako si sredil. Tvoja prijazan i |ubav prem ako od nova mej nas pojata, dali do konca, ako se ne hinim, uzdržana bit će. — Ne more neg da ti povim, rekoh mu; videći da u pojih vaših jimena |ubčic skrovito u slovih prvih jadrnih složili jeste, ja tako i moju |ubčicu prem ako pram meni nemilu, dali meni nada sfe |ubku i dragu u prvom i najzadńem početku sloge rekoh pojući. U to 15b
naredif se Jasnik i pomisliv reče: Da znate vrh česa i ča peti hoću, znajte, da ono ča |ubaf, srića i hitrost i muka dala mi nî, san moj daf mi, rekoh:

JASNIK.

Ono ča u javi bdeć imit nis' mogal,
mala t' hval', |ubavi, to sam speći jimal,
jer sam speć užival slafno lice onoj
koje sam zazival tisuć krat za utih moj;
jere ti u jednoj s nesrićom se stavi
nenavideći toj ča je po naravi,
zato u |ubavi jedinstvo već daje
trošeći zabavi s nesrićom takaje;
da noćca ova je dala meni užit
lička ona koja je bdeći hoću želit,
i sanak of slavit ki mi da tu radost
ki žitak pokripit čini mi i mladost;

da sunčenu svitlost vazda ću kunuti
ka toliku slatkost čini m' odbignuti,
jer hteć odrinuti jur noć na doñi stan,
iz gor ja jasnuti zlaćenom glavom van;
u toj ti meni san otide i radost
ku speć uživah san u toliku blagost
i tom himbom mladost pokripļah noć i dan
i toleć usrid kost ki mi je užgan plam
mrzeć danju svitlost a želeć noćni san. |

16a Pohvaļena mnogo bi po družbi pisan po Jasniku peta, jer u ñoj skaza da istina himbom mnokrat se utoli, a to je, kako on reče, u sañah; da veće dim da i u javi za takovim snom človik niku slast taščinom se pitajući prijima. I još ne mañka onih ki slišaf kako on na malu hvalu ļubavi i nesriće pojući reče, kako oni ki od ļubavi bili su oskvrñeni kako niki utih i osvetu prijaše. Medar u to jednomu reče: Nu i ti, SIPKO, molim te, reci. — Tad on tiho odgovori: Ujisto kako sfi vidite očito u obličju momu da radosti u mom srdačcu i blagosti nī, i uzrok sfi znate da je krozi ļubveni poraz, ništar mañe ako mi ona ka me uzi dopusti, reći ću, jer da znate samo kad misal moja na ñe gizdu i kriposnu lipost pomisli, ono ča mi zapovi to mi je činiti. Zato dim: ako ne zapovidi, ni peti ne mogu. — Nu sfi rekoše: Tolikimi riči tribi nī zaščićevati se; triba jest da i ti poješ. — Tad on: Ako, reče, poj moj zučan i sladak i pristojan ne bude, zamiriti mi nemojte, Prilika. da onoj ka pametju mojom kako vitar horugvicom od kud obrne obraća, i da znate gdo ta jest, jime ñeje u prvih ričeh složit hoću, — i popogudif i glas zukom sredif kliknu:

SIPKO.

PISAN KU sad pojem složih na slavu toj
ku u petju mojem izgovara um moj; |
16b izkažujem takoj dil uzroka onoga
koji patim po ñoj, razcviļen sam s koga.
Sfa vlast žitka moga f očicih je onih
poraza ļubkoga, pojah mlajahan s kih;
moje j' veselje u ñih kad su umiļeni[1],
a pogub udi sfih, kad su rastjeni.
Ti oči u meni misal razvedruju
kad hote, i tmasteni opet pooblačuju;

[1] humigleni.

um moj gospoduju i vladaju po ńem,
i ńim obrtuju kako uzda końem.
Ne znam f žitku mojem, žif li sam al' mrtaf,
jesam li pobo|en, ali jesam li zdraf,
slišite u ku staf postavi život moj
nepravedna |ubaf, slišite moj oboj:
žif sam f zlobi sfakoj, mrtaf u radosti,
mrt u pići slatkoj a žif u gorkosti;
žif sam u žalosti, mrt u veselenju;
mrtaf u slobosti a žif u uženju.
U taku žif|enju bolim se noć i dan,
u plačnu dažjenju jur je moj kip skončan;
dali još dež plačan ni vitar od zdahof
mogal je |ubven plan u mni ugasit of.
Jur sfe sućastvo[1] i tof žitka moga kopneć — Substantia humor.
skončaje ogań takof na strašnu smrt vodeć,
jure trudan pojeć ne mogu govorit,
da plam srce goreć još se neće ugasit
ki me sili |ubeć slidit s kêm je umrit. |

Vrime ko Sipko pojaše vazda oči k zem|i prignuti drža i nigda pačeli često riči sfoje uzdahom ogńenim družaše. I stanovito poznah da |ubaf ńemu ne samo koru prostrilila biše, da kako i meni deri do najnutreńega mozga plam užgala biše. I budi da ne vele s fisokim glasom kako je običaj pojaše, da meni se vidi da mu se većma on tih poj pristojaše. Uzmoliše sfi kupno tada mladića jednoga ki kako se meni vidi nič zlovo|an kako jest |ubvenikof običaj staše da vas čisto i vedro pozoran i veselo blagovit biše; riše mu[2] tada: Ako ti nî trudno, molimo te, ZELENKO brate, i ti rači koliko ti se i ča ti se vidi od tvojih uzrokof |ubvenih složeno peti, jer sfi znamo, da pismom obilan jesi. — Tad on vas dvoran: Dobrovo|no hoću, reče, i gusle jedne pojamši pogudif poče: — 17a

ZELENKO.

U pristol na nebi bog Venus i |ubaf — *Antequam terra fieret.
sfećaše u sebi, pak dozvaše Naraf.
Ri |ubaf: Spraf' opraf, ter stvori kip jedan
veće od sfih gizdaf kadi bude moj stan,
jer na svit ni jedan ne mogu ug|edat[3],
koji bi dostojan božastvo me prijat.

---

[1] suchiastno [2] ? ricemu [3] uggledat

Zato hti' nastojat takoj mi stan stvorit
gdi se budu gizdat i radostan živit;
i da doli na svit češćekrat dohodim
ki sasfim ogrdit sfud omrazom vidim. —
Odgovorom jinim ne odgovori Naraf, |
17b da meštriju i način poja i sfu opraf,
ter misleći postaf vaze zrak sunčeni,
ter stvori u sfu staf vlasi pozlaćeni,
pak oči blaženi boga od ļubavi
vaze i onoj ženi naredno postavi.
Cur cecus amor. To j' uzrok da travi tako slip bog ļubven,
a ne kako pravi tkogod nenaučen.
I hoteć narešen ovi kip satvorit
vaze bil i rumen ružice uzoren cvit;
pak biser izborit nanizamši pojam
zubi hti naresit, kuralom usne zvan;
pak jabuku vazam iz desne hti stavit
onu, dim, kom Adam smrt navede na sfit;
z live hti naresit[1] prsi jabukom tom
s ke sud nerazborit razori Trojon sfom;
pak krf čistu s mlikom smišafši zajedno
kip rukom umićom učini naredno.
Ono j' samo jedno stvorenje Naravi
koga nî nijedno lipļe sfita stavi:
ofdi bog ļubavi očice nadzira,
a vlasi gizdavi Apolo razbira;
ofdika prozira jabuke medvene
Pulchrum et bonum omnia desiderant. Dion. od kih sfak umira, kroz žeļe ļubvene:
ko čudo, da mene, priprosta i mlada,
te časti blažene i lipost obvlada!
oči ļubka jada s kosom i s jabukom
kano smrt svitu da i ka smiza svitom |
18a ni čudo ako mnom obvladaše, i pak
obališe sfakom jinom misļu uznak
i žitka ostanak i pameti moje
obratiše čas sfak u ļubke nastoje;
da već još ovo je da Palas s Dijanom
ispustiše sfoje sfe časti nad ovom,
i kripost s umićstvom pake došadši k ňoj
sfe milosti nad ňom spustivši daše joj:

[1] paresoit [2] humiglieno.

gizdu, urek, ugoj, čistińu i lipost,
još darovaše joj časnu čast i krasost,
umiļenje i dvornost i pozor božastven,
mar, šegu i hitrost i ļubki jad medven.
To j' lipost koja men' izdri srdačce van,
to j' moj uzrok ļubven, tim zgara srce plan,
tu slavi ma pisam i čtuje razum moj,
te voļno sužan sam, ńoj prikazah moj poj,
i darovah ovoj cvitak me mladosti
i voća ću takoj do stare starosti.
Ļubke mô dvornosti, petje nehitreno
dali srčenosti primi prisrčeno,
vilo, umiļeno[1] prim' čista ļubinja,
jime božastveno f srcu mêm od prija
ko j' pismom složeno MAR, razum moj I JA.

Kako udunuti ugļeni[2] pri goruću ogńu, ali kako kad žarko sunce isteče, sfe zvizde pomrknu prid vekšom svitlostju, tako pismi jine pri ovoj biše. Veli ka umićstva i velika tega zaisto vidi mi se 18b
da ta pisanca bi, jer lipote ali stvari u ļustvu priličńe vele hitro i s načinom složene bihu u ńoj; ke ja mńu da ńigdar podobnije rečene jesu i zaisto sfitofuoj ženi ne pristoje se. Jur budući se nikuko ohladilo, od tole se pastiri dvignufši u paše ne od tud daleko živine sfoje zagnafše, ke simo tamo razbludno po pisanih od cvitof tržancah pasući i tlačeći cvitke šćećahu[3], i budući ja Sladmilom vazda zadružen, malo na stran jinih razliko besideći gredih. Niki od pastirof slatko pojaše, niki žlice, niki kutliće dubući, razliko pripivaše i izdilaše. Jur vrsi i dubje odsivajući ńajdaļe sini čińahu, tad k vruļi usrid poļa jednoj živine prignafši pod sladak zvizd sfaki sfoje napajaše; i od tole tiho na stan i krotko uputismo se. Tad Medar reče: Bratjo, da znate da za ovi tri dni u ovih pašah pasti jimamo, tako po starijih odrejeno jest, zato jutri pripravite se na plandišću peti ali jigre činiti, ali glumno besiditi od starih pripovidajući. — Sfi općeno odgovoriše: A ti za to vrime naša glava budi i ča zapoviš obslužiti pripravni[4] jesmo. —

ZAČ SE GRAD NIN ZOVE I GDO GA NAJPRI SAZIDA.

Cap. VII.

Jure sunce u nazapadńe more svitlo lice ukri dońim, ako su ki, dan vodeći, kada na stan z živinami dojdosmo; ja Sladmilom

[1] humiglieno [2] ? uagleni [3] schiechiahu [4] prepraunì.

19a na ńegof stan dojdoh, u ko'ga još star otac i majka i mlaji bratac
biše. Opraviše i gotoviše tad po običaju večeru, ku ļubeznivo po-
Virga.
blagovafši i prvi stol odnesen, SIDMOJ tada (tako ocu od stana
ime biše) upita Sladmila, gdo i odkud ja bih. Tad ja ne čekafši,
da on odgovori, rekoh: Poštovani oče, kada mene i rostva moga
želiš iztok znati, istino izkazati pripravan sam, jer se reče: ni se
Nec te collaudes, nec te culpanoris ipse.
hvali, ni se hudaj sasfima. Znaj dake da ja iz Dalmaccih[1] dežeļ
iz dafnega i staroga grada, koga NIN kraļ sazidati i sfojim jime-
Ninus Assyriorum rex condidit ciuitatem in Dalmatia quam proprio nomine appellari iussit, et adhuc in dalmatica lingua NIN nuncupatur, licet postmodum ab Enonio Torquato rostaurata lat. Enona dicitur.
nom zvati čini, ne od nizoka da, ako mi se reći pristoji, od ple-
menitih i nigda gradodržac tetacih[2] kolina izašal sam, ki, ako
se pismom vira daje i sadańim svidokom, u ovih zagorskih deže-
ļah držali su i nesredan i naporit red hrvacke[3] krbafske gospode.
Moga dida did ZORAN zvan biše, ki u primorja u rečeni grad
stanovati dojde, i tuj nam sfojim jimenom pridivak od Zoranić
ostavi, i tuj blizu u Zadru gradu susedu ja rojen i uzgojen u umi-
ļenoj sridi jesam pod kreļuti slafnoga zlatoga i pravednoga lava.
A sad uzrok puta uz to reći hoću: znaj, da me usilna ļubaf u uzi
sfojoj nemilo drži, a jer slišil jesam, da se po ovih vaših gorah i
planinah sfakojaka kriposna bilja od lika nahajaju, ovamo po milo-
sti milodani ne s malim strahom lik iščući došal sam — Tad
Sidmoj govor moj prikršif reče: Sinko moj, plemen od koga izašal
jesi dobro znam i od starih uspripovidajući slišio sam od Zorana
19b ki nepravedan i nesličan[4] red gospocki[5] bižeći u primorja stano-
vat ide. A beteg ta tvoj ļubveni, koko mi se vidi, lika potriban
jest, budi da ti većma utoliti neg li ugasiti želiš, ništar mańe triba
Prilika.
je zdrafje i korist prid žeļu postaviti i kako betežan človik učiniti,
ki budi da bi većma hladne i bistre vodice zapil se za pohlep
ugasiti, dali, jer zdrafje nada sfe želi, gorku pićiju[6] popije, tako
tebi triba jest; i zato k jednoj slavni vilenici i umići prijateļici
Vrimo prilično čarati i bahoriti.
mojoj poslati te hoću, po koj stanovito uličen i oslobojen biti hoćeš.
Da, jer još do noći ka jest Jovi[7] posvećena četire jesu, i prem užba
od miseca biti će, u ko dobo naj sličnije i prikladnije jest čarofni-
cam i vilenicam ńih stvari oprafļati, a ti te darke s nami postati
rači. — Budući dake vrime da se počinuti ide došlo, razlučeni
nitko s nikim, a ja Sladmilom na očar legosmo, i tu, kako je općeni
mladosti običaj, najvećma od svojih ļubvenih uzrokof i nevoļ drug
drugu uspripovidafši, niki kako za olahčati, niki kako za pohvalu,
niki za kigodi nauk al' pomoć prijati, Sladmil dake mene uprosi,
da uzrok ļubavi moje rečem mu. Tad ja ne jednom, da većkrat

[1] Dalmacçih [2] Tetacich [3] haruache [4] ? nesliçhan [5] gospochi
[6] pichiyu [7] ? youi

uzdahnufši rekoh: Premda pipajući i privijajući ranu nesmernu uvrejuju[1], ne mogu ļubavi tvojoj šćediti se ni tajati. Znaj, da mlajahan mlajahnu deklicu, da, kako se meni vidi, lipu i gizdavu obļubih. I da znaš kakova biše, prilično reći ti hoću, da pake razciniš u sebi, ako u dostojnu ogńu jesam. Biše ta trinadestom litu žitka, prem ne vele velik, da sridńe stavi kip | ńe, vlasi kako protegnute zlate žice ali kako od nikih stvari ka jim se većma pristoji, čelo visoko i čisto, a pod dva črna i tańahna lučca, dvi očice, ali za boļe reći dva svitla sunačca u kih vazda s protegnutim lukom i s opernom strilju srdačca krotka mlajahna pripravan bog ļubveni poraziti staše, lička dvi rumene ružice u mliku, nos prez prigovora, a maļahna ustačca[2] bolančom razrizana, kuralnimi usnicami narešena ke razklopļene unutri nanizan biser kazahu, od kud, ajme, koliko dvorne, slatke i mile riči izhode! obraz ńe, malo veće dug neg obal, vrat pake kako stanovita od mlika klonda, a na prsih jabuke nikuko da ne vele uzdosite, toko da na malu ńe hvalu ka jih skrovito držat htiše, premda pokrivene li vijahu se, ńe ruka bila, čista i sfemu naučena, a ostale liposti ke se tim pristoje kakove bihu pomislit moreš. Kroz ńe očiju zrak u nesumńen dan i neprili čan ļubav neoružno srdačce moje z nevarke jadovito prostrili i tolik ogań užga, da vas izgarat čuju se. Ja to[3] prem u pečalih i skrbah mnozih krozi nemnoge i razlike sprave bih, dali, kako reče se, ļubaf u pečali goji se, u meni sfak čas već jaka i moguća razkrilif žile i u srcu ukorenif se plojaše se i nesmerna lipota uzročaše[4] da samo okom kad ju vijah otrnih i ustrepļah. Haj! kolike časti, kolike pismi, koliki posli, kolike suze i od ļubavi užgani uzdasi poslah joj! Hajme! da nigdar priličan ali meni ugodan odgovor imih! S toga u sfakčasnoj i sfak|danjoj pečali misal me mâ grize. Zato lik iščući bludeć po tujih drzavah, a ča mi se vidi, zaman trujam. — Nemoj se, tada Sladmil odgovori, razcviļevati, Zorane moj, jer, kako reče se, nigdar ļubaf plača i suz kako tržance potokof a pčela cvitof sita je. I ja, da znaš, u ļubavi jesam, koj još konac żeļeni oćutil nisam, budi da po razlicih stvareh stanovito ufam imiti, i s toga mnoge i mnoge pismi na ļubaf se tužeć složia jesam. Ništar mańe ne mańe slasti od tužbena poja prijimam neg bih od čestita prijal pojući. — Tvoj beteg, rih mu, Sladmile, čestokrat govorom i stanovitim ufanjem srdačce pitâše. Haj! da bih ja samo jednokrat tu milost imio[5], blažen bih se držal — I u to govorenje hteći još ja mojih tužic kih pun bih ńemu uzrok počitati, čuh da on jur tiho spaše. Tad i

Ča se liposti ženskoj pristoji.

20a

Vivace Amor che negli affanni. Petrar.

20b

[1] ureyuyu [2] ustaca [3] yatho [4] (ili uzrokaše?) uzrocase [5] ymiyo.

ja ne male da i čudne misli promiňajući i pametju i kipom često privraćajući se napokom usnuh, i ne vele spafši, glas jednoga rožka umićo tulikajući izbudi me, i tamo uho napam sliših tolikoje slavića po običaju tuge dafňe žuboreć počitajući, a on kako da slavićem nanukan tako pojuć klečə:

JERSLAF[1].

Slaviću ki f zori
mej zeleni bori
u slatki romori
mimošne tuge tve počitaš žubereć,
rač', molim te, slišeć |
21a postati, jer ću reć
čim se mučim ļubeć,
i druga ć' imiti u tuženje tvoje.
Ti si noći moje
vidil i dni toje,
kako čestito je
žitak moj sfakčas bil u sni i u javi.
Pri ner u ļubavi
pamet ma se otravi,
u slobodnoj stavi
žifļah sfe mê danke u sfi dili čestit;
u sfe bih blagovit
prem kako rumen cvit
koga jošće doprit
Prilika. ní mogal daž silan ni ruk oskvrňenje.
Da sad mê žifļenje
i sfako čiňenje
sfemožno lubļenje
promini i čini ļubvom sfakčas mislit;
voļno f uzi sidit
čini me i čemer pit,
i ňim srce gojit,
i ňe okom obraća misal mû sfaki čas.
Jur sam zgubil sfu vlas,
čuju kopnit kip vas,
niti prijima slas
mučeć se lubeći život moj noć i dan. |

[1] (ili Gerslaf?) Gerslaf.

Sfemožna ļubezan 21b
u srcu užga plan,
i vas svit nî možan
ugasit ga nigdar, razmi jedna lipost,
razmi umića kripost,
razmi slafna krasost,
razmi dvorna mladost,
koj dobrovoļno rob uvik vikom ću bit.
Tebe ću još molit,
slaviću, rač' skupit
riči se i ponit
uz uho vili onoj, slobod je ma pri koj;
žubereć reci joj,
kako f uzi ļubkoj
muči se život moj
cića ńe[1] nesmerne liposti jedine.

Zbudio se biše Sladmil još u početak poja, ništaŕ mańe mučeći staše, dokol dospivena pisanca bi; pak tudihtaj stafši se, reče meni: Stani i ti, Zorane, da i mi k družbi idemo, jer u ovo jutro ko jest prvi dan miseca cvitńa običaj jest sfojim najdražim ļubofcam prid vratja cvitjem i mirisnimi zelji potrusiti i visoke grane od vitih jel obtrcane[2] cviti razlikimi na ulicah prid ńih vrata usaditi i tuj sfoje žeļe i ļubveni uzrpci u pisnih pojući izreći. Nuť kako JERSLAF nî bil lin uraniti, i sfojoj ļubofci čast i slavu prikazati, | čast darom, slavu petjem. — I to govoreći opravismo se 22a oba i van izašadši najdosmo mnozih mladićef sprafnih s kitami i cvitjem, s guslami, s citarami i s rebegami i surlami, za pojti sfaki sfojoj, kako običaj biše, čast prikazati. S ńimi se dake uputismo i ne vele ulicom prošad ustranovitifši[3] visoku granu vite jele i sfu ulicu potrusif cvitjem, najpri jedan rožkom potulika[4] za izbuditi one ke htihu da pisance sliše, od kih morebiti nika čekajući još usnula ne biše. Tad naredifše peti, brat Sladmilof Ļubmil poče:

ĻUBMIL.

Ļubvena božice,
prijasna Danice,
odkri' slafno lice,
i spustif jasni zrak upri onu f oči,

[1] *nema* ńe [2] obtarçane [3] ? u stranouitifsi [4] potulicah

da se slišat skoči
    ka joj glas moj soči
    jak ma ličca moči
    jadofna čemerna suza prez pristanka.
Zgubil sam slast sanka,
    sfaku noć do danka
    običaja vanka
    bižeći simo tam stokrat sfaki čas mrem.
Kako jelinak prem
    ki iz nevarke udren,
    tako trujajuć grem,
    dali ranu nosim kud god se obratim. |
22b Niti piju, niti jim,
    niti bdim, niti spim,
    nit se jinim žurim,
    nego ļubvom samo ka me mori željeć.
Samo ufanje tišeć
    uzdrži me živeć,
    tašćom pićom pojeć
    voļno drži u uzi srdačce jadajuć.
Toko je semoguć
    ļubveni plam i vruć,
    da srdačce žežuć
    nigdar ne pristane, a nî ga zvan vidit.
Kako to more bit
    da u ledu gorit
    srce more i patit
    nezrečenu muku i beteg nesmeran?
Da gdo zna, čemeran
    kako j' jad ļubkih ran
    i stril zlatoperan
    boga od ļubavi uzmožan kako je,
poznati će boje
    i muke tokoje
    od ļubavi moje
    koju na smrt grede dobrovoļno slidim.
Haj! pomoći želim
    i lik najt nastojim
    da najti ga ne vim |
23a neg samo u očiju, poražen[1] kimi sam.

[1] porazen.

Pismi, mû ļubezan
ti znaš i bolezan,
i uzročan kim sam;
da bi tako ona, ka me uzi, znala,
jur bi se utišala,
ter me milovala,
i utihu dala
i slobod srdačcu ko jadajuć kopni.

Dospifši Ļubmil pisancu, spraviše se i nikuko odašadši, u tretom mistu, kako na prvańa pridvratja jelu usadiše i ulicu cvitjem potrusiše. Tada kupno sfi u rožke, gusle, surle, rebege i citare udriše, i skupa zvoneći jedan smisan[1] dali umić zuk čińahu i narejen, ki nikuko pozvonifši, pak jedan mladić, jime komu, kako mi rekoše, Poļko biše, tuj iz susedńih selof mnogo umić, i sprafif sfe ča j' triba tako kleče:

POĻKO.

Stan, Zoro urešena,
i ličca ļubvena
bila i rumena
odklon' od tvojega Titona staroga;
sliši poja moga
i čuda ovoga
ļubvenoga boga |
i stvar koju stvori čudnu u kipu mom. 23b
Pride s vlastju silnom,
ter rukom nemilom
prsi mi otvori ńom
i f srdačce usadi granu jele vite,
jele uzorite,
jele krasnovite,
jele voćresite,
ka u srdačcu mom ustanovi žile.
Sfe mê muke mile
i suze ke vrile
dažjeć su shodile
iz očiju mojih cić ńe su m' medvene.
Ńe šege ļubvene,
gizde urešene,

[1] smisan.

dvornosti umiļene
u jadovan sinžir mene obuziše.
S toga zdahom zdiše
srce mê i više
želje m' ga uzniše
ono govoriti ča 'zreć neće moći.
I u dne i f noći
do moje pomoći
kako bi mi doći,
ne pristanu mislit i misalju vrtit.
Tako misalju uznit
poļem budu hodit, |
24a ter na lazno cvilit
pod jelom zelenom u sinci sideći.
Čemerno ječeći,
jadofno cvileći,
reku govoreći:
Tihi vihre, ti me rač' molin te uslišit;
rač' nebu svidočit
i tokoj hti' pravit
vili ka me umorit
hoće f najlipļi cvit od mladosti moje! —
Ako ptice dvoje
ugledam gdi stoje
žubereći sfoje
ļubavi počituć, od zavidosti mrem;
ako li gdi nadzrem
vrućak vode zbistren,
tudihtaj nada ń grem
plačući čemerno za vode mu pridat;
ako pak ugledat
budu gdi prohajat
poļem al' ļubko stat
košutu s jelinkom mirno se ļubeći,
stanu vas misleći
od želje trepeći
tužben govoreći:
Ah nesriće moja, ča s' tuko nemila!
24b Zač nî ļubka strila |
jednako udrila

nas, i obuzila
srdačce ǀube mê i moje tolikoj? —
Misleć u misli toj
i u želi ǀubkoj
poznam da život moj
sebe je pogubil za jinih obǀubit;
ništar mań ostavit
ne mogu ǀubki uvit,
da teku navadit
ja lovišće kako riba nepogub sfoj.
Rač', molim te, pri 'voj
krasni jeli vitoj
uzdržati moj poj,
pismi, i počitat onoj ka me uzi.

Dospiven Poǀkof poj i na druga pridvratja došad i usadif jelu kako inude, tako umiće i ǀubko narešeno Slafko kleče:

SLAFKO.

Sin', sunačce oboje
i nebesko i moje,
da se vidi ko je
vaju[1] već jasnije i već kriposnije.
I ko dobro razvije[2]
reć će da j' svitlije |
i već gizdavije 25a
ličce moje vile i nesmerna kripost.
Nî čudo da lipost
nesmerna i krasost
moju krotku mladost
u ǀubveni sinžir stavi zrakom prvim.
Pod jarmom ǀubvenim
voǀno sprežen stojim,
radosno se bolim,
a bolno raduju želom se nigujuć.
Krepesnim[3] vas goruć
i vas gorim trepǀuć
živući ufajuć
kim ufanjem većkrat znam da sam shińen bil.

---

[1] naju [2] razuye [3] Crepesnim

Još se ní ugasil
ogań od ļubkih stril
da vazda i veʼma čil
srid kosti upiren i srdačce žežuć
sfakčas je već moguć,
sfakčas je veće vruć,
sfakčas već skončajuć
srdačce u tuzi a u sumńi misal.
Hah! da bih reć mogal
ča sam ļubeć prijal,
trud i jad ki sam sal
mlajahnu razbludnu pamet nigujući
Tisućkrat tisući |
25b u uzdasi vrući
i gorko plačući
skazal sam ranu mû sunačcu mojemu,
ranu nezrečenu[1],
ranu razcviļenu,
ranu dim ļubvenu,
ku uzroči pozor ńe božastven mili,
s česa me razcvili,
s česa me uhili,
s česa mi posili
dragu slobošćinu i mirni žitak moj.
Premda f službi ļubkoj
izgubil sam pokoj
i tihi utih moj,
ništar mańe molim da bude posvećen,
posvećen i blažen
bud' ļubveni plamen
ki u srdačcu mem
kroz nesmernu lipost užga toku slatkost.
Lipļa je ńe lipost,
krasnija ńe krasost,
svitlija ńe svitlost,
i jasniji ńe zrak nego zrak sunčeni.
Rač', ovi ļubveni
kripki i srčeni
govori umiļeni,
pismi, dvorno ponit mojemu sunačcu. |

[1] nesreçenu.

Za vrime ko Slafko pojaše ina družba, jer jur sunce zlatom glavom prosivaše, ča brže mogoše mnoge jele usadiše na rejena mista, i tolikoje ulice cvitjem i mirisnimi zeļi potrusiše, tako da kada se rassvanu, ulice sfe ostaše čestito mirišući od dubja kako da bi dubrava bila. I ugledafši ističući žarko sunce, sfi padše na kolina semogoga višńega vladafca za zdrafje i napridak umiļeno i priležno uzmoliše. I budući vrime došlo da se u paše pojde, sfaki prija na stanu ruči se, i vazamši ča triba biše, u paše živine pojaše, ke uzstadif se kupno za onimi ke zvon nošahu[1], a vodci za pastirom jednim ki sfih spridu slatko surlajuć grediše uputiše se, i malne do podne navoļno drobne travice pasti živinam daše; pak, kako biše običaj, na plandišća k gor[2] rečenoj vruļi pod dubje u sincu dojdosmo. Tuj se sfi razliko po travi ka kako napisan sag od razlikih cvitof razsedosmo se, niki ki noć mimošnu spali ne bihu spati se kladoše, niki peti, niki surlati, niki čudno balikati, kako jim hot żeļu nagovaraše. Tad Medar posluh uprosif reče: Bratjo, budući ne za moju hitrost al' umićstvo, da za vašu pitomšćinu glavar ja za ovi tri dni postafļen vrh onoga ča u vrime plandišća činiti se jima, budući dake učeru[3] mnozi od mladićef ovih, ne mogu neg reći umićo, pismi od ļubvenih uzrokof peli, meni se, ako se tako vam vidi, starim govoru, da misal nabruse ča jutri peti jimaju. A mi danas družbu u utihi od mimošnih besideći držimo. I da | znate da nikomur se dopušća neg od ļubavi pripovidati. Znam da glasi naši slični nisu peti, jer s mladostju vrime hrlo leteći odneslo je naše slatčine i ļubki od poja glasi; zato sada dokol ja reku pripravite se i vi za manom reći. 26a 26b

PRIPOVIST OD PRITVORA SOKOLARA U VODU A JAGICE I RUŽICE U CVIĆE.

Cap. IX.

Poštovana bratjo i sinci, znajte da kako moj stari did od koga se ja jedva spominam, koga i jime ja nošu, uspovidaše da u sfoje mlade dni s mnozimi druzi na sajam u Adrijno primorje u plemeniti grad Zadar pošadši i tuj u državah suseda ńegova grada Nina budi da sada staroga i krozi devet požegof veći dil rasuta, dali plemenita, kako stara pisma kažuju, ča se oni dni zgodilo biše prafļaše. Tuj blizu jedna vele umića i lipa vilenica imenom PRISLAFKA u primorju općaše, u ke lipotu Protej, jedan morski bog, ļubafju zamamif se napokom sfoj ugojaj s ńom imi, koja s ńim

[1] nosahu [2] chzor [3] uceru.

začafši, na vrime sinka porodi, komu jime SOKOLAR postavi. Budući dake s felikim nastojanjem, razkošom i razbludom kako takovoj majci pristoji se odhrańen, i jur u devetom i desetom litu, kako dihu, biše, kada gizdavu, umiću i kriposnu[1] deklicu JAGICU jimenom obļubi, kå ga[2] zač i on uļudan, dobrostif i prikladan biše
27a srčeno ļubļaše, i mej ńimi | (ali da tako kripost od nebeskih zlamenof mej ńimi jednako izvojaše i u ńih jednaku vlast spušćevaše, ali kako stari govore da jedan kip, ča su dva sada muški i ženski, biše, i budući po sfemogom tvorcu razdiļeni kako sada jesmo, po sebi muž, po sebi žena, i zato po naravi u nas žeļa jest jednu k drugoj polovicu pridružiti) reć se more da mej ńimi dvimi prem one polovice bihu ke od pri razdiļene bile bihu, tako da u ona dva jedan kip dospiven satvoren biše. I to slično reći se more, jer u ńih dvih jedna duša i jednako hotinje biše i ča jednomu to i drugomu ali drago ali mrsko biše; i ne samo mej sobom dobrohotni, da i sfim jinim dobrovoļni bihu, a to krozi kriposna dila ńih. Biše tuj jedna lipa deklica RUŽICA zvana, druga i tovariškińa Jagice najotajnija, ku kako sestru i ako se veće more pravom ļubafju ļubļaše; ona dake sfe otajne stvari i ļubavi ńe znaše. I nikuko vrimena tako prošadši, ulize u misal ńoj ļubaf Sokolarovu od Jagice odvratiti a u sfoju prijat ga, i budući većkrat po razlikih poslih žeļu sfoju odkrila mu, ništar mańe nišće opravi. Zato sama u sebi namisli i reče: Nigdar vuk po porucih ji, — i tako jedan dan na samu s ńim budući s primuklim glasom i promińenim obličjem ono ča hotiše odkri mu. Da on ki kripak i u ļubavi druge ustanovićen pokaraf ju i tihimi riči koko već da bi se utažila i na to već nigdar ufala usili se, i s tim ju |
27b ostavifši; ona, ali da ju usilna hot silovaše, ali da tako prez žvala ńe bludna misal naporno hotiše, i pokol već krat i već putof razloži, napokom (haj! nevirna i nepodobna ļubavi, na koliko zlo tvoji tražnici navodiš!) najdražu i najverniju družbenicu čemerom umorit za sfoju zļitnu hot ispuniti odluči. I tako srebren kundir vazamši u črnu[3] goru uputi se, i ne vele kako ona ka mista znaše prošadši, vidi kadi jedna zmija okol jednoga krasna cvitka staše okružena i kako od duha[4] ńegova gojaše se, a druga zmija k ńoj prišadši silovaše se cvit oteti. I mej ńima boj pojamši jedna drugu jadovito zakla. To vidifši Ružica reče: Prem ča žeļah to najdoh. — Ah! neboga, dali ne znaše ku kob to navesti jimaše! jer mnogokrat gdo drugu šćetu želi i sebi ju sam zapeli. Vaze dake zmije

Antiquorum opinio.

Priča.

Nota.

[1] riposnu [2] choga [3] çernu [4] ? tucha

Ružica i čemer iz ńih u kundir ožamši vinom ga smiša, i prigodu čekaše, kako bi ga Jagi popiti dala. I ne vele dan mimošadši, budući Sokolar jednu noć s Jagicom u ļubavi i milu govoru već neg u snu prošli, i ka dnevu jedan drugomu na ručici usnufši, Sokolaru prisni se da na rafnu poļu biše, na kom tih, bistar i hladan vrućak izviraše, i vidi da ni zvir, ni ptica, ni pastir, ni vila na ńem pijaše, neg samo jedna tiha, bila i mila golubica i vidi da druga tujinka golubica pristrgši[1] da one ne biše tuj piti hotiše. Da jedan iz visoka sokol zavijaf se odagna ju i većkrat ona prišadši sokol odagańaše, ni jinoga razmi onu jedinu piti dopušćaše. Vidi pake da sokola tuj ne budući, obe golubice, pri v|ruļi jedna pijući a druga hoteći, i meju se[2] boj pojaše, i jedna drugu jadovito zaklati hotijući, eto iz vedra neba oral izpustif se obe dvi na jedno uhvati, i toj sokol poznafši, od tuge velike zavijaf se i izpustif se, o vruļu sobom lupi i sam sebe razbi i u ńoj se rastali. Tad Sokolar zapahnut izbudi se i nač sańa iziti imaše i ku kob doniti, razmišļaše, kad ču iza sna skučeći i pomoć proseći Jagicu sfoju, i drugom rukom obraz ńe popipafši, najde da vas u mrzlu potu biše. Tad tiho utirajući ju, ona nevoļno iza sna viknufši, zagrli i pritisnu se k Sokolaru: Ne daj me, reče, srdačce! — Tad on milimi riči[3] tišeći ju, opita ča joj je i zač u sni skučaše i tako pripadena izbudi se. Ajme, ona reče, ńegovu ruku vazamši na sfoje srdačce ko prez pristanka trepetaše, stani i, reče, drži da mi ne ujde. — A on ne da bi nat konac[4] rekal, da kako proročujući: Ne boj se, reče, neće tvoje prez moga, jer skupa ofde jesu, pojti. — Uprosi ju tad da mu sańu ku prisni reče. Tad ona sfa drćući reče: Vidi mi se, sunačce moje, na zeleni tržanci pod jednim plemenitim javorom da jedna lavičica mlajahna i mila pri potoku bistru i tihu u sinci raskošno[5] počivaše; pak jedna ļuta medvidica dojde i iz sini odagnat silovaše; a ona ne hteći i razgnivaf se i zaratif se, jedna drugu ubi; vidi mi se pake da potok plimu dvigši, dub javorof sa sfimi žilami iz korena podri i zanese, i meni, kâ gledajući stah i lavicu milovah, čini mi se da voda srdačce zanese, i glas jedan čuh govoreći; Od suz je, — i u tome se probudih. Tad Sokolar budi da sfoju | i ńe sańu razmišļajući i misalju razložeći ne mogaše neg na zal konac iziti, da jima razčiniti, ništar mańe ńu ka sfa trepļaše dali za većma ne razcvilit ju, sfoju ne povida, i ńu tišeći, silovaše se razumiti dati joj, da u sańah vere ni. I sam sebe uza to tišaše riči od mudrih, da sańe nisu od vere; dali nika sumńa u

Sańa Sokolarova.

28a

28b

[1] pristargsi [2] meyase [3] riççi [4] nat chonac [5] rascoso.

misli mu biše kâ ne da mišļaše da onako kako su se prisnili da inako dati na zlo iziti imiše. U to dan budući, staše se, i Sokolar za sfoje oprave opraviti otide i k majci došad vas zlovoļan i zamišļen, a majka ga tako tužbena vidifši, kako ona ka ga nada sfe ļubļaše, ča mu je, opita, i za ki uzrok prik običaja tako zlovoļan biše. Sfe po put ča se s ļubofcom prisnil biše, povidi joj. Tad ona koliko more usili se utišiti ga, dali sańe razmišļujuć pogibili obim se bojaše. Jagica takoje sumńiva, predļiva i zlovoļna kako pogubi nadijući se staše. U to Ružica k ńoj prišadši uprosi ju i nanuka da bi s ńom nika biļja u goru pošla jiskati[1] ka joj vele

Beteg ženski čestokrat.

potribna jesu, govoreći da joj beteg niki na srce nastupa. Ona, kako ka ju prez himbe ļubļaše ni sumńe od ńe prijimaše, za ńoj ugoditi s ńom ide, i mnoga biļja nabrafši i dobar čas zakrsmafši[2], Ružica vrime videći, reče: Trudna mi si, sestrice, — i pojam kundir od pri pripravan: Na! reče, napi' mi se, Jago. — A ona za poštenje ne za hudobu: Neću pri tebe, odgovori. — Ružica tada za sumńu od sebe ne

29a dati, kundir listo k ustom prikloni i malo okusi, pak ga Jagi | da ka prez sumńe prijamši ga napi se i tudihtaj ču da joj jad srce obuja. Ah Ruže, reče, ča ovo bi? čuju da mi se srdačce razdira. — A ona ńoj jur čemer ju obujamši: Ah nesrićo! reče, ne mogoh tebe prez moga zla i smrti umoriti. — Tad čemer sasfima težeći, a poznafši Jaga da ju nahval otrovala biše, skočifši se i za kose ju popadši reče: Neosvećena umriti neću. — Ne krati se tokoje i Ruža zlatonite kose Jagičine skusti i tako jedna drugu skubući i čeprļajući čemer jih umori onako kako se kupno držahu. Namiri se onuda z nevarke Sokolar loveć projti, i vidi ono ča mu vidifši toliku muku, trud i pečal zada, da ništar ne rekši samo sfoju Jagu poznafši trepeć zamrfši nauznak pade i dugo vrime tako sta, dokle duh po ajeru nikoko pobludi; pak u se vratifši se i dignufši se, pomislite u koj se stavi najde. Aj! plačući i vijući, srdačce moje, reče, sada poznaju da se sańe obiju nas izbiše. Aj nesrićo, poznaju da gdo mni veće u krilu biti ti i od tebe već nigovan i najviše uzvišen tad se u najdolńoj propasti tvoga kola privraćenjem najde se. Aj ļubavi prezočna! sad očito poznaju da mene radi ovu prez očiju u ļubaf moju na moje i moga srdačca i sfoje[3] tvojim prezrednim i prezrazbornim načinom dovela si. Aj nepravedna ļubavi! kako brzo i u magnutje oka mogu reći da mi sfe moje dobro krozi te poginu. Aj prafdo vičńa! kako trpiš da prez uzroka pravednik s grišnikom jednako pati? Aj svitofne slave i slasti! koliko

Nota.

[1] gistchati [2] zacharmafsci [3] *sic, vaļa da je izostala koja riječ.*

hrlo i kako muńa izčeznete! Aj smrti, | jednačenje sfega! i mene znaj da ćeš brzo zapliniti. Aj tugo! aj žalosti! aj gorkosti! aj boli srca moga! — Te i jine tužbe plačući i Jagicu zagrlif celivajući bijaše, razdiraše, skubiše sam sebe vijući, pak na Ružicu pogledaf: Aj nebogo! reče, kako na takof nerazborit i britak konac ļubaf more te dovesti, da sama sebi, inih hoteći umoriti, i sebi prostila nisi! — Tad opet ječući Jagicu zagrlif celivajući: Ajme! reče, neću već moći lіčca ova ļubeć uživati. — I to govoreći većma zagrlif ju na ńu zamrfši pade, i pokol se u ń duh vrati, pokleknuf tako se uzmoli: Slafna božice od ļubavi, kako si jednako u nas tvoj plam užgala bila i do smrti uzdržala, molim te za tvoju najsrčeniju ļubaf ku Adoniju nosi, rači tvoju vlast i moć ukazati, i satvori ovi kip u kojugodir stvar ka jime ńe dug vik uzdržati bude. — Tad Venus, kako ona ka prosećim milosti ne krati, tudihtaj Jagicu u jagodu, a Ružicu u ružicu, onako kako zagrļene stahu skupno pritvori; i kako vidite, to je uzrok da jagode skupa s ružicami restu. Tim pritvorom ne vele vesel, dali nikuko utišen Sokolar, pokole gorkimi suzami jagodu zali, vas tužben i plačan k majci na stan dojde. Prislafka majka ńegova tolikoje krozi sinkove sańe sumńiva staše, i pokle ga na stan tako tužbena dojti ugleda, prepadena, ča mu je opita ga. A on sfe, kako se zgodilo biše, po put povidi joj. Tad ona tišeći ńega obita se mu[1] lipļu, plemenitiju i kriposniju ļubofcu najti. Da on ničimre mareći i na krilce maj|čino prostrif se ni utišit mogući se, i udiļ cvileći i jadajući na majčinu krilcu u vodu po kriposti nebeskoj satvori se, ka voda još jime ńegovo Sokolar uzdrži. A majka mu tužbena i plačna dugo vrime žaleći ga osta. —

2-b Mors omnia equat.

Pritvor Jagice u jagodu a Ružice u ružicu. Kako obe jadovito umriše tako obe voće jadovito plode.

30a

Pritvor Sokolara u vodu ka jo u Privlaci selu.

Tad jednomu oblič u (!) umiću mužu reče: A sad za mnom ti, Repeļa, čagodi ļubko i milo uzpripovidaj. — A on tiho podvignuf oči i po sfih pogledaf reče: Bratjo poštovana, pokol od ļubavi, i od pritvorenja početak govorenja bil jest, i ja hoću takoje vrh toga reći.

OD PRITVORA DRAŽNIKA I NOVAKA, OD JELE I MARE I PRISLAVKE PRIPOVIST.

Cap. X.

U moje mlade dni budući ja k jednomu momu kako didu jimenom Zatonu primorcu poštovanu pastiru pošal, i s ńim za trpezom budući, od jednoga netja ńegova jimenom DRAŽNIKA sina

[1] *(ili* obitaše mu) obitasemu

Nota. vile primorke i od drugoga sina Prislafke jimenom NOVAKA sestre Zatonove a brata Sokolarova i od vil dvih ča se zgodilo biše tako prafļaše. Dijaše dake, da Dražnik i Novak budući bližike, jednolitci, kriposni i umitelni jednako, a jer vazda prilika priliku ļubi, jedan drugoga kuko već se more tuko srčeno ļubļaše. I budući većkrat Prislafka sina Novaka i netja Dražnika strašnom smrtju Sokolarovom strašila, a to da se ženske ļubezni varuju, oni dake veći dil u lovi daše se, vas sfoj ugoj i blagost u ńem
30b imihu, nigda sminimi hrti strašļivi zeci slideći, | nigda šteneti difji prasci u gustih luzih hitro privarajući, nigda u gorah s jakimi medvidi boreći se i u grlo orużnu ruku gnetući ubijahu, nigda polag vod golube ali jine ke jatom gredu ptice mrižami pritiskajući, tim vazda skupni u sfakom lovu srićni bihu i blagi. I budući jedan dan oba dva s luci i strilami lovinu išćuci, mnoga poļa, dolce i brda, dubrave, luzi i gore prošli, napokom na tretu svitlost u ovoj gori košutu jednu upaziše, i tragom tražeći napokom većkrat ustrilif ju, li bizeći ona k jednoj bistri vruļi ka pod dubom u sini tiho romoraše pride I tuj košuta trudna i na smrt izrańena žitak dospi. A oni za ńom tražeći, tuj najdoše mrtvu, i trudni budući pokle ju sfu razgledaše i vodom sebe probladiše počinuti hteći na
Sańa Dražnika. drobni travici oba dva legoše i usnuše. Vidi tad u sni Dražnik, da sideći pod jelom zelenon i slatkost tiha vihra uživajući, jedna grličica ļubka i mila dobrovoļno u krilo mu prileti, kako da bi najpitomija bila, koju on vele ļubko prija i mileći ju i pitomeći vidi
Vrime. mu se da iz jele jedan oral zlatom glavom a s kreļutom jednim bilim, drugim črnim ne domišļajuć se hrlo priletif is krila mu ju uhfati i unese. A on skočif se i na najviše kite od dubaca[1] hoteći ju oteti peńući se, izpade mu se vlastiti verni mačic a on za ńim
Sańa Novaka. omaknuf se da se na ń upadši probode. U to prem vrime Novaku
31a to|likoje prisni se da srićom na tržanci najde zlat i bitro kovan prstenak z dragim kamičcem u ńem, ki vesel vele ob ńem pokol razgledajući ga oči napita, blagovit na lihi prst live ruke postavi ga. Vidi mu se pake da k jednoj hladni vodici prišad žaju ugasit hteći i vode pojimļući iz obih ruk slatko srčući tuj nesrićom prsten u vodu pade mu. A on trepeć doseći hteći ga, po dnu kô ne vele dumboko biše iskavši ga[2], od tole vidi da z nevarke izkomoli se jedna čovičja glava i reče mu: Aj nebore! znaj da sam ja brat tvoj Sokolar u vodi pritvoren, i prsten kî išćeš uzrok će biti da skoro mene slidiš. — I to rekši opet u vodu pogruzi se. Tuda

[1] dubasa [2] ischa syga.

lovom gredući dvi prilipe vile MARE i JELA trudne k vruļi dojdoše: Jela sfa zelenim odivena[1] a Mare sfa u bilu; sfakoj samo dvi kosice od spridńih vlas spletene, sfi ostali vlasi podivjajući rastreseni na pleći kako sunčeni zraci razbludno puščahu, na sfakoj venac od razlikih cvitof zlatom povit a biserom nakićen[2] glavice rešaše[3]; sfaka uzdržana malne do kolina u okolicah ne vele više gležńa; sredno zapetimi sfakoj do grla putačca zlatimi zaponci sprid zapeta dvi jabučice zakrivaše; u sfake luk demirskim tegom hitro napisan a pri bedrih tulica zlatopernimi strilami. I tuj došad i najpri košutu mrtvu vidif i porazi na ńoj od jadofnih strili i dobro razvidifši poznaše da od umićih i jakih ruk udorci bihu, jer sfi kako | upireni[4] bihu, i kako nikom zavidošćom ukorene stahu, 31*b*
kad Jela nic obratif se vidi ova dva mladića na travici razkošno ležeći, i k Mari obratif se: Nut, reče, ono lofci čija lovina ovo jest. — A ona obazrif se, lipotu i mil pozor ńih vidif, sva se začudif vrh sebe sta, a ļubveni bog, ki zakriven mej dvimi druzi staše, zlatopernu stril na svionu tetif stavif i k desnomu sašu protegnufši izpustif, obe dekle u srdačca udri i u ńih pake mil ogań, Jeli od Dražnikove a Mari od Novakove ļubavi po sfojoj naravi i običaju prez milosti užga. One još ne znajući ča je ļubaf ili ča se zove, jer samo dobrohtnje po zapovidi Dijane božice ńih meu ńimi općaše, i čujući da jim se srdačca u slatkosti nikoj užgaše, sfaka k sfomu prišad i speći jim sfoj venac na glave staviše, i luci ńih ki tuj polag ńih stahu vazeše a sfoje na misto ńih postaviše. Još s nikim stidom ne smijuć zbudit jih, dali nad ńimi ńih uļustvo i lipost razgledahu, vlasi ne duzi dali kako zlate žice ali kako nič jino ča jim se već pristoji, u sfakoga samo zelenom javorovom kiticom u venac ugnutom pritisnuti, a čelo sfakomu kako od čista i glatka dijamanta, nijednomu još mah rumeno i bilo ličce biše oskvrnil. To jedna drugoj čudeći se hvaļaše, i većkrat posumńiše da bozi bihu i u lovu budući trudni počivahu. O koliko z dobre voļe zbudili bi jih da bi jim niki stid od d orna čińenja u srcu ne bil, a to za moći ńih ļubveni i mili očice viditi! Sumńeć pake da jih tkogodi ne zastane, s česa bi jim | prid Dijanom i vilami prirok 32*a*
bio, i jino ne mogući, oči napitafši otidoše, i ne vele odašadši pri jednoj vruļi pribistri sedoše Bihu se zbudili već neg dva bratca, i na glavah venci našad a luci promińeni, rekoše: Nisu neprijateļi bili, — i ono prem ča bilo biše prisudiše, i dobri kobi ufajuć ustaše, i odlučif odkud boļa kob izide pojti, eto jedna golubica iz

Amoris potentia.

[1] zelem modiuena [2] nachichum [3] resasce [4] chacu upireni.

duba iz desne buknu i prid ńimi leteći put bluditi ja; a oni za
Notanda. ńom stanoviti dobri kobi. Aj! lucko himbeno uzdańje, kako u malo vrime srića slatka i blaga ukaže se a pak kako muńa otide! tako dim od ovih dviju mladić da jih oprve[1] u sfoju blagost i slast, kako se svitu ali navlastito mladim vidi, privede, a pak ne samo
Nota. ńih da i ńe na nedostojne smrti dovede Ni se tomu človik čudi, jer to vazda nesriće i lubavi svitofne bili su dari. Dovede jih dake golubica kadi dvi deklice na tržanci pri vruli mej sobom od zgublene slobodi a ne znajući kako pripovidahu. Tad mladići, kako se pristoji, Boga ime zazvaše, i od dekal dvoran odgovor imiše. Oni sfaki sfoju obimi rukami za miše popadši: Aj slatke ne samo od lukof naših da i od srdac lupežice! rekoše — a one sramne potezahu se, pobignuti hoteći. A oni jih laskajući, kako j' običaj lubvenikof, ali za bole reći kako jih lubaf učaše, razlikimi dvornimi riči nastojahu ono ča želahu od ńih imiti. I toko ńih slatke i medvene riči i već semoga lubaf more, da ne samo srdačca dvih poraženih lubvenimi strilami mlajahnih vil, da sfako mramorno |
32b srtce i sfake lute zviri bili bi ukrotili. I premda nikuko, kako je
Nota. ženski običaj, odrvati se hteći[2], napokom dobiti se daše, i dobrovolno konac on ki sfaki lubvenik želi, naraf jih učeći, skupno oćutiše. I jer jur sunčena svitlost u more svitlu glavu pogruzila biše, red i uvit dafši, opet kako se i gdi najti, lubko se i milo zagrlif i polubif, sfaki u sfoju stranu otide. Zgodi se pak da Dijana božica nad lovom s[3] vilami za vile pohoditi ke tuj bihu iz dalekih stran toti dojde, i kako običaj ńe biše sfe kako i ča čińahu znat hoteći i ča učiniti imahu učeći jih sfe prida se zapovedi da pridu. Mnoge dake i mnoge i mej jinimi ove dvi pridoše, a Dijana kako ńe vidi, kako ona ka po božastvenoj kriposti poznati mogaše, vidif da ove dvi od človika oskrńene bihu, mnogo gnivna i rasŕjena na ńe bi. A one neboge poznafši ju u obličju u big obratiše; da ona: Nećete, reče, nevernice zakona moga, strili mojih uteći moći, — i luk na-
Primor Jele i Mare. pan i strilom protegnuf najpri Jelu, pak Maru u srdačce udri, i obima na jedno čini žitak i tek dospiti. Pak da jinem ukor i zrcalo[4] budu, Jelu u vit i visok dub a Maru u vrulicu kripostju sfojom pritvori. I dub ta jime ńe prija i uzdrži i jela zvan jest općeno, a vrulica od Mare stvorena mramorna vrula do današńega dne zove se I budući većkrat Dražnik i Novak bludeći jiskali jih, dali nigdar od ńih glasa ni priglasja slišili, na roditelske stane otidoše. i ne samo sumńivi da i racvileni sasvima krozi ńih |

[1] (ili s prve) operue [2] ? buechi [3] ? i [4] ? yçarcalo.

bihu, i ne znajući ča se zgodilo b'še, oba dva zajedno Prislafku uzmoliše, da bi jim htila poviditi, ča se od dvih vil zgodilo biše. Budući ona hitra i umića vilenica i sfojom meštrijom izvidit mogaše, ona za sinu i netju ugoditi, sfe kako je prošlo izvidi, dali dugo vrime ne poviditi usilova se, bojeći se da se i ovim kako i Sokolaru zaradi velike i nesredne[1] ļubavi kigodi zal prirok ne zgodi; da oni tolikimi suzami i molbami napokom da jim reče uprosiše. A ona po put kako od Dijane Jela u jelu a Mare u mramornu vruļicu satvorene bihu, u kratko jim povida; pak da se i oni Dijanina gniva varuju, uzmoli jih i zapovidi, i da se miru dadu i ono ča nebesa hote trpe i podnašaju mirno. Oni budi da se veliki krozi toga žalosti daše ništar mańe za tada prid ńom neg nikuko poplakaf pak otidoše. I prišad Dražnik na stričeva i sfoja stanja polag mora sideći tako se tužaše: Aj neverna, nejistina, himbena i prezrazborna nesrićo! koliko u malo vrimena čini mi sfu radost, sfe veselje, vas ugojaj, sfu ļubaf, sfe blagovitje, vas mir, vas raj moj u žalost, u dreselje, u omraz, u trudi, u rat i u sfe zlo obrati! aj nesriće! pravo se reče da na kolu sidiš slipa, koje prezrazbornom voļom privraćaš: udiļe privrnula si, ajme! naopak vas žitak moj ni veće živiti hoću. Zato, smrti, ako kô smiļenje u tebi jest, hodi, ter me oprosti od ne jedne da od sfakčasne i nepristale smrti. Ajme! sfaki živuć po naravi pogubu i smrt biži, a ja sam ju dobrovoļno za iz gore tuge neg je smrt iziti, zovu. I prem ako | diju da smrt najstrašniji konac jest, ništar mańe meni se medvena vidi. Ajme! čuju da mi suzami moć žitka kopni, ni ove suze istine jesu, negli tof od udi mojih ki bi htil naporito van iziti, kako voda iz staklena suda komu je zijatje usko a ostali kip razkošan, i ńim nagnufši za hteć najedno van iziti ne more neg po malo po malo kļocajući van kapati: tako prem žitak moj kopni. Aj smrti nemila! pokle ti nećeš iz ove uze, iz ovih muk osloboditi me, na tvû malu hvalu pačeli na sramotu tvoju sad sad u tvoj dvor dojti hoću. — I to rekši, pojam sfoj bridak mač i rat k sfojim bilim prsom prislonif i kip izpustif, prsi i srdačce probodši rat na pleća izajde, i prem kako gizdav cvit ralom prikošen problidif žitak dospi. Tuj vila primorka ńegova majka prišad i sina jedinoga probodena i mrtva ugļedafši, pomisli sfak, kâ ńe žalost i tuge bihu. I pokol dugo vrime nad ńim plaka i suzami opra. još[2] po sfojoj morskoj kriposti u hladnu i bistru vruļicu u primorju pritvori ga. I voda ta još jime Dražnika uzdrži.

33a

Nota.

33b

Ultimum terribilium mors est.

Prilika.

Prilika.

Purpureus veluti cum flos succisus aratro, languescit moriens lassoue

---

[1] (ili nesrećne?) nesredne [2] ? : os

papavera color. Virg. Novak, pokol smrt draga druga sliša, budi da ne mańe neg on u
Pritvor Dražnika u vodu ka jest na Zatonu. tuzi i žalosti biše, dali smrt ńegova vele veće mu je pridan, i za
iz tug i žalosti izajti razlike smrti sam sebi stvoriti iskaše. I
jedan dan toliko na krilu materinu plaka da se u vodu kako brat
Pritvor Novaka u vodu ka jest u Privlaci. Sokolar rastali. I ta voda jime ńegovo današńi dan uzdrži i No-
vak se zove. Vidif Prislafka obiju sinak i netja britke smrti i pri-
tvorenja, mnogo žalujući jih ukrat'ko skonča život i tu j' ukopana.
34a Zemļa ta jime ńe dugo vrime uzdrža i Prislafka država ta zvana
Od Priflake ka je selo. bi; da pak po tuj stećih jime joj promini se[1] i ne već Prislafka
da Priflaka do sada zove se. Protej bog morski, pokol obiju
More obtiče d trih stran Privlaku. sinof i ļubofce smrti vidi, sfoju dragu Prislafku milujuć, rukami
sfojimi zagrļenu vazda drži. Jela i Mare, budi da život u dub jedna,
u vruļu druga pritvorena bihu, ništar mańe svist jim još neoskvrńena
u pritvorih osta; i premda one na planinah prik gor a Dražnik i
Novak u dońem primorju pritvoreni bihu, ništar mańe za srčenu
ļubaf ku u životu jedan drugomu nošaše[2] pod visine gorske i pod
dubine morske i tuku zemļu prošadši, Mare granom od vruļe
sfoje sfoga Novaka večkrat najti grede, i granu potokom dileći
Dražniku listja jelova, ko od zlatovitih vlas Jelinih stvori se, za
ļubaf večkrat donaša, kako oni ki tuj stoje večkrat vidili su. —

Dospi pripovist Repeļa s mnogom pohvalom od družine. Tad
red budući VAĻKU, rekoše: I ti nu reci, molimo te. — Tad on
ne vele postafši tako poče:

OD MARCELE U MURTELU, ASELA U BASEL PRITVOR, PRIPOVIST.

Cap. XI.

Biše u gradu Ninu mladić jedan plemena kolina, ki jime ASEL
jimiše. U suprotif hiže ńegove biše tolikoje u plemenita dvoranina
34b hći divojčica već neg uļu'dna i gizdava, koj jime biše MARCELA.
Obiju ta jimena u gradu tom opće se, jer poštovane kosti sfetoga
Asela biskupa jednoga od sedamdeset i dvih Isukrstovih učenikof
tuj počivaju i počteno u srebrnih i pozlaćenih pločah odivena jesu;
Beatus venter qui te portavit. i tolikoje svete Marcele službenice svete Marte kosti blažene jesu,
i Marcela ona bi ka Isukrstu pripovidajući plod i utrobu majčinu
blagoslovi. Ta dake Asel budući jednolitan s Marcelom i sused is-
krńi, jednako se gojahu i ditiński ļubļahu, i lita prohodeći, a oni
već čovičeći se, ļubaf jednako s kipi ńihovimi u ńih i mej ńih re-
stiše. I jur na junačku staf i pamet došadši, videći starji ńih toliku
jedinu ļubaf, dogovorif se, kako običaj jest, blaženim uzlom zavezaf

[1] prominisce [2] nosasce.

pridružiše. Ki, kako ja mńu da iz nebes jednak ńih voj od zvizd izvojase, skupļeni[1] dake veće neg se reći more kriposnom ļubafju ļubļahu se, i vrh sfega sfakomu mili i ugodni krozi kriposna dila ńih bihu. U takovu dake časnu žitku živući i ne vele vrimena mimošadši, kako običaj nesriće jest,zavidostju potaknuta, ńih takof čestit žitak uzgrusti joj se i sfojim obrtļivim kolom privrnuf, ļubaf ńih i život najedno, kako reći hoću, privrnu. Budući dake po običaju Asel sfojom dragom Marcelom na prozoru jednom ki nad perivoj gledaše i tuj po običaju mladoženac šegajući se mej sobom i po perivoju razgļedajući, po kom, jer protulitje biše, razlika cvitja cvatihu i dubja sfa cvitom razlikim | pokrivena vijahu se, po kih sfakojake ptičice ļubafju užgane za draže se ļubvenikom učiniti slatko i razliko žuberahu, toti dva draga druga razgledajući ļubko zagrļeni ļubafju sasfim ofrajani, tiho i slatko usnuše. Prisni se tudihtaj Aselu da na nebesa uznit bi, i tuj čuda razlika razgļedajući, mej jine stvari vidi da prik reda i ne po običaju misec i zvizda danica zadruženi zagrlif se skupa stahu, i tomu čudeći se vidi da žarko sunačce pake došad obadva popali, budi da pake kako mu se vidi da oba dva jasnuti počaše. U to vrime Marcela u sni duhom vidi, da u jednoj plitki korabļici z dragim drugom sfojim u strašni pučini valovita mora na veliki tišini i blagovitju časna[2] provažaše se. To Neptunu velikomu bogu morskomu pripovidano i na ńih klevećući govoreno, da ńega božastvo razprafļaju; on dake, kako većkrat običaj ńegof jest razgnivaf se smuti se vas i u Junone oblaci a u Eola vitri zajamši sfe more i u varke i gore razvali za hoteći korabļu potopiti, koja po nebeskoj vlasti vojena od vala do vala budi da strahom velikim priskakaše i napokom na tolikoj dubini vidi se da kako u najdońoj propasti paklenoj biše, dali pake opet gori dviže se da deri do misečnoga neba korabļa dojde, ku misec pojamši k sebi prija, i zatim vidi joj se da dva bila cvitka u korabļici procvatoše. Potom toga izbudif se jedan drugomu sfoju sańu pripovida, i vrh ńih nikuko dali ne vele razložeći nač i kako iziti imihu, napokom (aj | slabosti svitofńe hitrińe!) u dobar konac jih istumačiše. Ne vele vrimena po tom mimošadši, budući Asel za olahčati brižļive misli u perivoj sašal i po ńem[3] pošetafši i pod dub jedan zelen i voćem rodan citar[4] sede. i tuj side razmišļaše gledajući gdi slatko gukajuć grličica jedna druga izgubifši milo ječaše. U to iz vedra neba sfrveni[5] trisk iz sińa oblaka izpušćen Asela udri i tudihtaj u prah zavi. A tomu svidočastva ne budući, dugo vrime po roditeļih

35a — Sańa Asela. — Sańa Marcela. — 35b

[1] ? supgleni [2] u casna [3] ? pognene [4] çitar [5] ? sferueni.

dali već po vernoj ļubofci Marceli s mnogimi uzdasi, s plači i poruci izizkovan bi, ni od ńega glasa ni priglasja čuti mogaše se. Zato već od sfih Marcela tužbena i žalosna pribivaše. Pokol dake Asel po taki put umoren bi, bozi za niku milošću u mirisno zelje i cvitak ga satvoriše, ko u mistu gdi ubjen bi mirisno izreste. To dake zelje po perivoju grede tužbena Marcela videći da novo izreslo biše, vazamši u plemenit sud usadi, i na prozoru nigujući i gojeći držaše. I jedan dan na prozor nagnuf se to zelje pri-ońujuć i gorko uzdišuć plačući na sfoga Asela pomišļaše, i za żeļu slatkoga mirisa utrgnu kiticu jednu. Aj čudo veliko! eto glas jedan sliši govoreći:

Pritvor Asela.

Ne razdiraj kosti nebošcu, Marcela,
ukopanu prosti, pritvor sam Asela.

Quid miserum laceras, Marcella? iam parce sepulto.

To čuvši Marcela već neg se reći more zasnićena i tugom obujata zamrfši pade, i pokol duh nikuko bludi, u se vrnu se. A Marcela koliko i kako gorka osta sfak po sebi pomisli: rike od
36a suz | iz očiju ispusti, rumena ličca razdri, bili prsi istuče, a zlatovite kose oskube, i pokle u snu po put umor i pritvor Asela sfoga pozna, u toliku žalost zajti se ču, da vite kose najpri, pak ruke i glavu u mirisno zelje a noge u žile još ziva pritvorit oćuti, uz sfoga Asela u zelje jednako pritvorena osta. Poznam dake ńih oboj konac i pritvor, ta zelja dugo vrime jime ńih uzdržaše, asel i marcela zovuć se, da pak jimenom promińenim ne asel da basel i ne marcela da murtela sada od nas zovu se, i cića uzroka toga basel i murtela na prozorih u plemenitih sudih usajena po mladih plemenitih deklicah čestito goje se. —

Pritvor Marcelo.

Dospita po Vaļku pripovist od ke ja mnogo kako od prvih dvih uzveselih se, znajući sfa mista i vode od kih pripovidali bihu, i prem ta jimena uzdrže još, veće bih blagovit da dežeļe moje po svitu zvane jesu. Naredi Medar, da Miroj sfoju pripovist reče. Tad on dobrovoļan poče:

OD ĻUBICE I ĻUBIDRAGA PRITVOR U ĻUBICU CVIT I CVIT ĻUBIDRAG, PRIPOVIST.

Cap. XII.

Slišio sam od starih, mila družino, uspripovidajući, da Apolo sunčene svitlosti vojvoda zaļubif momu jednu kôj jime Klicija biše i ona tuku ļubaf u ńega postavif da premda je sada u cvit pritvorena, sumńeć da ga ka ina ne obļubi, kude on po nebu svitli,
36b tude ona za ńim cvitom | obraća. S Apolom dake začafši prigizdavu

deklicu dobi kôj jime ĻUBICA postavi, i jur odgojena hoti da vazda pratež zlamena i črva onoga ki i majka (vedra neba) nosi, i takoje zakļe ju majka da nigdar u človika ļubaf postavi, da divstvo čisto i neoskrńeno uzdrži. Zato ona u Dijaninu družbu zavit učinif s vilami u broj ide i po ńihovu običaju za sminimi zviri sfojimi drazimi hrtom i ogarom čestokrat grediše i toliko dobra lofnica učini se, da na leteć mnogokrat iz luka ptičice ubijaše, i od najprvih vil pri Dijani prijata i držana biše, i ne zaradi toga samo, da još nika b žastvena milost u nezrečenoj liposti ńe biše, cića kê sa sfakim s kim listo mâlo da progovaraše i poopćaše[1] sfakomu već neg ugodna biše, i tolik po sfih gorah, poļih i planinah slavan glas ńe tecише da malne za božicu niku držana biše. Ništar mańe ona zato u rogoboru ali oholast ne zajde, jer u sfem već neg dvorna, dobrostiva i mila biše. Biše dake tuj mladić jedan jimenom ĻUBIDRAG sin Pana pastirskoga boga i Poļarke vile, u sfakom dilu mil, dvoran i blagovit, i on već lovu neg jinomu nastojeći budi da od naj umićnijih i poglavitijih i možnijih pastirof biše, i budući za uńilosti[2] i praznosti od ke sfaka netoraja izhaja, jedan dan sfojim hrtom koga Jakvukom zoviše (a to jer većkrat se s vuci bijući slavu dobil biše, i lovom grede jednoga vuka velika i jakoga ki sfe živine iz države šćećaše, a on ga na ń napustif i dugo vrime koļući se napokom Jakvuk vuka zakla) u toj hrt Ļubičin za jednim mladim lanetom mimo ń najbrže proteče, i eto tragom za ńimi Ļubica zapahnuta kako druga Atalanta napan luk tecише, i tuj prišad, vuka od psa zaklana ugļedaf mnogo začudi se, i pak nikom kriposnom zavidošću užgana žeļaše toga psa jimiti. Ugledaf ju Ļubidrag tako gizdavu, narešenu i sasfim prilipu, ļubaf krozi ńe mili očice od žeļe u srdačcu s nevarke ogań sniti tolike i takove jakosti i vlasti da u ńe mili i gizdavi pozor oči upirif zasnićen staše, ni ono ča žeļaše od velike žeļe uzmožan pitati ne bi. A ona pokol ńega razgleda sasfim smina i gizdava reče mu: Junače, ča mi je viditi nada sfe lofce srićan i slavan s psom tim jesi — I to rekši udiļ za tragom hrta sfoga projde, a on pokol nikuko za ńom kako prez razbora sta gledajući pravo kako da bi Medužinu priliku ugledal, napokom vas zasnićen samo glavu od vuka ponese i na stan došad od susedof pohvaļen i čašćen bi. Dali on malu slast krozi to prija, jer mu u srdačcu prilika one ka ńim gospojaše jino ni poželiti ni pomisliti dopušćaše. I pokol jur mrkla noć za sfakomu živuću pokoj dati s črnokosom glavom sfoje vrime

Sic in Scipione. Čestit od ļubio ugoj.

Flos hic in campis oritur.

Nota.

87a

Amantium natura.

Prilika.

[1] popchiasce [2] ? ugnilosti

voditi poče, i sfak počinut pošadši, sam Ļubidrag na odru povaļen čestokrat privraćajući se i jadofnimi zdasi uzdišući i čemernimi suzami ličca peruči tako govoraše: Ka zla kob, ajme, na me te
37b navede, vilo, za moju difnu slobod i mir posiliti? ajme! | da ka[1] pak nesrića tuko brzo iz očiju mojih odni te i srdačce u ļubavi užgano sobom poniti čini? Aj nemila ļubavi! za ki uzrok meni a ne ńoj srdačce tvoim moćnim[2] ogńem užga i skončaješ? aj! pravo se reče da malokrat jedinstvo meju dvimi tobom[3] ofrajanimi kladeš; aoj! kuko lipu i milu očima mojim za moju pogibl prikaza ju! aj! kako trpite i podnašate, nebeske kriposti, da ona s ke moje srdačce u jadu i čemeru pribiva i kû samo nada sfe

Dinanzi al lento mio correr s' affretta. Petrar.

ļubim, a ona za me ne pomńeć pred mojim linim hodom i postupom leteći biži? O Venere ļubvenoga boga majko! ako kada i ti u ļubavi bila jesi, molim te priležno rači na moju nevoļu smiliti se. — Te i takove i mnoge jine riči govoreći nevidom Ļubidrag rańen plačući uzdihaše. Smili se dake ļubvena božica na ńegove vruće molbe, i tako kolo sfoje spravifši u magnutje oka u Cimarske[4] gore prišad jednoga sina boga od sna tiho šapćući jimenom Morfea uzmoli da k mladiću tomu ide. On poslušan na[5] kreļutih izpustif se tiho čali hrlo k Ļubidragu prišad lahko taknuf ga

Sańa Ļubidraga, oraculum

snom obuja ga i u sni prikaza mu da Venus[6] u zeleni[7] prateži s pozorom kako zrak sunčeni, a na glavi kruna sfeuznih[8] zvizd a na srid čela danica joj jasńaše, i k ńemu došad reče: Toliko tvoja vazda pram meni vernost i vruće i srčene molbe mogle su, da iz pristolnoga mista moga Citera za utihu i nauk dati ti dojti račila sam[9]. Znaj dake da dekla kâ tvoje srdačce gospodi Ļubica
38a zvana jest, i od moga | dvora nî, da Dijanina službenica po zavitu jest, i znaj da ńu moliti i ukrotiti hoteći sfe bi ti zaman bilo Zato hitrost potribna jest; zato sminan[10] budi i sliši ča ti govoru. Jutri ja u košutu bilu satvorit se hoću i ńoj prikazati. Ona buduć sasfim hotna čudni lovi loviti za manom mneć za košutom slidom pojti hoće. Ne brini se ti, ja ju hoću tuko variti i utruditi da čris[11] podne trudna u sinci pod gusto grmje počinut leći hoće. Ti dake tuj s nevarke došad i lovinu u rukah držeći, čuj, ne upusti. — U toj jur zora budući mladih možna božica na nebesa na sfoje pristolno misto pošad jasnuti poče; u toj Morfej mladića ostavif muče otiđe. A on vas pokripļen krozi sańu tudihtaj ustaf se umiļeno pokleknuf pram danici na milošći i svišćenju kô mu u

---

[1] (ili laka?) la cha [2] ? (ili mučnim?) mcgnim [3] (ili tobome?) tobone [4] (ili Cimrske?) Cimarsche [5] ? po stulanna (poslan na?) [6] ? uenao [7] uzrleni [8] ? sfe usnih [9] ? raci yasam [10] zatosmy nam [11] cris

sni prikaza dvorno zahvali; pak vrime kô prisni približajući se, k mistu vesel odpravi se blažen se zaisto držeći ako ča želi[1] dopre. I tako dragom jednom dumbokom grede vidi s live sfoje da jedna golubičica kako snig bila na skraci jednoj ļubko gukajući sijaše koju sokol jedan iz visoka uzrif, zavijaf se iz prikla hrlo uhvatiti ju[2] hteći izpusti se i krozi toliku naglost iz visine izpušćen uzdržati se ne more da ju ne lupi, i ńu i sam sebe na jedno pogubi. Aj Ļubidraže! budi da se ti ne domišļaše, dali kob ta tvoj i Ļubičin žitak prikažefaše. Ne klade po pamet kob tuj Ļubidrag, da k mistu došad kô se prisni pod jednim zelenim grmom kî gustinom od listja sfoga zraku sunčenu do drobne travice kâ pod ńim biše dojti brańaše, tuj lovom trudna lipa Ļubica tiho speći s zlatovitimi kosicami glavu na livoj ručici držeći počivaše. Pomisli sfak, kad Ļubidrag onu kû tuko nesmerno ļubļaše ugleda, u koj stavi se najde: srdačce mu u kipu od veselja uzjigra a po sfih žilah krf kako umrznuta provri toliko, da od žeļe u ńe lipotu oči upirif zamamļen staše. Uspomenu se pak od nauka kî mu u sni božica da, sminosti kripost u srce pojamši, uz ńu na tla tiho tiho sede i približafše sfoje k ńe ličcu milo i ļubko prislonif poļubi, i ļubafju užgan napokom žeļu izpuni. U to ona trapena iza sna buknu budući se prisnila da joj sokolak hitrolovan ńe vazda zeleni venac iz glave z nevarke unese. Zbudif se dake i u rukah Ļubidraga nenadino našad se, hrlo i smino skoči se za pobignuti, da on zagrlif ju reče: Žeļo jedina moja, kude ćeš mi od mene? moja si: veće ti se micati ne vaļa. — Ajme, reče, ovo viju da mi se sańa izbi i da si ti on kî me sasfim razcvili. — On ju tišeći tisuć krat i tisuć milo pritiskajući celunu: Nemoj se, govoreći, dušice moja, razcviļevati. Usilna i sfemožna ļubaf obeća mi te i da ni čin moj za himbu primi, jer božica od ļubavi tako j' hotila. Utiši se, molim te, i očice mili od dažja suzenoga ustaviti rači, i mene ki te nada sfe ļubim poļubiti hoti'! — Ajme, reče ona, za moje | zlo u misto ovo, a ne božastvenom hotju junače doveden, kako hoćes da tebe neg sfoje vlastito poštenje ļubim? Da pokle tako ne mogu neg s himbom reći na speći krotku i nedomišļenu deklicu z nevarke hitrostju tvojom prihinil jesi, molim te, otiti[3] rači, jer znaj da žitku momu sad sad na ovom mistu usilno rukom sfojom konac zadati[4] hoću. — I pojam dard ńegof k srdačcu prislonif probosti se hotiše. A on ju obujam: Ajme! reče, ča je to, ča li ćeš od sebe učiniti? znaj da ne samo u tebi tvoj žitak da i moj je. —

Vaticinium.

Nota.

38b

Sańa Ļubice.

39a

---

[1] cayeli [2] uhuaotiyu [3] odtiti [4] zaditi

Vidif ona da joj zabraneno bi kako htiše volu izpuniti, jadofno uzdahnuf, čemerno cvileći: Pukni, pukni, srdačce moje, reče, i ti, oče moj ki nebesku svit'ost vodiš, i vi zeleno grmje i drobne travice, svidoci prid Dijanom mi budite da s mojim hotinjem ne zakon prikršila jesam *(sic)*. — I to rekši[1] u negovih rukah prignuf glavicu hod žitku svrši. Apolo dake sfe to iz nebes gledajući milosrdjem obujat milu ćercu sfoju u gizdavi cvitak ki se po ne jimenu deri do sad lubica zove pritvori. I kako prignutom glavicom biše žitku konac dospila, od cvitka toga vidi se vazda ugnuta glavica, i zlamen modri kako joj majka Klicija naredila biše, tako i u cvitu uzdrži Da pokole nesrićni Lubidrag mrtvu i u cvit pritvorenu dragu lubofcu vid, pomislite u kôj misli i kê vole se najde; i pokol na nesriću i na smrt i sfoju naporitu lubaf tuži se, jadovito se razgniva, i veće živiti ne hteći jino neg: Neverna lubavi! rekši, na dard sfoj naslonif se srdačce probode i vik dospi. | Pan otac negof pokol smrt negovu pozna u cvitak od zlamena onoga koga i lubica jest pritvori ga, i cvitak ta Lubidrag jime uzdrži. —

Pritvor od Lubice.

39b Pritvor Lubidraga u cvit.

Tiho poslušajući pripovist sfi stali bihomo i ne malo smilenje od Lubice i Lubidraga općeno jimismo. U to narejeno budući SIDJAKU da reče, tad posluh uprosif poče:

OD PAPRATA I STANE PRITVOR U VRULE, OD ŽARKE I TRIH VRUL, I ZAČ SE ZADAR ZOVE, PRIPOVIST.

Cap. XIII.

Mila i draga družino, budi da ne vele dobro spominav se od pripo isti jedne ku jedan primorac pastir dojde ohnan[2] za nike sfoje oprave[3] prišad pripovidaše, da jedan mladić sin možnoga boga Dunaja ki tolike župe gospodi i vladanja i vile Save, imenom PAPRAT, a to jime jimiše, jer od majke mej zeljem od paprata rojen bi i s imenom negovim kô se samo na Ivansku noć sabrati more odgojen biše. Slišeći dake Paprat glas i lipost STANE hćere Žarke[4] vile i Neptuna velikoga morskoga boga ka u moru Zadarskom općaše, kôj vili Neptun za dar i od lubavi zlamen misto ono u ko općaše da, kadi pake od prvih G kof ki plaf plavati po moru počaše tuj pri tafši grad slafni z dobrom kobom sazida se, jer to misto za dar bi dano htiše da ZADAR zove se. Tuj dake vila | pod brizi[5] sa strane ča je meju istok i poldno u donem primorju polag toga slafnoga mista općaše. I sliši' budući Paprat glasom samo od ne lipote i kriposti lubafju zamamlen osta, i kako

Jadra a Jasone et Argonautis condita.

Zač se zove Zadar.

40a

[1] reschi [2] ? doide ohnan [3] oprane [4] Iarche [5] brizi

je po naravi vazda ļubaf prid oči od pameti, a većkrat u sni po razliki puti priliku ńe donašaše mu. I pokle po svojem običaju ļubaf razkrili žile sfoje po srdačcu mladićću[1], užga mu želu najti i viditi[2] lipotu ku tuko hvaleći slišil biše. Zato sam samacat u primorja dojde, i ńu vidif vidi da vele veće jistina lipote jest neg li slava teciše. Jišćući dake put i način kako bi ogań želni ki mu prez pristanka srdačce goraše ugasit mogal, napokom po redu i uvitu ričonosnice jedne s ńom ļubaf joj odkrifši govori, i ča boļe more usili se muku ku cić ńe paćaše odkriti govoreći: Ded! vilo, smili se na me i očice mi tvoji s mojima sritif obeseli me, jer u veselu pozoru tvomu vas moj raj i sfe moje dobro pribiva. — I k ričem ke reče[3] prida joj jabuku jednu zlatu u Atalantovu[4] perivoju utrganu za zlamen i[5] zaklad od ļubavi. S dvornim pozorom i zahvalom prija jabuku Stane i ńega za tada z dobrim ufanjem odpravi, u sebi pake vila[6] razmišļeše lipost i[7] gizdu i dvornost i[8] ļubaf nesmernu mladića, ali jer i ona jur ļubafju potaknuta biše[9], ali, ča ja veće veruju, zlata jabuka ku u ńidra vrže moć i vlast jimiše jer po hitrih čarofnicah[10] u dobrokobno vrime začarana | biše, da gdo godi prime ju ne more ne učiniti ča mu daći[11] naredi i zapita. I dobro u sebi vila mislif i razmislif utišiti mladića odluči, i red mu da da vrime kô Apolo po zemļi ne gleda k ńoj dojde, a to jer Apolo ļubofnik ńe biše, i sfaki dan kad ona na brigu sideći u pučinu slatko pojući gledaše, Apolo, svitlim pozorom u ńu upirif, ńom i u ńu gizdaše se Paprat dake želeći s ńom pridružiti se, dobro obsluži ča narejeno biše, i obnoć k ńoj grede, put mu i misal prikršena bi, jer mnoge dekle, ke Baku od vina bogu sajam čińahu. u tu stran veseleći se sfu noć u igri i glumah projdoše. Aj! koliko na ńih razgniva se Paprat, da mu tuko dobru sriću prikršiše! Tad jutri rano za obdan ča obnoć ne more učiniti pokleknuf veliku božicu velikoga boga ženu i sestru uzmoli govoreći: Nebom možna Juno, u ke vlasti jest i pokriti i odkriti oblaci nebo, molim nesmernu milost tvoju, rači dan of svitlomu Apolu vid oblakom zastupiti, neka ja kukogodi ļubvenoga ogńa ki u srdačcu mojem gori udunu. — I to rekši bilu jalovicu na to priprafnu meju roge ubodši božici u zaužge i žrtje prikaza Prinese prid božičino[12] lice žrtje i molbu službenica ńe Iris. Tad Juno, kâ nigdar vernomu srcu milosti krati, tudihtaj jednoga od slug sfojih zazvaf: Poj, reče, siń oblače. i mej Apolovu svitlinu i Stanino lice u pol stavi se dokle mladić Paprat ļubvenu želu izpuni. —

Monumentum et pignus amoris.

40 b

Munera placant deos et homines.

Od Paprata do Funtane mnoga trsja ali vinogradi jesu.

Sacrificium Junoni.

---

[1] mladichycu [2] uidisci [3] rec [4] athalantouu [5] slemeni [6] ? rila [7] ? xi [8] xi [9] biset [10] dytrihca rofnicah [11] dachi (dajući? davši?) [12] boxicyno

Ne lin Paprat ugledaf oblak prid sunčenim vojvodom k vili prišad
41a i ńu zagrlif ļubaf s ńom uživaše, malo tomu biran, mneći se nasititi s ńom, krsmaše. Začudi se sunčeni vodac da prez ńegova dopušćenja oblak tako gust prid licem ńegovim staše, i Eola od vitrof boga uprosi da kogagodi sfoga pošļe, ki oblak odrene. Tad Eol Zmorca dozvaf: Poj, reče, ti si on ki vazda oblaci razgańaš; odreni sińa oblaka izprid Apolova lica. — Brzo i već neg hrlo on duhnufši siń oblak odagna. U to se razdilil Paprat Stanom biše. Apolo jino ne vidif neg vilu, samo u ńe lipotu nagizdaf se, pak u dońe strane svititi ide i misto sestri i ćeram da da na nebu jasnu. Opet s tim vrimenom Paprat k vili dojde i s ńom prez sumńe blagovit u ļubavi staše ne mneći da od tolikih očiju nebeskih vijen biše, ki sfi sunčenu svitlost čtuju i dvore i ča gdi vide pripovidu. Budući dake sfu noć Stanom Paprat općil u ļubezni, i jur svitla zora bila i rumena lica iz krila staroga ļubvenika podvizaše i navišćevaše svitu, da skoro sunčena svitlost svititi dojti hoće. Ńom svišćen Paprat od vile prošćenje vazamši pram istoku odpravi se. U to zlatu glavu Apolo izkomoļujući ne samo od jedne da od mnozih zvizd rečeno mu bi, ča od ńegove ļubofce vidili bihu. Ražali se Apolu ne malo da ńegovi božastvenoj svitlosti jedan svitofni človik prikladan biše. Aj, reče, dobro pomisliti mogah da u ženah vere nı̂, i to odkol svit posta sfaki dan okolo tekući ni jednu
Mulier sole enicha. razmi malo jih s onom ka u zracih[1] mojih na misecu stoje zvizdami
41b Vanum et mutabile femina. okruńena cesarica nebeska po milosti sfemogoga vladafca | postafļena jest, na sfem svitu ne ugledah. Aj zlitļive žene i prespametne! navlastito od ove, reče, dim kâ zaradi jedne zlate jabuke prida me, ki ako ne prvi i da drugi ali treti na nebesih jesan, jednoga svitofnoga človika postavi; meni ki vas svit svitlim po himbi vid zaslipi, da ono čim mene razgnivati mogaše ne vidim!, Da ako moja vlast i hrabrost pomańkala nı̂, poznati ćete da jednomu kako ja jesam, himba činiti s razlogom nima se. — I to rekši luk napan i jadofnu stril na ń postavif kom nigda Dritona[2] pogubi, protegnuf, vilu Stanu, ka na brigu pojući sijaše, u srce udrif pogubi i tuj mrtvu ostavi. Pak Paprat ki sfoj grih poznajući u lice srdito sunčeno pogledat ne smijaše meju grmje u jami nikoj zakrif se pripaden staše, da on komu ča god na zemļi jest ukriti se ne more, toti ńega udrif jadofnom strilom prostrili. Slišaf to Dunaj
Pritvor Paprata u vodu. otac ńegof i Sava majka za uspomenu od miloga sinka ostaviti u hladnu vodicu vodomožnom[3] kripostju satvoriše; i voda ta do sega

[1] usrachih [2] (Pitona ?) [3] ? uodomosnom

vrimena po jimenu mladićevu Paprat zove se. Žarka Stanina majka
ćercu[1] milu polag mora prostriljenu na brigu videći Neptuna uz-
moli, da ćercu[1] sfoju ne dopusti u toliku priroku od zviri i ptic
skončati. Neptun tada, zač mu Žarka mej jine ljubofce ne malo
draga[2] biše, za utišiti ju, u vrulju na onom brigu, kako sijaše, ćer
Stanu pritvori, i jer od ljudeh *(sic)* tuj općećih u djački ali latin-
ski jezik dugo vrime vrulja ta *fons Stane*, ča reći hoće vrulja Pritvor Stane u vodu.
Stane, zva se, tako i pake zvana bi, da pake u jednu | rič samu 42a
sada *fontana* ne sfojim jazikom zovu. Jimiše Paprat sestrice tri
ke bratca dragoga dugo vrime iščući i najti ne mogući napokom
z gorńe strane Zadra došad i pram ńemu trudne i žalosne plačući
sedoše, i po Zadru razliki pronosi i gizdavi od mladićef i naredna
stanja i jine izvršćine a kopnom końe i hrabri vojnici a po moru Hvala od Zadra.
razlike plavi s razlikimi kramami van i unutra grede gledajući,
zasnićene stahu. Vidif j·h dake Žarka i bojeći se i sumńeći da
zlim okom ne uzroče kigodi zal prirok ńe slafnomu mistu, vode
obimi rukami iz mora pojam, i kako redom sijahu po ńih poškro-
pif kriposti sfojom u tri vrulje pritvori, ke kako pram Zadru u Od trih vrulj.
životu plačući sijahu, tako i sad u vodu pritvorene u to misto
plačući stoje.

Jur vrime u paše zagnati živine minulo biše; da tuko željni
slišati bihomo pripovisti da sfi kako iz ust višahomo onim ki pri- Pendent ab ore viri.
povidahu. I jur u put živine zagoneći, pastir jedan GRABKO zvan
pod zuk sviral drugoga druga prid stadom tako poče peti:

GRABKO.

U zuk: A ti, devojko[3] šegljiva.

Pasite drobne travice,
moje primile ofčice
da vimenačca nadmete,
da vimenačca nadmete,
da vidra mlika nal'jete
i sa mnom se obeselite, |
i sa mnom se obeselite 42b
i radostju pokripite.
I vi, travice drobńahne,
i vi, travice drobńahne,
puščajte zraste mlajahne,
i cvitjem se naresite,

[1] (*ili* čerku?) chiercu [2] drega [3] ati deoayche

i cvitjem se naresite,
i črnu zemļu pokrite.[1]
I ptičice, žuberite,
i ptičice, žuberite
pojuć mej zelene kite.
I dubje, hrastje i cerje,
i dubje, hrastje i cerje,
drinofje, jelje i borje,
medvenim sokom suzite,
medvenim sokom suzite.
I vi, drače, procvatite,
zrilim grozdjem se resite,
zrilim grozdjem se resite.
Potoci i vruļe, provrite
Vinum laetificat cor hominis.
mlikom i vinom veselim,
mlikom i vinom veselim,
i nektarom božastvenim,
i izbiranim omanom,
i izbiranim omanom.
Zemļa gotovom pogačom
plodi prez težačke[2] muke,
48a
plodi prez težačke[2] muke.
I ļuti lavi i vuke[3],
nemojte stada napirat,
nemojte stada napirat,
metiļem ni strokom trovat.
I ti, nebeska svitlosti,
i ti, nebeska svitlosti,
pridaj svitlosti kriposti,
i dvigni više zlati plam
i dvigni više zlati plam,
i prosvitli of mili dan;
jer je god moje ļubavi,
jer je god moje ļubavi,
of danak ļubaf proslavi
moju zasnićenu pamet,
moju zasnićenu pamet,
of danak počah slatko pet,
slatko se na ļubaf tužit,

[1] pochripite [2] texache [3] uuche

slatko se na ļubaf tužit.
Vas ću, tihi vibri, molit,
rač'te riči moje ponit
mojoj miloj ubojici.

Budi da ofčice lačne pasti žeļahu, dali od poja pisance ku Grabko pojaše veće napau glavu poslušahu neg pasihu. I približajući se vrime nastaniti se, jur iz daleče stanja u katunih dim podvijajući vijahu se, tad u | razliku govorenju vrhu pripovisti i 43b
Grabkove pisance i u razl'kih ćudi[1] mnogi od pastirof budući, ne domišļajući se na stanja dojdosmo, kadi pokol žirom život pokripismo i takoje sankom bludne i trudne misli olahčasmo. I budući svitla danica sunčenoga zraka tepline bojeći se pobigla a sunce jasnuti počamši, kako običaj biše, pastir jedan rogom potulikaf, jinim, da se u pašu grede, javiše[2]. I tuj stada na pratilo na ulicah prignafši i kupeći se, dojde mej ńimi DARBOĻ katunar poštovani i okol ńega kako okol poštena muža skļin se[3] reče: Budi da ova dva mimošna dni prez mene mej vami peto i pripovidano razliko i umićo od ļubavi jest, i sfe zaisto meni pri rečeno, i sʹemu tomu blagovit jesam, ufajući se da od naših pastirof pisninac najti se hoće, i još da od ļubavi svitofne ne samo petjem i pripovisti da i svršenim čińenjem na pravu božastvenu dojti hoće se, zato danas nastoj ti ki glavarija jesi, Medaru, junaci da poju. — To uputif se govoraše katunar, i jur nikuko živine napasle i vruć znoj dohodeći, u plandišća dojdoše, i rasedeni sfi pastiri okol vruļe i u najvišen kraju katunara posadif Medar Dragoļubu i Sladoju tako reče: Znam, bratjo, da vi od ļubavi peti umite, budući prohod ļubavi vaše od pri izrekli. Zato od ļubvenih uzrokof peti počn'te. — Tad pokle smo, rekoše, prvi mej tolikom družinom, vaša hvala obrani, bud da nedostojni reći ćemo. — I tako pogudif Sladoj i vrime priprehtaf poče: |

Sladoj. Bište[4] żeļe ļubvene 44a
da vam srce ne vene; U zuk:
sliš'te svit moj, moj svit sliš'te, junaci. Drazi mi
Dragoļub. Ļubke trage medvene goru projdoše.
slidite i blažene;
sliš'te svit moj, moj svit sliš'te, junaci.
Sla. Nije ļubav da zabaf,
i ju ku[5] sfit di ļubaf;
sliš'te svit moj, moj svit sliš'te, deklice.

[1] ? urazliohih chiudi [2] (ili javi se?) yauise [3] schglinse [4] (Biž'te) Biste
[5] ? Y: yu: chu

Dra. Ļubaf je radosna staf
od sfih žeļna[1], tko di praf;
sliš'te svit moj, moj svit sliš'te, deklice.
Sla. Ļubaf je zmija u travi
skrita ka srca travi;
sliš'te svit moj, moj svit sliš'te, junaci.
Dra. Mir je i slast f ļubavi,
žeļna radost u slavi;
sliš'te svit moj, moj svit sliš'te, junaci.
Sla. Sebe gubi, inih ļubi
tko slidi ča ga gubi;
sliš'te svit moj, moj svit sliš'te, deklice.
Dra. Ki god mladi ne ļubi
jest kot prez voća dubi;
sliš'te svit moj, moj svit sliš'te, deklice.
Sla. Kot škoļ f moru pokriven
tako je ļubaf od žen;
sliš'te svit moj. moj svit sliš'te, junaci. |
44b Dra. Kako j' gizdaf cvit rumen
tako j' blažen plam ļubven;
sliš'te svit moj, moj svit sliš'te, junaci.
Sla. Prezočna j' ļubaf propast,
u misli plodi napast;
sliš'te svit moj, moj svit sliš'te, deklice.
Dra. Ļubaf plodi sfaku čast
i uzgoja sfaku rast;
sliš'te svit moj, moj svit sliš'te, deklice.
Sla. Ļubaf skončaje misal,
sumńiva[2] plodeć pečal;
sliš'te svit moj, moj svit sliš'te, junaci.
Dra. Ļubaf uzgoja misal,
ni f pravoj ļubavi[3] pečal;
sliš'te svit moj, moj svit sliš'te, junaci.
Sla. Skusih ļubaf u tuzi,
Planinka kad me obuzi;
sliš'te svit moj, moj svit sliš'te, deklice.
Dra. Sfu slatkost skusih f uzi,
Milična kad me obuzi;
sliš'te svit moj, moj svit sliš'te, deklice. —

[1] (žeļa?) xeglna [2] (sumńivu?) [3] (ļubvi?) glubaui

Zaisto ki vaju veće časti jest dostojan, odluke ni po mni ni po jinom neću da izide, reče tada katunar, jer sfaki od vas rekal je ono, ča ako prem istina ni, dali prilično je, a tančine sasfima iziskovati pastirskoj vrsti ne pristoji se, ni zato ne mnite da prez časti danas peli | ste. — Tada uze dvi žliče prihitro udilane ke 45a
mu pri bedri u mošńi od lanetje šare kožice višahu, ke jedna u drugu sklapaše se kako sfe jedna da bi, s držalom zakučastim od čista kositera slitim, i da jih tad Sladoju: To ti za dil mita budi, reče — pak kutlić jedan od tamariža prihitro udilan s četirimi midenimi ručicami, z nutra loza jedna izdilana gizdavo, i izvan razliki uzli demirski hitro pripisani tad Dragoļubu[1] dafši: A to tebi za časti dil budi, — pak k Medaru obratif se reče, da jinim peti naredi. Tad on Sladmilu i Plinku: Znam da obadva, reče, počtenje želite; zato i vi na promin peti se spravite — Tad oni kupno u gusle pogudif i zuk s glasom sredif, Sladmil tako najpri kliknu:

Sladmil. Prijasna danice kâ tražiš sunčen voj,
ļubvena božice, pokripi razum moj,
da družini ovoj ugodi ma pisam
i nemili onoj ke voļno sužań sam.

Plinko. Rač' utišit moj plam, bože od ļubavi,
da budu uslišan ti me sad napravi,
čuj da uho ne otravi rič nerazborena
družbi ovoj gizdavi po meni rečena

Slad. Tko b' lička rumena i mile očice
i usta medvena vidil mê Ružice
pustil bi tužice prenda b' f žalosti bil,
radostju odif lice, pečal bi ostavil.

Plin. A tko god bi vidil pozor mê Ļubice |
vas bi se zasnitil u jasne očice, 45b
problidil bi u lice pozrif pogļed ļubven,
i znal bi tužice ke su u srcu mêm.

Slad. Kada ńe smih blažen f očicih igrajuć
pram meni upiren, ostanu vas trnuć,
u srdačcu plam vruć i po sfih žilah vre,
vas moj život goruć od ļubke żeļe mre.

Plin. Da kad oči upre smihom mene miləć,
tašće ma mladost gre na smrt verno ļubeć,

[1] tadragoglubu

a tko bi mogal reć moga srca slatkost
kad proti meni steć reče: ti s' mâ radost!

Slad. Kad Ruže mê lipost med grmjem skrivena
jabukom sfû hitrost kaže[1] sfa hitrena,
željeć bit vijena[2] ter se manom vara,
žeļa me ļubvena gledajuć umara.

Plin. Da kad razgovara mene Ļube mila,
srdačce udara zlatoperna strila;
rumena i bila līčca dat mi[3] ļubit
dobrovoļnoj htila, tko će blaženij' bit?

Slad. Da tko more smislit radost kâ j' u meni,
kad mi bude milit udorci ļubveni
i līčci rumeni k mojima priklonif
rukom prik rameni držeć me zagrlif?

Plin. Da gdo bi me vidif ležeć joj na krili
tiho po līčci udrif gdi mi se sfa mili,
ter uzdišuć cvili govoreć: ļubezan
tko god našu dili, najdi ga bolezan! |

46a Slad. A ja kada jesam na krilcu môj vili
ter dam potok suzam po sfi līčci bili
govoreć: tko dili mu ļubaf privernu
līčci mu blidili u jadu čemernu!

Plin. Kad f vencu bisernu cvitjem nakićenu
ńe lipost nesmernu vidim sfu ļubvenu
pram meni umiļenu i dvornu tukoje,
u žitku blaženu mnim da j' žitje moje.

Slad. Kad putačce dvoje resi joj cvit rumen,
tere dvorna stoje uzigra protif men'[4]
ja mńu da mi takmen nî človik na sviti
ki bi tuko blažen, ni mńu da će biti.

Plin. Kad cviti poviti zlatom i biserom
kiticu poskiti ručicom ńe hitrom
i slatkim romorom reče: na t', ļube, ovoj.
nosi s kobju dobrom za uspominak moj.

Slad. Tko bi vili mojoj luk u ruci vidil
s tulicom pri bedroj sfe zlatopernih stril,
zagledal bi se, mnil da j' difna Dijana
božica od dif vil toko poštovana.

[1] chaye [2] niyena [3] ? datni [4] mem

Plin. Mâ vila zabrana bivoļ luk protežuć
ne bi razabrana gorom loveć greduć
s Atlantom[1] ka tekuć najpri zaperi stril
prascu ki hvatajuć poļa biše razril.

Slad. Tko bi toko smin bil, toko hrabren i jak,
da bi gledati smil onih očiju zrak,
s kih u meni čas sfak želja plam snićuje, |
i srdačce zlat trak ńe rukom vezuje! 46b

Plin. Tko se uzdajuje u kriposnu kripost
da se ne smućuje gledaje onu lipost
cić ke moja mladost f uzi dobrovoļnoj
stoji budući prost i f tuzi medvenoj?

Slad. Da bih u vruļi[2] ovoj mliko vidil vrući,
pak po tržanci sfoj potokom tekući,
u sinci sidući kutliće bih dilal
ter slatko pojući često se napijal.

Plin. I ja bih se gizdal po planinah ovih,
zlata runa zgledal da bih po ofcah mojih,
sfih bih tegof inih na stranu ostavil
samo u 'vih sincih strigući bih sidil.

Slad. Gnizdo golub shranil tuj sam f skraci[3] jednoj,
koje sam naminil dat Ružici mojoj,
jer su ugodni ńoj, hoće jih nigovat,
i za ugojaj moj hoće jih milovat.

Plin. Ja ću Ļubici dat ku pripitomil sam
grlicu ku držat hoće kad ja nisam,
ter moju ļubezan s ńom razgovarajuć
tišeći ļubven p am željeć me čekajuć.

Slad. Reci meni, restuć na koj su tržani
kraļef ime uzdržuć cviti napisani,
tere se ustani, reći ću, da s' dobil
gusle i glas mani i da s' ganku upril

Plin. Rec', u ki svita dil tri pedi prem toko
sa sfake strane cil nebo je široko, |
reć ću da tvê oko umilo j' razvidit 47a
i da pojuć slatko mene s' umil dobit.

Slad. Reci mi, ki je cvit toliko spametan
da sobom obratit gre kud gre sunčen plam;

[1] S Aatlantom [2] Da bih urugli [3] samfschraci

jinako znaj, zaman da ćeš danas peti,
a ja ću glas slavan tvoga poja uzeti.

Plin. Rec', plačući zleti[1] ka ptičica poje
i prebritke šćeti z nemilosti sfoje;
jinako znaj tvoje petje bit će zaman
a kroz pismi moje ja ću bit poštovan.

Slad. Rec', ka zvir razboran um jima na saj svit
da gre život opran misecu poklonit;
ako to stumačit umiš, reć ću takoj
da ćeš pohvaļen bit po družini ovoj.

Plin. Rec' mi, kaj ptica onoj jedina na saj svit
skupi drifje za sfoj život sama zgorit;
tere ću ovo rit da sfa ova družina
tebe će proslavit i sfa ova plauina.

Stala biše sfa družina u dva mladića dokol peše tiho muče gledajući; i dospiven po ńih narešen poj i umićo složen, usudismo se sfi općeno, da vrh česa jedan pojaše budi da razlučnimi riči drugi jednako odgovaraše. Pojam tada katunar gusle jedne po hitru meštru udilane i Sladmilu da jih, i reče: Poj tvoj zaisto toga dostojan jest, — a pak citaru slatkozučnu vazam, Plinku da:
47b I ti si, reče, to pojući dobil. I da znate da bih vas i rojst|vo vaše[2] ne znal, mnil bih da ste iz nikih plemenitih gradof poj izveli, jer ne samo način gizdaf od poja ukazali ste, da i nutrńe dumboke misli izveli ste, i tuko prilično ono ča u čoviku kad u ļubavi jest ukazali ste, da ja mńu da mnozi od mladih ovih na sfoji prem takovi uzroci spomenaf se uzdahli su većkrat. — Naredi tada Medar da Bornik i Slafko jinih naslidujući poje. Oni spravif se najpri oba kupno u gusle gudući za posluh mej družinom staviti, i ne vele gudif Bornik tako poče:

Bornik. Kako sunčen plam
snig tali čas sfak
a vitar bludan
odgoni oblak,
tako ļubezan
tali moj žitak.

Slafko. Kakono plam vruć
kad vosk razcvira[3]
a ogań goruć
voda zatira,
tak ļubvom ječuć
kip moj umira.

Bor. Slatke su m' suze
koje prolivam,
ļubke su m' uze
u kih vezan sam,
toj ka m' srce uze |
i kip darivam. 48a

[1] sleti [2] nasce [3] ? razçuira

Slaf. Pojuć se tužim,
veselim plačuć,
ļutu zvir slidim[1]
jat ju prehtajuć;
pak ju[2] jat ne smim,
jati ju moguć.
Bor. Mislim plam ļubven
ļubčici odkrit,
pa kad s ńom budem
ne vim rič 'zustit,
razvi'te u men'[3]
ki ima jad bit.
Slaf. Kad mê oko vidi
lipost nesmernu,
ličce problidi
i vas proternu *(sic)*,
f znoju se stidi
srce čemernu.
Bor. Kad ličce vidim
moje ļubčice,
tad vas problidim
f rumeno lice,
v ogńu krepenim
f gorke tužice.
Slaf. Toku jima vlas
ńe mili pozor |
48b da protrnu vas
kroz ļubven umor
nit zna jinu vlas
moga žitka stvor.
Bor. Mâ ubojica
slatka i mila
kako ružica
Prilika. rumena i bila
da b' jur sfâ lica
na me smilila.
Slaf. Ļubka mâ umora
slatka i medvena
Prilika. jest kako zora
bila i rumena,
pokrip' mâ stvora
da su utišena.
Bor. Moja ļubčica
biga prid manom
jak košutica
prid sminim hrtom
ali ptičica
spridu sokolkom.
Slaf. Moja ļubofca
mene se uvira[4]
jak srna lofca
kada ju tira,
al plepe zvonca | 49a
prid kim umira.
Bor. Već je nemila
ma vraždefnica
neg ona vila
ka j' sad tršćica,
rumena i bila
pritvorif lica.
Slaf Već je oskorežna[5]
pran srdačcu mom
neg ka j' stvorena
slafnim javorom
zraka sunčena
biżeć vlastju s tom.
Bor. Tko će se napit
hladne vodice,
hod' ter će vidit
do dvi vruļice
ke su satvorit
mogli me očice.
Slaf. Tko j' ogńa želuć
grijat hod' k meni
čut će uzdišuć
jak plam ļubveni
u meni goruć
i vas ogńeni.

---

[1] Gluta zuir stidim [2] Pachyn [3] ? Razuite u mem [4] uuira [5] oschorexna

Bor. Znaju sfe gore,
znaju planine, |
49b i poļe i more,
ptice i živine,
ļubke me umore
jur zna u stine.
Slaf. Jur zna sfe drifje,
znaju sfe trave,
zna svako cvitje,
znaju države
mê trudno žitje
i ļubke otrave.
Bor. Pri ćete vidit
letit jeline
a ribe živit
po strid planine
neg ću[1] zapustit
trage ļubine.
Slaf. Pri te ptičice
u moru živit,
ni će ružice
f primalitju bit
neg ću ļubčice
mê ļubaf zabit.

Bor. Pri hoće svitlost
misec ugasit
i jasnu kripost
zvizde potamnit
neg krasnu lipost |
ļubeću[2] zabit. 50a
Slaf. Pri će se ugasit
sunčeni plam zgor,
vruļe se vratit
na uznak na 'zvor
neg ću ja zabit
slatki moj uzor.
Bor. Sada ću molit,
tihi vihri, vas,
račite ponit
of moj mukal glas
nedostojan prit
u gorińu vlas.
Slaf. Ja ću vas molit,
vihri, tokoje,
račite ponit
sfe riči moje
gdi te čast užit
od muke sfoje.

Sfim općeno već neg ugodno bi petje dviju pastirof jer budi da s hitrim načinom riči ļubvene s prilikami složene umićstvo kazahu, da još jer u način od napojnic ke na pirih i jinih veseļjih peti se mej pastiri mečne[3] budu. Tad Mirboļ pojam luk jedan hitro demirski napisan i tulicu strili opernih i da ga Borniku za mito od
50b petja a Slafku gizdaf i prikpo ukovanim šipkon[4] darad | jedan da, i reče: Jer obih vas[5] sminih lovac znam, ti dari prilični vam darivam, budi da već dostojite. — U to družina sfa čekaše komu Medar narediti peti hotiše; da on prid katunara staf dvorno reče: Veliko bi uznošenje moje zisto, da bih ja onim zapovidil ki mislim da sad peti jimaju. Tva dike milost rači, Rajku i Svitku naredi ti da poju; jer, kako tva milost zna, i slavan glas ńih zuči tekući ne samo hitro da i umićno i korisno peti umiju. — Tad katunar tiho k ńim obratif se reče: Bratjo, sfa družina jure, ča m' je viditi, sita petja i pripovisti ļubvenih jest. Zato vi sada račite kojomgodir veju[6] pojući kriposno družinu ovu svistiti. — Tad oni ustaf se i s poklonom dvornim tako rekoše: Veliko brime milost tva na ramena naša naprti, jer budi da ča godi nigda u mlade dni ļubko peli jesmo, to nam je hrlo leteći vrime s liti našimi slatki poj i

[1] chyn [2] Glubechyu [3] ?mecne [4] sipchon [5] nas [6] ? ueyu (veću?)

zučan glas odneslo. Ništar mań[1] tvoju molbu u zapovid prijimamo, i tuko kuko slabost našu on sedmokriposni duh ki sfe dobrote nadiše po naša usta reći će, i na koncu petja našega ako čagod vam ugodno bude, ńemu slavu i čast dajte; nam samo zamiriti nemojte, ako komgodi nepristojnom ričju ali nedostojnom tiha slišanja vaša oskvrnimo[2]. — Tad oba dva citare zukom naredif i ne vele pomislif, Rajko oči k nebu tiho podvignuf tako kleče: Spiritus sanctus. Omne datum optimum et omne donum perfectum desursum est. Paul. ap.

Rajko. Semogući trine Gospode krasosti
a sfe tri jedino f jednakoj kriposti, |
dahni u me milosti kriposnivi duh tvoj, 51a
da tvojoj svitlosti zgodim i družbi ovoj.

Svitko. Semogi ki si troj a f rojstvu[3] jedinan,
udahni u me duh sfoj, da bude napravan
poj moj i uslišan pri milosti tvojoj
a pake ugodan sfoj družini ovoj.

Raj. Blažen f dobi sfakoj jest muž ki ne ide
u skupšćini zaloj ni f ńih zakon pride,
i k no ne slide put od sagrišenja, Psal. 1.
i kino ne side na sag umorenja.

Svit. Blažen ki smiljenja jima na nevolnih
i sfoga imenja dili mej ubozih, Psal. 40.
jer u dnih ńegovih zla će ga izbavit
Gospod ki je nad sfih i dobra dobavit.

Raj. Blaženi hote bit kojimno zlobe ńih
Bog neće zamirit, da pokrit će[4] ńih grih;
u ustih ńihovih laži neće biti, Psal. 31.
da čisto istinih blagost će jim vriti.

Svit. Blaženi te biti ki neoskvrńeni
budu uhoditi u put božastveni,
i budu blaženi ki sfidočastvu tom Psal. 100.
išću umileni bit u srdačcu sfom.

Raj. Blaženi jest muž on ki se Boga boji
i ki ńega zakon u srdačcu goji:
bit će ńega broji na zemlji uzmnoženi[5] Psal. Aggei et Zach. 111.
i ńega pristoji[6] bit te posfećeni.

Svit. Blaženi i hrabreni jesu kino napast |
dobudu sviśćeni[7] ustegnuf hot i vlast: 51b
procvasti će ńih rast od života vencen Sap.
i ńih glava procvast[8] kićena cvijecem[9].

---

[1] nistarmgn [2] osgnarnimo [3] (ili f trojstvu?) froystuu [4] oohie [5] uzmoxeni [6] pristogi [7] suitsohieni [8] ? proonrast [9] ouigeoem

Raj. Ki je sin naučen, to j' očeva radost,
a ki je sin manen, to j' majčina žalost.
Proverbio. Bo|e j' jimit mudrost a pren se ubožiti
neg jimit blaga dost i manenu biti.
Svit. Bo|e j' kus jimiti kruha i vina žban
a moći ga užiti slobodno radostan,
Proverbio. neg napuniti stan sfega blaga dosti
a biti žalostan u skrbi i žalosti.
Raj. Hoć' vidit jakosti, hoć' viditi muštvo[1],
hoć' poznat hrabrosti, hoć' poznat razborstvo?
Veće je umićstvo sfoju hot dobiti
neg veliko[2] mnoštvo u boju pobiti.
Svit. Lag|e je okusiti ćud tisući |udi
nego razviditi razborom[3] sfe ćudi;
bo|e je u trudi nikuko poživit
da pak po sfem (!) ćudi znaš ča j' bo|e[4] užit
Raj. Tko se želi ratit lasno najde uzrok,
s česa neće doprit žitku odlučen[5] rok;
Proverbio. i večkrat on prirok ki misli dat jinim
ńemu će glavu[6] tok, to je svitofni hin.
Svit. Ki se mni jak i smin, rado se privrže
naporit sa sfakim, najde tko ga vrže;
nesrića ga strže[7] ne vele do duga
pak od časa brže ńim ti se naruga. |
52a Raj. U svitofna kruga opći se pričom rit.
Proverbio. da umićan sluga sini će gospodit[8];
zato j' bo|e jimit razum tere razbor
neg živin napunit razlikih stadof dvor.
Svit. I sfemogući stvor-ite|[9] umi|enje
Jac. ap. Mariae. vazda uzviša[10] gor nizeć oho|enje,
vazda uboženje dobrinom pitajuć
a sfe bogaćenje prazno ostaf|ajuć.
Raj. Ne hod' iziskujuć[11] nebeska tajna znat,
ni misleći bludeć ko će vrime postat;
dosta t' je razbirat i misal brižiti
život zdraf uzdržat ni duh oskvrniti.
Svit. Zdravije j' voziti krajem brojeć stine,
neg daleč[12] jidriti u strašne pučine:

---

[1] mustuo [2] uelecho [3] razborum (razbor. um?) [4] baglie [5] odglucen [6] (*ili* samu?) glanu [7] starxe [8] gospodite [9] stuor = ytegl [10] uzuisa [11] (*ili* izišćujuć?) yzischnyuch [12] (*ili* dalek?) daleo

sfak zna do istine i stanovit je umrit,
da ne more vrime znati kad će čas prit.

Raj. Nemoj dara prosit ki nije podoban,
jere ćeš držan bit oda sfih paludan,
i jezik zloričan[1] ustegnuti nastoj,
da ne budeš držan manen f dobi sfakoj.

Svit. Obaruj život sfoj od stvar' ke ti ude,
prem da f stavi sfojoj primedvena bude:
bole j' hot i ude od stvar' odkloniti
koje ti ne prude, ke te t' nauditi.

Raj. Nemoj se hvaliti, ni hudati u sfem,
ni se uznositi kad s' od jinih hvalen[2];
to čini sfak manen ki veće veruje |
jinim neg sebi prem i tašćim gizduje. 52b

Svit. Čim se drug sramuje nemoj očitovat,
da ne saznajuje tko ni mogal priznat,
i naprudi većkrat manen se učinit
za moći pak saznat[3] ono ča budeš htit.

Raj. Nemoj vino uzročit kada se ńim opiješ,
da sebe ukorit jer ti sam uzrok jes';
čin'[4] da se varuješ grlu na volu dat,
da pran ne luduješ čim ćeš sebe skončat.

Svit. Nemoj obitovat dug žitak viku tvom,
jer ćeš shińen[5] ostat u uzdajanju tom;
hoti' f razboru sfom od prija procinit
bol, ratiti ćeš s kom, ter ć' se mańe bolit.

Raj Bole ti je jimit dobrote slavan glas
neg okol se vidit zlat i srebren opas;
čin' da je sfa tva slas naslidovat kripost,
zlata i srebra vlas jimiti ćeš blagost.

Svit. Biž' ča već mož' linost, općit u ńoj nemoj,
jer je žitka gńilost[6], sfaki zlit gre po ńoj;
i laži tolikoj tvoj jazik nemoj dat,
jere laž obrok dvoj ne more zblagovat.

Raj. Nemoj naslidovat tovarištvo[7] zalo;
u zlo će te upelat po malo po malo;
čin' da ti zrcalo bude žitak jinih,
čim je u zlo upalo žitje kroz svit zalih.

---

[1] zlorican [2] huaglienuy [3] sagnat [4] cim [5] schignen [6] gnilost [7] touaristuo

Svit. Od zavidosti grih naslidovat nemoj
ki sam f udih[1] sfojih skončaje život sfoj; |
53a licimiri takoj biži i vuhlostvo,
da ne vede kip tvoj f kogod nepodobstvo.
Raj. Ne vaļa srdistvo kadi nî jakosti,
a mańe oholstvo[2] gdi nî blaga dosti;
ne daj se skuposti, jer ćeš uboži bit,
lačan sfe slatkosti posrid pinez sidit.
Svit. Rad' kadgod posudit životu veselje,
da pak moreš podnit laznije dreselje:
slidi ga obilje, ki umi razbirat
dobro od zla zelje i svistju nigovat.
Raj. Nemoj se razcviļat nesriće naloga
da ufanje držat posrid srca tvoga,
posrid hrabaskoga[3] puta smino hodit
ki do želinoga konca će te nanit.
Svit. Opći se pričom rit, da človik zločest nî
od živućih na svit, nego ki se sam mni:
hoć' vesel bit sfi dni, prafdat se ne nastoj,
a noć provod' u sni, tim ć' gojit život sfoj.
Raj. Slišil sam rit ovoj: boļi j' mir jistinan
nego prem da je dvoj dobitak[4] naufan;
tko griha nî sraman, ta ti grih je dvoji:
nije Boga saznan, ni se svetih boji.
Svit. U čestiti tvoji dili hti' trizan bit,
a f protifni sfoji razborom se tolit;
čin' da bude vodit svist vazda razum tvoj
i hti' se poklonit kot žuk[5] sili možnoj.
Raj. U dvi riči vas moj govor ću sad složit, |
53b ča hti vrsti ovoj dobri pastir učit,
kada reče: ļubit hti' Boga i tukoj
iskrńih ni oskvrnit kako prem život sfoj.
Svit. Nî tribi riči toj samo uho naklonit,
da u dobi sfakoj čtovat i poklonit:
to čineć hoć' doprit gdi je sfa dobrota
i sfê jime pročtit u kńigah života.

Ne samo pastirska družba dva umića pastira umiće pojući tiho poslušajući stala biše, da i ptičice ukrivif glave ne žubereći ńih

---

[1] fudi [2] A magne holstuo [3] hrabaschoga [4] (*ili* dobitac?) dobitac [5] xuch

poslušale bihu ni črčki[1] skrbnim črcanjem, ni kobilice baruđi[2] blujahu da tihe stahu; da veće čudo bi da vazda bludni vitar tiho na granah od dubof staše, i vrula ka kuželem visoko metaše i potokom romoraše tiha sta, i zelene travice i razlikozlameni cviti dvignuf glave niku slast prijimahu; da ča veće začuda i misli svim da, da Apolo sfoje brze suncevodne kone prik običaja ustegnuf nih poj slišaše, i obnoć svitne zvizde mnoge za umića poja zuk čuti na podne staše. Tad katunar venac jedan od mirne i vazda plavolistne masline s bilim procvatom sfojom rukom sviffi Rajku na glavu stavi, pak drugim venašcem od slatkomirisne i udil zelene mrtofnice s bilim procvatom Svitka okruni, i pak reče: Priličniji i dostojniji dar, ča mi se vidi, vam se dat ne more, jer ne[3] svitofnih časti riči vaše negli venci od života dostojne jesu. Dali kako ona prava istina reče: dostojan jest težak plaće sfoje, tako od mene ne za plaću ku ja uzmožan platit nis' *(sic)*, da samo u zlamen mita i lubavi vašega dostojanja krune te primite[4]. — Jure vrime vodeći sunce k zapadu kolo prignulo biše, kad sfoj družini Medar na posluhu zahvali i da u napr dak starjim[5] poslušni i mej sobom mirni i lubveni pribivaju. I napaši živine jur noću na stanja blagoviti dojdosmo, i smokom pokriplеni životi idosmo snom kipi i pameti pune razlika mišlenja olahčati. Dignus est operarius mercede sua. 54a

PRITVOR VELEBIĆA I GDO BIŠE.

Cap. XV.

Jasna Zora jure iz ruk staroga lubvenika izhodeći rosno cvitje lici sfojimi bilimi i rumenimi kriplaše, kad ja Sladmila probudif ustah se, i prošćenje u negova staroga cca vazam i na srčenoj lubavi ku mi ukazaše dvorno zahvalih, i put da me k vilenici nauči uprosih. Tad on zagrlif me, daf mi prošćenje, reče: Sinko moj, put tvoj pravo pram istoku jest, vazda na desnu tvoju goru ostaflajući i mimošad VELEBIL ki sada VELEBIĆ zove se, i pram nemu jedan od gradof didine tvojih tetacih jest od kih kolina ti jesi... — Prikosih mu rič tad ja i opitah i rekoh: U zamir ne primi, molim te, oče, da ti rič prikosih, jer samo za veće znati hot moja a ne za nerazbor to reče: molim te, ako ti trudbo *(sic)* nı, reci mi zač ta najviši vrh gore prvo Velebil a sad Velebić zove se. — Ne more, odgovori, nego od plemenite ćudi uzrok biti otajne riči iziskovati: zato znaj, ka|ko ja od starih slišil jesam 54b pripovidajući, da Atlante primudri mej jinimi jednoga sina jimi

[1] ? carçhi [2] ? (boruđi ?) baruchi [3] *nema* no [4] primimite [5] stargim

koga VELEVIJ[1] prozva i kako on sfi nebeski zlameni sfojom hitrijom umiti iskuševaše, tako i sina u meštriji toj hitro uvižba. Ne bi zadovoljno dake Veleviju u sfojih dežeļah s ocem općiti i naravska otajna znati, da, kako drugi Ikar više oca letiti hoteći u more s rastaļenim perjem pade i utonu, tako i of od oca oddilif se velik dil svita obajde mudrost išćući; napokom ofdi u naše dežeļe dojde, morebiti veće za viditi toko pohvalnu lipotu Zorice tvoje roditeļice ke još slavan glas vrući slove. Videć dake Velevij[2] da gora, da poļe, da dubrave, da gvozdi, da planine, da luzi, da rike, da vruļe sfakojake jesu, stati odluči i na vrhu tom večkrat sideći zlameni nebeski i tek od zvizd i kako mrče i čim svite misalju izkuševaše, i u to vele hitar i umić[3] učini se. I zač na vrhu tom općaše kako na onom ki sfa poļa, gore i more daleč[4] okol sebe vidi, prozvaše ga ļudi ńegovim jimenom Velevij; da pak jer on već neg se svitofnoj hitrosti pristoji saasfim se znati[5] mučaše i nastojaše ne samo nebeski zlameni ča su i kako gredu znati, da još otajna Božja iziskovaše, kip i misal trudeći kako da usiliti naraf hotiše ovo ča uzmožno znati i t znati hoteći, ne spominajući se na zapovid ku sunce od jistine na nebesa uzlizujući reče: da se nam ne pristoji znati ono ča otac sfemogi u sfojoj oblasti ostavi (ne dim zato | ja da človik nima misalju iziskovati i sfakojak nauk želiti, dali ono ča uzmožno nije naravi našoj jest prem kako vitar mrižom pokriti ali sunčen zrak u škrabicu uhititi ufati, zato nitkor prik reda božastvena otajna ke ni anjeli ńega ne znaju znati išći) dim dake da Velevij toga ne obsluži, da usilno i na sramotu svoju[6] reče naravi: Zaznati sfe hoću. — Da sfemogi stvor ne dopušća do duga nerazbor,| ki najkoli protif nebeskoj vlasti jest, da trpi, i Velevij jednu noć na vrhu sideći i zvizdeni bludni voj razmišļaše i pak reče: De, uzroče[7] ne mogu reć neg od naravi, na tvoju malu hvalu znati hoću, ča se gori čini. — U to prid sfemogoga glas ta prišad, nebo tmastimi oblaci odi i sferutni[8] trisk sfemogom rukom hitif u magnutje oka Velevija udrif, u prah čini rasuti; pake da se ni prah ńegof najde, tolik snig izpusti da vas vrh pokri mećavom, i tuj pake gorske vile nike prošad i pogub u kom Velevij okońa znajući, rekoše: Boļe je drugoč mańe viditi, i ti komu Velevij jime biše sada Velebil pravijim jimenom zvati se moreš. — Zva se dake vrh taj po riči te dugo vrime Velebil, jer vas snigom bilim pokriven večkrat staše, da pak po tu općećih ne već Velebil da Velebić zove se.

Zoričin glas čestit.

Non est nostrum nosse tempora uel
55a
momenta quae Pater posuit in sua potestate.
Prilika.
Nota.

Notanda.

Okon Velebiča.

Velebil.

Velebić.

[1] VELEVIG [2] uelebih [3] umih [4] (ili dalek ?) daleo [5] zuati [6] tuoiu [7] de us roce [8] sfe rutni

Da neka na govor naš vrnu se: dim dake da minuf Velebić vazda vazda desnim rebrom goru gledajući i van planin ovih, prići ćeš kraj gore visoke i tuj vilenicu najti hoćeš, i od ńe lik primeš. — I to rekši naredi sinom da me niku ko puta doprate, i daf mi 55b
kravajac i vrńicu vinca za brašno, uputih se pram istoku grede, i nikuko dva brata dopratif me, i oni meni i ja ńim u napridak priporučif se, s Bogom rekši[1], oni na stan a ja udiļe idoh.

GANKA I TUŽBENI POJ PASTIROF OD RASUTE BAŠĆINE I POJ SLAVNOGA MARULA PASTIRA.

Cap. XVI.

Jure sunčeni zrak tepleći zemļu sa cvitof rosu opluti činil biše; u to ja hodeći u misli razlikoj vazda desnim gore hodeći[2] pridoh gdi pastirof nič malo i živin sfakojakih malo zajedno i kupno pasihu. Tuj pastiri ujatif se kako običaj jest razliko od razlikih stvari besijahu; i ja k ńim prisusedif se i Boga jime zvafši a oni: Zdraf si, odgovoriše; i polag ńih sedši opitah jih zač tako jatno razlike živine u jednon stadu pasu. Odgovoriše mi: Ne čudi se, riše, goste, tomu, da čudi se da se kočeto al človik u ovih planinah nahodi, jer ne samo jedan ali dva vuka da jata vekša neg i mi i stada iz istočnih stran izhode i često pačeli sfakčasno nas nadbijaju toliko naporno, da ne samo živine da nas pastire i stražni psi razdiraju, i jur po sfoj župi ovoj nije ih, pačeli vekši dil razdrli su, a jini budi da malo u tuja vladanja pobigli; i mi eto kako ofca drugu zaklanu gledajući sfoj koļ čekamo. I mi bismo od ovud pobigli, dali nas slatkost bašćine uzdrži. — U to govorenje riše da se ruče, i obrokom nikuko obeselifši se jedan od ńih tako reče: Nu, družino, pokol sriļća naša neće, da kako 56a
jini mirni pastiri po ručenju počinuti idemo, da vazda nam je tribi triznim i oružnim nalog strgući pribivat; zato sada da nam se ne grusti, ali pojmo ali glumno besidimo, bratjo[3]. — Oni: Tako budi, riše. — Nu, reče Gostmil (tako mu jime biše), vidit ću ki vaju hitrijega uma bude da ganku ovu istumači i zagana:

Jest otac jedan ki dvanadeste sinof jima, sfaki sin sinof bilih trideset a ćeri trideset črnih, i sfi jednake liposti i kriposti i razlike, sfi neumrli a sfi umiraju. — Ganka. Godišća.

Sfi i sfaki za uganati i iztumačiti ganku zamišļen osta, i jazikom muče a misalju privraćajući, očima simo tamo vrteći, a nigda rukom mahnuf i glavom pokimaf, kako jest običaj kim nikuko pro-

[1] rehsi [2] codechi [3] bratya

zora um u pamet klade i pak tudihtaj misal izpusti, i dobar hip u to stafši nijedan, budi da sfi sfoju ćud rekoše, istumačit umi. Nu reče Gostmil: Pokol nijedan stumačit umi ganku, rok vam do sjutra budi vrh ńe misliti. A sada molim vas, Slafgore i ti Dvorko, one pismi uzpojte ke niki dan milujuć baščinu na promin izrekoste. — Tad oni: Budi, rekoše, da ne samo nam da i sfim vam ostalim općene[1] nevoļe počitujući bol se ponaiļa, da kad vam je ugodno tako, ugoditi hoćemo. — I tako sfaki sfoje gusle naredif, tihim i neurvišenim glasom najpri tako peti Slafgor poče:

Slafgor. Ne mogu neg cvilit i čemerno plakat
i ječeć se bolit i gorko uzdihat |
56b i tim se spominat s česa m' srce cvili.
Znam kad su svi bili zibrane (*sic*) države
s rumenimi i bili cvitji drobne trave,
po kih voli i krave pasihu čestiti
i koze i brave u zimi i liti;
sfud bihu viditi ńive izorane
žitom zeleniti korisno sijane;
slišaše sfe strane sladično romoreć
ptićice šarane po dubju žubereć;
po tržancah pojeć gizdave deklice
po dvi po tri hodeć zbirajuć cvitice,
zlatom pak krunice i cvitke ovijahu
reseć sfê glavice i vojnom davahu.
Sela se vijahu bogata, a srid ulic
tanci se vojahu junakof i deklic;
sfe zlatovitih žic kosice spletene
s biserom 'spod krunic bitro narešene,
bile i rumene kako rużice, prem
dvorne i ļubvene, i šegļive u sfem.
'Zmeju kih bog ļubven ne sumńeć mladosti
užgaše drag plamen od ļubke kriposti.
A sad, ah žalosti! obrat' se kud god ćeš
samo raspa dosti sa sfih stran poznat ćeš.
Sfude viditi ćeš mirine rasute
i f ńih općeći ćeš[2] vidit zmije ļute,
a po vrtlih prute bodućih drač restuć,
a sfe vruļe smute i potoci tekuć, |

[1] opichiene [2] opchicchichies

sove i jeji letuć s orli mrcińaci 57a
i grafrani gračuć u zlokobni graci.
Dvorko. Spominan se, s traci zvizda nad nas sjajuć
f noćni mrkli mraci to kazaše pritać;
iz duba grakajuć ćolka na livu stran
tu zlokob poznajuć pripovidaše nam;
i kada trisk upram najviši hrast udrif
obrati u lug i plam do lista izgorif:
a mi tupi ne umif ne znasmo rascinit,
zle kobe sfud vidif, ča nam hote donit.
Slafgor. Eto moreš vidit da u 've planine
ne moremo živit ni mi ni živine.
Sfud su sad kupine kud ńive orane
bihu; sad redine i grmje sfe strane;
kud staze ulizane bihu od stop łuckih,
poresle tržane sad su od traf razlikih;
a puti po kojih mogaše u sin hodit
spleli su se stran sfih, jedva jih mož' prozrit;
ne more se provrit kud plandišća bihu,
ni lapte procinit kad žitom rińihu;
gońaja ni lihu mekote vidit neć',
gdi dubja cvatihu pod voćem se krčeć[1];
nit' ćeš čuti pojeć dekle al' pastiri
bugareć al' gudeć al' gdi nadmen sviri;
zagrezli su viri malinski, ni tekuć
po ńih voda hviri u kolo bubajuć;
grade ostafłajuć, sela i kaštile[2] |
sfak hiti bigajuć neprijatełske sile; 57b
vidiš pogorile polače i hore[3];
gorski bozi i vile ostaviše gore.
Ne znam ča se more gore već nam zgodit;
sfim nam je u more ali uze podnit.
Blaženi ki umrit prija jimiše rok,
neg baščine vidit u tuko grd prirok.
Dvorko. Ajme! to je uzrok da ne mogu ustavit
mojih[4] očiju sok bruzgom lička umit.
Da neka mi t' pravit, jak nesmerna łubaf
čini me prohodit po razlikih držaf,
za moć łubku zabaf tolit f srcu momu
i poživit upraf f žitku slobodnomu.

[1] ? chrecch [2] chastile [3] (dvore?) hore [4] Mogi

Split grad. Srića me k slafnomu mistu dovede upran
cesaru rimskomu kadi bi nigda stan.
Tuj ti pastir jedan pri rici sideći,
ki biše MARUL zvan, pojaše mileći,
baščinu videći f pogibili blizoj
pojaše cvileći k nebu upran vid sfoj:

Sfemogi Bože moj,
odvrat' od nas gnif tvoj,
odvrati zle kobe
ke nas sfak čas znobe,
utiši sržbu tvu,
pogledaj viru sfû.
Evo vuci ļuti |
58a ne dadu oddahnuti,
obile države
naše sfak čas trave,
f gore i planine
poklaše živine,
a kēno ostaše
ne nahode paše,
lačne turvitaju
ter grmja okidaju,
prez sinee planduju,
sršeć[1] priživuju.
Da gore j' još ovoj,
da pastiri takoj
poklaše a stanja
požgaše i jimanja,
i dičice mnoštvo
povedoše u robstvo.
Tvoji peharnici
drže u uzi i tamnici,
i čiste divice
tvoje zaručnice[2]
prez stida oskvrniše,
pohlep sfoj spuniše,
a u templih[3] tvojih
jasla su koñi ñih.
Sliš' pastirska družba,
ča pravi ma tužba:
58b nut vijte[4] sunčen zrak
da pokri tmast oblak
a misečni zraci
grizu vukodlaci,
zvizde trakatice
po nebeske ulice,
oblaci raspràšni
čine gromi strašni,
a trisci spušćeni
sfud lete ogñeni,
s krupami daž miži,
udiļ udiļ sniži,
prid pogledom Božim
zemļa trepi sasfim,
zimñi vitri dušeć
vode sfude ledeć,
još zeleno listje
ne pokriva kitje,
ni cviti po trave
još se ne gizdave,
nit se more raznat
kad će lito postat;
Jove se ne stvara
kot f frimena[5] stara,
ni već ļubaf slidi,
da tužbeno sidi;
Apolof zrak sunčen |
nî f nebeskih zlamen, 59a
a on tužben stoje
vrgši gusle sfoje;
i Cerere i Bak
obrati na uznak;
Dijana tolikoj
vrgla j' stril i luk sfoj,
nit se haje lovit,
ni sfê vile kupit;
surle sedmerice,
siringe tršćice
veće ne surla Pan,
da biži z dubraf van;
van rik su Najadi[6],
a gor Horeadi,

---

[1] Sarsech [2] zaruenice [3] templi [4] uite [5] Chot frimena [6] Naydi

Amadriadi dubof,
a Drijade lugof;
Biže Napce tajnih
mistof i vrul sfojih;
prafda i prava mira Justitia de
iz neba prozira, coelo pro-
mir s jistinom takoj spexit.
u deželi gorńoj;
uvelo je cvitje,
a usahlo drifje;
samo sfake zlobe
ostaše i zle kobe;
Pandora otvorif sud 59b
pusti sfe zledi i trud,
a sfaka dobrota
gori se uzmota;
Marte s mačem britkim
zgoru nam priti sfim;
s misecim na glavi
zmaj pola potravi.

Nije tko bi se[1] opril
ali tko bi ga odril.
Bože, ti sfe vidiš,
zač jur ne providiš?
Grišna j' naša slabost,
vekša bud' tva milost,
pošli hrabrost tvoju,
pomoz' viru sfoju,
Mihovila tvoga
daj na zmaja ovoga,
neka ga prorene
f propasti paklene,
jer svitofna jakost
nima toku hrabrost.
Ti si u sfem možan,
teb' je[2] sfak podložan,
čin f baščine naše
da su pune čaše. —

Tako t' on pojaše, a eko iz gore
ńemu odgovoraše u zadńe romore. 60a
Rik i vrul prevore ustaše tekući,
dokol on govore sfe dospi pojući
Blažen i slovući biti će ńega glas
dokole živući bude hrvackih[3] stas;
ńegova poja slas i složenja hitrost
uzdržati će vlas dokol sunca svitlost
bude obhodit svit vas sfim dileć sfû kripost.

Sfim suze na očiju bihu sliše ći dva pastira baščine milujući, da Marulova po Dvorku rečena tužba hitra i umića tega od sfih bi pohvalena.

OD ANICE PRITVOR U ANITU. POJ NARIKANJA VILSLAVA NAD ŃOM.

Cap. XVII.

U to eto tri pastiri mimo nas mimojdoše, kih kako družba vidi: Evo, riše, Vilslaf i s ńim Srićko i Dražko grede nad pritvorom Aničinim narikati, kako je često mečan[4]. — I ne vele prošad, dva mladića postupom za ńimi se uputiše, i videći ja da i moj put tuda biše, s ńimi uputih se, i grede, gdo ta družba biše, opitah. Odgovori Dubjak: Ovo je, reče, on prvi jimenom Vilslaf, hitar i plemenit i dvoran mladić, budi da bole reći se more *biše* neg *je*,

[1] bisce [2] Tebyi [3] Haruachih [4] mecan

jer eto, kako vidiš, vas zlovoļan i potamńen gre, prominif sfoju čestitu i blagu staf prvašńu, a jini uzrok nī neg ļubaf, ali, za pravije reći, nesrića i smrt nemila; jer, kako mi je on pravil, budući mu se | prisnilo malo pri neg u ļubaf zajde, da tri slipci, ča jest: ļubaf, nesrića i smrt, porotif se i na ń naporno došad srdačce mu izdriše; pake budući se ļubafju vile jedne jimenom ANICE ofrajal, kako u petju ali u tužbi sam izgovara, i budući naglom smrtju Anica umorena i po vlasti sfemogoj u zelje, ko se po ńe jimenu ANETA zove, pritvorena, jer, kako znaš, Aneta latinskim[1] jazikom Anica našim hoće reći; a budući ńemu s ńom sfa slast odnesena, kako se na ńem vidi, čestokrat na ńe pritvor dohodi i plačući nariče. — Tako Dubjak govoreći, dojdosmo uz goru kadi pri vruļici jednoj grmak ali bus anite vele uzgojen bijaše[2]. I tuj Vilslaf prišad gorkih suz daž iz očiju spustif bružjeći, i pake gusle sfoje tužbenim zukom sredif, tako plačnimi očima i sfaku rič zdahom družeći poče:

VILSLAF.

Klikni, pismi moja, narikat Anicu,
i ļubvena boja počitaj tužicu;
spuni mi żeļicu da rat mû počitam,
bud da polovicu izreći ne ufam;
ništar mań daž plačan i čemer jadovit
i uzdah sfakčasan i moj promińen žit
moći te svidočit moje ļubko robstvo,
da nebo i vas svit pozna me zlosrićstvo,
i jošće svidočstvo po smrti će mi bit, |
61a ka će moje pojstvo sad narikajuć[3] zrit.
U primalitje od lit mojih bih slobodan,
ter prohajah čestit mej cvitke radostan,
ne znajuć ča je plam ni zlatoperna stril,
ali milojadan ļubveni čemer mil;
susritih grede vil dvornu i počtenu
a na ńoj pratež bil' bitro narešenu:
bilu i rumenu kot žiļ i ružice,
šegļivu, umiļenu po naraf božice;
dvi zvizde danice, ali za boļe reć,
Geminus sol. bihu ńe očice dva sunačca svitleć;
na glavici stojeć venac dragih kamen
ki staše okružeć kosu jak zrak sunčen;
pozor ńe božastven jasńaše ozoja.
Tad ostah zasnićen krož sunačca dvoja

[1] latinchim [2] buiasce [3] narichayuchi

Dijanina broja s lukom i s tuzlicu.
Klikni, pismi moja, narikat Anicu.
Za desnu ručicu Ufanje vojaše,
drugom Milošćicu uza se držaše,
s ńimi skupa staše Čistińa i Lipost
i Żeļa šetaše, Prijazan i Dvornost
i Razbor i Hitrost i Mar čiste slave
i prislafna Kripost i Počtene oprave.
Tako ti gizdave blage prohajahu
ter cvitke i trave šetom veseļahu,
radosne pojahu čestito romoneć,
nebo razvedrahu glasom slatko pojeć. |
Prez očiju leteć tude bog ļubveni 61b
z nevarke susriteć pride k ovoj ženi,
ńe luk prehitreni vaze joj i strili,
ter staf protif meni srce mi prostrili.
U ta čas rascvili sfu slobod ozoja,
a srce procvili mileći zla sfoja,
ta čas ļubka boja oćutih tužicu.
Klikni, pismi moja, narikat Anicu.
Tad vaze kosicu ńe vlasci sunčeni,
rukom sfom uzicu splete bog ļubveni,
obe ruke meni zaveza nauznak,
i Żeļi żeļeni da me voditi pak,
i ušće počin[1] tak u jaram me spreże,
i čini da čas sfak Lipost me u ń veże;
pak Ļubaf razpreże prsi mi rukom sfom
i ogań użeże ńe okom f srcu mom.
Ostah u robstvu tom kot človik privaren
koji je nesrićom kom znevarke udaren;
tako ti ostah prem ļubafju poražen
udarcem s koga mrem i ostah zasnićen.
Tad s gorkim ječenjem i s jadom cemernim,
s dvornim poniženjem, s poklonom prileżnim,
ter zdahom jadofnim uzdišuć prez broja
i plačem prigorkim peruć lička oboja
rih: Ti s' ma gospoja, odriš' mi užicu.
Klikni, pismi moja, narikat Anicu.
Prim' me za służicu, za sużńa, za roba, |
żivot i dušicu daju t' sfako doba, 62a
do smrtnoga groba biti ću sluga tvoj,
ti nemoj da znoba ļubka mori kip moj.
Samo te moļu ovoj, rač' se na me smilit
i slafni pozor tvoj mil na me obratit.
Tada me ja tišit Ufanje i tolikoj
Milošću ja molit da se umoli ńoj,

[1] *(ili* i uže počim?) Iuschie pocin

tada Milošća k ńoj poče romoriti:
Kraljice sfih gospoj, rači se smiliti,
ter k slugi obratiti pozor božastveni,
ter mu oddoliti udorci ljubveni. —
Tad obrati k meni ńe mile očice
i pozor blaženi jasan kot danice,
i dvorne ričice tad poče romorit:
Slidi mê želice, ako ć' blažen živit. —
Tolika posta bit u srcu mem radost,
da ne umih prosit robstva moga slobost.
Ne marih biti prost, ni uze slobojen,
listo da ńe lipost vijah pri srcu mem.
Tako ti obuzen mnogo lit ju slidih
lipostju zamamljen po gorah, po luzih,
sfakih opraf jinih i sfa dila sfoja
u misli ljubvenih udilj stah prez broja,
moga ljubka boja razmišlah tužicu.
Klikni, pismi moja, narikat Anicu.
Slatku ubojcu ljubeznivu služah
i moju kraljicu sfude sfude slijah,
62b i misalju trujah, kipom i razumom
i strven[1] vrat nošah sprežen pod tim jarmom.
Aj! užitku takom veselo se tužeć
i gorkostju slatkom mê srdačce gojeć,
Ufanje me tišeć srce nigovaše,
a Želja me vodeć, Lipost me vezaše;
udilj nastojaše pri gospoji Milost
ter nagovaraše veselit mû žalost.
Razvidifši[2] vernost, službu[3] mû i dili,
napokom ńe lipost na mene se smili,
ter uzli ńemili odriši z ruk mojih,
i mî lici bili utoli od suz gorkih,
i priželjni utih tuko i tuko lit
ńoj hvala oćutih pokripif trudan žit.
Malo mogoh užit željnoga pokoja,
nesriću sfećaf[4] svit spravi na me boja,
nenavideć goja mojega željicu:
Klikni, pismi moja, narikat Anicu.
U žalosnu žicu, citaro, hti' zučat
gorčiju tužicu i jadofniju rat;

[1] star uen [2] Razuidif si [3] sluxba [4] sfechiaf

počitaj i plakat nestani cvileći
i gorko uzdibat čemerno ječeći,
nevoļno skučeći vapiti ne pristaj,
trudno se boleći Anicu narikaj,
slipa Nesrića, aj! Smrtju se posestrif,
Nerazbor i Nehaj jedino se srotif,
tere nenavidif Aničinu lipost |
i ńeje pronos smif i jedinu kripost, 63c
dozvaše Zavidost i tako riše ńoj:
U najbržu naglost odpravi se na boj. —
Eto na zelenoj tržanci Anica
savija venac sfoj razlika cvitjica[1].
Neprijateļica ļucka odpravi se,
tere hudobnica u zmiju stvori se,
mej travu sakri se Anicu prehtajuć,
ka tuda grediše cvitjice zbirajuć,
ku ne domišļajuć znevarke uji ju
i čemer pušćajuć naglo umori ju.
Milo me očiju pozrif ma gospoja
reče: Sad dospiju svitofnoga boja;
tebi prez pokoja ostafļam tužicu. —
Klikni, pismi moja, narikat Anicu.
Anica dušicu odnese mi i goj
i žeļnu žeļicu i srdačca pokoj,
vas utih, vas mir moj sobom poni u raj,
meni plač i oboj pustif, jek i vapaj.
Ajme nesriće! aj! aj smrti nemila!
kako si me sadaj gorko razcvilila!
Onu s' umorila, ka dostojna živit
biše, ka j' ponila mojega žitka cvit.
Ča jimam učinit, svituj me, Ļubavi:
vrime mi je umrit; vij[2] u koj sam stavi. Che debbio far? che mi consigli, amore? Pet.
Ti me, ajme! stavi sužńa i služicu
u žeļnoj zabavi služiti Anicu. |
Vij moju tužicu, razgledaj mi žalost, 63b
vij gorku suzicu, razgledaj mi gorkost,
razgledaj mi mladost, kako j' potamnila
pokol ļubku radost smrt mi je odnila.

[1] cuitgica. [2] ui

Sad se j' ugasila tva stril zlatoperna,
sad se j' odrišila uza mâ čemerna,
sad služba mâ verna dospila j' služiti
da rana operna f srcu će m' živiti,
cić ke će cviliti mladost mâ ozoja
i plačuć militi ļubkoga razboja,
uvik prez pokoja žalit ću ļubčicu.
Kliknı, pismi moja, narikat Anicu.
Nariči kraļicu, nariči gospoju,
narič' cesaricu, narič' žeļu sfoju.
Veće u pokoju, misli, ne počivaj,
da f trudnu oboju i u plačan vapaj
vijući ne pristaj glas žalostan dajuć,
suze, jauk i aj zajedno mišajuć,
jadofno uzdišuć ječeći ne pristaj,
pričemerno plačuć daž z očiju spuštaj,
ter suzom zalivaj uz Aničin koren
tere uzgojivaj ńe cvitak pritvoren,
da vazda uzoren pribiva i čestit
s mirisnim romorem već neg nijedan cvit.
Rač' svitu svidočit, pismi mâ tužbena,
žitka moga uvit tužna razcviļena
i robstva ļubvena i smrznuta znoja, |
64a čemera medvena i mil plač prez broja.
A ti, guslo, ozoja zuči tužnu žicu
sfak čas prez pokoja milujuć ļubčicu.
Klikni, pismi moja, narikat Anicu.

Tužba aliti naricanje ko izgovori Vilslaf, sfih nas proplakati čini. I videći se meni da mi ne biše tuj krsmati, zahvalifši jim na ļubavi i počtenju, u put moj idoh, i tako zamišļen uz goru hodeći ničesar nego kugodi zvir ali pticu sritah. Tako hodeći, jur dan k zapadu približujući se, dojdoh kraj gore i tuj zamišļen ostah pravo kako človik, ki na razkrižje[1] putof dojde i ne zna na ku stranu obratiti jima. Eto jedna časti dostojna žena meni se prikaza i reče: Davori davori, moj Zorane, kako turvitajuć greš zdrafja jišćući! Znaj da prez mene uzmožan najti ga ne bi. — U to ja kako človik usilno od tvrda sna izbujen trapen se protriznih i poznah ju, da to moja gospoja Svist[2] jest. Tad pun srama ostah znajući da i ona beteg moj znaše. Tad ona milom ričju reče: U napridak na desnu poj i skoro vilenicu najdeš i ozdraviš. — I to rekši izčeznu.

Prilika.

Prilika.

[1] razohris ye [2] Suit

OD DINARE VILENICE KOJA JEST SAD GORA, GDO BIŠE, PRIPOVIST, I ČA SU PARKE.

Cap. XVIII.

Idoh tad ja riči ńe pokripļen i ne vele prošad uz goru na najviši vrh dojdoh, i eto uz zjatje buńe jedne na stini pod borom 64b
sideći žena jedna, budi da stara dali | časti dostojna, i kako me ugleda reče: Dobro došal, Zorane moj! i ne prez htinja božastvena. — Uščudih se[1] tad ja, da ona jime moje znaše nigdar me ne vidifši prija, i poznah čisto da to vilenica biše; pak umiļeno i ča dvornije umih rekoh joj: Zaisto znam, poštovana i umića ženo, da došal prez nebeske vlasti ka me po milosti i svisti k tebi upravi nis[2] . . . — i veće reći hoteći, ona me za ruku jamši reče: Kako tebe tako i nač i zač došal si znam. Da neka laznije sideći uzbesidimo ča betegu tvomu potribuje, sedi; jer ne malo trudan i kipom i pametju jesi. — Tad uza ńu sedši, reče mi: Budi, kako mńu, da se domišļaš da znam ča reći hoćeš, ništar mańe tvojom besidom ispovij mi, a neka meni pak. — Tad ja ne s malim stidom i sramom, s poniženim obrazom krozi beteg moj priročan počeh, najpri zlokobno zaližnje[3] moje u ļubaf i kakof žitak moj krozi to bil jest i je, i kako lika jišćući, prik morske pučine Milost me pribrodi i kako paklenu propast vidih i razlika petja na planinah sliših i pripovisti, i da me k ńoj Sidmoj uputi i pak Svist navede. A sad, rekoh, tva razborna hitrost vele boļe razumi neg ja ispovidam; molim te tvoju pomoć ne krati mi. — I za to suze od skrušenja poliše me. Tad ona: Dvigni, reče, oči gori i ufaj, jer prvo neg peteh novi dan kukurikom navisti, zdrava i oslobojena dati te hoću. A sad kip sa mnom pokripi. — Tako položi sfakojaka voća i bistre vode čim se vazda hrańaše, i ńimi obadva poblagovafši, moć žitku
pokripismo. Ja, kako je po naravi stvari neznane | znati, opitah ju, 65a
kako joj je jime i tko i odkud biše. Tad ona reče mi: Dostojnu prošenju nima se jistina šćediti. Znaj da ja Enea kraļa kći DEJANIRA zvana jesam, a slafnoga i najjačega i prihrabroga Herkula ļubofca bih, komu pokol mojim nerazcińenjem kroz otrovanu košuļu treta sestra parka život razpara, ča more biti većkrat pripovidajući slišil jesi . . . — Tad ja: Nemoj, rekoh, za zlo ali za nerazbor prijati, da ti govor prikrših. Molim te hoti' mi poviditi, ča parke jesu, jer većkrat slišil jesam spominajući jih, dali tko su ne znam. — Tad ona: Parke su, reče, tri sestre kih prva život sfakomu čoviku ukroji, druga sestra jur ukrojen život saśiva, treta

[1] (ili učudih se?) uscudihse [2] dosalnis [3] zali xnye

pake kad človik vik[1] sfoj po božastvenom odlučenju dosvrši sašiven kroj života raspara, i jer skrojen i ušiven život treta sestra para, po ńe jimenu i dvi druge sestre PARKE zovu se i po našem govorenju u jinih jazicih tim jimenom zovu se. Ja, kako ti govoru, po smrti pridragoga Herkula veće človika ne poznati odlučih, da za grih moj i ńega smrti uzrok jer bih, budi onim se svidočim ki sfa vidi, da i ja u tom po Nešu[2] pribińena bih kako on sada na nebesih dobro poznaje, koriti se i plakati vik vas stanovitih, i tako mnoge župe, države i deže|e prošad u ovu goru napokom pridoh,
65b kadi dugo vrime Herkula žaleći moj grih plakah. Smili se | na moj tolik plač i skrušenje Herkule moj; jedan dan čris podne u sańi iz nebes s Apolom prišad za uspominak srčene |ubavi ku mu nosih uzmolif Apola da mi ovu meštriju božastveno poda. Tad Apolo za ńemu ugoditi, jer i on jur na nebi posvećen biše, sfih razlikih bi|aj i ze|aj, korenja i cvitja, vod, sokof i tukof[3] i kamenja kriposti kupno i jedino osobojno nauči, i vrimena trgati, kopati, sušiti i ožimati i izbrati red da mi, i još zlameni od zvizd nebeskih i tek ukaza mi i ča vlašići bihu i prik neba rimski put ča
Stellarum nomina et signorum celestium. je i zač se zove put kim je kum kumu slamu kral i ko je svetoga Petra šćap i volopasnica ka je zvizda i ke u križ svite i zač se križa sfak boji i ko je vela medvidica i mali medvidić i zmaj ko je i veliki bivo| i čudne jine razlike zvizde i zlameni ki je potribno znati. Zbudih se dake ja i sfa radosna najdoh se, i ofdi pake hitriju meštrije kažući razlike betege i čudne pritvore lečeći pribivam, i jer ja Dejanira zvana jesam, vrh of u kom općim Dejanirom dugo vrime od susedńih bašćinac zva se, da pak za u kraće izgovarati DINARA zovu ga. —

ODRIŠENJE OD UZLOF IZ SRCA I LIKARIJA OD BETEGA |UBVENOGA.

Cap. XIX.

Te riči pokol Dinara izgovori usta se i ne vele daleče odašači
66a razlika bilja i korenja čudne riči govo|reći nabra, i pak skupa sa mnom u pećinu ulize i mnoge škrabice u kih razlik prah biše i korenja na sinici usušena i mrtvih kosti[4] i sala od živin mnogih i razlika tuka[5] i d|ak od repof i pak iz staklenic čudnih vod i sokof[6], i sfe te stvari u jedan sud spravi, pak čiste i bistre vode uli, i od mirisnih drvac ogań naloži i na ńem omlači čudne riči mrmńući i nad sudom dihajući, i desnom rukom mišaše; i pokole sfe sprafno vidi i večer prišad, a obraz misečni vas obal jednako

[1] iuich [2] Nexu [3] ? (duhov?) tuchof [4] costij [5] ? tucha [6] sechof

istekši ne daleče pećine k vrulji jednoj ka iz živice stine izviraše čista dojdosmo; i tad gola aliti naga sfući[1] čini me i pram jasnomu licu od miseca obrazom obratif me reče: Jasna, trilična kriposti ka na nebu, na zemlji i u propasti jednako tvojim licem svitiš, primi, molim te, molbu, čińenja, žrtje i zaužge[2] ke tebi prikažuju i odrišiti rači po vodi ovoj tvrdo zamršene zamke i uzle od srdačca mladića ovoga, ńega u slobod povrati. — I trikrat rekši dvojega ulja i soli maljahno u vrulju vrže, riči mrmńući ke ja ne razumih, i pak sud s stvari zgor rečenimi najedno u vrulju izprazni, i pak nad vruljom bahoreći čudne riči izmrmńa u sebi. Čudna stvar! vidih da kuželj[3] od vrulje tiho sta. Tad vilenica reče: Nut, sada u vodu nadazri se, ter ćeš viditi beteg tvoj i kolikimi uzicami slobod tvoja obužena jest. — Tad ja prignuf lica k tihi i bistri vodi, aj! čudo veliko! ne samo obličje od pozora moga izvan, da i iznutra tukoje vidih, a tko bi veroval! srdačce moje čudnimi | uzicami i spletenimi zamkami obuženo sa sfih stran poznah, dali, kako mi se vidi, poznah on trak od zlatovitih kosic moje slatke neprijateljice upleten, većma ńim srdačce moje tvrdim uzlem zategnuto biše tako da jedva oddihaše. I sam se uščudih, da toliko biše trpilo da ne biše puknulo, i poznah takoje i vidih zaradi toga da sfe moje čemerne suze iz srdačca izimahu se, uzal stiskajući, i po toku od očiju van izhajahu, i još od ljubvenoga plamika u kom srce goraše stvaraše se dim on ki jadofnim uzdahom van grediše. Poznah napokom i vidih uzrok od koga vas moj beteg izhojaše. Tad Dinara: Nu, reče, pokol si vidil i razvidil uzu sfoju, odrišenje[4] takoje razgledaj. — Tada vode sudom jednim iz vrulje pojam, po glavi i sfem kipu polivati me poče riči govoreći u sebi nike. Nesmišljena stvar! da očito u vrulju gledajući, kad ona vodom polijaše po meni, tako od srdačca uzal ali zamka odvezaše se, i tako do sedam krat polif me sfi uzli i zamke ke okol srca moga bihu odrišene vidih. I čujuć se oslobojen i u slobodnoj stavi se videći vas krozi mnogo veselje kako van sebe obe ruke staknute k nebu dvigši tako rekoh: Oprosti, Gospodine, uze moje: tebi ću prikazati žrtje i zaužge od slave. — I pravo kako sužań človik ki i dan i noć u sinžiru i tvrdi uzi pribiva, ter pak po milosti Božjoj same uze iz ruk i nog ńegovih otvore se i u slobodi vidi se krozi veliku radost za povraćenu slobod tuko želinu i hoteći zahvaliti na milošći ukazani rič mu | radostju zavezana u srid prsi ostane, tako ja stah, dali u se vratifši se kako nigda najveći ribar a sad ljucki pastir rekoh: Sada jistino

Oratio. Tergeminam Hecatem. Virg. Tria ora Dianae. Virg.

Suimet cognitio sinderesis. Immaginatio pulcherrima. 66b

Dirupisti, domine, vincula mea: tibi sacrificabo hostiam laudis. Psal.

Prilika.

67a

Piscator hominum. Nunc vere

---

[1] ysfuchi [2] zartye: i zauzge [3] chusegl [4] odorisenye

scio quia D. misit angelum suum et liberavit me. Actus. poznaju da posla Gospodin posla sfoga i oslobodi mene. — Tad vilenica da se opratežim veli mi; i obučen opet pokleknuf, najpri na milosti božastvenoj zahvaliti zapovidi mi. I pokol ponižen i umiļen koliko bi uzmož moj na slobodi povraćenoj zahvalih, tako mi vila reče: Eto po milosti Božjoj pokle oslobojen jesi, ovo ča ti veļu obslužiti nastoj, da u gore i tvṙje uze ne upadeš, jer te po- Fiunt novissima pejora prioribus. slidńe jadofnije i teže neg li prve biti. U malo riči nauk ti daju, jer razume kim malo riči tribi jest: čuvaj i varuj da last, pohot, voļa, žeļa, ali pohlep svist ali razbor tvoj ne posile, jer kadagodi od tih podobšćin koj ako svist podkladeš, sfako malo tako prem bude, kako općeno reče se da sebar čini[1], komu ako za ļubaf i Prilika. poštenje ruka da se, hoće on i noge i sfega kipa hvatiti se, tako Consuetudo cui non resistit facta est necessitas. Aug. pravo kad go li voļa u človiku razbor posili, po malo po malo u naraf se pritvori, i šibica ka mladikova lahko se prignuti i izkoreniti mogaše, pak ustanovićen dub teško neg sikirom primore se; i to znam da znaš i u sebi razvijaš, jer večkrat u pismih tvojih i petju rekal si, da ļubav sila jest i da je sfemožna i tobom da gospodi. Sfemu tomu uzrok jest da vi slipi pohot ki ļubaf zovete sasvim zaslipļeni svist i razbor odklonif u misli vašoj gospoditi dopustite, a gdo vam krif jest, ako sami sebi ļutu zmiju u ńidra 67b stavite i steplifši odgojite, ako vas pak uji? | zač na nesriću, na ļubaf, na nemilost i jine vaše podobšćine ke sfak čas nove izmišļate tužite se? Ne znaš da se u priči reče: gdo sebi voļno naudi, ni Nota. Bogu ga milo budi? Dim ti dake ovo, da vazda svist tvoja, kako dostojno jest, hot gospoduje i tako | čineći vazda slobodan misalju živit hoćeš — I to rekši u buńu vratismo se, i na mirisne trave i bilja za postiļu nastrte za počinut legosmo. Ja slobodan prez žurbe i pečali, vas olahčan tudihtaj da me Morfej uziba oćutih.

PERIVOJ OD SLAVE I U ŃEM VILE LATINKA, GRKIŃA, KALDEJKA I HRVATICA.

Cap. XX.

In vanum poeticas foras pepulit qui sui conscius est Plato. Poetica fictio. I ne vele spafši vidi mi se da mej mnogom čeļadju u široku poļu blujah, a pak jednom stazom sam se uputih i ne vele hodifši stazu izgubih, i jino neg ako kigodi zlamen od privraćena kamika vijaše se i da tud hojeno biše poznavaše se, i nikuko hodifši, na kraj jednoga potoka najdoh se prik koga ni mosta ni plavi ka bi pribrodila ne vidih. Tad za naprid minuti sam samacat kud mi se veće meako[2] ali plitko vidi ugazih, i budi da ne vele dumboko biše

[1] Srebar cini [2] ? meacho

misto prik koga gažah, dali voda vele brza biše, i ja šebećući se posrnih, dali napokom na drugi kraj dogazih, kim pake uz brdo jedno ne malo strmenito uputih se meu razliko dubje po naravi simo tamo usajeno po kom dubju mej listjem i razlikozlamenim procvatom i narehom[1] voća ptičice žube|rahu. I na vrh aliti na 68a
konac vrha došad, jedan perivoj tolike lipote i uzvršenja vidih da pomislih, i jinako biti ne mogaše neg aa to zemaļski raj biše Ta dake perivoj okolo vrha vas obal biše, a okruževaše ga rika jedna potokom tekući, i budi da ne samo jedan put k ńemu biše, ništar mańe poznah da hojenim drumom prošal ne bih, jer k rici došad dojdoh kadi strmenit brig iz vańske i nutrńe[2] strane biše, kako jest mej visocimi gorami od brze vode prohod, a mosta ne budući, iz vańske strane stah zamišļen i pečalan kako bih na drugu stran prošal, jer vele velik skok za moju snagu i vrst biše a pregaziti ne mogaše se, i samo pozrifši doli vas utrnuh. U to vas misalju već neg kipom trudan stah; eto ona dvorna vila ka me u početak puta ovoga prik morske pučine na zlati jabuci prenese, i sad pojam me na drugu stran stavi, i pak izčeznu. Kraj perivoja tada najdoh se, ki vas okolo u priliku od zida zelenim busom okružen biše, četvera vrata na četire strane jimaše, okol kih klonde četire od busa hitro pristrigane na kih uzgor od jedne na drugu luk prostrt kako šator nad ulazom čińahu; po kih vratoh jedva ulizoh, i vidih stabla od dubof nezmerne visine i lipote: biše prva vrsta u okoliš od zelenih javorof s bilim procvatom, a druga vrsta mrtofnic s bilim procvatom tokoje; treta vrsta još plavoliste masline bilo cvateći s načinom kaštrene[3] vijaše se; cedrof s cvitom i sfake vrste voćem vrsta biše četvrta; palme peta vrsta slatkim vo- 68b
ćem | biše; šesta anciprosof vrsta skupnim[4] listjem i granami okruženo staše, a sedma vrsta vitih i visocih jel vrsta narejena k nebu dvizaše se. Sfim dubom tim stabla vazdazeleni brestran zagrļevaše. Vijahu se pak mirisna zelja i cviti u narednih mistih položena: tuj rusmarinof vijaše se[5] u razlike stvore umitelnom rukom stvoreni, niki u pehari a niki u plavi jidreći[6], niki u lave, niki u zmaje i jine razlike stvore kako onim ki to činiše u voļu żeļa donašaše; vijaše[7] mirisne mažurane hitrom meštrijom u čudna okrugla na midenih žicah izvojene; posvećena ižopa[8] grmke s ļubvenim cvitkom mnogo tuj biše; umiļenih ļubičic malne po sfem perivoju biše; rumene i bile ružice u sfojih mistih cvatihu; bilih, rumenih, plavih, žutih, modrih i sfakih jinih cvitof biše pak na zeleni i drobni travici sredno sfud viditi. A tko bi zadovoļno mogal

[1] narechom [2] (*ili* nutarńe?) nutargne [3] castrene [4] *ili* s kupnim
[5] uiyasce (*nema* se) [6] i drechy [7] uigiasce [8] Ixopa

izreći dubja, zelja i cvitja ka tu bihu? Prem tako kako u primalitji po sfih tržancah razlučno pobrojiti cvitja i bilja mogal bi po granah od dubja zelena i grmju od cvitja procvala. Sa sfih stran čujaše[1] ptičice žubereći, tuj bile golubičice gukajući a tuj[2] grličice takoje, ofde slavića na sfaka tužeći se, pri ńem Prońu[3] srdito pribirajući, tamo petelina brčući, simo kolandre pripivajući, onamo gardeliće[4] žubereći, a onde modrokosa slatko romoreći s razlikimi jinimi ke za ne zaduževati se reći se ne pristoje. Na sridu perivoja došad, vidih dub jedan razkošan i visok listja jedne strane zeleńa
69a a druge strane zlaćena, a vo će na ńem kako bile i rumene jabuke
Una scientia in septem artes liberales divisa undique irrigatur. i mirisne. Pod dubom voda jedna visoko kužeļ mećući iz pehara od dragoga kamika svitložuta umitelno i prihitro izdilana u jednu poda se i okol se skaļenicu[5] oblu od zelena dragoga kamena razkošu obilo metaše, ka skaļenica pake od sedam devojak od čista zlata slitih poddržana biše, i sfaka cicami vodu po perivoju pušćaše, i razlike potočce voda čineći sfa dubja, bilja i cvitja po perivoju zalivaše. U sinci od duba vile mnoge okolo vode sijahu i u krilu jabuke iz duba po razlikih rukah trgane razgledajući u ńe se gizdahu. I tuj jedna koj najpri u krilo se nadazrih, vidih da joj na prsih pismo zlatih slof dijaše LATINKA, i u ńe mnoge i mnoge jabuke dvojega jazika male i velike bihu, a na sfakoj jime onih ki jih utrgali bihu. Druga vila starija biše tuj s jimenom GRKIŃA, razlike mirisne jabuke razbiraše; još jedna od sfih starija vila, KALDEJKA pismo dijaše, i ona jabuke gledajući gizdaše se ako prem davno utrgane dali još lipe i mirisne bihu. Poznah pak vilu mlajahnu jednu s malo jabukami u krilcu koj pismo s jimenom HRVATICA govoraše i kako tužbenu steći i nič malo jabučic raz-
Prve naše sloge. gledaše. Poznah u krilu ńe jabuku na koj jime biše PETAR ZORANIĆ, a uz jime Ļubveni lof i Vilenica dijaše pismo, i na toj
69b prem jabuci prem počela pisati biše PLANINE. Vas ja tad zasļnićen ostah i začujen jime moje tuj vidif; i u tom zaznićenju kako vesel i radostan ostah! U to vila oči iz krila podvignuf i u me pozrif uzdahnufši reče: Aj Zorane moj, zač tako naporno još trpku i nezrilu jabuku utrgnuti nastoja? — Tad meni krf u lica udrif i sramežļiv tako umiļeno[6] rekoh: Ļubvenih zlatopernih strili udorac i mladosti naporstvo, vilo, pisati i peti čini me; i stanovito znaj da veće neg reći umim sraman i začujen stojim, ugledaf i jime moje tote, jer bu·di da ča godir pisal ali pel jesam ne zato da slavu s toga izlovim, jer slabost razuma moga i neumitelstvo sfoje saznaju,

[1] cuyasce [2] sui [3] prognu [4] gardelichie (*tal.* cardellino) [5] schaglenicu [6] umiglienu

da samo za onoj ka to uzročaše i s tim bol srca moga izkazati, budi da ni jednoga ni drugoga jedan najmańši dil izreći nis'[1] mogal. Molim te sad, rači mi istumačiti, ako se more, ča podobšćine u otajnu od stvari tih izkažuju. — Tad ona dvorna tako kleče: Ovi perivoj jest vičńoj Slavi posfećen, u kom kako vidiš, sfa dubja, bilja i cvitja vazda zelena s procvatom vičńe primalitje uzdrže. Dub oni na sridi jest od simena i ploda duba onoga od koga najprvi otac okusif sfim ostalim poslidńim ostavi želu okusiti ga i ta dub jest od razbora zvan, jer voća ńegova okusif ča je dobro i zlo znamo. Jabuke ke na krilih od vil vidiš znam da znaš da sloge i pisma od pisac rečena izkažuju: nut Latinki kolike i kako lipe jabuke u krilu jesu i udil pribivaju; budi da onim dvim druzim sad ne pribiva, dali vidiš da mnoge od pri utrgane jesu; a meni... (ah nepomńo i | nehaju jezika hrvackoga!) evo ove same za nevolu pribiram i razgledam, i tebi budi da na nezrili i trpki jabuci pri roka utrgani zahvalam za sasfima dramatna se ne ozvati. Znam da Hrvat mojih ne jedan ali dva da mnozi mudri i naučeni jesu, ki sebe i jazik sfoj zadovolno pohvaliti, proslaviti i naresiti umili bi; da vidi mi se da se manom pačeli sobom sramuju i stide, i prem ako ki poje ali piše, u jini tuj jazik piše i poje; da jino nî, znaj, neg nepomńa od kriposti. Tako pak malovridnost u naraf se stvori, i jedan drugoga gledajući sfi praznuju i tašćine! — To ona gnifna govoraše. Tad ja s pripravnim odgovorom na jaziku za odgovoriti ńoj, eto čuh zuk truble jedne mnogo zučene i slatko, i sliših od zlatih, srebrnih, midenih i jinih zvonac zuk, i uzgor pozrîfši vidih gdi nad dubom zlatolistnim vila jedna s krunom od dragih kamikof na glavi a s kreluti na plećih sfe svitlih pauńih perof, a na ńoj dvoj opas, jedan svitla nada zvonac naperen, drugi vas zlat i pripisan zvonci tokoje pokupičen[2], u livoj ruci srebrnu daleč zučnu trublu, u drugoj palme granicu s pozlaćenim listjem držaše; i nad dub došad lepećući i trubeći i zvonci zučeći vas perivoj radosno i želno zagluši. Tad vile ugledaf ju priležno i dvorno pokloniše se, i ja ńih vidif tolikoje poklonih se. Tad Hrvatica reče mi: Ovo je sfudzučna Slava, — i hoteći ja već opitati ju, san mi otide. |

Arbor scientiae boni et mali.

Nota, o Dalmata. 70a

Usus vertitur in naturam.

OD KRKE RIKE I KUD PROHAJA I OD ŃE ISTOKA 70b

Cap. XXI.

Jur sfude jasna zora novi dan navišćevaše i ptičice sunčenu svitlost žubereći pozdraflahu, kada kupno s Dinarom ustah se, na

---

[1] nis [2] ? pocupicen.

ļubavi i po ńoj povraćeni slobodi zahvalih, i ča boļe umih u napridak priporučih se; i želan na domaće bašćine dojti put uprosih. Tad ona: Ne meni, reče, da Milosti, sinko, zahvali. A put tvoj doma pojti nije da se nauznak kud si došal vratiš, da niz goru ovu pram poldne pojdi i tude na bašćine laznije i zdravije dojdeš. — Tad ja s Bogom rekši, niz vrh uputih se vazda gorńu nogu stanoviteći, i grede u livo uho sunce iztičući tepļaše mi; i ne vele prošad na livu moju polag vruļe iz gore raskošo i obilo vrući najdoh se, i tuj kud ću projti sumńivo misleći; eto iz vruļe ś maļahnom plafcom vila jedna sfa u vodėni prateži dvorna pram meni izašadši reče: Ulizi slobodno u brodak moj, ja ću te u poznane strane dovesti. — Ja budući od prija tih ali takovih stvari skusia, budi da nikuko predļif, jer ona sfa vodena a plafca od vodene site prez jinoga načina upletena biše, ništar mańe vižbom ukripļen u brodak ulizoh ki samo po ńe zapovidi prez jidra i vesal kud ona hotiše ploviše. Želja u meni, kako je običaj, neznano znati, tko ta vila biše, srdačce nukaše opitati, dali stid nika jazik uztezaše, jer mnogo krat prez- | razborno opitanje najkoli od božastvenih čeļadi od kih, kako mi se vidi, vila biše, na pogibili zanilo jest; u to muče steći i samo ńe pozor nigda i nigda pozirah. Tad ona morebiti ono ča ja žeļah domišļajući se: Ne čudi se, reče, ni plavci ni meni takove nas gledajući. Da znaš, ja KRKA zvana jesam Dinarina hći, vila i gospodarica rike ove. — U to tiho dali hrlo plafca ploviše, i na desnu jur nigda pićni TNIN ostavismo, i ne vele prošad, eto vila jedna velik sud vode za harač Krki pokloni, a na sudu Butinšćica dijaše; iz druge strane dojde pak niki sudom velikim takoje i on harač prida, a ime na sudu Topolje, i jinih mnozih s obih stran vil vidih, ke se Krki klańahu i vode za harač pridavahu tja deri dokle se s morem ļubi. I tako plovući s live i desne strane kaštele, polače i sela nigda obila i bogata, a sad rasuta prez izma vijahu se. Tad na misto jedno ali t' na brig dojdosmo kadi voda iz visoka i strmena briga jako i vele naglo rovući pada. Stah ja tad predļif ne malo skok ta s tom plafcom prijati; ništar mańe ne znam kako zdravi doli najdosmo se. Reče mi tada vila: Na sedmera takova i još strašnija mista pri neg k moru dojdemo priti nam je. — Tad grad Nečven s live a Čučevac grad s desne ukaza mi i jini razliki kašteli i polače i sela. I jur sfe sedmere slapske skoke preskočif i minuf na desnu stari i nigda slafni SKRADIN ukaza mi koji ja ugledaf jadofno uzdahnufši kako nigda Meris pastir rekoh: Aj deželo naša vele nevoļnoga Skra|dina bliza susedo! — Tad udiļe prošad jur slanom vodom slatka se mišajući na usta aliti na konac rike doj-

Medium tenuere beati.

71a

Tnin grad.

Butinšćica rika.

Topolje rika.

Veritas est alegorica quae intelige.

Čučevac grad.

Nečven grad.

Skradin grad.

Enona, veh nimium misera vicina

71b

dosmo i na livu sminojaki slafni grad ŠIBENIK pun razlikih kriposti vidih, i tuj vila na kraj me stavif otide. Stah ja nikuko razgnivan, budući sam samacat ostal, budi da u poznanih deželah bih; i tako steći, evo vilu na zlati jabuci kraju. priplivati ugledah, koja reče mi: Kako sam te u put tvoj van bašćine s tvojim htinjem zavela, tako sada opet zdrava i slobodna i čudne stvari vidif probitrena na bašćińska stanja dovesti hoću. Hodi dake sa mnom. — Poznah tad ja da to ona Milošća jest, i na zlatu jabuku stupih i s ńom se odpravih za sobom Šibenik grad ostavif. Idosmo malne u zapadńe strane upram desnom stranom stanovitu zemlu a livom razlike škole koseći, sela, polače i kaštile s vinogradi i voćem s obojih stran gledajući. Vidih ne dohodeć slafnoga Zadra Stanu vilu na brigu plačući, od ke pritvora na planinah pripovist sliših; vidih pake malo od ńe Zadar čestiti i napokom k mistu pristah kadi pri stricu Zatonu Dražnik u vrulu[1] pritvoren vodom kopńaše, i to ti mе vila na kraj postavi i reče: Eto slobodna i od uz odrišena i zdrava po božanstvenom htinju na stan dovela sam. Sad u miru s utišenom pametju i s razborom živiti nastoj — i to rekši zamunu se. | Scradonae.

DOŠASTJE U BAŠĆINU I ŽRTJE I ZAUŽGE I PETJE NA GOD DIFNIĆA PASTIRA I JELE GREB S NADPISOM. 72a

Cap. XXII.

Tad vesel u sfemu u bašćini i na stanju želinom zdraf, slobodan, čestit i blagovit gredih, i pridoh k mistu kadi naglom smrtju umorena lipa, plemenita i gizdava Jele i u plemenitu grebu zatvorena biše, ki na klondah uzvišen razliko težanimi i umiće izdilanimi, i poveće skalenica i zatvor od greba ki kako šator staše uzvišen i tuj nadpisa troja pod razlike koprine od ńe smrti hitro izdilana biše. Ku pročtif gorko proplakah spominajući se od dobrohtinja ńeje do mene i u jisto da pod ńe sincem krila, ali za bole reći pod vite jele granami mnoga petja pel bih. Ńoj hvala i čast, jer mi zril uzrok davaše, budi da se toga ja nedostojan saznaju i poznivam. A nadpise na grebu tako govorahu:

NADGREBJE.

Z vedra neba sinu, ter mladu gojenu
žestok trisk privinu jelicu zelenu.
Meni razcvilenu potok od suz gorkih
izdri i prikrenu srdačce od žil sfojih.

[1] uurugli

Gori na nebesih f ļubvenoj ulici
posrid drug blaženih sad je pri Danici.
Munu i prosinu i žestok trisk lupi
i roške jelinu zlaćene p·itrupi.
Smrt f trisku ogńenu s glavom črnokosom
jelu prizelenu pritr[1] britkom kosom. |

72b Od tole ne vele prošad dojdoh kadi pastirof jato nad zatvorom greba jednoga ki vas bihu razlikimi mirisnimi zelji i cviti okrunili i otrcali, i na žerafku živuća ogńa tamjana i jinih mirisnih smol naložili, od kih takof se dim dvizaše da sfe okolo slatko mirisaše. A pastiri sfi u bilu opratešeni u jednoj ruci šćap a u drugoj užgani sfitilńaci držahu, i god priimenitoga[2] pastira ki tuj ukopan biše po običaju posvećivahu. I jedan od ńih najstarji CILMIR zvan ižopom posfećenim blažene vode pojmaše i po grebu na uspomenutje ležećega škropļaše i smolami kajaše, i pokol to učini i bogoļubnimi molbami višńega Boga uzmoli, za ń trikrat grob obajde i pak umiļeno i bogoļubno celova, i ostali za ńim pastiri takoje, i pake u krug sfi se skļintaše. Tad jedan od ńih mlajahan ROSJAK[3] imenom gusle jedne pojam peti se sprafļaše. Tad ja za vidit komu takof i ta god se žrćaše[4], nad grob oči prignuf vidih upisana slova i poznah, najposlidńa rič budi da u slogi dijaše *golubica ĵ' u raj*, ništar mańe i jime tuj ukopana pastira kazaše.

Asperges me, domine, ysopo.

Difnića pastira, ne najamnika, ne,
skril ova zapira kosti ukopané.
Mej duše zabrane pustif svitofni haj
duh u gorńe strane golubica J' U RAJ[5].

U to Rosjak gusle zukom naredif i pamet s načinom i hitrijom
73a spravif nikuko od pri pogudif, pake na vrime umi, | glasom tako kliknu:

ROSJAK.

Dušice blažena kâ u nebeski dvor
živeš posfećena meju anjelski hor
i mej blaženi zbor od pastirof dobrih
s vencem cvitof na zbor vičńih i blaženih
i po zvizdah jasnih prohodiš šetajuć
kot svitlost sunčenih zrakof žarko sjajuć,
blagost uživajuć pozora vičńega,
plaću prijimajuć služenja tvojega,

[1] pritar [2] ? primimetoga [3] ROSIACH [4] ? zarchyasco [5] golubicay VRIA

i onoga sfega ča godir poželiš
oni čas tudije ga navoļno oćutiš,
znam da zgoru vidiš sfe naše čińenje
i videć prociniš jadofno cviļenje,
dake govorenje moje rač' slišiti
i ječno tuženje naše utoliti;
rač' doli pozriti, ter stada naša vi',
da jur poživiti prid vuci lazno nī.
Dokle nam biše ti, napridak plojahu,
čestiti i blagi sfi siti počivahu,
i pripas davahu dobar i koristan
vidra nam lizahu večer došad na stan;
sad je tribi u zajam surotvu prositi,
ter čeļadi i nam nevoļno živiti.
Jur u protuliti paš ne nahajaju,
a u znoj u liti plandišća nimaju, |
nit se prohladaju pri vruļicah hladnih,
trudne pondiraju na suncu srid poļih
a v vrimenih[1] zimńih nī travice zamah
u shrańenih gajih i gustih dubravah.
Da gore je još, ah! da najamnici pak
vidit je vuke strah, ter biže nauznak,
mlika kredu ostanak, vimena trzaju
muzuć pres pristanak jur krf ožimaju.
A poļa rigaju misto pšenic ļuļem,
ni loze sok daju sladak nego listjem,
ružice s cvitjićem žaleći odhod tvoj
usahoše u sfem i ļubice takoj,
jacint u pritvor sfoj pomrhnuli[2] uvenuf,
narciž liposti oboj ne razgleda nagnuf;
slavići umuknuf i jine ptičice
stoje glave prignuf ćuteći tužice,
a nam naše lice bružjeći zaliva
daž gorke tužice pres pristanka umiva.
Tvoj god ponafļiva sfim žalost općenu
i f srcih podiva tugu nezrečenu,
jere smo u sfemu sirote ostale,
kot stablu pribjenu sfe grane upale,
pečali obujale nas su sa sfakih stran
i sfe skrbi zale, odkol odleti nam.

Imminet erranti furque lupusque gregi.

73b

Mercenarius vidit lupum et fugit. Euang.
Veh pastoribus qui dilaniant gregem pascuae meae, dicit Dominus. Hiere.

[1] Aurimeni [2] pomarhnuly

Trudimo se sfakdan nevoļno se mučeć,
a veći dil zaman korist ne nahodeć.
Ovo ću sada reć morebit s prikorom: |
sfe obiļje leteć otide za tobom.
Rač' uprosit pri tom Gospodu smiļenje,
prijat znam si pri kom za naše spasenje,
da ne razčińenje prorene i vuhlost
i neumićenje, ter povrati milost,
da dopusti blagost i obiļje takoj
da baščinac i gost čestit je u stavi sfoj
da ni trudni oboj, ni beteg nijedan
udi čridi našoj, da su korisne nam.
Znam da nī naučan tuko slab razum moj
kuko je dostojan slavit slavan glas tvoj;
zamirit mi nemoj ako nī narešen
dostojno ovi moj poj ni prihitro složen,
da kako je srčen, pun dvorne ļubavi,
pri tebi bud' shrańen f umiļenoj stavi.
Ufam se, gizdavi da te još poji prit
ki te tvojoj slavi gizdaf venac savit
i tvoj glas proslavit kot lebut leteći
bil vedrinom jidrit kad bude zučeći
i kot žubereći slavić prid zorom ran
slatko romoreći strgući sunčen plam.
Nī umić ni hitran of moj poj morebit,
da te još kigod dan tuj pastiri pročtit,
tere te razvidit srčeno ļubļenje
da me pojuć slavit čini tve počtenje.
Kako s' zaštićenje bil nam na svitu ovom
f sfako pečalenje i u dilu sfakom, |
tako sada na tom kadi si posfećen
po tvorcu sfemogom i častju okruńen.
Jer nisi zakriven držal talant pridan,
da bil je udvojen tobom i koristan,
zato sada u stan obil dobra sfega
počivaš radostan Gospodina tvega.
Pokripi našega srca razcviļenje
i tega mojega primi umiļenje[1].
Morebit rečenje drugoč mnom resnije
bit će u tve poštenje složeno hitrije.

74a Ignorantia omnium malorum mater. Hipochritae viperarum genus. Euangelio testo.

74b Euge serve bone quia fuisti in pauca fidelis intra in gaudium domini tui

[1] umglienye

Ako ne zadije nagla smrt dubak moj,
mlajahan još ki je usajen u tvoj poj,
uzdam se slafnije da će zučat glas tvoj.

Sfi općeno u okruglu stahu tihi i umiļeni pastiri, dokol Rosjak dospi prihitar poj sfoj i opet u prvi zuk od gusal vrati se. Eto, sfih videći, iz vedra neba bila golubica priletif trikrat grob obleti i nad ńim polepeta, pak gori otide.

OD MALINARA VRIMENA I MALIN KAKOF JE I ČIM I ČA MEĻE.

Cap. XXIII.

U to ja riči rečene i vrh golubice ne malo začujen misleći, ne znam, usnuh li ali bdijah[1], znam da u duhu uznit vidih malin jedan čudna čina i razlika: biše preslica od dvanadeste lastovic a kolo nutrńe ko u ńe udaraše jimiše trista šestdeset i pet palac bilih a tolikoje mićenih[2] | črnih, a kolo vańsko od trideset lopatic, u ke ne voda ali vitar udira i ńimi privraća, da Apolo s końi sfojimi okolo tekući privraćaše i meļiše. Malinar biše jedan star dali smin muž ki hip i čas vriće ne žita da gradof, kaštelof, selof, polač, ļudi, živin, dubof, cvitof, traf i zeļaj, hitrińe, oholosti, liposti, hrabrosti, i napokom sfe ča na svit moreš smislit[3] naglo vuciše i u grot spraļaše i jaki žrvni tudihtaj sfe te stvari u prah samilahu, a malinar po druge brz teciše. Vidih da ļudi oružni s raztresenim perjem drugoč mu jimena unesihu sfoja, i druzi s perjem od pisma mnogokrat mu i[4] onim unesihu jimen sfojih i jinih i vili Slavi u shranu davahu, i ona jih veće neg jini ńemu brańaše. Dali toko jak jest i uzmožan starac on da jih i ńoj vazimaše i samilaše, ništar mańe najteže kńige mogaše samliti. I to razgledajući vidih zlih ļudi kako lupežef, razbojnikof i takovih da i oni imena sfoja, bud da na čajavih[5] kńigah upisana, malinaru kradihu i Slavi u shranu davahu. Aj! s kolikim gnivom opet jih ńoj otmiše malinar i sameļiše! Stah to razgledajući razgnivan, jer stanovit bih da sfe ča na svit jest brzo brzo malin of u prah samliti hoće, i vrh toga razmišļujući ustrhal stah dumboko u pamet to položifši.

Omnia tempus habet.

75a

Milites. Scriptores. Bonam famam.

Per infamiam.

VIDINJE DIFNIĆA S HIERONIMOM I S JISTINOM.

Cap. XXIV.

Eto se pak nebo otvori i od tole bil oblak kako od | čista bumbaka u priliku od pristola ispusti se, a na ńem u sridi vila jedna sfa u čisto bilu tako jasńaše da oko moje stanovito u ńu

75b

Veritas.

[1] biah [2] michienih [3] smilisit [4] (s?) [5] ? sayauih

Prilika. ne mogaše pozriti, da pravo kako človik ki u sunce gleda i ča već razgleda tuko već zasnićen ostane, tako ja stah. Zato oči na ńe desnu strań obratih i vidih stara muža i počtenja i časti dostojna, i u obličje ga pozrif poznah da to biše ona našega jazika pačeli krstjanske vire stanovita klonda, Hieronim toko slovuć i počtovan na sviti, a z druge drugi muž staše, koga kako razgledah poznah da to on dobri i poštovani i dostojni pastir biše komu se god žrćaše[1], i k ńemu pristupif za zagrlid ga gdi se gospoda zagrļuju i trikrat rukami obujam ništar ne zauhitih. Tad on tiho kleče: Čist duh san ja, a ono ča ti zauhitit mni u grobu tom jest. Davori

Gratia gratis data. davori, Petre moj, ča milost milostivo prijatu u tašćine tratiš? Ča se ne protrizniš? Ne znaš li da t' je umriti i sfega toga Bogu pravomu sudcu odvit dati? Zač jedan kip (mogu reć) smrdećif žen·čice jedne s tolikimi hitrijami, meštrijom i načinom siloval si se

U priči. naresiti i proslaviti? Evo sam ja pri jistini a ti na laži jesi, kako vi svitofni u priči rečete. Nemoj u svidočastvu vile ove lagati ni hitrijom naperene riči jistini podobne govoriti. — Prid takovom vilom od takova muža ukoren se videći ja od onoga ča mńah da mi kriposno dilo biše, lica mi se rumenim sramom pokriše, dali postafši tako odgovorih: Poštovani gospodine oče, ča godir reći oću, vila ta hoću da mi svidok bude, jer ona dobro izvod od misli moje

76a zna: ne putovah na planine, ne pi'sah, ne peh za ženčice jedne svi tofne ļubaf, budi da se svitofnim lako vidi, i u jisto ne slidim-

Vita activa. Vita contemplativa. ubeći Martu, ali Liju, da Rakel i Mariju, i ne rešim kip ļubofce moje, da čińu kako prijateļ človik koga prijateļ u tamnici bude, a

Prilika. kako običaj jest, tamnice sfe smrdećive jesu, prijateļ razlikih cvitof

Ex secreto petrace (?). i zeļaj mirisnih otrca i nastrka[2] tamnicu, ne za ńu naresiti, da za prijateļa pokripiti, tako ja ne telesne lipote i gizde hvalim i čtuju, da duhofne kriposti slavim i poklańam. — Nu nu, nasmihnuf se

Dificillime sibi conscius est homo. odgovori mi, ne rekoh li ti ja da mi riči ne naperuješ? Nastoj jinako, pišuć i pojuć plati ča do sad mogu reć bludeći pisal jesi.

- Auctoris aetas. Znam da najteže človik sam sebe izkusi i pozna, i znam da oto prem u osam lit po dviju križih jesi, a kako primudri Salamun

Tria sunt quorum penitus ignoro: uiam aquilae in coelo, viam colubris super petram, viam viri in adolescentia sua. govori da je vele teško pačeli neuzmožno znati put orla leteći, put zmije po skrili plazeći, put člověka u najprvoj mladosti u koj ti jesi sada, jer ta doba vika ne more da ne zanese človika u kugodi nepodobšćinu. — Ja tada oslobojen s ńim rekoh: Prava rič[3] odgovora nima, reče se; zato neću ričem svišćenim tvoje milosti odgovoriti, da ovo samo sad obitan i dim, da misal mâ jinak ofvo

[1] xarchia se [2] nastarcha [3] ri ce

perje napravļa za stril, kû sad misli udilati, naperit' i tvoje ota- Eccl.
častvo moļu da tvoga toga druga blaženoga uzmoliš i Augustina U priči.
tvoga prijateļa, da mi pomogu stril moju naperiti, jer prez pomoći
ńihove sumńu da ne bi pravo litala, ako me od tega toga napor
od rati ali nagla smrt ne odvrati: u jisto ako me | sobošćina ne 765
hina, jinake pisni peti hoću i od ļubavi jine i more biti vili toj
ugodne da budu. — Nigdar, odgovori, dobri Bogo pravedne ćudi
ne zapusti, da vazda usliša i tebi će, ufaj se, vik dug posuditi a
ratni napor prikositi, ako me vidinja ne hine. Nut, gori pozri, eno Nisi me oracula fallunt. Cesar.
trikruńa božija ptica oral z zmajem misecem okruńenim zaratili su
se; eno Mihovil u pomoć orla jur kreļut jedan zmaju odkrenul je
i ostali kip skončati hoće, uzdaj se zato s utišenom pametju; pri- Tesaurus quo fur non appropriat neque tinea corrumpit. Euang.
pravi sebi blago ko ti starac[1] strti ne more ni lupež ukresti, i tom
slavu vičńu i korisnu dobudeš. A jinako čineći bit ćeš od onih od
kih Paval trubļa reče: vazda se učeći a nigdar na mudrost istine
dohodeći. Učini, kako si jednim duhom tašće bludil, sad pobožastvom[2] Semper discentes et nunquam ad veritatem peruenientes. Paul.
hodi, jer se jednim duhom vruć smok omlači i studene ruke steple
— I to rekši, oblak se podvignu, i Istinu i ńih u magnutje na nebo
zanese. Ja protriznif se, riči, naukom i vidinjem pokripļen sedmi
dan u bašćini počinuh.

Sfrha.

Majus incepit, September perfecit
istorice et allegorice.
MDXXXVI.

---

[1] tarac [2] pcboxastuo

ANTUN SASIN.

Djela.

MALAHNA KOMEDIJA OD PIRA.

Imena onezijeh, koji govore u komediji.

FRANO, vratar.
KOŠO, glava od sodata.
RADOJE, vlašić.
VUČETA, kramar.
ŽENIK[1], katunar.

FRANO.

Od kud su ovi vlasi? ne zna'u li zakon?
Tako li se ulazi rvom u ovi Ston,
kurvine điđije?

RADOJE.

Ištemo naš posao.
Nije ovdi Ilije, ti si se upoznao,
čovječe, katunar od Gacka ovo je,
i Vučeta kramar i Tvrdko Radoje.

FRANO.

Nut' sviňa što vika! ja t' praļu, strane stoj!

RADOJE.

S nami Bog, ne tiska'; zdravi smo, brate moj,
po Božjoj milosti, ne bud' vas od nas strah!

FRANO.

Radoje, oprosti, bogme te ne poznah.
Desnicu daj amo, na zdravje, moj Rade!
Odkle vas imamo, nu mi kaži sade.

KOŠO.

Čin', da stanu strane, dokle ih opoviješ.

[1] Scenich

FRANO.

Košo kapetane, Radoju ja sam vješ,
dobro ga poznam ja.

KOŠO.

Ali ga ja ne znam.

RADOJE.

Poštena tako ova, dobro ja tebe znam:
moš li se spomenut, koliko 'e godina,
s tobom nad Prijeki put dobroga kad vina
zajedno pinusmo u gospođe Made,
i tuj se gostismo? Ovo smo ovdi sade.

KOŠO.

Ti li si, moj Rade, u vrijeme od poklada!
Nu mi kaži sade: što si u Ston došao sada?

RADOJE

Mili gospodine, pravo je vam kazat
sada do istine: Iz Gacka Radibrat,
Stojna i Vukašin u mali tamo Ston
s Primorja Prokašin — — — tamo on
okolo poklada, još lani toj biše,
ali oni prem tada ništa ne opraviše
za posao, koga rad bjehu dohodili
u slavni Ston sad grad, da bi udomili
sinovca za koju djevojku u Stonu,
za domaću svoju po Božjem zakonu;
povede da je on u vlahe na stan svoj,
kako je naš zakon, nu sreća ne htje toj,
za sve da pitaše na vele mjesta tuj,
ńu mu je ne daše.

KOŠO.

Stoj malo, nu me čuj,
Koji to uzrok bi, da nijedna od djevojak
ńega ne obļubi?

---

22 *sic, može biti da bi trebalo čitati:* što dođe u Ston sada?
26 *ovako je u rukopisu prazno na mnogo mjesta.*
36 nu mu je] numije

RADOJE.

„O to je zaprtak,
rekoše, brate moj, nut' ženika lijepa!
čemu je dijete toj? nije kravi do repa!"

KOŠO.

Bogme je toj takoj.

RADOJE.

Za sve da Vukašin
hvaļaše dijete toj, Stojna i Prokašin
ne htješe ni gledat na ńega za tijem pak,
niti mu htješe dat ijednu od djevojak.

KOŠO.

Danu mi rec', Rade, zašto uzam pogaču,
jedan sir — — — k Tomasu kovaču
ne pođoste na svjet, ali k Perulinu?
Umio bi on vam rijet i kazat istinu,
gdje bi ste udomili bogato dijete toj.
To je kum moj mili.

RADOJE.

Nu me čuj, brate moj,
pače tuj hodismo, sve je toj istina,
i š ńime popismo do dva kutla vina.

KOŠO.

Tuj pita svak svjeta za svaki posao svoj;
uraniv prije svijeta tuj ćeš čut, brate moj,
velike besjede, koljena gdi griju,
kon ogńa gdi sjede, a redom pak piju.
Dobar je čovjek on. Danu mi reci sad,
što ste došli u Ston, kaži mi, česa rad?

RADOJE.

Moj Košo, da ti je znat, ček' ovdi da sjedu,
sve ti ću sad kazat, dzori mi besjedu.
Ovi naš katunar, moj Milić sinovac
i Vučeta kramar, dođosmo na svetac
u mali Ston tamo — — moja mati
na Antuń dan samo proštenje imati.

54 uraniv] uranju

Tuj njeki dum Tomas, poštena tako ova,
koji je slava i čas oda svijeh popova,
za ruku me uhvati, reče: „Vjerom mojom
s nam' ćeš blagovati s družinom tom tvojom".
Silom nas povuče; Vučeta i Pribat
uvuče se muče u kuću, da ti je znat.
Kad tamo, to t' sjede u sofri družina,
ter tiho besjede, a dobroga vina
sve pune bokare kako kabli stoje,
žmuli i gostare; okolo pak poje
pjesni počašnice, sve se toj veseli
— — — u lice; bjehomo prem sjeli
u sofru, brate moj, kon družbe vesele,
ter sjede mi takoj, to t' nose dvije zdjele:
svaka, kolik miječak: larda, golùbîćâ,
kapúnâ, za tijem pak mesa, kosòvîćâ,
kokòšî, pataka i jezika slanijeh,
i divjijeh gusaka i ostalijeh pak inijeh,
što se izrit ne more.

KOŠO.

Danu mi reci ti:
može li, nebore, koga tuj poznati
na sofri od gosti, imenom moš li ih znat?

RADOJE.

Dobro ih znam dosti, svijeh ti ću sad kazat
od družine mile: dum Ivan najviše,
vekar za tijem Krile u sofri sjediše,
kako sve čovjek star, uza ń ki iskusa
gluhi pop dum Petar dvije krince kupusa
s lardom, bješe sladak, a uza ń dum Tomas,
dum Martin uza ń pak, tuj nam bi lijepa čas;
dum Niko Jerković, dum Nikola stari,
sudja Boļinović, pak gosti ostali;
bješe dum Ilija, uza ń biješe pak
njeki dum Andrija s Lopuda golem djak.
Nu ako bih hotio redom svijeh sad riti,
ne bih ih umio vas dan pribrojiti.

KOŠO.

Bješe li tuj Sasin, prijateļ naš stari?

68 s nam']? s nami

RADOJE.

Bješe i Sasinov sin.

KOŠO.

Bješe li Celari?

RADOJE.

Ne bješe, brate moj, nu fratar i djaka
tu bješe i velik broj, i dobrijeh junaka.

FRANO.

Idoše li gosti svi na stran veseli?

RADOJE.

Idoše zadosti — — — — — —
Ostaviše pohodńu, dumu zahvališe
na časti i na ljubavju, domom pak spraviše.

FRANO.

A to je i razlog pomogao s neba zgar
— — — višńi Bog, to je naš gospodar.

KATUNAR.

Sjedi, Rade, sjedi bezbrižno tuj takoj,
vas dan tuj besjedi, ne viđ za posao moj!

RADOJE.

Ako ćeš govorit, govori, kako znaš.

KATUNAR.

Ja ću t' sve sada rit, vas kolik posao naš.
Kako ti je ime? molim te, rec' meni.

FRANO.

Vratarom zovu me, naš kneže pošteni,
Frano sam Peković na ime ja vratar.

KATUNAR.

Vučeta Soprović na ime katunar.

RADOJE.

Neka znaš, Frano moj, dođosmo, da ti je znat,
u slavno mjesto ovoj djevojku ispitat,

---

99 Sasinov] sa Sinov
100 Celari] Zelari
105 ostaviše pohodńu] *sic.*
106 na časti i na ļubavju] *sic.*
116 Peković] ? Pecovik

a za katunara djevojka da je ta,
ni mlada, ni stara, ištom da je bogata;
er i on jes bogat, tu je mnoga sila,
ima torbu dukat, kóńâ i kŏbīlâ,
i k tomu ovaca, goveda i krava,
i mnogo prasaca, i kozijeh brava
veće dvije hiļade, toj ti ću pravo rit.

FRANO

Zlostar ter se sade on misli oženit!
jeda tko pomaga! da ovo tko čuje!

KATUNAR.

Od dobra da je traga, inako neću je,
i da je pritila, bijela, mekušata,
i da nije māla, i da je bogata.

KOŠO.

Znaš što Sasin pravi? veće prođe dzora,
i bijes od ļubavi staroga bahora.
Dobro me on čuje, slično je k istini,
veće poprduje neg star posao čini.
Neka sad stoji toj. Vučeta, hoć' mi rijet
tako ti živ brat tvoj, ima li koji difet
ovi vaš katunar? spušta mu se kila?
bogme je gluh i star.

FRANO.

Rđa ga ubila!
ter se hoće oženit.

RADOJE.

Nješto mu se od zgor,
neka je meni rit, kad dune kozomor,
spušti, ali opet, kad sjever počne dut
vrati mu se uzopet, i — — po taj put,
da mu se ne pozna, vragu t' bat'! to je takoj.

FRANO.

Ona bi žalosna za ń došla, brate moj.

RADOJE.

Prc, ali je bogat, ima blaga silu,
ima torbu dukat.

KOŠO

Ima još i kilu.

FRANO.

Ne sprdaj u nesvijes, stan' muče, žit' ja tvoj,
ovi naš golem knez, Radoje, brate moj,
uzmi moj dobar svjet, ako ćeš opravit,
i stavi na pamet, što ti ću sada rit.
Radi togaj posla i ako ć' imat mir,
uzmi trbuh masla, pogaču i jedan sir.
Slušaj me, što ću t' rit, stav' pamet ovamo,
vrati se uzopet u mali Ston tamo,
tere ćeš ispitat za Maculu tada,
svak vam će ukazat, tere dođeš kada,
kaži mu vas posao, i toj mu pokloni,
na što si ti došao.

KOŠO.

Musuvijer oni.
Pak pođi š ńim piti zajedno, moj Rade,
on vam će isprositi gdje dobro čeļade,
i posao vaš kazat neka se on brine,
on vam će ispitat dobro do istine
kojegodi čeļade, tako mi zdravo bit!
slušaj mene, Rade, ako ćeš miran bit.

KATUNAR.

Hodimo, Radoje.

KOŠO.

— — katunaru
ļubavi rad moje, Vučeta kramaru,
ako opravite vaš posao, mene pak
na pir dozovite, tako vam med sladak!

RADOJE

Hoćemo, hoćemo, miser kapetane,
na pir svijeh zvaćemo, ostan' s Bogom, Frane,
naš dobri vrataru!

---

152 trbuh] *sar* torbu?
164 slušaj] sluscjat (sluša' t' *mj.* slušaj ti?).

FRANO.

Hoć' dobro učinit
za prijazan staru, Radoje, hoću t' rit;
nu se uhitite, ja ću, Rade, s tobom,
ter se provrnite prid ovom gospodom
na vlaški vaš način veselo u tanac.
Radoje, oto čin', da zasviri glumac,
da se igra i poje, sjemo, dijete, hodi!
Hod' sjemo, Radoje, na! ter kolo vodi
prid ovom gospodom, da se igra i poje,
ja ću igrat sa tobom, moj brate Radoje.

Ovdi se uhite u kolo igrat, i s tezijem svršuje komedija.

FILIDE.[1]

Imena onezijeh, koji govore u komediji.

ĻUBMIR.
DRAGIĆ.
RADOJE.
RADOVAC, stric.
STANAC, kum.
VUKAŠIN, knez.
VUKOJE.
FILIDE, vila.
JELAČA, baba.
ĻUBENKO, dijete.
RADIBRAT.

DRAGIĆ prolog.

O vesela družbo mila,
prijateļi, bratjo naša,
pokli se je milos vaša
na veselje k nam skupila,
ostavite misli vaše,
ter slušajte svi veseli,
er toj srce naše želi,
da čujete pjesni naše.
Ovdi će izit jedan pastir
tamo dalek iz dubrave,
ki je dostojan svake slave,
mlad i gizdav na ime Ļubmir,
ki njeki dan pasuć hode,
on zamjeri gorsku vilu
u prolitje dragu i milu
blizu hladne bistre vode;
ka pogledom ńega smami
i rumenim licem bilim,
i gizdavim hodom milim,
i zlatijema ńe kosami,

15 prolitje] proliće

[1] Fillide comedija Antuna Sassi.

da se skita on tukući
vele dana po svijeh gorah,
po dubravah i po vodah
lijepu vilu tuj ištući.
Drago stado svoje ostavi,
babu i strica i drag svoj stan,
tukući se on jadovan
cijeć goruśte ńe ļubavi,
ku najposlije takoj hode
grozne suze utirući,
i za ńome uzdišući,
nađe blizu bistre vode;
gdje gizdava tuj iz lova
došla bješe na mû viru,
ka za ļubav tuj Ļubmiru
s glave vijenčac svoj darova.
Pak će izit drugi pastir,
tuj pasući ovce svoje,
ime mu će bit Radoje,
koga drago ļubi Ļubmir.
Ļubmira će on iskati
vele dana po dubravi,
i kad velik trud postavi,
š ńime će se tuj sastati.
Iskat ga će stric Radovac,
i Jelača dana vele,
ki Ļubmira vele žele,
i kum ńegov na ime Stanac.
Po sreći će k ńima doći
knez Vukašin plemeniti,
komu će on sve spoviditi,
kada bude blizu k noći.
Ļubmir će se š ńimi sastat,
komu će knez u svom selu
za domaću dat veselu,
ter će veće tuj pirovat.
Jošte će se ovdi vidit
mnogo vele lijepijeh stvari,
ke u pjesni Sasin stari
složi za vas razgovorit,
ki dobrote moli vaše,
dobro srce da primite;
nu vi s mirom sad stanite,
da čujete pjesni naše[1].

AT PRVI.

ĻUBMIR pastijer govori:

Ah, jeli ki pastir u kojoj dubravi,
da druži gork nemir, i da ga jad davi,
kako u san i javi ja družim moje dil
nesrećne ļubavi i drage moje vil'?

---

[1] *Poslije prologa stoje ovi stihovi:* Ovdi začnu ove pjesni slavnoga Andrije zlatara *(Čubranovića).*

Čudim se, kå sila sili me i kripos,
da mi je tač mila andjelska tva lipos.
A ne bi nigdi råt od igle stavila,
gde nijesi tisuć krat me srce ranila.
Togaj te moļu dil, ģiļu moj rumeni,
koja si ti od vil, da povriješ ti meni;
er mi si očima ranila srdašce,
a nitko lik ne ima nego ti, sunašce.

Vaj! tko bi ikad mnil, da slavni ńe ures
i drag svoj obraz bil čemeran toli jes?
Nu pokli zgar s nebes višńi sud od zvizda
i huda moja čes sej tuge meni izda,
da vajmeh! vik vazda u tuzi ļuveni
srdašce moje jada żeļahno u meni,
jak mramor studeni ima ki smiļenje
na moj plač ļuveni, na moje cviļenje,
a ovaj jak menje ni żali ni haje
sej moje moļenje, plakanje, skončaje:
u gizdah dni traje, proć meni a gorčija
na svakčas nastaje i ļuća neg' zmija.
Što sunce obasja jeli gdi, Bože moj,
nesrećan kako ja u ove od gospoj?

Ovdi sklopi ruke, ter pogleda k nebu i govori:

Nu što plač i tugu, koja mi domori,
spovijedam ja lugu i pustoj vaj! gori?
Čemu li suze trem svak dan do večera,
na pospijeh ter ne grem put bistra jedzera,
gdi najprije vidih ja prislavnu ovuj vil,
ke lice suncem sja, a prsi lijer su bil,
tere tuj ne stanem, i tuj ne stvorim cvil,
dokli se sastanem s andjelskom ovom vil'?

Ovdi malo pomuči, ter govori:

Ah, da gdi dobra čes nanese gdi mene
na slavni ńe ures i gizde ļuvene,
po sunce, koje sja, skočio bih k ńoj hrlo,
ter bih je rukom ja uhvatil za grlo,
kako svevridnu stvar, gizdavu ovuj vil,
ne bih je ikadar iz ruka ispustil.
Nu ovo k noći jes, počinut ja ću poć,
i smirit moju svijes pod borjem ovuj noć;
ter sine kad dzora, i bjegne noćni mrak,
a sunce vrh gora pokaže svitli zrak,
tadaj ću ustati, poginut da bih mnil,
ter ću poć iskati gizdavu ovuj vil.

Ovdi sjede pod borom RADOJE i govori.

RADOJE.

Ovo je drugi dan, odkli se po gori
ja tučem jadovan, vaj! trud mi domori,
ištući Ļubmira, a ne znam kud pođe;
nut' moga nemira, gdi mene sad ođe,
da mu ja imanje i da mu goveda
sad pasem, toj stanje ńegovo svak gleda'.
Bogme ću sad poći put stana najbrže,
a stado tuj oći, vuk da ga raspŕše,
i da ga pokoļe, ja za to ne haju,
toj će bit najboļe, neka dni ne traju.
Visoke jur gore primiše sjen i mrak,
a sunce u more za sakrit svijetli zrak
hrlo se poteži. Nu ki je ovo sad,
pod borom gdi leži ubiļen pastir mlad?
k nebesom ter gleda, uzdiše i cvili,
poći ću naprijeda. Ļubmir je moj mili.
Tuj li si, bijedan moj? što ležiš, jak kami,
oblivši obraz tvoj groznijema suzami?
Ka ti je dosada? koja li, vaj! tuga,
da ležiš tuj sada, jak mrtav sred luga?
A drago tvoje stado tuče se po gori,
i staro i mlado. Nu sa mnom govori,
ter malo pogleda' tamo put zapada,
sunce gdje naprijeda ide, da zapada
hrlo se poteži. Tijem ustan', Ļube moj,
tuj veće ne leži, digni se, žit' ja tvoj!

Ovdi ga uhiti za ruku, ter ga digne.

ĻUBMIR.

Moj dragi Radoje, ne mari, da t' kažem,
znat boljezni moje s kojijeh sam poražen.
Reče se: zaman jes boljėzan spovijedat
onomuj, ki t' boles ne može izvidat;
cijeć togaj tja pođi, molim te, brate moj,
a mene jur ođi u pustoj gori ovoj,
i drago stado mê, molim te, poreni
na puno domome, i još se spomeni,
kad dođeš na moj stan, tako ti ļubavi,

babu mi oni dan i strica pozdravi,
i reci stricu ovoj i babi: „Vaš Ļubmir
ostavi vas, stan svoj, a steče gork nemir;
po svijetu pođe tja, a sve to cieć vile,
kê lice suncem sja, prilijepe i mile".

RADOJE.

Oh, tako u zao čas zamjerio, Ļube moj,
sunčani lijep obraz od tej vil' od gospoj!
Boļe bi, dim uprav, da se tuj istegneš
pod borom tuj mrtav, i da se ne dvigneš.
Pomaga jeda tko! što se ovo vaj! čini?
Žive se opako u ovoj planini.

STRIC RADOVAC.

O Ļube, Ļube moj, misliš ti doma doć
iz paše na stan tvoj, jekan (!) će biti noć?
Ļubmire, što činiš, najbrže ter stada
na stan tvoj ne goniš, imanje tvoje sada?

RADOJE.

Tko zove Ļubmira iz glasa, tko je ovoj?
Gorske vil' on tira po gori, striče moj,
ter roni ne pristav suze bez pokoja
uzdišuć za ļubav.

STRIC.

Nesrećo, vaj, moja!

Ovdi stric k Ļubmiru dohodi i govori:

Ustani! što činiš tuj ubjen jak kami,
i jak mrtav tuj stojiš? Što te toj zamami?

ĻUBMIR.

Moj striče, njeka vil smami me, kê lice
bjeļe je neg' snig bil, oči dvije danice;
ku ovdi vidjeh ja u istok sunašca,
ka mi odnije sobom tja mir moga srdašca.

STRIC.

Ļubmire, u zao čas ti si toj zamjeril
andjelski lijep obraz od gorske lijepe vil'.

151 stada] ? sada.

Mnozi su s gorskijeh vil, ovo ti dim uprav,
život svoj izgubil', slijedeći ńih ļubav.
Tijem hodi, Ļube moj, a tuj vil parjaj tja,
najbrže na stan tvoj, tako ti zdravo ja!
Tamo zla namjera put da joj prikrati,
a huda ćes tjera, kud lice obrati!

ĻUBMIR.

Za moj stan ne haju prem ništa, striče moj,
da život potraju cijeć tej vil' od gospoj.

Ovdi svršuje prvi at, ter poju u lugu.

DRUGI AT.

STANAC govori:

Prida mnom tko je ovoj? što je ovi skup ovdi?
Radovac je ovoj! što domom ne hodi?
Bivši jur mrkla noć, a sunca svijetli zrak
sakriva svoju moć, primio se noćni mrak,
ima im vuk zaklat štogodi od stada,
tere im čini stat na paši do sada.
Ali bi moglo bit, da se ovce kud zađu,
ter ne umiju domom it, dokle ih ne nađu.
A to je i razlog, i toj se dostoji.
Pomoz' vam višńi Bog, što se tu sad stoji?
Što veće čekate?

STRIC.

Ovo zlo najgore.
Zdrav, Stanče, drag brate!

STANAC.

Što vam je, nebore?

RADOJE.

Veće neg' nevoļa, moj Stanče, toj tako
u mladijeh svo'evoļa, žive se opako.
Dobro znaš Ļubmira od ovijeh dubrava,
oda svijeh pastira ki je čas i slava,

---

175 sunca] sunce   182 Pomoz' vam] Pomosinam

i ki je vas ures oda svih vazda bil:
ovo se smamil jes cijeć gorske lijepe vil',
ter neće domom it, nego li nam pravi,
da će obit vas saj svit radi ńe ļubavi

Ovdi Stanac Ļubmiru govori.

STANAC.

Hod' takoj, u zao čas u gori zamiril,
Ļubmiru, lijep obraz od gorske njeke vil'!
Vod'te ga domome, i ja ću, Ļube moj,
na tvoj stan s tobome.

ĻUBMIR.

Pomaga', što se ovoj
od mene sad čini? vaj! jeli ki pastir
u ovoj planini? poginu vaš Ļubmir.

STRIC

Stoj! nećeš poginut. Radoje, prioni,
vodi ga doma put. Tuj suze ne roni,
ni plači, ni cvili, molim te Boga rad,
Ļubmire moj mili. Vod'te ga doma sad.

Ovdi Ļubmira vodo doma, a govori

STANAC.

Ja ne vim, koja bijes, koja li smama sad
u mlade udril' jes, rec'te mi Boga rad!
Za život ne haju, ni za čas, dim uprav,
nego li dni traju, slijedeći tuj ļubav,
najliše kadgodi, kad im se prizri bil
lip obraz pri vodi gizdave koje vil',
ali kâ nakazan, kû gora satvori,
ter javi i u san tuku se po gori;
tuku se ištući čas i hip lijepu vil,
dań i noć trajući, tvoreći grozni cvil;
ostave svoje stado pusto u dubravi,
da staro i mlado na voļu vuk davi;
babu zaborave i čeļad i strica,
ter stado ostave da je od sto ovčica;
ostave vinograd i ńive i vrta,
ter od ńih svaki sad po gori sve trta.

Hoću, da je istina, Ļubmir da je zamjeril
od gorńih planina gizdavu koju vil
pri vodi studeni, kå se ńim naruga,
u gori zeleni, ne htiv ga za druga,
što će on od tej vil', što za ńom već huka,
ka je brža negli stril puštena iz luka?
Ne zna li, er vile sadańa vremena
prilijepe i mile srca su kamena?
S pastiri općahu u moje mlade dni,
i tance vođahu pri vodi studeni,
pri bistru studencu, po cvitju, po travi,
od ruže u vijencu ńih ures gizdavi;
ter tako dni svoje trajući, dim uprav,
tej slavne gospoje s pastiri ne pristav:
a sada svaka ńih krije se lijepa vil,
i bježi na pospih, a ne vim česa dil.
Tot ńima: neka ih! na moj stan ja ću poć
sad brzo na pospih, prije neg' je mrkla noć;
er vile tko tjera i slijedi po gori,
ne ima taj mira, negli ga plač mori.
Nu evo Jelače. Pomaga' Bog, Jele!

JELAČA.

Zdrav, brate moj Stanče! Lele meni, lele!
jaoh meni! vazda jaoh!

STANAC.

Ustav' se, ne cvili.

JELAČA.

Od jada pogiboh, Stanče, brate mili.

STANAC.

Što ti je, nebore, što plačeš sad takoj?

JELAČA.

Ovo zlo ter gore, drag brate, Stanče moj:
Ļubmir je zamjeril planinku njeku vil,
ter se je pomamil, pomaga' Boga dil!

STANAC.

Ter brže togaj rad, må Jele, noćno greš
ovezijem putem sad, reci mi, kud ideš?

JELAČA.

K njekoj prijateļici, sve, Stanče, hoćeš znat.

STANAC.

Toj li k vilenici? ona ga će izvidat.
Tako mi zdravo bit, i siuci mi zdravi!
batom da ga je prebit, ja od te ļubavi
skoro bih ga ozdravil nesvijesna Ļubmira,
planinske da tej vil' po gori ne tira.

FILIDE, vila, iz lova idući govori.

FILIDE.

Obidoh dio gore, i vas lug tekući
uraniv prije dzore zvijerenje ištući;
ništa ne zamjerih mogu rit, neg' zaman
ovi lijep potratih zaludu svijetli dan.
Nu beruć ružicu zamjerih kon puta,
gdi pase travicu tiha zvir košuta,
ter kad ja vijenčac svih, uzeh luk moj i stril,
i skočih na pospih, da bih je obranil'.
Ki čas me zamjeri, u oni čas spravi
jak da ju lav tjeri, ter bjegnu k dubravi.
Tuj za ńom ja skočih, ter laka i hitra
potekoh na pospih, nu brža bi vitra.
A kad bi u lugu, tač brzo proskoči,
da ńu, ni zvir drugu zgledaše mê oči.
Sad ću poć kon vode počinut u sjencu,
gdi žedne dohode sve zvijeri k studencu,
jeda gdi došeta u družbi s kom zviri,
i na ńu opeta sreća me namiri.
Nu ko je čudo ovoj, nije nigdi pastira,
pri vodi studenoj nije moga Ļubmira;
mogu rijet čudo je, er ovdi na svak čas
on sviri i poje pustiv svoj sladak glas.
Drag mi je zadosti, ere se mnom gizda,
i moje ljeposti proslavļa do zvizda.
Pripijeva on mene svoje stado pasući,
kon vode studene pjesance pojući;
ne bude još dzora, kad pusti sladak glas,
ter slatko da gora, čuvši ga, u taj čas
odgovor uzdaje na rajske tej pjesni.
u koje spijevaje pripijeva ļuvezni,

252 prebit] probit
254 planinske] planiske
256 uraniv] Oranju

i takoj slavi me, da ovej dubrave
sve čuju mê ime i cvitja i trave,
ter slavne tej vile zvijeranje kad slide,
prilijepe i mile meni uzavide;
s kojijemi veće krat kon vode studene
slišamo pripijevat kad počnu tuj mene.
A on nas ne vidi u gustoj dubravi
neg' stado svoje slidi po cvitju i travi.
Ah! da mi je ugledat gdi koga pastira,
da mi ga je upitat za moga Ļubmira,
ali kô čeļade izide da sada,
prije nego zapade sunce put zapada.

Ovdi vila upazi Ļubenka i govori:

Nu ki će bit ovoj pastjerić gizdav mlad?
Nu hodi, brajo moj, odkle ideš takoj sad
tač hrlo tekući?

ĻUBENKO.

Iz doma, gospoje.
Ćaću idu ištući, na poštenje tvoje.

Ovdi ga uhiti za ruku.

VILA.

Nu hodi ovamo, gdi je ćaća, nu kaži.

ĻUBENKO.

U Zagorju tamo s družinom na paši,
gdi su tri obora, ako znaš ti sada,
tuj pasu kraj mora općeno njih stada;
u podne planduju pod jelom pri gori,
i mirno stanuju, kad sunce žomori.

VILA.

Uje li vuk kada na paši, hoć' mi rit,
ovčicu od stada?

ĻUBENKO.

Tuj ne smije prismrdit;
jes Mrkov, jes Mrkas i njeka kučina,
i njeki velik pas kneza Vukašina,
ki čuva ovčice, pravo ti hoću rit,
s vukom zazubice može se ulitit.
Poć mi je jur vrime, ćaća će psovati.

VILA.

Ček', brajo, što ti je ime? hotjej mi kazati.

ĻUBENKO.

Ļube mi je ime, puštaj me Boga rad!
veće ne drži me s tobome ovdi sad.

VILA.

Imaš li majku ti?

ĻUBENKO.

Imam.

VILA.

Jeli lijepa i mlada?
Hotjej mi kazati istinu ti sada:
ali je tvoja mati ljepša, rec', ali ja?

ĻUBENKO.

Ljepša si vilo, ti nego majka moja;
gizdavi tvoj ures i rajsko tve lice
sunce je zgar s nebes, oči dvije danice;
ali majka moja draža mi je tisuć krat
neg' taj ljepos tvoja, gospoje, da ti je znat.

VILA.

Vjerujem, da ti je znat. Moš li znat pastira
i meni za ń kazat, na ime Ļubmira?

ĻUBENKO.

Sada će ovdi bit, sad se ćeš š ńim sastat.
Stoj s Bogom! ja ću t' rit, kad ga se ć' nagledat.

VILA.

Uzmi ovuj torbicu; što ti je u ńoj, hoć' mi rit?

ĻUBENKO.

Ocu brašenicu, neću je ostavit.

VILA.

Kada se savratiš ovuda opeta,
čin', da mi se javiš. Razumna djeteta!
Nu ki će bit ovoj pastir, ki putem gre?
Ļubmir je dragi moj, Ļubmir, ki za mnom mre.

Ovdi Ļubmir izlazi, a vile ne vidi, ter govori.

ĻUBMIR.

Jaoh! ne zna, što je cvil, ni što je plakati,
ni što je ļuven stril u srcu imati,
kako ja pritužan i u san i javi
er sam rob i sužan ůsione ļubavi.
Upiju na mene baba i stric Radovac
i kućne sve žene, Rądoje i Stanac,
ter ih stoji buka veća, negli kada
planinskoga vuka zamjere kon stada.
Ne marim ja za toj, neg' misal moja jes
slijediti vas vik moj anđelski lip ures
od one od gospoj, i to je mâ misal,
kojoj sam život moj na službi zapisal.

Ovdi vilu zamjeri.

Nu ovo čeļade ja vidim njekoje
gizdavo kon vode; moja vil ovo je,
ovo je moja vil, sunčano ke lice
i drag svoj obraz bil, oči dvije danice,
ovo je gospoja, ńe ures gizdavi,
ku svak čas svijes moja pripijeva i slavi,
kojijem se mâ mlados sve diči i gizda,
spijevaje ńe ljepos, slaveći do zvizda.
Nu što cknim? česa rad ja brzo ne hrlim,
i rukom mojom sad ńe grlo ne grlim?

VILA.

Ļubmiru, dalek stoj, naprijeda nemoj it,
ako neć' život tvoj u si čas izgubit.
Ne tegni u mene, malo toj sad znaju,
kreposti ļuvene moć vrh nas ne imaju.

ĻUBMIR.

A ti me za slugu uzmi sad, gospoje;
ne želi stvar drugu żeļno srce moje.

VILA.

Nećeš bit moj sluga, ti vjeruj sad meni,
tebe ću za druga u gori zeleni.

---

342 planinskoga] planiskogha. 356 grlim] gljubim *ispravļeno u* gharlim. 362 żeļno] scelno.

Toj će bit mâ služba, Ļubmire dragi moj,
privijerna tva družba vas kolik život tvoj.
I s Bogom ostani! put luga ja ću poć,
moj druže izbrani, i ovi ću t' vijenčac oć.
Neću već ovdi stat.

ĻUBMIR.

Bog s tobom, gospoje!
Kad te će sagledat veće oči moje?

VILA.

Brzo me ć' ti vidit, Ļubmire dragi moj,
i sa mnom govorit pri vodi studenoj.
Tuj malo posviri, ostavi misli sad,
i srce samiri, molim te, mene rad.

Ovdi počińe

TREĆI AT.

JELAČA.

Uh brižna! obidoh po svijeta, nut' jada!
od žeđe pogiboh i truda ja sada.
Poći ću vode put najlakše ja hode,
ter ću tuj počinut u hladu kon vode,
jeda li tuj Ļubmir s imanjem bude stat,
ali ini ki pastir, da mi je za ń ispitat.
Rada bih š ńim se stat u ovoj dubravi,
da mi ga je izvidat od onej ļubavi,
da veće ne vene. Nu ovo ga gdi poje
kon vode studene pod vrbom tuj stoje.
Zdrav, Ļube! sto činiš? jesi li ozdravil,
da veće ne civiliš cijeć gorske lijepe vil'?

ĻUBMIR

Na zdravje, Jelača, odkle ideš toj 'sada?
meni suza i plača ne mańka nikada,
a sve toj, mâ Jele, cijeć gorke ļubavi.

JELAČA.

Ne govori vele, besjede ostavi,
pogrizi korijena ovoga u si čas,
neće moć ļuvena vrh tebe imat vlas.

377 najlakše] najlahsce

ĻUBMIR.

S pečali vrzi toj, er misal moja jes
vas kolik život moj slijediti lijep ures
od one od gospoj, darova ka meni
sa glave vijenčac svoj pri vodi studeni,
i reče : „Toj nosi, Ļubmire gizdavi,
vrh rusijeh tvojijeh kosi za biljeg jubavi".

JELAČA.

Toj ti se prizrila kâ neman od gore,
nije bil' toj vila, Ļubmire nebore.

ĻUBMIR.

Znam, što su nemani, vil' što; vil toj bješe,
ńe ures izbrani oči me vidješe
Ovdi š ńom govorih gdje mirna mene ođe,
a ona na pospih put luga tuj pođe,
noseći luk i stril', ter sakri u taj čas
od mene lijepa vil sunčani svoj obraz.

RADOVAC stric.

Može se zvat tužan na saj svit svak sada,
ļubavi tko je sužan i ļubav kijem vlada,
kako ovi nesvijestan, za vilom ki pođe,
a mene i svoj stan i stado svoje ođe;
tuče se po gorah, tvoreći plač i cvil,
po lugu, po vodah ištući gorsku vil,
jeda gdje izađe, gledaje svud je sad,
oš da je on nađe, što bi od ńe Boga rad?
Ne zna li nakazni i gorske vil' er su,
jak mnoge tlape u sni, pak na biļ ništa su.
Neka ide u nesvijes! Nu tko će bit ovoj?
Ovo je Vukašin knez, prijateļ stari moj.

VUKAŠIN.

Zdrav, Radovče, mili i dragi kume moj!
Nijesmo se vidjeli, vrijeme je mnogo ovoj,
neg' zajedno kad bismo u gradu onej dni,
vinca se napismo, takoj se meni mni,
kad nas Radić gosti, ispeče nam pleće,
svega bi zadosti, a vinca najveće.

Nu ovdi što stojiš na putu zlovoļan,
ter veće ne hodiš, Radovče, na tvoj stan?
i veće što gledaš? ima bit ovo je,
jeda koga čekaš od gosti tuj stoje?

RADOVAC.

Ne čekam nikoga od gosti, kume moj,
neg' sinovca moga Ļubmira, er je ovoj
danaska drugi dan, da se ide tukući
po gori jadovan, gorsku vil ištući,
cijeć ke se smamio jes, vidiv je pri vodi,
ter za ńom u nesvijes udara i hodi.

VUKAŠIN.

Radovče, stav' pamet, što ti ću sada rit,
uzmi moj dobar svjet, ako ćeš miran bit:
najbrže oženi, Radovče, dijete toj,
toj vjeruj sad meni, ako ćeš tvoj pokoj.
Er ga će ozdravit žena od tej ļubavi,
da ne ide tač mahnit, i da zaboravi
po gori veće iskat tej vile od gore;
domom će nastojat, Radovče nebore.

RADOVAC.

A vam da bude toj; vrijeme je veće poć,
naš kneže, s Bogom stoj, Bog vam dao dobru noć!

RADIBRAT.

Stoka ti prokleta! kud takoj pjan trtaš,
obijesni Vučeta?

VUČETA.

Maj sve li hoć' da znaš,
mahniti Rade moj? deri se tuj, deri!
nu čini posao tvoj, na tuđe se useri,
s proštenjem rekući, vele ne besjedi.
Odkle ideš revući? nu malo tuj sjedi,
tere mi kaži sad, moj Vule (?), žiti brat!
što nosi ti u grad? Hoć' li mi pinut dat
iz ove torbice? rec' mi, u ńoj što je?

VUKAŠIN.

Drago je sad vince u gradu, tako je
    i sve ino ostalo, ubila ih vjera!
daju ga po malo, vrh svega zla mjera!
    Neka toj stoji sad.

RADIBRAT.

                    Hoć' li mi ti kazat,
što nosi ti u grad, ku prateš trgovat?

VUKAŠIN.

    Nješto jarebica, i masla mijeh, Rade,
i devet piplica; evo me ovdi sade.
    U čas toj trgovah i primih dinare,
u uru ih prodah, sjedeći kon kare,
    trguje gdje tuj svak; tuj je prietina,
najveće opanak i kozijeh mješina,
    kokòšî, kapúnâ, a suproć tebi tuj
placa kruha puna, moj Rade; nu me čuj.
    Po gradu pohodih sjemo tamo hode,
s družinom se napih sit vinca bez vode.

RADOVAC.

    Za toj se navodiš i trtaš toj takoj.

VUKAŠIN.

Da ovdi što nosiš u torbi, brate moj?

RADOVAC.

    Jaja, nješto pt'ca i nješto kobasa,
i osam piplica. Stoj, nietko iz glasa
    popijeva, hod'mo tja, s Bogom, Vučeta moj!
otidoh veće ja.

VUČETA.

                    Pođ' s Bogom, Rade moj!

Svrha.

---

468 napih] napit.

DRAGIĆ pastijer govori:

Ako ļubav vas svijet vlada,
i nebesa gdi gospodi,
i ļuvena vlas prohodi
od istoka do zapada;
ako Jove rad ļubavi
lijepu vilu kada zgleda,
kojoj ime bješe Leda,
uradi ńe nebo ostavi;
ako Pluton bog od tmine
svû pakļenu vlas ostavi;
cijeć goruśte tej ļubavi
radi lijepe Prozerpine;
ako Dijana vil u vencu,
cijeć er na ńu sta gledati,
u jeļjena htje da obrati
Akteona pri studencu;
ako ļubav Salamuna
od pravoga puta odvrati
i pod svoju vlas obrati,
od razuma ki je kruna;
ako David čini izgubit
— — — — — — — —

ako Tizbe, kad Pirama
nađe mrtva blizu vode,
ki se na mač sam probode,
htje se i ona ubit sama;
ako Dido sažam oči
probi mačem prsi svoje,
s najvišega torna stoje
cijeć Enee u ogań skoči:
ja vas molim cijeć ļubavi,
kneže, svijetla časti od grada,
naše pjesni sliša' sada,
i visoke misli ostavi;
i vi ostali svi vlasteli,
mâ gospodo plemenita,
vrijedna, časna i čestita,
ki ste s knezom za'edno sjeli;
i vi gospoje drage i mile,
kojim ruža resi lice,
kijeh su oči dvije đanice,
kijem cte lir — — — —
— — — — — — — — —

---

482 uradi]? ù radi.
495 *Iza ovoga stiha ima prasno 7 stihova u rkp.*
515 *Iza ovoga stiha u rkp. je prasno 12 stihova*

FLORA.[1]

Imena.

MILIJENKO, vlašić.
MIĻAS, pastir.
RADOJE, pastir.
VUĻEŠA[2], vlah.
RADAT, vlah.
FLORA, vila.
FILIDE, vila.
KUPIDO.
SILVANO, satir.
SILENO, drugi satir.
MILAT, starac.
DRAGOJE, pastir.

MILIJENKO prolog govori:

Dzorom bješe uranila
sedmi dan od primaljetja
od planine lijepa vila,
i nabrala pun skut cvijetja;
sjede blizu hladne vode
za svit vijenčac od ružice,
gdi gizdave vil' dohode
lijepe i drage ńe sestrice.
Poče vijenčac zlatom viti,
i začinat slatke pjesni,
medne riječi govoriti
pune dike i ļuvezni,
blizu kon ńe Ļubav stoje,
tuj držeći luk i strilu,
ter slušaše gorsku vilu,
gdi medene pjesni poje;
a tih slavic s jele zgara
rakoli se, poje i krili
— — — — — —[3]

Koja kada vjenčac savi,
i uresi prsi bijele
svakijem cvijetjem drage i mile,
na rusu ga glavu stavi,
ter veselo i hrlo skoči,
uze u ruke luk i strile,
ke su ruke jak snig bile,
put Ļubavi svrnuv oči,
ter smjejući ńemu reče:
„Ah, nemirna zla Ļubavi,
tej tvoje strile već ostavi,
i taj tvoj luk skrši u peče;
jer sunčane moje oči,
moje lice i zlate kosi
sve gospodi i zanosi
od zapada do istoči."
Tadaj Ļubav skoči hrlo,
ter uhvati gorsku vilu
— — — — — —[4]

4 cvijetja] cvitja
[1] Flora, comedia Antuna Sassi
[2] Vugljescja
[3] *Prazno 6 redaka.*
[4] *Prazna 2 retka.*

Ja Mil'jenko bivši dzorom
uranio, poć nastoju
za poslušat majku moju
putujući ovom gorom,
za obiti naša stada
u zagorju blizu mora,
gdje travicu pasu sada,
gdi je zelena vazda gora.
Namjeri me tuj čes moja,
ali odluka koja zgara,
gdi gizdava taj gospoja
s Ļubavi se razgovara,
gdi se kara i tiječe,
i š ńim kiška gorska vila,
i smjejući ńemu reče:
„Sad ti oskuboh zlata krila“.
Grohotom se sta smjejati,
pak odleti put nebesa,
a lijepa vil mene uhvati,
ka sunčana bješe uresa.
— — — — — —[1]
Gdje za vele stah vremena,
polak vode takoj stoje,
smišļav lipos tej gospoje
i dva lica ńe rumena,
a nada sve rajske oči,
medna usta, zlate kosi,
kojim srca svih zanosi,
jak danica iz istoči.
Ter jak manen ovdi stoju,
ne umim naprid nikud poći,
da znam ovdi stat do noći,
dočekat ću tuj gospoju.
Jeda u podne ovdi u sjencu
dođe iz lova, kada s gara
žarko sunce uzdogara,
da počine pri studencu,
da mi se je nagledati
još ljeposti tej gospoje,
ka odnese srce moje,
da 'e do smrti znam čekati.
Vilovito pokli je odi
mjesto, molim svijeh vas sada,
dokli lijepa vil ishodi
— — — — — —[2]
— — već neg zlato voli
dobro srce da primite;
tuj veselo posjedite,
er vas vele drago moli.

Ovdi Milijenko malo pomuči.

Kako kada draga i mila
pastjerica ružu i cvitje
bere u drago primalitje,
al' planinska gorska vila,
za svit vijenčac, da ga stavi,
na ńe ruse zlate kosi,
ke s poštenjem ko se nosi
na ńe rusoj slavnoj glavi,
ter gorov cvit s ružom kiti,
da je vijenčac ljepši veće,
a dračicu tuj odmeće,
neće drače s ružom viti,
svijeh vas moli, i vi tako
učinite drago sada,
er tko ove pjesni sklada
u pjesance reče ovako:
„Ako boļe tko umije,
rijeti, reci, molim svih vas,
er rečeno nije do danas,
što se reklo prije nije.“

50 kiška] hisoka
59 smišļav] smigljav
77 odi] oudi
[1] *Prazno 8 redaka.*
[2] *Prazno 5 redaka.*
86 primalitje] primaljetje
87 planinska] planiska
102 danas] donas

Ovdi prolog svrši, a u lugu začnu ove pjesni slavnoga Andrije Zlatara:

Čudim se na milos gdje pjesni čine doć
paklenu usilos, i argbi satru moć;
a ovoj od gospoj ne može ni tužba
satrti, ni plač moj, ni vjera, ni služba.
— — — — — — — — —[1]

MILJAS pastir nobili[2] govori:

Osviće bijeli dan, a svijetla jur dzora
skriva se, a ide van sunašce vrh gora;
žubere ptičice po dubju vrh grana;
s ružicom cvitice miriše svih strana;
a nije čut slavic tih u lugu da cvili,
videć, gdi na pospih osviće dan bili,
a lijepa vil Flora, ku žudim srdašcem,
ka je ljepša neg' dzora prid svitlim sunašcem,
u lov se odpravļa možebit s kojom vil',
a moj se ponavļa na svakčas veći cvil.
Dobro bi sada it, za skratit mû tugu,
s hrti poć polovit ravninom po lugu,
neka mê boljezni i moje srce sad,
ke javi i u sni ćuti, jaoh (sic) gorki jad,
i misli počinu, i moji uzdasi,
suze da poginu i plačni moji glasi,
i da se ustave uzdasi moji vrući,
po ove dubrave zvierenje tjereći.
— — — — — — — — —[3]
pomožem da joj ja hrlu zvir tjerati,
dokli ju vil moja jamačno uhvati.
Zvao bih se ja čestit i blažen, Bože moj,
da mogu polovit s ovom vil' od gospoj,
ka je mê ufanje i blago sve moje,
i svako uzdanje mladosti, jaoh, moje;
ka je vid od oči i moje sunašce,
očito svjedoči toj moje srdašce.
Nu ovo Vuļeše. Zdrav, striče dragi moj,
pošteni naš kneže, od kuda ti takoj

108 113 osviće] osvitchje
118 bi] bit
127 dokli ju] doklij

[1] *Prazno 6 redaka.*
[2] ? nobilj
[3] *Prazna 4 retka.*

uraniv dzorome na pospijeh ideš sad
dubravom ovome? kaži mi Boga rad.

VUĻEŠA.

Na zdravje, Miļase, zlovoļan kud ideš,
i tako kuda se po gori, vaj, tučeš?
s tijem hrtom loveći, ovo je drugi dan?
Tebe idem ištući. Kamo greš jadovan?
Ka ti je dosada, koja li, vaj, tuga
da gredeš ti sada zlovoļan put luga?
Svi ini pastijeri u ovoj dubravi,
tko igra, tko sviri, tko spijeva u slavi
u hladu kon vode s nevjestam i — —
— — — — — — — — —[1]
Tijem ako ļubav jes, slobod' se ļubavi
prije nego t' ļuven bijes u srce stan stavi,
jer bi vele boļe, da t' jednom zvir koja
prem grlo prikoļe, i rani zla zmija,
nego da zla ļubav vrh tebe ima vlas,
da cviliš ne pristav boliežļiv hip i čas.

MIĻAS.

Ako sud od zvizda, moj striče, hoće toj,
da, vajmeh, vik vazda ja tužim ovakoj;
i ako nesreća hoće me vik slidit,
ka mi plač obeća, dokli sam živ na svit;
er komu nebesa odluče ki dar dat,
taj ga moć ńih steza, zaman se već rvat;
ere ga huda čes tuj sili na saj svit,
dokoli na svijet jes, da žive do sto lit.
Ovo me, dim uprav, svud slidi za svu moć
nesreća i ļubav, rvat se š ńom nije moć;
ter prsi, vaj, ćute kroz plamen ļuveni
boljezni priļute i srce u meni.
— — — ti pođi, molim te, striče moj,
— — — — — — gustoj gori ovoj
— — — — — — — — — — — — —[2]

138 zdravje] zdravglje
149 jer] jere
152 bolježļiv] bogljescgliv

[1] *Prazna 3 retka.*
[2] *Prazna 4 retka.*

VUĻEŠA.

Vaj, tužni Miļase, ti si toj u zao čas
zamjerio sam za se vilińi lijep obraz;
ere bi prem boļe, da t' jednom, kako t' rih,
zvir grlo prikoļe u ti čas na pospih,
neg' takoj da tužan tučeš se tvoreć cvil,
buduć rob i sužan od gore lijepoj vil',
s koje ćeš poginut i život izgubit,
ako taj ļuven put ti slidiš na saj svit.
Tim, dragi Mile moj, molim te, iz prsi
ljepos tej od gospoj i misli izvrzi,
i ovo moj ti svjet: već da ti ne dođe
nikako na pamet ljepos tej gospođe.

MIĻAS.

U zaman, moj kneže, besjediš ti meni,
ļubav me, jaoh, steže, ńe obraz rumeni,
i ljepos i dike da budem ńe slidit,
kojim nij' prilike pod nebom na saj svit.
Tijem s Bogom ostani, moj striče, er ću poć
ńe pogled sunčani iskati dan i noć;
er da znam s istoka deri do zapada,
misal je ma taka, i sjever gdi vlada,
aliti nakrs svit — — — — — —
— — — — — — — — — — — —[1]
Nu ovo Radat gre. Kud ide on sade?
Trudan znoj utire. Na zdravje, moj Rade!
Koja ti je preša, od kuda sad takoj?

RADAT.

Zdrav, brate Vuļeša, prijateļu stari moj!
Iz doma k pastirom na staju grem sada,
zagorjem pri krajom gdi pasu tuj stada.
Poći ću prigledat, er ti ću pravo rit,
trijeba je nastojat na svijetu i trudit;
ere tko ne trudi i tko ne nastoji
u druga taj žudi, na stanu zlo stoji;
ere su trudna sad vremena nastala,
trudnija neg' ikad, i sva zla postala.

---

172 buduć] budduchi

[1] *Prazno 5 redaka.*

Bez suza tijem nije moć spomenut dobre dni
neg' plakat dan i noć, moj kneže pošteni.

VUĻEŠÁ.

Pošteno besjediš i s putom, Radate,
istinu govoriš, ļubjeni moj brate.
Sve je toj istina, stav' pamet, što ću t' rit:
Višńega moć jedna, ka vlada vas saj svit,
i prid kom skrovena nije ovdi ijedna stvar,
— — — rečena sve vidi s neba s gar.
— — — — — — — — — — —[1]
Kako zvijer zvijer drugu, a kum kumu svomu
dava jad i tugu sve jedan drugomu:
lijepo žive s tobom, i slatko govori,
jamu pak za tobom, da se u ńu obori
i u ńu obali nastoji svakako.
Zli su dni postali, žive se opako;
čini se lupeštvo, i u svem zla mjera,
nenavidos, laštvo, u svakom nevjera;
i ako istinu ti reče, Radate,
s istine poginu, žimi Bog, moj brate;
neg' je trijeba lagat i tlapit na saj svit,
mamit i vuhovat, ako ćeš sad živ bit.
Kako da se plodi, gdje nije istine,
i žito da rodi i rode masline,
da rodi vinograd, ali ko sočivo,
kako će rodit sâd, gdi se žive krivo?
kako li ć', da voće rodi toj višńi Bog?
Togaj on ne hoće, ni pravda ni razlog.
Tijem ako pokajat neće se zli ļudi,
Bog im će sve zlo dat radi ńih zle ćudi.

RADAT.

Uzrok je toj sade, moj kneže pošteni,
ter nigdje nije pravde, toj — — — — —
— — — — — — — — — — — —[2]
Trijeba je k ńojzi doć, inako ne scini,
ili neć' ili hoć', tijem dobro svak čini,

---

202 s putom] (sputno?) 223 sâd] Sâd

[1] *Prazna 4 retka.*

[2] *Prazna 4 retka.*

i nastoj svakako govorit istinu;
čineći inako, čovječe, poginu.
Neka toj stoji sad, moj kneže, ter mi kaž',
molim te Boga rad, što noćno tuj čekaš?

VUĻEŠA.

Ovo zlo ter gore ja čekam jadovan.
Radate nebore, ovo je drugi dan,
sinovac moj Miļas pravi, da je zamjeril
rumeni, lijep obraz planinske njeke vil',
tere se tukući uzdiše i hodi,
tuj vilu ištući po gori, po vodi.
I ovdi, brate moj, sada š ńim govorih;
on ne htje čut svjet moj, neg' pođe na pospih
hrta i psa vodeći.

RADAT.

A žimi tvoj Radat!
neka ide loveći, glad ga će dotjerat.
Brašna kad ne bude u torbi, sad ću t' rit,
parjat će tej trude i ļubav tuj slidit,
er ništa nije gore, toj dobro znaš sada,
Vuļeša nebore, od žeđe i glada
— — — — — — u nesvijes dni traje,
— — — — — — k pastirom put staje.
— — — — — — — — — — — —[1]

Ovdi svršuje prvi at, a za intermedija poje se ova pjesan u lugu:

Drago bješe primaljetje,
a prid suncem lijepa Flora
prosipaše ružu i cvitje,
i lijer bijeli zgar s prodzora;
a rumena bijela dzora
prid sunašcem i *(sic)* svijetle zvizde
sakrivahu svoje gizde,
kada sinu povrh gora;
a sladak glas tiha slavja
čujaše se jošte u lugu,
ki po svu noć svoju tugu
i boljezan svo'u ponavļa;
i jošte glas modrokosa
čujaše se u dubravi,
a po cvitju i po travi
pala bješe medna rosa,
po kojoj kon bistre vode
mlade mome i pastiri
i slavne vil' i satiri
spijevajući tance vode;
ter gizdave tej mladosti
po zelenoj rosnoj travi
tance vode, i ńih ļubavi
uživaju u radosti:

239 planinske] planiske
264 glas] ghlas od

[1] *Prazna 2 ili 4 redka.*

kada moju dragu i milu
pastjericu na studencu
zamjerih pri bistru vrilu
od rumene ruže u vijencu;

na ńoj ruho jak snig bili,
a okol ńe bijela vrata
s biserom se bjehu svili
dvije zauze čista zlata.

AT DRUGI.

SILVANO satir govori:

Jeli gdi koji pastir u gori zeleni,
lav, ali druga zvir, da dođe sad k meni?
ja bih rad zadosti, izide da sada,
nek' pozna jakosti — — — — — —
— — — — — — — — — — — —[1]
Ne mogah ga zgrabit, er mokar vas bješe,
ni jako uhitit, iz ruka puziješe.
Tako se rvući pak pusti tuj mene,
ter pođe revući put gore zelene.
Veseo bih bio i rad, da bude ovdi izit,
opeta malo sad sa mnom se uhitit.
Dao bih mu znat dosti, cijeć togaj sad stoju,
da pozna jakosti i vrlu moć moju.
Ali skup pastira da nađem kon stada,
svijeh da ih rartjera desnica mâ sada,
u toj se ne varam, a pak ńih obore
popalim i sharam da se u prah satvore.
Toj želi srce mê, taka je moja vlas.
Prije nego noćne tme obujme saj svijet vas,
sad ću poć izadrit ovi bor s žilami,
i dub iskorijepit sa svijemi granami;
i bistroj toj vodi sada ću dnom svrnut,
da mutna već hodi i kaona po taj put,
neka je nijedna zvir uzbude okusit,
živina, ni pastir, dokli je ovi svit.

Ovdje satir upazi vilu, gdje Kupida za ruku vodi.

SATIR.

Nu tko će ovoj bit? ovo je gorska vil,
— — — vidim it, gdje nosi luk i stril

---

283 zauze] ? sause

[1] *Prazna 4 redka.*

— — — — — — gizdava taj vila
— — — — — — — — — — — — — —[1]

Ovdi VILA Kupidu govori:

Nemiru, nu hodi, svojevoļno zlobreče,
stani tuj pri vodi, medena gdi teče,
ter mi ćeš odpijevat pjesancu jedan čas,
ku počnem ja spijevat, pustiv tvoj sladak glas.
Znam, da si veće krat pomagao ti meni
pjesance odpijevat pri vodi studeni;
znam, kada slavic tih bude nas čut spijevat,
s nami da na pospih počet će biglisat,
ter takoj mi poje, kagodi od vila
od družbe od moje prilijepa i mila
doći će k nam k vodi ovud sad iz lova,
al' pastijer kigodi... Koja je zvijer ova,
ku vidim skrovenu za dubu *(sic)* ovdi stat?
Naprijeda nemoj nu, Ļubavi, već stupat.

Ovdi vila upazi Satira za dubom ter govori.

VILA.

Što skroven tuj stojiš za dubom, aj, za tim,
divjače, ali mniš, da te ja ne vidim?
Dobro te vidim ja, veļu ti, dalek stoj!
po sunce koje sja, izgubi život tvoj.
Stoj dalek, divjače, stani tuj pri vodi,
oči ne povlači, ovamo ne hodi,
ako neć' izgubit život tvoj u si čas,
i mrtav sada bit, vrijedna je naša čas.

Ovdi se Kupido strili sa Satirom.

— — — — — — — — — — — —[2]

I moje jakosti u svem pomańkaše,
kad tvoje ljeposti ovdi sad zgledaše;
duša se mâ mori pogleda cijeć tvoga,
i srce mê gori od ogńa živoga;
obrati proć meni, uzmi me za slugu,
tvoj pogled medeni u zelenu lugu,
er se tvoj sluga zvat, ne želim stvar drugu,
neg' se tvoj vazda zvat, uzmi me za slugu.

311 zlobreče] zlo-brece — 333—340 *govori satir.*

[1] *Prazna 3 retka.*
[2] *Prazna 4 retka.*

VILA satiru govori:

Nu malo dalek stoj, dalek stoj o sebi,
satiru dragi moj, vjerujem ja tebi.
Poginuo da ne bi rad moje ļubavi
jedine pod nebi, tej riječi ostavi.
I ti si drag meni, i želim tebe imat,
satiru ļuveni, za slugu, da ti je znat,
i s tobom uživat, stani pri studencu,
čijem pođem cvijetja ubrat, počini u sjencu,
ter ti ću vijenčac svit, satiru gizdavi,
koji ćeš ti nosit rad moje ļubavi.

Ovdi vila satira ohodi pri kladencu, i odvodi Ļubav za ruku. SILENO drugi satir govori.

SILENO.

Da se je potjerat po lugu s kijemgodi,
i meni pořvat ovdi sad pri vodi!
Da kagod gorska zvir izide, ali sad
— — — — — — bio bi vele rad.
— — — — — — — — — — —[1]
Kako tuj, ovo je osmi dan, rvati
mlad vlašić Radoje sa mnom se uhvati,
komu se dah poznat, kad malo iz usti
sa mnom se poče rvat tužan duh ne pusti.
Da ga stisńah jače, pritisnuh ga k boru,
neg' mi se izmače, ter bjegnu u goru.
Ja za ńim potekoh, brz bješe kako hrt,
nikako ne mogoh ńega se već držat;
s kamena na kami kako zvijer skakaše,
a grane rukami od šume kršaše.
Jeda opet gdi dođe rvat se sa mnome,
činit ću da pođe vas krvav domome;
pazit ću svijeh strana, jeda od kud on dođe.
Nu ovo Silvana, gdi stoji kon vode.
Ovo je drag drug moj, er drugi ovaki
u gori zelenoj nije brz ni jaki,
jer nije ijedna zvijer uzmnožita toli,
ni vlašić, ni pastijer, da ńemu odoli.

---

361 hrt] hart 364 šume] scumi

[1] *Prazna 4 retka.*

Vidio sam veće krat, gdje će se uhitit
s medvjedom on rvat, i dubja korijepit,
i brze jeljene po polu najliše
oko ovej zelene dubrave gdje stiže,
i prasce divje bit, lave i vukove,
i medvjede davit dubrave oko ove.
A sad ga vidim stat — — — — — —
— — — — — — — — — — — —[1]
zlovoļan tuj stojiš, nu kaži sad meni,
i suze tač roniš pri vodi studeni?
Jeda te 'e zvir koja ranila od gore?
Kamo jakos tvoja, Silvane nebore?

SILVANO.

Sileno, pođi tja, nesreća hoće ovoj
i huda čes moja, da plačem ovakoj.
Znaj, ovdi pri vodi njeku vil vidjeh ja,
s Ļubavi gdi hodi, ke lice suncem sja,
koja me zamami, i uze sve sa svîm
zlatima kosami, pogledom sunčanim.
Ovdi š ńom govorih, od mene pak pođe
put luga na pospih, a mene ovdi ođe.
Moj dragi Sileno, da pozreš jedan čas
ńe lice rumeno i rajski ńe obraz,
i hitre ńe oči da vidiš, nebore,
ke su jak s istoči danica vrh gore.

SILENO.

Hodi, brate, hodi, hodi da se ište,
ne stoj tuj pri vodi, da znam *(sic)* sve godište!

Ovdi satiri podu tja, a vila FLORA idući u lov govori:

Koliko vrijeme jes, er srce me želi
vidjeti lijep ures i obraz veseli
— — — — — — gizdave Filide
— — — — — — — — — izide
— — — — — — — — — — — —[2]
ere su oba dva prihitra u lovu,
i meštri od lova u lugu ovomu.

---

[1] *Prazna 3 retka.*
[2] *Prazna 4 retka.*

Ali sad medvjed plah da hoće istrčat,
koga me nije strah samoga dočekat,
š ńim bi se, dim uprav, veselo udrila,
i s strane ńega stav put ńega strilila,
neka on oćuti, jeli ma stril dobra,
kladenac što smuti, i želud ki pobra,
i voće što shara, kada se dovuče
s planine od zgara, i u naš lug doteče,
da pozna, što je harat, i s mirom da hodi,
i što je želud brat, i k bistroj kad k vodi
obijestan tuj dođe, jak tovar revući,
da s mirom on pođe, svoju sreću ištući.
S nebesa jur s gara vrućina dohodi,
i sunce dogara, poći ću ja k vodi
šetaje jur sade počinut u sjencu,
dokoli hlad pade pri bistru studencu;
ere će ovi dan jak vjetar brzo proć
i kako čas jedan, a doće mrkla noć.

Ovdi Flora vila sjede kon kladenca, i svršuje drugi at. Za intermedija začnu ovu pjesan slavnoga Andrije Čubranovića zlatara:

— — — — — — — — — — — —[1]

AT TREĆI.

RADOJE pastir govori:

Vaj, tužni Radoje, hoće li kad pristat
ovej suze moje, hoće li kad imat
oči me plačući, i plačni moji glasi,
i tužni, jaoh, vrući iz srca uzdasi,
ke družim ne pristav cijeć żeļe ļuvene,
hoće li, jaoh, ļubav zamirit, vaj, mene?
Rumena jur dzora skriva se, i š ńom mrak,
a sunca vrh gora promaļa svijetli zrak.
Čut nije slavica, da veće bigliše,
a gorska ružica oda svud miriše,
i razliko cvijetje; vidju *(sic)* zrak sunčani,
kijem drago prolitje diči se i bani;
vidju taj dan bijeli, modrokos pojući
rakoli se i krili po hridju skačući,

[1] *Prazno 6 redaka.*

ter ga je milo čut, gdje slatko tuj poje,
i spijeva po taj put vrh spile tu stoje,
i ostale ptičice, razmi moj gdi je stan
poju kukavice i grače crni vran.
Taka je ma sreća, taka je čes moja,
plač ka mi obeća s trudom bez pokoja;
ter kroz toj družim cvil; bi li sad moglo bit
da moja draga vil spravļa se u lov it?
— — — — — — — istok sunčani
— — — — — — — — — — — — —[1]
Nu tko će bit ovoj i š ńime jedan pas?
Najdraži drug je moj, dragi je moj Miļas.
Rano je uranil, ter ide k dubravi;
i on li tvori cvil cijeć gorke ļubavi?
Ah, ļubav prokleta veliku t' ima moć,
mir i goj nam smeta i pokoj dan i noć!

MIĻAS.

Na zdravje, Radoje! da poznaš stoti dil
boljezni vik moje, želno bi prosuzil,
i sa mnom, dim uprav, suze bi ronio tač
dan i noć ne pristav družeći gorki plač.
Nu od kad moja čes i sreća hoće toj
i višńa moć s nebes, da tužim ovakoj,
trijeba je obiknut, kad se ino ne more
neg' slijedit ļuven put, Radoje nebore,
najposlije umrijet pak, i oči ovi svijet.

RADOJE.

Molim te, početak, Miļase, hoć' mi rijet
od tvoje ļubavi i tvoje odluke?
tako te izbavi višńi Bog tej muke!

MIĻAS.

Pokli mi sila jes prijazni cijeć tvoje
ponavļat jaoh! boles i tužbe vaj! moje,
i ovi žestok trud da t' kažu, ki me izda,
nesrećom višńi sud od vrlih mojih zvizda.
— — — — — — tvoj Miļas urani
— — — upored prid suncem se uzbani

440 sreća] sricha
[1] *Prazna 3 retka.*

— — — — — dan udarih, moj Rade,
— — obora van niz rosne livade;
— — mnogo — bih i mnogo zle vol̦e
— oda sna, koji snih tuj noć gdi me kol̦e,
i pusta i tjera njeka zvijer i davi
kon bistra jedzera u pustoj dubravi;
taki me obide strah, Radoje, po taj put,
ter kad se razabrah, tresijeh se kako prut.
Laža je san djavl̦a, lje meni bil̦ kaza,
jak da mi objavl̦a dan moga poraza.
Pasuđi jer tade s — — — svih strana
maglom lug popade, skri zraka sunčana,
muńa poče metat, trijes lupat po gori,
s gromom daž prolijevat jak da se svijet ori,
sta vihor lugom vit, a višńoj planini
dubove korijepit, trunit cvijet rumeni.
Ja nebog kraj luga nađoh se u taj čas,
a sa mnom nije druga neg Mrkov i Mrkas,
mokar do kože, vaj, taki daž skvasi me,
dosta bi sila taj da bude sred zime.
Triješti trijes kon mene, bježat stado spravi
put gore zelene, oba psa k dubravi,
i sve se rasteče, pravo ti govoru,
po grmu daleče, i udari u goru.
Nu misli, ka tuga, kakva li boles bi
ne imat vijerna druga pri takoj potrebi!
Nego li na pospih ko manen skočih tu,
i stado ja skupih najedno k plandištu.
Kad zbrojih ja tada, nut' moje nevol̦e,
dvije koze od stada lipsaše najbol̦e.
A ti znaš najmańe nesrećan da sada
polipsa prem jańe, ali brav od stada,
boljezan kolika ćuti se, jaoh, tade,
kako li djed vika na mene, moj Rade,
ter kroz toj krsmati već ne bi tuj meni,
pođoh ih iskati po gori zeleni.
Tukoh se jadovan, sit trudna čemera,
vaskolik oni dan deri do večera.
Kadve bi k večeru, nesreća tuj mene
donese k jedzeru kraj gore zelene;
a nješto trudan bih, žeđa me dotjera,

ter pođoh na pospih put bistra tuj vrila.
Kad ja tu kon vrila, to t' rajska njeka vil
skutca bješe uzvila srid noge jah snig bil',
jedzerom ter gazi k studencu na pospih,
a rusim ńe vlasi bludi se vjetric tih;
gazeć se nadzira nad vodu, a ļuvena
desnicom utira dva lica rumena.
Truđahna jak da je kazaše istinom
hrlu zvijer tjeraje visokom planinom,
a skutca, luk i stril, lijevom da ne skvasi,
držaše lijepa vil, čijem k vrelu dogazi.
Dogazi kon vrela ńe ures izbrani,
nu misli, ka strijela srdašce mê rani,
kad pozrih ńe ures i rajsko ńe lice,
od koga ures jes dvije zvijezde danice.
A ona se ne stavļa od mene, gdi tuj bih,
neg' rukom raspravļa pram kosi svojih zlatih,
koje joj vjetric tih zanosi niz lica,
ļuveno na kojih cavti taj ružica.
Tuj tužan stah mislit, koji bi način bil
— — — — — tit anđelsku ovuj vil.
— — — — — oj prispje ma huda čes
— — — obraz svoj, jak anđel s gar s nebes
— — — oć meni gdje tužan zgledah ja
pri vodi studeni ńe lipos od raja.
Ki čas me zamjeri, u oni čas spravi,
jak da ju lav tjeri, ter bjegnu k dubravi,
ter prije neg' ja ustah, u oni čas i hip
u lug jak vjetar plah sakri svoj obraz lip.
Nu misli, ku boles u srcu oćutih,
kad rajski ńe ures već ni čuh, ni vidih.

RADOJE.

Miļase, svi vlasi srše mi, dim uprav,
a iz srca uzdasi podiru ne pristav
čuvši te spovijedat s tolikom boljezni.
Hoć' li mi još kazat, tako ti ļuvezni:
sta li se gdje pak š ńom, jeda li govori
u lugu zelenom, ali gdje u gori?

---

530 anđelsku] angelsku 532 anđel] anĝhjel

MIĻAS.

Stavah kon studene vode, gdje vil ova
meni cvijet rumene ružice darova,
i reče još meni: „Vazda sam tvoja ja,
pastiru ļuveni“, ter pođe s Bogom tja.
Ali srce moje s sobom mi odnese,
dragi moj Radoje, i srce zanese.

RADOJE.

Neka toj prohodi, hodimo luga put,
pak ćemo pri vodi u hladu počinut.

Ovdi Radoje i Miļas idu put vode, a vila FILIDE izlazi ter govori:

Sve s radosti i s ļubavi
zvijeri posred gusta luga
uz dragoga svoga druga
pribivaju u ļubavi;
kon jeļjena brza i hrla
mirno pase košutica,
a uz medvjeda medvjedica,
a lavica uz lava vrla;
a po dubju sve ptičice
gnijezda viju žubereći
dvije — — — — — — —
a gukaju — — — — .
Neg' je na sva — — — —
mirno i slatko — — — —
i ļuveno pribivaju
na svaki čas — — — —
— — kako mi ne pristav
ńim ne damo mirovati,
takoj ni nam s mirom stati
jaoh, gorušta ne da ļubav.
I ovo se vele čudim,
ka je ovoj narav moja,
kad kon mene nije Radoja,
vidjeti ga vele žudim.
Kad je on pak blizu mene,
u dubravu ki čas dođe,
ne mnim prije da opet pođe
i ostavi da tuj mene,
ter ne umijem ništa rijeti,
što bih ovdi sada htjela;
nu bih rada i vesela,
da mi ga je sad vidjeti.
Nu ću poći lako hode,
sad pjesancu ku pojući,
i ovakoj spijevajući
put od bistre hladne vode.
Znam, u podne tuj će biti,
kada sunce s neba zgara
i vrućina uzdogara
ter ću tuj š ńim govoriti.

Ovdi svršuje treći at, i poju u lugu.

AT ČETVRTI.

Vila FLORA zamjeri vilu Filidu, ter govori:

Kud takoj, sestrice, uraniv prije dzore,
berući cvjetice, sad pjevaš kraj gore?

Ter njeku u sebi pjesancu sad spijevaš
slatku, da pod nebi nije čuven ljepši glas
neg' rajske pjesni tve. Kad počneš spijevati,
tih slavic nada sve odgovor dava ti,
i s tobom bigliše, s tobom se natječe,
dokoli najljepše sunašce isteče.
Pune su planine i sve ove dubrave,
poļa i ravnine tvoje dike i slave.
Gdje staneš, sestrice, i svrneš tva lica,
procavti cvjetice i gorska ružica;
kud svrneš pogled pak sunčani, gospođe,
— — — — i mrak pogine i pođe,
— — — prosine njekome svjetlosti
od tvoje jedine sunčane ljeposti.
Kud stupi tvoj stupaj po cvitju i travi,
ondi se svijetli raj u taj čas objavi,
i zvijeri razlike, tvoj ures kad prođe,
lipos, tve i dike zgledaju, gospođe.
Ter scijenim, pod nebi najvrļa zvijer da bi,
umiļena k tebi, gospoje, došla bi,
i da ju lav tjeri, još da zna poginut,
svaka taj od zvijeri došla bi u tvoj skut:
toliko moguć jes tvoj pogled, gospoje,
rajski tvoj ures i dike tej tvoje,
da sve ove dubrave gledat te sveđ žele,
i cvitja i trave tebi se vesele.

FILIDE.

Dosta bi stoti dil od slave, ku meni
sad dava ovaj vil u gori zeleni,
i slavi moj ures iz mednijeh ńe usti,
ńe dobro srce jes, slatku riječ izusti.
Znam, da me ti ļubiš srčano, diklice,
za toj me svud slaviš i hvališ, sestrice;
nu rajska tva slava i rajska tva gizda,
gospoje gizdava, slavna je do zvizda,
ter tvoje tej slave pune su sve gore,
poļa i dubrave, ka se izrijet ne more.
Svjedoče toj zvijeri, po lugu ke cvile,
ke ljepos tva tjeri rańene od strile.

Ne sine još dzora, kad uzmeš luk i stril,
obtječeš dio gora, da bi gdje ku vidil';
medvjede činiš stat, jeljene i vuke,
kijem činiš ogledat moć jake tve ruke.
Ne smije doć košuta ni nijedna zvijer odi,
ni blizu kon puta, gdi stupaj tvoj hodi.
Toj znaju lisice i hrli zecovi,
koje ti, sestrice, po pojijeh polovi.
Prilike nije tebi, slave te svih strana,
ti s' druga pod nebi božica Dijana;
slavi te vas saj svit.

FLORA.

Nu hod'mo mi hode,
ter ćemo vijence svit, počinuv kon vode,
od cvitja s ružicom, koga sam nabrala,
bivši ja s danicom upored ustala,
ter ćemo u sjencu provesti ovi dan
pri bistru studencu toli lijep Bogom dan.

Ovdi vile sjedu kon jedzera vijence viti, a KUPIDO izlazi ter govori:

Kamo ovej gospoje, planinke lijepe vil',
ne scijene ke moje ogńene łute stril'?
Ukažem da im ja, što je ńih oholas,
i što je moć moja, i moja čudna vlas,
koja vlas dobita, i koja gospodi
deri do kraj svita što sunce obhodi.
I ako saj svijet vas Česar gospodova,
ńegovu oholas pridobi moć moja,
i čini, da tužan gre, moja taj strila,
i da je on sužan krałici od Nila;
Paridu stril moja. čini, da se obrati
u ništo grad Troja, i ńemu vlas skrati;
dobro zna to Jazon i Salamun mudri,
Erkule i Sanson, stril moja kih udri
— — — po taj put, i jaka toj li bi,
— — — — u skut, da svoj vid izgubi;
i mnozi ostali na saj svit, kim nije broj,
— mâ stril obrati i ovi zlat luk moj,
A ove ne haju moguće me vlasti,
— — — dni traju s njekom oholasti.
Toliko na saj svit činit će moja vlas,
da bude pridobit tijeh vila oholas.

Ovdi vile upaze Ļubav, komu vila FLORA govori:

Tamo stoj daleče, nemirna Ļubavi,
skrši luk u peče, a strile ostavi,
er ljepos i gizda, i slavni naš ures
dohita do zvizda i slovi do nebes.
Uzaman dni traješ i — — oko nas
himbeno što tuj greš? vrijedna je naša čas.

FILIDE vila Ļubavi govori:

Sunčani pogled moj i ma riječ medena
jača je neg strijel tvoj, Ļubavi ogńena.
Luk i strijel vrzi tja, Ļubavi nemila,
oskuboh sad ti ja pozlatna taj krila,
i tvoju oholas ja hoću potlačit;
vrijedna je naša čas i slavna na saj svit.

ĻUBAV.

Nu dobro, gospoje, vjerujte vi meni,
kreposti sej moje i moj strijel ogńeni
i moju slavnu vlas vi ćete sad poznat
u naprijed od danas, i ovi moj luk zlat,
ova strijel ogńena može li omekšat
taj srca kamena, i ńima nemir dat.

Ovdi Kupido pođe tja a vile kon jedzera vijence viju.

Vila FLORA govori:

Čudo ti je, da ovdi nijednoga nij' danas
pastijera pri vodi; gdi je dragi moj Miļas?
gdje li je Radoje, ki rajske ljeposti
prilikuje tvoje k sunčanoj svjetlosti,
i ki te pripiva, i slavi čas i hip,
da s nami uživa ovi dan toli lip?

FILIDE.

Ja bih vele rada, želi srce moje,
izide da sada moj dragi Radoje,
da š ńim progovoru prije negli sunčan zrak
skrije se za goru, i pade noćni mrak.

MIĻAS i RADOJE izlaze iz luga ter govori MIĻAS:

Sad poznam, Radoje, ako mi ć' rit uprav,
da srce toj tvoje gospodi zla Ļubav.
Vidim te uzdisat, jak jeljen pod uzom,
a oči uzdizat k nebu s ļutom suzom,
i čujem više krat, gdi rečeš: „Jaoh meni,
hoćo li svrhu imat si moj trud ļuveni?“
Skroveno ne drži nijednu stvar od mene,
ni srce ki prži plam žeļe ļuvene;
druga smo mi draga i vijerna, dobro znaš,
a trud se odlaga ļuveni, nu mi kaž'.

RADOJE.

Pokoli želiš znat uzrok mê ļubavi,
sve ti ću sad kazat, nu pamet postavi,
neka nam dan prođe. Miļase, znaš li, kad
na pašu k nam dođe prolitja pastir mlad,
i reče, da je vidil dzorome pri putu
gdi gorska njeka vil tjeraše košutu;
— — — — ranil bivši joj taj vila
— — — zlatu stril kon srca zabila
— — toj razumjeh, da zvir tuj vil tira
— — zvan svih inih gizdavih pastira
— — luk i stril moj, hrta i psa, sve skupih,
Miļase brate moj, ter skočih na pospih,
jeda bih gdje mogao lijepu vil tuj vidit,
da bih joj pomogao košutu uhitit.
Ali bi oni dan nesrećan za mene,
i velmi jadovan cijeć žeļe ļuvene;
er takoj hodeći prem sunce isteče,
po lugu po sreći plah jeljen proteče.
Ki čas ga zamjerih, postavih moju moć,
i skočih na pospih, uhvatit da ga 'e moć.
Nu ću t' rijet čudnu stvar, tolikoj brz bješe,
da hrlo jak vjetar prida mnom teciješe,
ter ondi, gdi je potok najširi, priskoči,
toj vidjeh, u jedan skok, da nogu ne smoči;
i dočim obidoh okolo, već nigdir
ni vidjeh, ni stigoh očima onuj zvir.
Tuj po svoj dubravi tukoh se, dim uprav,
sa psi, ki po travi skakahu ne pristav,

ištući svih strana, dokoli padne mrak
i svjetlos sunčana sakri svoj svijetli zrak;
ter kad toj ja vidjeh, da ga nije naći moć,
spravih se na pospijeh, da bi mi k stanu poć.
U toj se stisnu noć, a sa mnom nije druga,
ter mi već ne bi moć iziti iz luga.
Tad rekoh: „Moj Bože, jedina ļubavi,
ako mi bit može, tuge me izbavi;
tihoga slavica nanesi na mene,
da mi je stražica sred gore zelene,
dočim sine dzora i bjegne noćni mrak,
a sunce vrh gora pokaže svijetli zrak."
Ištom bjeh glavicu, Miļase, sklonio
na drobnu travicu pod jelom, gdje bjeh sio,
tot' leti slavic tih vrh bora zelena,
ter sjede na pospih, mâ družba ļuvena,
i poče biglisat prislatko tuj stoje,
i od slasti uzdisat srdašce sve moje.
Htiješe se još rastat mê srce u peče,
gdi mene poče zvat imenom, i reče:
„Moj dragi Radoje, ne stoj tuj, er je toj,
igrište tuj to je viliňe, Rade moj.
Netom sine dzora, tuj će se vile stat,
pak će poć put gora razliko cvijetje brat.
Ostat će vijence vit, cijeć togaj tja pođi,
nemoj se obadnit *(sic)* neg' mjesto toj ođi."
Ovo ja kad začuh, ne sažeh nigdje oči,
malo mi tužan duh od straha ne skoči.
Da vjetrom lis krene ovakoj u tmasti,
sve mnjah, da će mene koja zvijer popasti,
lje se u pse uzdah ja, lje strahom svijes gine
Danica jur prosja vrh višňe planine,
poginu tamni mrak, a kruni u taj čas
planine sunčan zrak obasjav saj svijet vas;
tad mjesto ostavih, gdje prođoh tužnu noć,
a skočih na pospih, da bi mi k stadu poć.
Još ne bjeh skupio ja dobro pse u taj čas,
ni dvakrat stupio, kad začuh njeki glas,
iz gore zelene to t' njeka vil teče,

---

771 kruni] krunj

ka zazva tuj mene imenom, ter reče:
„Nebore Radoje, jeda si gdje vidil
košutu tuj stoje, koju sam ja ranil'
još jučer dzorome malo ovdi daleče,
ka gorom ovome rańena uteče?"
Kad svrnuh mê oči put od ńe, u taj čas
mnijah, drugo s istoči sunašce da prosja.
Prislavna ńe lica bjehu i ńe kosi
svjetļe neg' danica svijetli zrak kad nosi,
prid suncem kad sine prolitja dzora vas
s najviše planine vodeći bijeli dan;
takoga uresa bješe taj lijepa vil,
da sunce s nebesa ljepšu vil nije vidil.
Rekoh joj: „Gospoje, nisam čuo ni vidil,
razmi lice tvoje i drag tvoj obraz bil."
Ter kad joj toj rekoh, put od tej rajske vil'
hrlo se zatekoh, da bih je uhvatil.
Ali obraz rumeni i pogled svoj svrnu,
od straha da u meni srdašce protrnu,
kad reče: „Dalek stoj, ako neć' izgubit,
Radoje, život tvoj, i u si čas mrtav bit.
Ne tegni, er ļubav u meni ne ima moć,
ovo ti dim uprav, ako neć' život oć.
Moš imat od mene slatku rič, zatim pak
cvijet ruže rumene i pogled moj sladak;
moš meni drag biti, pastiru gizdavi,
i sa mnom loviti po ovoj dubravi".
Ter kad toj izreče, put gore zelene
najbrže uteče, a ońe tuj mene;
gdje tužan tuj ostah s velikom bolesti,
na svakčas ja smišļah ńe rajske ljeposti;
nu ne vim, česa rad toliko strašiv bih,
vele se kajem sad, da je tuj ne zgrabih.

MIĻAS.

Udari s pečali tej misli, Rade moj,
veće toj ne žali, neg' me čuj sad ovoj:
nu putem tijem hode poći ku zvir iskat,
ja ću poć put vode, tuj ćemo se sastat.

PETI AT.

Ovdi vile sjedu kon jedzera i vijence vijući zamjere[1] Miļasa.

FILIDE vila govori:

Koja su ovoj dva pastijera gizdava,
ka idu iz lova iz ovijeh dubrava?
brze hrte vode, nose kopjačice,
ter idu put vode? Bjegnimo, sestrice,
najbrže bježimo ovamo put luga,
dokoli vidimo, ka su ovoj dva druga.

Ovdi se Filidi cvijetje iz skuta prosipa i govori.

FILIDE.

Ah! prosuh cvjetice, nabrala koje bih,
bježeći, sestrice, put luga na pospih.
Drugo ću ja nabrat. Koja su dva ova,
rada bih vele znat, pastira iz lova,
dođoše ki k vodi? Skrovene stanimo,
najlakše, nu hodi, daj da ih vidimo.

FLORA.

Čuđah se ja, tko je, ńih poznam dobro glas:
tvoj je drag Radoje, i dragi moj Miļas.

FILIDE.

Polako govori, bliže dođi ovamo,
ki će bit zgovori ńih, malo sluša'mo.

MIĻAS.

Kô mokar vas ostah od znoja, Rade moj!
košutu što tjerah po pustoj gori ovoj!
Ali mi pobježe, hrla bi prida mnom,
brzi ju hrt stigniješe, sva huda sreća š ńom!
da gora nije gusta, tako ju zateče,
lijepo mu iz usta, mogu rijet, uteče.

RADOJE.

Da brže togaj rad, Miļase, dragi moj,
zlovoļan stojiš sad. I meni, znaj, takoj,
iz usta hrtu prem plah jeljen pobježe,
za to i ja mokar grem, er ga hrt ne stiže.

---

[1] zamjeru

835 tako ju] takoju

Stav' pamet, hoću t' rit, i pamti stvar ovu:
ne može lovac bit sveđ srećan u lovu.
Neka toj prohodi, hodimo mi sade
počinut pri vodi, dokoli hlad pade;
pak ćemo poć lovit, moj druže, veselo,
i s lovom tadaj it mi doma u selo.

Ovdi dohode kon jedzera i govori RADOJE:

Čudo ti je u sjencu, čudim se, česa dil
pri bistru studencu da nije koje vil'.
Vidio sam veće krat, da ovdi dohode
u podne počivat u hladu kon vode.
Ah! da sad u si čas, toj srce mê želi,
ukaže svoj obraz moja vil veseli!
Ja bih dao od stada najboļa dvá brava,
izide da sada moja vil gizdava,
da rajski ńe ures zgledaju mê oči,
ki vele svjetļi jes neg' sunce s istoči.

MIĻAS.

Ja bih rad darovat sad juńca pritila,
da mi je moć zgledat dva lica pribila
od moje gospoje i ures gizdavi,
dostojan koji je, da ga vas svijet slavi.
Hranim dvije grlice za moju dragu vil.

RADOJE.

Ja dvije golubice bjeļe nego snig bil.
Nije jele u gori, ni duba zelena,
gdje neć' nać na kori ńe slavna imena
nožem upisana u ovu dubravu
okolo svih strana za rajsku ńe slavu;
ter raste dubje toj visuć se s vremenom,
Miļase dragi moj, s ńe slavnim imenom.

MIĻAS.

Ja slavno ńe ime od dubja u kore
ne pišem, što vrijeme raščińa, nebore,
nego jak u snig bil, pišem u mramor krut
ime mê slavne vil', gdje neće poginut,
neg' će stat u vijeke, Radoje brate ja,
ńe ljepos i dike, koja jak sunce sja.

---

865 ovu dubravu] ovoj dubravi 867 visuć se] ? visujse

RÁDOJE.

U srce ńe ime ļubav mi postavi,
ke će stat dokli me smrt huda zadavi.
Stoj, nješto kopore u grmu kolak nas.

MIĻAS.

Nije ništa, nebore, toj će bit koji pas
od našijeh od lova, ali ka od ptica.
Ka je ovo stvar nova? nut' ovdi cvjetica.
Poć ga ću ja skupit, na travi gdi leži.

Ovdi se Miļas prigne po cvijetje, a vila FLORA iz luga skrovena govori:

Ako ćeš miran bit, u cvijetje ne teži.

Ovdi MIĻAS, čujući vile glas, govori:

Ču li glas ļuveni, glas drage vil' moje,
iz ovej zeleni? Vil moja ovo je.
O draga gospoje, gospoje svih gospoj,
ufanje ka s' moje, ukaži obraz tvoj;
ukaži tvoj pogled, gospoje, sunčani,
ki je slađi negli med, kijem srce mê rani;
odagni magline, i srca moga oblak,
i s misli mojijeh tmine, a s oči tamni mrak;
pogledom obasjaj mê srce, gospoje,
objavi svijetli raj, ukaž' lice tvoje.

FLORA.

U ļubav ufaj se, ufanje ne gubi,
moj dragi Miļase, srce te mê ļubi.
Život moj ne izgubim, srce mê svjedoči,
veće te ja ļubim, nego li mê oči.

Ovdi Flora vijenčac s glave Miļasu dariva.

FLORA.

Nâ, vijenčac moj nosi na rusoj tvoj glavi
vrh rusih tvojih kosi za biljeg ļubavi,
koji ti darivam, er želim, znaj ovoj,
da s tobom uživam vaskolik život moj.

A vila FILIDE iza grla dviže jedan pendin od zlata na kordunu. od svile i od kosa, ter ga Radoju dariva i govori:

Nâ, ovi drag kami u zlatu savezan
s mojim zlatim kosami za moju ļuvezan,

Radoje dragi moj, za biljeg ļubavi.
Nosi ga, Rade moj, nigdjer ga ne ostavi,
kako svevrijednu stvar: moj dragi, da ti je znat,
ne može ljepši dar draga vil dragu dat.

RADOJE.

Hvala ti, gospoje ljepša od sunašca,
ufanje ka s' moje i moga srdašca.

Ovdi FILIDE upazi starca Milata, ter govori Radoju:

Tko će ovoj sada bit? umiješ ga ti poznat?
Radoje, hoć' mi rit?

RADOJE.

Stric je ovoj moj Milat.
U podne veće krat dođe k bistroj vodi,
ter počne on spijevat pjesance kadgodi,
da vile gizdave sve žele na svakčas
od ovej dubrave čut ńegov sladak glas,
i pjesni ļuvene tač slatko on poje
kon vode studene pod vrbom on stoje.
I mnokrat tej vile, kad počne on spijevat,
prilijepe i mile počnu mu odpijevat.
Gdje poje tej pjesni pod vrbom na travi,
da srce uzbijesni od slatke ļubavi.
Cuje se u taj čas ti žamor od ptica,
vrhu svih sladak glas tihoga slavica,
ki kad ga bude čut, hoće se pojući
tuj lijepo rastrgnut, š ńim se natječući;
ter leti u okolo po dubju, a već krat
s pastiri u kolo tej vile počnu igrat;
po cvijetju i travi s veseljem kon vode
u slatkoj ļubavi tanašce provode.

Ovdi MILAT zamjeri s pastirim vile, ter govori:

Ja vidim kon vode s pastiri dvije vile,
gdi slavan dan vode prilijepe i mile,
ter nješto besjede, tvoreći sladak smih,
u hladu tuj sjede; poći ću put od ńih.
I ja ću ovi dan s veseljem provesti,
dan drag, lip, Bogom dan, š ńih rajskom ljeposti.
Tko li će ovo bit od našijeh pastira?
poći ću ja vidit. Ah! žimi ma vira,

ovo je Radoje, i Miļas ovo je;
čuđah se ja, tko je s vilami tuj stoje.
Š ńimi uživaju, smjeju se grohotom,
ter mlados tuj traju š ńih rajskom ljepotom.

Ovdi ishodi Radat popijevajući is luga; MILAT Radatu govori.

MILAT.

Lako, što cipariš? što reveš, Radate,
ali ti ne vidiš kon vode, moj brate,
s pastiri dvije vile planinske u sjeni,
prilijepe i mile pri vodi studeni?
Ah, bijedni Radate, bi li rad ku imat?

RADAT.

Ja za ńih, Milate, ne marim, vragu t' bat.
Što ću ja od vila, čemu će vil' meni?
Meni je čaša mila, moj kneže pošteni,
i miješac, kad je pun vinca do zaveza,
larda dobar bokun, puna zdjela mesa,
ali što pritilo izjesti, Milate,
a soka niz rilo da teče, moj brate.
A što će tej vile, čemu će meni već?
Nijesu mi već mile, pravo ću t' ovoj reć.
Kada bjeh i ja mlad, s veseljem provođah
s vilami mlados tad u pjesnijeh, u igrah;
a sad sam ostaril ter kroz toj, moj Mile,
ne hajem za tej vil', nijesu mi već mile.
Neka tamo mladi naraštaj oko ńih
nastoji i radi; ja vilam što dvorih
i služih, to 'e dosti; neka oni kon vode
š ńih rajskom ljeposti veselo dni vode.
Ja ću poć na stan moj, stoj s Bogom, Milate;
ti si moj, i ja tvoj.

MILAT.

Pođ' s Bogom, Radate.

Ovdi Radat odhodi, a MILAT dođe na vodu, ter govori:

O vesela družbo mila (?)
lijepe vile i pastiri,
ļubav srca vaša smiri,
kad ste se ovdi sad skupili.

---

943 planinske] planiske
945 vragu t'] *ili* vragut?
949 zaveza] *ili* saveza
962 š ńih] s' ognim

Kon studene bistre vode
mirno u hladu pribivate,
i s radosti uživate,
vam s veseljem dni prohode;
ter gizdavi cvijet mladosti
vam prohodi svaki danak,
uživan je ljetni hladak
u ļubavi i radosti.
Ptičice se vam vesele,
i raduju cvijetja i trave,
sva ovaj poļa i dubrave.
vidjet ljepos vašu žele.
Er je ljepos vaša i gizda
sad pri bistroj hladnoj vodi
vidjet kako svijetla zvizda,
bijeli danak kada vodi.
Rajska i bila vaša lica,
i gizdavi ures mili,
prsi vaše, kê lir bili
resi i gorska taj ružica,
zrak sunčanijeh vašijeh oči,
i taj dragi pogled mili
jes jak zvizda, ka s istoči
vodi svijetli danak bili:
ko 'e na saj svit taj da more
ljepos vašu sad izriti,
ka je ljepša sad viditi,
neg' sunašce iza gore.

RADOJE Milatu odgovara:

Vazda veseo budi i pošten, striče moj,
veseli ti kudi obrneš obraz tvoj;
i svud te radosti s veseljem slijedili
do stare starosti, drag striče moj mili!
— — — veseli i radi, ter takoj
svaki nas toj želi tvoje zdravje i pokoj.
Tebi se raduju ptičice na svak čas,
i žele, da čuju tvoj toli sladak glas;
nada sve jur žele ovej sad gospoje,
i žude čut vele rajske pjesni tvoje:
tijem, dragi striče moj, nu začni ku pjesan
pri vodi studenoj od tvojih mladih dan,
neka nam dan mine s radosti, čuj mene,
tako ti sjedine pod staros poštene!

MIJAT.

Što spijevah u mlados, Radoje, to 'e dosti,
došla je sad staros, tijem meni oprosti,
molim te tijem sada, i molim ja tej vil',
sijeda je jur brada, a glava jak snig bil.

Vila FLORA.

Znam, da nijes' star toli, drago te molimo,
toj nam se umoli, er te čut želimo.

---

996 gore] gorâ

Ovdi MILAT počne pod vijolun začinat ovu pjesan:

Od zagorja pastirica
mila i draga prije dzore
uranivši, kad danica
svijetla sinu po vrh gore,
ter došeta k bistroj vodi,
posadi se pri studencu,
gdi moja draga vil dohodi
od rumene ruse u vijencu.
Na ńoj ruho jak snig bili,
a oko ńe bijela vrata
s biserom se bjehu svili
dvije zauze čista zlata.
Poče umivat hitro i hrlo
ruke i drago bijelo lice,
i ńe bili vrat i grlo,
svijetle oči, dvije danice.
Na vodu se nadziraše
za sagledat svoje gizde,
nu u jedzeru ne viđaše,
razmi mjesec, nebo i zvizde.
Nu kad sinu svitla dzora,
i svjetlosti svijet se ispuni,
žarko sunce vrhe od gora
svojim drazim blagom kruni;
tada obrati svijetle oči,
puna gizde i ļuvezni,
od rumene put istoči,
tere zače ovej pjesni:

Pjesan.

Búdi, svijetla dzoro, budi slavja od gore,
da tih slavic mene mladu budi prije dzore,
da bi moma uranivši dva vijenca svila
od tratora i od ružice i rana bosila:
jedan vijenčac meni momi da se ńim gizdam,
i da meni sjencu čini ljetńi vas drag dan;
drugi vijenčac momu dragu, koga ļubim ja,
koji mi je vele draži neg' majka moja,
da ga nosi moj drag ļubi na rusoj glavi
radi moje i ńegove skrovne ļubavi.

RADOJE.

Ah, sve ti veselo, kud godi obrneš,
veselo tve čelo, i stupaj tvoj svrneš,
i svud te radosti s veseljem slijedili
do stare starosti, moj striče drag mili!

Vila FLORA Filidi govori:

Sestrice, noć i mrak primà se jur gore,
a sunce svijetli zrak sakriva u more;
hrlo se poteži, vrijeme je i nam poć,
kad bili dan bježi, a hrli mrkla noć;
put gore zelene na naš stan hodimo,

1018 prije] prij
1019 uranivši] (*ili* uranila?) uraniu
1028 zauze] *ili* sauze?
1045 svijetla] zvjetla

kon vode studene a ovijeh ođimo,
neka ovdi spijevaju, i neka vas vik svoj
s veseljem dni traju. Miļase, s Bogom stoj!

Vila FILIDE.

Pođimo pače sad najbrže put stana,
skriva se pokli kad (?) sva ljepos sunčana,
a hrli mrkla noć, umrlijem ka je pokoj,
vrijeme je jur nam poć, Radoje, s Bogom stoj!

MILAT.

Nemojte jošte poć, gospoje gizdave,
još neće biti noć, put guste dubrave,
još ćete poigrat. Radoje, nu hodi,
Miļase, žiti brat, stan' tanac ter vodi.
Ja vam ću udarat, s veseljem svak će poć
na stan svoj, vele stât nećemo, kad je noć.

Ovdi se uhite igrat, u toj dva satira iz luga izidu, tere i oni š ńimi igraju.

RADOJE govori:

Pođ' s Bogom, gospoje. Hoće li već vidit
igdar oči moje tvu ljepos na saj svit?

Vila FLORA.

U ļubav ufaj se, a tebi velim ja,
moj dragi Miļase, ti si moj, ja tvoja.
Nu s Bogom sad ostan', mi ćemo na stan poć.

MIĻAS.

Vaj, dali svijetli dan u tamnu mrklu noć
meni se obrati, i rados ma pođe,
a život prikrati? Mir s tobom, gospođe.

MILAT na svrsi govori, a vile i satiri u lug idu.

Kad ovej gizdave gospoje pođoše
put guste dubrave, a ovdi nas ođoše,
vrijeme je i nam poć, ma družbo, na naš stan,
kad ide mrkla noć a bježi bijeli dan;
er se ovi može rit dan slavan vrhu svih
i blažen i čestit vrhu svih dni inih.

Svrha.

S A N.[1]

Odlučih ovi san, ki mi se snjet zgodi,
staviti u pjesan: U lugu pri vodi
prolitja sedmi dan u istok sunčani,
kad dzora gora van diči se i bani
prid suncem, a Flora, prislavna lijepa vil,
prosiplje od zgora ružicu i bosil
s nebeske visine, različko i cvitje,
sunašce kad sine u drago prolitje,
obujmi mene san u pustoj dubravi,
ter legoh kako pjan pod gorom na travi.
Tuj žamor od ptica i oni slatki glas
tihoga slavica, gdje spijeva na svak čas,
vrh mene tuj stoje na grani od bora
bigliše i poje, gdje svijetla sja dzora,
ter jelje i borje velmi se snebiva,
gora i zagorje gdi slavju odpiva;
prolitńi pak hladak u gori zeleni
gojaše moj sanak pri vodi studeni.
Ter tako ja speći, to t' ide njeka vil,
k meni u san noseći u rukah luk i stril.
Iz gore zelene od njekud doteče,
ka zazva tuj mene imenom i reče:
„Sasine dragi moj, ustani sad gori,
ne leži već takoj, nego li otvori
veselo tve oči, ne boj se, ne predaj,
put svijetle istoči ter malo pogledaj,
er ćeš ovdi vidit sad mnoštvo viteza,
kih slavan glas na svit slove do nebesa,
tijeh slavnijeh Rimjana, njekada ki biše
gospoda izbrana, ki vas svijet dobiše,
i ki gospodiše vas istok i zapad·
Kon vode stan' bliže, ovdi će proći sad.“
Kako toj izreče gizdava onaj vil,
od mene uteče i sakri obraz bil
put gore zelene, a mene ostavi
kon vode studene u pustoj dubravi.
Ah, lijepa ti taj vil biše, na licu joj ruža ctiše,
kako anđel zgar s nebesa, a sunčana bješe uresa.

38 anđel] angel 39 ctiše] ztjasce

[1] San Antuna Sassi.

Na glavi joj bješe kruna
od prisvijetla čista zlata,
i kamenja draga puna,
i bisera, kom nije plata.
U ńe bjehu svjetļe oči,
negli dzorom svijetla zvizda,
ka se bani iz istoči
i prid suncem ka se gizda.
Na ńoj ruho jak snig bili,
a oko ńe bila vrata
s biserom se bjehu svili
dvije zauze čista zlata.
Koja meni tadaj reče:
„Nu tuj stani kolak vode
dokle mnoštvo tudaj projde
tej gospode“, pak uteče.

I otide ka dubravi
spijevajući tiho hode,
a samoga mene ostavi
blizu hladne bistre vode.
Tuj se počeh obzirati,
to t' niz poļe mnoštvo ide,
kojijeh počeh poznavati,
kad ki mene blizu pride;
er svakomu okol čela
upisano bješe slovi
ime i slavna svoja djela,
i častań glas, kojim slovi.
Svaki u rukah paomu nosi,
svaki u vijencu od lovorike
vrhu slavnih svojih kosi
za častan glas slave i dike.

A za tijem ja vidjeh prislavnu onuj vil
od zlata na kolijeh u ruhu jak snig bil
s vijencem lovorike na rusoj ńe glavi
za ures i dike gdje nosi na glavi,
a paomu u rukah, gdje stoji ohola.
Ńe ljepos gledat stah vrh zlatih tih kola,
četiri pak końe kako snig gdje vode
zlati kar, a oko ńe tej slavne gospode
toliki velik broj, ke nikad pribrojit
ne može jezik moj, ni misal moja izrit.
Prida svim u taj čas ja vidjeh Čezara,
ki Nijemcim slomi vlas i Francu svu shara,
da osta jak pusta; a pak mi bi vidit
slavnoga Augusta, ki peset i šes lit
vas saj svijet gospodi, u vrijeme od koga
djevica porodi Jesusa slavnoga,
ki svijetu da zakon izvrstan i slavan,
pak oni Šipijon, Afrikan ki bi zvan,
koji od Kartağine sve mire razori,
činiv, da pogine i ogńem da zgori.
Šipijon drugi pak, Azijatik koji,
oni hrabren junak, ki istok osvoji,

45 svjetļe] svjetlje
52 zauze *ili* sause?
67 djela] dilla
88 Jesusa] Jessusa

i stavi vas pod vlas gospode od Rima,
cijeć koga slavan glas vrh inih svih ima.
Pak slavni Pompeo, na varku koji bi
ubjen, Ptolomeo prava ga pogubi;
Čezaru ki glavu do malo dni paka
prikaza krvavu, da Čezar proplaka.
Furija Kamila pak vidih među inim,
koga moć i sila slobodi slavni Rim
od onih Frančeza, kojim vas puk skupi
zlata i pjeneza, da Rim grad odkupi.
Ali im bi toj zaman, er ih takoj plati,
da se od sto prem jedan na svoj stan ne vrati,
za č ih svih pogubi; a pak Regulo moj,
oni ki Rim ļubi veće neg' život svoj.
Vidih još, za ńim pak oholo gdje hodi
oni hrabren junak, ki sam Rim slobodi.
Ali mu zaman bi, er hotje kraļevat,
ter niz mir tisnut bi, da slomi taj čas vrat.
Pak vidjeh Torkvata, jedinom ki sinu
odsiječe od vrata glavu, ter poginu,
za drugu nijednu zled, neg ne htje slišati
očinu zapovijed, životom ter plati.
Klaudijo Neron pak, za diku i slavu
oni hrabren junak odsiječe kad glavu
tužnu Azdrubalu, koju prikazati
hotje Anibalu da pleći obrati;
koju kad sagleda, učini u taj čas
strašiva pogleda strahovit svoj obraz.
Pak Marka Marčela, slavan glas gdje nosi
okol vedra čela i rusih svojih kosi.
Među inim vidjeh ja, veselo gdi hodi,
Tita Flaminija, ki Grke slobodi
i stavi u svoju vlas, da budu živjeti,
a ńegov slavan glas da žive na svijeti.
Apija pak za tim dano mi bi vidit,
ki Piru ne da Rim očima ni pozrit;
drugoga Torkvata, Frančeza ki ubi,
i gajtan od zlata, kada ga pogubi,
sa grla mu dviže, kojim se diči pak,
slava mu to biše, hrabreni ti junak.

134 biše] bjesoe

Pak oni, ki stavi desnicu, da zgori
u živoj žeravi za grijeh, ki satvori,
er hoteć kraļa ubit, u privarku ubi,
za Rim grad slobodit, ter slugu pogubi.
Pak oni izbrani Oracijo Kokles,
suproć svoj Toskani boj bi hrabren vitez,
za sobom ki čini oborit mos, a pak
vrati se k družini izrańen vas junak;
i oni, ki skoči, za dobit slavan glas,
ne sažam ni oči na końu u propas,
iz ke iđaše smrad toliki po taj put,
da Rim prislavni grad hotijaše poginut.
Pak ki obokoli kraļa od Sirije,
da ne ima izit dokli tuj misal odkrije,
hoće li rimski bit prijateļ, i š ńima
s Ptolomeom boj bit, s kojim Rim rat ima.
Tuj Marka Varona, tuj vidjeh onoga
dobroga Katona, Katona slavnoga
koji se sam ubi, kad začu oni glas,
da Rim grad izgubi slobodu svoju i vlas,
i da se jė Čezar nada svim učinil
vlaštiti gospodar, i da je Rim posvojil.
Drugoga pak Kata vidjeh, tuj gdi stoji,
i krunu od zlata da nosit dostoji
za zlate, ke reče, riječi, nam nauk dat,
da slavan glas steče, ki mu će vik ostat.
Tuj bješe Marijo i Sila tuj bješe,
Bruto i Klodijo *(sic)* ki Čezara ubiše,
ali pak platiše životom svaki toj,
ki se namjeriše na smrti ńegovoj.
Pak vidih Mecija među inim u broju,
a pak Virģinija, ki ubi kćer svoju
pridragu i milu, koju mu zgrabiše
t— deset pod silu, pak glavom platiše.
Markanton, ki ļubi kraļicu od Nila,
s ke život izgubi i časna svoja dila;
cijeć koje ļubavi užežen gorko tač
život svoj postavi i prsi na nag mač.
Tuj Marko Lepido, tuj bješe slavni on

148 dokli] doli 159 ke] kij

Marko ki je sazido Agripa Panteon.
   Pak mnoštvo bez broja dano mi bi vidit,
kijeh pamet moja ne može pribrojit.
   Prida svim naprida ja vidjeh onoga
slavnoga Davida, Davida svetoga,
   visine nebeske uz liru gdi poje,
i pjesni anđelske među inim tuj stoje;
   pak oni, koji bi višńemu drag toli
vladaocu od nebi, da mu se umoli,
   da obraz s obrazom š ńime progovori
strahovitijem glasom na Sionskoj *(sic)* toj gori,
   i komu na kami upisan zakon da
svojijemi rukami, da Božji puk vlada;
   i oni, ki sveza samo jednom riječi
sunce sred nebesa i put mu zapriječi,
   da ne ima naprijed it, nego da bude stât,
dokoli pridobit on bude i satrt
   onej Kananee, a poslije za tim pak
onej Amoree hrabreni taj junak.
   Alesandro, koji najposlije vidjeh kad
vas istok osvoji, mogaše i zapad;
   ali mu smrt prijeka tuj život prikrati,
ke je moć velika, nije se š ńom rvati.
   Tuj se već probudih, i pusti mene san,
ter pođoh na pospih veselo na moj stan.

DRUGI SAN.[1]

Pojem ruža svudi ctiješe
i razliko mnoštvo cvitja,
deveti dan primalitja
obujmi me san i steže.
   Blizu vode u dubravi
primaljetńi njeki hladak
moj gojaše slatki sanak,
gdje počivah sam na travi.
   I onakoj slatko speći,
dođe k meni gorska vila,
dzorom bješe uranila,
luk i strijele zlat noseći,
   koja meni tiho reče:
„Nu otvori malo oči,
ter pogledaj put istoči,
odkud žarko sunce istječe."
   Ukaza mi na vrh gore,
ka najviša jes od svita,
i visinom ka dohita
od nebesa čudne dvore,

---

180 anđelske] angelske

[1] Drugi san Antuna Sassi.

1 ctiješe] stjasce

3 primaļitja] primaljetja

sazidane vrhu stijenja
od pričista svitla zlata,
svi prodzori bjehu i vrata
od dragoga sve kamenja.

Iz daleka viđahu se
okol dvora sa svijeh strana
jedno mnoštvo kelomana
ke jak sunce svijetļahu se

jak živi plam od rubina,
njeka bješe od zmeralda,
njeka od gore od kristalda,
njeka od modra ckla dzafina;

od dijamanta njeka bijela
na daleko svijetļaše se,
mnim do danas nigdar nije se
takoj lijepa stvar vidjela;

gdi se svaka ńih liskata,
er imahu kapitele
i sve baze lijepe vele
od pričista lijepa zlata.

Viđaše se vrh od dvora,
vas od srebra koji sjaše,
i većma se taj svijetļaše,
nego sunce povrh gora.

Viđaše se vrhu vrata
od perala vijenčac savit,
mogaše se u kom vidit
upisano slovi od zlata:

„Ovo je stan slavan dosti,
gdje pjesnici slavni stoje
i provode danke svoje
u veselju i radosti;

u komu će uvijek stâti
u radosti sveđ bez truda
do strašnoga deri suda
i s veseljem uživati.

Pak će duše ńih otiti,
gdi je slavni dvor nebeski,
i gdi je stan taj anđeoski,
s anđeli će tuj spijevati."

Ukaza mi mnoge naše,
koji bješe slava i dika
od slavnoga Dubrovnika,
slavne pjesni ki spjevaše:

slavna Šiška Vlahovića,
i prislavni tuj Dum Mavar,
i Andrija bješe zlatar,
i Dum Ǵoru tuj Držića;

tuj Nikola Živon bješe
i Dmitrović tuj Nikola
posred divna togaj kola
slavni Vidra (?) tuj idiješe;

slavni Savko tuj Mišetić,
i tuj bješe Maro Lila,
taj družina draga i mila
slavni Miho Monaldović.

Togaj kola u sastavi
Maro bješe tuj Burešić
i Maroje Mažibradić
ki spijevaše od ļubavi.

Svakom bješe tuj na glavi
zelen vijenčac lovorike
za častan glas slave i dike,
začinahu pjesni u slavi.

Taj čas mene san ostavi.

59 anđeoski] angeoski
60 anđeli] anghjeli
69 Živon] ? Sinon
73 Savko] Saoko

U POHVALU PJESNIKA DUBROVAČKIJEH.[1]

Od kuda istječe zlatoglav Apolo,
i saj svijet obtječe svaki dan u okolo,
tuj jedna gora jes najviša od svita,
koje vrh do nebes visinom dohita,
i na vrh tej gore jes jedan dvor od zgar
da se izrit ne more na saj svijet ljepša stvar;
er je vas od zlata sazidan vrh stijenja,
prodzori i vrata od draga kamenja;
kelomne vide se tuj čudne visine,
ke veoma svijetle se neg' sunce kad sine,
od modra dzafina, njeka od rumena
jak plamen rubina, njeka od zelena
izvrsna zmeralda, a njeke bile se
od bistra kristalda, na dalek svitle se,
a njeka vidi se dijamanta od bijela,
da nigdar vijek nij' se ljepša stvar vidjela.
Svaka se liskata, kapitele imaju
i baze od zlata, jak sunce ke sjaju.
Na dalek vidi se oda svud taj lijep dvor,
ki veoma svijetli se, neg' sunce iza gor.
Joške tuj vidi se srebrn vrh od dvora,
ki veoma svijetli se neg' sunce vrh gora.
Ima među ostale stvari od vrijednosti
od srebra sve skale pričudne svjetlosti.
Vidi se vrh vrata od peral vijenčac svit,
u konu od zlata u pismu moš vidit:
„Ovo je slavan stan pjesnivac, ki biše,
na svijetu glas slavan i častan dobiše,
u kom će pribivat s veseljem bez truda
i rados uživat tja deri do suda;
a pak će duše nih poć u raj nebeski,
gdi je vele blaženih, gdi je dvor anđelski".
Pjesnivac velik broj dano mi bi vidjet,
kijeh nikad jezik moj ne može pribrojit,
od vele jezika, koji su pod nebom,
tuj će stat do vika svi s Božjom naredbom,

3 svita] svijeta
13 njeke] njeka
16 vijek nij'] u vjek nije
32 anđelski] angelski

[1] U Pohvalu Pjesnika Dubrovachjeh A. Sassi.

ki bješe na saj svijet slava, čas i dika
od slavna, mogu rijet, grada Dubrovnika.
Šišmundo Vlahović tuj bješe, dum Mavar,
Dum Ǵore tuj Držić, Andrija tuj zlatar,
ki zače i reče u njeki slavan glas
Jeđupku s ke steče po smrti slavu i čas.
Tuj bješe slavni on Nikola Dmitrović,
i Nikola Živon i Marin moj Držić,
i tuj Mažibradić Šuļaga Maroje,
Miho Monaldović začińe i poje;
tuj Lila, ki pjesni spijevaše u vas glas
od slavne ļuvezni, s kijeh dobi slavu i čas;
tuj Savko Mišetić začińe i poje,
i Mavro Burešić, u slavi svi stoje;
s vijencom lovorike svaki ńih na glavi
za ures i dike tuj stoje u slavi,
s veseljem dni traju. Rańina tuj će doć,
koga svi čekaju, kada da višńa moć,
kad ođe ovi svijet, ki je trudan zadosti,
tuj se će veselit u mirnoj radosti
Bendeviš Savko pak i Frano tuj Burine *(sic)*,
dostojan od ńih svak lovorne tej krune.

U SLAVU I HVALU LIJEPIJEH OD GRADA GOSPOJA.[1]

Slavna svijetla Aurora
prem Titona starca iz krila
rano bješe ispustila,
tere sinu po vrh gora,
kada mene slavna vila,
ka je ufanje slatko moje,
blizu dvora svoga stoje,
bivši dzorom uranila,
poče iz glasa klikovati:
„Ustan' gori, moj drag Sase,
povrh gore pomaļa se
sunce, vrijeme 'e već ustati.
Tere ti ću ukazati
stan, gdje slavne sad gospoje
u radosti veljoj stoje,
neka umiješ ti spijevati.
Koje bješe slava i dika,
cvijetje izbrano od ljeposti,
čas i slava slavna dosti
svijetla grada Dubrovnika."
Kad ńe začuh slavno grlo,
i kad zazva tiho mene,
poznah riječi ńe medene,
taj čas ustah veomi hrlo.

44 Živon] ? Sinon
49 Savko] Saoko
57 Savko] Saoko

[1] U slavu i hvalu ljepjeh od Grada Gospoja A. Sassi.

Koju kada moje oči
svu veselu sagledaše,
gdi ńe lice većma sjaše,
neg' li sunce iz istoči,

uzgrohota srce u meni
od veselja i radosti,
kad sagledah ńe ljeposti
i ńe obraz drag rumeni.

Ka mi reče navrh gore:
„Znaš, da ti sam ukazala
sve od zlata i perala
sazidane čudne dvore,

gdje pjesnici slavni stoje,
a sad ti ću ukazati,
neka umiješ ti spijevati,
stan, gdi stoje tej gospoje.“

Ukaza mi na studencijeh
blizu dvora slavne vile,
gdje se bjehu uhitile
od rumene ruže u vijencijeh.

Luk i strijele svaka bješe
polak sebe postavila,
njeka o vrbi objesila,
bistra voda gdi teciješe.

Tuj zamjerih divno kolo
od gospođa, svaka vila
svoju bješe uhitila,
ter igrahu u okolo.

A mlad vlašić u sviraocu
sviraše im stav kon vode,
a one tiho tančac vode,
začińući sve u tancu.

Počeh svaku poznavati,
kada stupih malo bliže,
u tom kolu koja biše,
kad počeše začinati.

U tom kolu lijepa Fiora
Martinova prva igraše,
kojom većma lice sjaše,
negli sunce iza gora.

Lijepa Kāta za ńom bješe
Sinčićević, a pak Slāva
Jakomova, pak ljepava *(sic)*
lijepa Māra tuj idiješe.

Blizu kon ńe tuj igraše
Burešića lijepa Pēra,
u prvi mrak jak s večera
zvizda, u ńe lice sjaše.

I ńegova Margarita
lijepa slavna tuj se gizda,
kako svijetla lijepa zvizda,
kada sine prije svita.

Svaka u ruhu bijelu bješe,
sva biserom urešena,
bijela lica ńih rumena
drobnom ružom svakoj ctiješe.

Vil mi reče sva vesela:
„Ovako će uživati,
dokoli se saj svijet skrati,
za ńih slavna dobra djela.

A pak će ńih duše poći,
gdje su vječne tuj radosti,
tuj će stati u svjetlosti,
gdje nije vijeku mrkle noći.“

Mnoštvo slavnih tuj vladika
u tom kolu jošte biše,
nu mi se oči zabliještiše,
svjetlos bješe tuj velika.

U toj svijetlo sunce isteče,
pođe vila na jednu stranu,
a ja pođoh k momu stanu;
kada od mene ona uteče,
„ostan s Bogom“, tuj mi reče.

---

48 teciješe] tezjasce
53 vlašić] vlascih
80 ctiješe] ztjasce
90 biše] bjesce

ANTUN SASSI U SMRT GOSPODINA ĆIVA SIMOVA BUNIĆA, SVOGA DRAGA PRIJATEĻA.

Na dvadesti i šes bješe
od oktumbra, a osvitaše
srijeda, a sunce istjecaše,
strahovit san mene steže,

ter huda čes, ka me smeta,
gdje u miru i u goju
ja počivah u pokoju,
sit ovoga trudna svijeta.

U san mi se, jaoh, čiňaše,
da ja letim iz visine
niz vcoma vrle stine,
rijeka iz kijeh istjecaše.

I tuj mi se da vidjeti
izrastao dub s granami,
za koji-se ja rukami
mišļah leteć uhititi,

da se ne bih vas slomio
jeda kako ja ostanu
kad se uhitih za ku granu,
ali u rijeci utopio.

Taj čas dunu iz planine
vihar, tere taj dub lijepi
vas s žilami iskorijepi
i obori niz tej stine.

Kako tužan ja toj vidjeh,
da ću taj čas poginuti,
boles srce mê oćuti,
od straha se ja probudih.

Vidjeh, tmasta magla bješe
gore i poļe sve prikrila,
sunčana se ljepos skrila,
da se ništa ne vidiješe

Tuj zamjerih, lijepa vila
gdi žalosno tužna staše,
grozne suze utiraše,
na suh se paň naslonila;

crnijem vëlom pokrivena
tere plače i jauka,
gdje uzdiše i gdje huka,
dere lica ňe rumena.

Kad sagledah ňe ljeposti,
gdje žalosna takoj stoji,
srdašce se moje razdvoji
od tužice i žalosti,

i raspade sve u peče,
kad me zazva: „Tužni Sase,
da ti kažem tužne glase",
uzdišući meni reče,

„jučer prođoh priko ģrada,
to t' žalosna mrtva nose
tvoga Ćiva; moje kose
sve istrgah tuj od jada.

Vas grad za ňim tužan bješe,
vas grad za ňim plače i huka,
i žalosno svak jauka,
kruna i čas od svijeh bješe.

Koga plaču cvijetja i trave,
zvijeri gorske i ptičice,
drage vile, mê sestrice,
i vas narod sej države;

ere bješe kruna i dika,
čas i slava svijeh od grada;
on s milosti pravdu vlada
slavna grada Dubrovnika;

od ubozijeh otac pravi,
miran, gojan i milostiv,
dokli na svit ovi bi živ,
sad pribiva gori u slavi

---

87 vëlom] vellom

među kori od anđela
za ńegova dobra djela
puti čista jak snijeg bijela
duša stoji sad vesela,
gdje će u vijeke pribivati,
a ovi svijet ništo nije."
Sasin ga će vijek plakati,
dokoli ga grob prikrije.

U SMRT ISTOGA.

Dali na dvaesti i šes oktumbra se spravi
k vladaocu od nebes, a saj svijet ostavi,
Bunićn, ki bi čas i slava i dika,
moj Ǵivo, i ures vas grada Dubrovnika?
Er dočim ti bi živ, na saj svijet oda svih
blag, dobar, milostiv otac od ubozih,
od grada stup tvrdi, pun svake mudrosti,
pravedan u pravdi, ku čini s milosti;
za dobra tva djela, ka čini na svijet saj,
tva duša vesela uživa vječni raj.

ANTUN SASSI U SMRT MARINA DRŽIĆA.

Njeki dan u proću dzorja
svijetla sjaše još danica,
kad k nam dođe iz zagorja
jedna mlada pa·tjerica,
gdje u skupu mi pastiri
čuvahomo naša stada,
tko popijeva, a tko sviri,
tko ļuvene pjesni sklada;
živim plamom koje lice
stida i srama sve gorjaše
a na glavi od ružice
s biserom joj vijenčac sjaše.
Na ńoj ruho jak snig bili,
a okol ńe bijela vrata
s biserom se bjehu svili
dvije zauze čista zlata
Svezav ruke k nam pristupi
tuj žalosna, mila i draga,
plačnijem glasom ter zaupi:
„O pastiri bratjo draga!
Ja mlađahna pastirica,
pasuć stado po zagorju,
gorom začuh dva slavica,
gdje spijevaju u lovorju,
jedan drugom gdi se tuži,
i žalosno gdi govori:
‚Sa mnom, druže, žalos druži
u zelenoj ovoj gori,
sa mnom tvori jade i cvile,
i boljezni, dragi druže,
da gizdave onej vile
i od voda k nam pridruže.

69 anđela] anghjelà
1 dvaesti] dvadesti
10 stida] ò stida
16 zauze (*ili* sauze?)

I ti, slavna skrovna vilo,
ka iz luga s nami pjesni
svakčas spijevaš drago i milo,
s nami spijevaj sej boljezni:
er smrt huda, jaoh, porazi
i Držića život skrati,
s nami tužne glase glasi,
da ga bude svak plakati.
Još ti, svijetla zgar s nebesi,
koja s drazim primaljetjem
sve planine i poļa uresi
drobnom ružom, svacim cvijetjem,
ne prosipļi, jaoh, ružicu,
ni lijer bijeli zgar s prodzora,
neg' ģiļ bijeli i ružicu,
kada svijetla sine dzora,
da poznaju gusti luzi,
bistre vode i planine,
da ga željno sve prosuzi,
lijes, kamenje i ravnine,
i živuće sve živine,
cvijetja, trave i ptičice,
vrh svih, druže lužanine,
sa mnom spijevaj sej tužice.'"
Toj kad reče pastirica,
željno iz srca uzdišući,
a rumena bijela lica
bijelijem vëlom utirući,
tada Sasin, ki ļubļaše
već Držića neg svê oči,
iz srdašca željno uzdaše,
ter se obrati put istoči,
ter zaupi: „Ah, nesrećo,
ah prokleta smrti huda,
od svijeh mojijeh dobar smećo,
ka me udaraš oda svuda,
dali hotje taj tvoja sila
i taj tvoj stril jadoviti
pored s tobom smrt nemila
mene od drazih razdiliti?
Ah jaoh meni! moj Držiću,
koji bješe slava i dika
sve mladosti, drag mladiću,
svijetla časti Dubrovnika;
koga slavno ime teče,
dike i slave po svem sviti,
i koje će slavno biti
doćim žarko sunce istječe!"
Toj kad reče, štapak uze,
tere pođe put od luga,
utirući grozne suze,
s psom, ki bješe š ńim za druga.

ŽALOS ĻUVENICE U SMRT PAVA TORELLI.

Pokli srećno me veselje
obrnu se sad u žalos,
pokoj dragi u dreselje,
što će tužna već ma mlados?
Ah, ljeposti mojih oči,
vi ste mi ovo sve zadali,
k kamenoj ste pošli ploči,
ter ste š ńome nica pali.
Vaj se meni otvorio,
er je moju sad ljepotu
vihar smrtni, jaoh, zanio,
razum, mlados i dobrotu.
Vrlo ti me sad ucvili,
smrti huda i nemila,
ter ovakoj dragoj vili
srce jesi izranila!
Ti si uzrok mê poraze,
pogibio mê mladosti,
prij' vremena er mi vaze
razgovore drage dosti.

---

51 željno] scelno

60 vëlom] vellom

Obrnu se sva mâ slava,
i poginu me veselje,
drage oči, draga slava,
poginuše drage žeļe.

Radi tebe srce moje,
smrti huda i nemila,
ima vijeku nepokoje
ova lijepa draga vila.

Evo crne mrkle sjeni,
nepokoja i uzdaha
er poginu dragi meni,
ah, prokleta smrti plaha!

Ljepos mi se obratila
sad u ove mrkle tmine,
što mi učini mrkla sila:
kada žalos da mi umine?

Jaoh smrti bez milosti,
grozno ti me s' ucvilila,
s razgovorom dragijem dosti
nepokojno razdijelila.

U najljepši cvijet mladosti
ti ga meni srčno uze:
ah, ne mogu od žalosti
ustaviti moje suze.

Plač vrh plača tužnoj meni,
tuga tugu, jaoh, pokriva:
jeli ijednoj gore ženi,
ka u tminah sad pribiva?

Najprije mi braca uze,
još me s drazijem, joh, razdijeli,
obrnu oči me u suze
pak dotuži ovoj vili.

Poginuše ma veselja
a prispješe plačni trudi,
obrnu se u plač žeļa,
svak me žali oda svudi.

Plač'te sa mnom, gorske vile,
ne hodite k ravnu poļu,
plač'te sa mnom, tmaste spile,
moju tugu i nevoļu.

I sva cvijetja, sve zeleni,
izgubiste lijepe ruke,
najgore je tužnoj meni
trpjet ove sada muke.

Plač'te sa mnom, gusti luzi,
i vi, guste sve dubrave,
požalite mene u tuzi,
ki me plači gorki dave.

Moja usta, ne pristajte
plakat, tužit sve dni svoje,
na dvor plačne glase dajte,
pokli izgubih što bi moje.

Plač'te, oči moje drage,
pukni, srce, od žalosti,
da u meni već nije snage,
prospite se, moje kosti.

Kamo glasak od slavica,
kamo drago moje ime,
ali glasci malijeh ptica,
ke pjevahu pored š ńime?

kamo draga tvoja družba,
kamo drago ńih pjevanje?
gorka ti je ova tužba,
koja čini sad — — —

O mladosti izabrana,
u što si se obratila,
da je crvom tva pût hrana,
pûti lijepa, pûti mila?

Kô mi tebe sad pogubi,
lijepi cvijete od mladosti,
i poda te, da ti ļubi
crna zemļa tvoje kosti?

Prij' vremena tebe vaze,
uživanja i radosti
obrnu ih u poraze
a da meni boles dosti.

---

87 pût] putt

95 obrnu ih]? obarnijh

I gdje cijeńah počivati
u radosti i ļubavi,
ona meni, jaoh, obrati,
da me gorki plač sad davi.
Ka nesreća dođe na te,
vrlo ti me tva smrt smuti,
o nevoļni moj abate,
moje drage mile pūti,
ter se tako sad obrati
crnoj zemļi, vajmeh, nica,
ter ostavi vil da pati,
ova tvoja ļubovnica?
Koga sada da obļubim?
neg' ću molit smrt nemilu,
brzo brzo da pogubi
ovu tužnu gorsku vilu.
Vajmeh, vajmeh, gdje si, smrti?
izid' vihar iz oblaka,
ter na mene prešom srti,
silo huda i opaka.
Pan'te, tamni vi oblaci,
priklopite tužnu mene,
da žalosnoj mojoj majci
cvijetak lijepi već uvene.
Vjetri hudi, hod'te prije,
suproć meni čin'te voļu,
sve iz gora ļute zmije
ovu tužnu da zakoļu,
ino hudo sve zvijerenje,
ter popi'te svu krv moju
od nesrećne tužne mene,
da ne živem *(sic)* u nepokoju.
Strašna smrti i srdita,
priklop' mene, da ne plaču,
po poļu se već ne skita',
ļubovnici kud iskaču.
Ah, prokleta zla nesrećo,
ostaje li t' već zlo koje,
ko — — — — — — — —
da u srce staviš moje?
Ti si uzela moj razgovor,
nejmam stvari draže ine
tvojijeh oči — — — —
kad — — — — — — — —
Razgovoru mojih usti,
prešno ti mi, jaoh, poginu!
svak me žali i ne pusti,
ļubav moja er priminu.

ROBIŃICA.

Ah jaoh, vajmeh, leļe meni!
kud me tužnu veće vodiš,
vaj, junače moj hrabreni,
i mnom plahe rijeke brodiš?
Od strane te višńe moļu,
odpusti mi tvrde uze,
mû ovoj skažem čim nevoļu
gospodični grozne u suze,
jeda bi ju prihinila
ma nevoļa na ku milos,
ter da bi me požalila
ńe neizmijerna rajska ljepos.
O prilijepa ma gospoje,
dokli me ovdi ćes prihvati,
a prid čisto lice tvoje,
ne krati mi milos dati.

---

103 abate] ? Abbate
132 iskaču] iskacju
6 tvrde] *popravļeno mj.* gorke *što je izbrisano.*
7 *popravļeno mj.* docim ovoj mê pobroju *što je izbrisano.*

Jur je konac već otančal,
o kom život moj zdrža se,
cvijetak mi je s lica opal,
čim ma mlados resila se.
Nu poslišaj milos tvoja,
ke nemire i žalosti
pati trudna mlados moja
radi gorke nemilosti.
Još ne bješe zrak dzorice
obujmio zrak od zvizda,
ni počele van ptičice
obhoditi svoja gnizda,
kad ja tužna moj perivoj
bjeh otašla razbirati,
i ružici po rumenoj
drobno cvijetje pribirati;
moj perivoj, koga slava
po sve strane svijeta sjaše,
u ńem lijepa er dubrava
svijetlom suncu odsijevaše;
a drag miris od cvjetica.
kijem tih vjetric tuj vijaše,
i lijep žuber od ptičica
sve ljeto u ńem stan vodjaše.
Razbirav ga od sladosti
ljetńi sanak tuj me uhvati,
puna slatke tej radosti
padoh bludno počivati.
S jedne strane lica obstupih
sjencom grane od lovora,
druzijem rosnu travu obļubih
da mi ne da sunce umora.
I speć sama, takoj stoje
u ļubavi mê srdašce,
snjeh, gdi njetko lice moje
posu cvijetkom od ružice;
pak mi poče rastirati
ove drobne mê kosice,
i k ńim zlato primiješati,
a niz bijelo moje lice,
da od sladosti, vjeruj, ne znah,
kud mi žeļno srce zađe,
neg još mirni sanak moļah,
da se sa mnom ne razađe;
pak mi poče sjencu dvizat
onu, kom se bjeh pokrila,
i zrak sunca poklikovat,
jeda bih se probudila
Za tijem priče uprašati
molbam hladne sve vjetrice,
da mi s lica raspršati
budu drobno toj cvjetice.
Pak vrh mene kad dobignu,
uzam bijele ruke moje,
ter me s zemļe van podignu,
i pospeći još, gospoje,
i reče mi: „Bježi hrlo,
da ti gusa ne obhiti
uzom tvoje bijelo grlo,
ere ćemo bugariti“.
Tuj me veće san odbignu,
ne znah, kud mi pamet zajde,
strah me njeki svu ustrgnu,
vjeruj, gospo, moje nade.
Pustih, vajmeh, tužan pozor
od uzmornijeh oči mojijeh
za uprašat pomoć od zgor,
ter nejako k nebu pozrjeh.
Čini mi se, mjesec, zvijezde
da se u tamnos obratiše,

18 zdrža se] se *(izbrisano)* sdarscialse

20 resila se] resialse; *isprva je bilo:* cijm se mlados moja resiasce, *pa je ovako popravļeno.*

25 zrak dzorice] *popravļeno mj.* scjarko sunze

26 obujmio] *popravļeno mj.* obujmilo.

34 sjaše] *popravļeno mj.* staše

42 uhvati] *popravļeno mj.* uhiti

69 dobignu] *popravļeno mj.* dobjegnu

76 bugariti *popravļeno mj.* pripjevati

79 ustrgnu] *popravļeno mj.* obsinu

s bijelom dzorom sve ńih gizde
mrklom sjeni zamutiše.
Začeh tada klikovati,
jak grlica sama stoje,
da me majke sluh oćuti,
moja kruno, ma gospoje.
Nu još sanak svak družaše,
razmi jedna sama gora
odgovor mi odvraćaše
vrhu moga tužna umora,
koji govor a ja mneći,
da mi odvraća majka mila,
i š ńom huda sreća oblijeći *(sic)*
sebi me je prihinila.
Pak od njekud taj tuj gora
nanije ovega bez milosti,
vajmeh, brže tad gusara,
ki mi srce ožalosti.
Ne umije ti grlo moje
kazovati, ni ima kripos,
vajmeh meni! tuge koje
patila je moja mlados.
Nego t' samo milos prosim,
ku mi skazat budi hrla,
neka u tugah već ne stojim,
ma ljeposti neumrla.
O prilijepa ma gospoje,
smili mi se tvoja milos,
tako mirno sve dni tvoje
provodila tvoju mlados;
tako t' višńi zgar sahrani
u ļubavi tvoje lice,
i tvu mlados gojil sve dni,
kano dzora cvijet ružice;
tako nigdar ne poznala
tugu hudu segaj svita,
neg radosno uživala
u ļubavi sva tva lita;
tako t' u stan rike plili
srebrom, zlatom po sto godiš,
i svi puti ružcm ctili,
po kijeh stupaj tvoj uzvodiš;
tako t' sjalo sunce milo,
i od zvijezda svijetla svjetlos,
sve što plodiš, plodno bilo,
tuj t' ne porec' Višńi milos.
A ti gospo, ma liposti,
ne poreci nam milosti!

MRNARICA.

Na prodzoru svomu stoje
poglavica od Misine
reče slugam: „Sluge moje,
kažujte mi do istine,
koje su ono toli mila
velje plavi kako gora
biela jedra priklopila
po pučini sińa mora?
Ter se diče i gizdaju,
ter se svijetli sińe more,
gdi korabļe zlatne sjaju
kako sunce povrh gore;
i vidjet je svako jedro
po pučini gdi se bani,
kako kad je nebo vedro,
ter danica dzorom rani,
ali paun zlata krila
kada prospe i raširi,
ali vlase gorska vila,
tančac vodeć prid satiri.

---

88 mrklom] maorlom *popravļeno mj.* i zlom

20 tančac] tancjans

A ja ne vim, tko je na svijeti,
da toliku ima krepos,
da bi mogao svu izrijeti
toli krasnu onu ljepos,
ka se meni mni ohola
i toliko plemenita,
kako gnijezdo od sokola,
gdi je litica kamenita,
na sva jedra gdi se brode
toj li krasna, toj li slavna.
Eto bliže k nam prihode,
kako da su na boj spravna
Za to svi mi rec'te sada,
tako da ste vazda zdravi,
tko ńeguje, tko li vlada
toli krasne ove plavi.
Jeda Turke, ali More
ona jedra zlamenuju,
da porobe naše dvore
pokraj mora i pljenuju?
Ako gredu na taj djela,
ništor veće ne krsmajte,
u oružja vaša bijela
ner se hrlo oružajte;
vita kopja i sulice,
diljke, puške pripravite,
ter se š ńimi suzubice
na poljani krvarite.
Ne bojte se, ni strašite,
neg' na bedru vrh pancijera
svijetle mače pripašite,
da se brani prava vjera.
Ter svi piješci i końici
kad budete u poljani,
hrabreno se vi, vojnici,
podnesite meu pogani.
A čās vam će biti plata,
mnogo krasna, mnogo slavna
i od srebra i od zlata,
ka 'e vitezom vazda spravna;
a kralj vam će darovati
bijela perja i klobuke,
kad budete poharati
vašom sabljom klete Turke.
To li budu Dubrovčani,
ne štedi se milos vaša,
da su od svijeh poštovani,
kako draga bratja naša."

ODGOVOR POGLAVICI OD MISINE.

Ne brini se, ne staraj se,
naš čestiti gospodine,
er ti ćemo dobre glase
kazovati do istine.
Ni moreška ni turačka
ono nijesu jedra bijela,
neg' su drijeva dubrovačka
hrla i brza kako strijela.
Trgovci su sve bogati,
ne gredu nas porobiti,
negli s nami trgovati
i tebi se pokloniti.
A plavi su toli mile,
po pučini ke se brode,
kako utve zlatokrile
po jedzeru bistre vode.
Mrnari su kako lavi,
hrabreni su i zamijerni,
plasi, hrli i gizdavi,
i Krstjani pravovijerni.
Meju sobom se zovu bratja,
ter je ljubav tojli mila,
kako da je jedna majka
sve rodila i gojila.
Špańulim se bratski druže,
a Dubrovnik svi do glave

22 krepos] kripos

45 sulice] *isprva je pisano* sulize *pak je nj. s popravljeno* t: tulize.

sa svijem srcem vjerno služe,
i daju mu vječne slave.
I druže se s Biskajini
inokupno svi jednaga,
u svem skladni i jedini,
kako da su bratja draga.
Kapetan je sveti Vlasi,
mrnaricu ki tu vlada,
po svem svijetu ka se glasi
od istoka do zapada.
Tuj su pčele, tuj su ose,
tuj su zmaji, tuj su vuci,
koji zlatnu krunu nose
kad se u moru biju s Turci.
Kako s Mori, kako s Turci
gdje se sretu i sastaju,
zazrjet neće nijednoj ruci
bijela jedra da kalaju.
Nijesu ženske strašivice,
kad se hoće s Turci biti,
cijelo počnu u zdravice
i veselje vince piti,
u zdravice ispijevaju
u milosti i ļubavi,
na vincu se zaklinaju,
da drug druga ne ostavi.
A strašno je pogledati,
i rekao bi, svijet se ori,
kad se počnu lumbardati,
gdje sve u živom plamu gori,
i dimom se sve zadimi,
i sve ostane u pomraku,
kako kada sunce zimi
potaji se u oblaku;
i tolika stane praska
i od plama sve zabliješti,
kako kada iz oblaka
muńa sjekne ter grom triješti.
Zrna ogńena kad ispusti
puška, al' prospu kad se strijele,
svak bi reko: „Sve zle česti
iz pakla su izletjele."
A s vapjenjem tuj se glasi:
„Ne dajmo se, bratjo draga,
na kajpi je sveti Vlasi,
ki nas brani i pomaga.
Ako sreća nam priskoči,
na ruke se š ńimi stati,
nemojmo se, kako ludi,
u sužanstvo živi dati.
Kad vidimo sabļe turske,
gdje se svijetle po sve strane,
ne dajmo se kako guske
i kokoši okupane.
I mi snage ne štedimo,
negli naše svijetle mače
svi jednaga potrgnimo,
da se tolda krvi plače.
Ne dajmo se u potjeru,
hrabreno se svi spravimo,
da branimo pravu vjeru,
da Dubrovnik proslavimo.
Boļe se je sjeć na peče,
i ostavit glave naše,
neg' po svijetu da se reče:
Na žensku se Turkom daše".
A na oružje kad se stane,
tako s desna kako s lijeva,
i okolo po sve strane
hrabreno se krv prolijeva
u morskomu slavnu poļu,
tuj bi vidio ļute lave,
gdje se bodu, gdje se koļu,
gdje padaju s trupa glave;
ter se more zakrvavi,
rvući se tako s Turci,
kako kada u dubravi
zvijerenje se koļe s vuci,
gdje se koļu, gdje se biju,
sijekući se i rvući,

a jednaga svi vapiju,
jednijem glasom klikujući:
„Udri, brate, sijeci, brate,
udri svak tko može boļe,
neka Turci glavom plate
naše tuge i nevoļe.
Boļe nam je smrti obrati,
da se truda slobodimo,
neg' se Turcim robi zvati,
okovani da vozimo.“
A fortunu kad li kûrâ,
gdi se more plamom stvori,
počan s krme ter do bure,
pod skorupom drijevo nosi,
pak se diči, pak se vija,
kad uzjaše vrhu vala,
kako soko kada zbija
u visini jato ždrala.
A mrnari nijesu lotri,
kako jeljen nego skaču,
okupani i svi mokri,
gdi po toldi vali plaču;
a djetići gologlavi
kom začuju naukijera,
na vrat skaču po svoj plavi,
kako da ih zla čes tjera.
Bez obuće bosi gaze,
vazda mokri i okupani,
u najveće zimńe mraze,
kako da su morovrani.
Mušjelom su opasani,
i vazda su mrkušati,
izgnušeni i omazani
u katramu crne masti.
Patrunovu dobru mizu
na jednom stolu svi blaguju,
a pod bijeļem beškot grizu,
koji skalku podkradaju;
i sve drijevo čisto metu,
svi vikaju: fâte, fâte,
kad li koju štetu čine,
ofrustani kožom plate.
A kad sunce u zapad spravi,
ali dzorom na dijanu
na koljenijeh gologlavi
pjesan poju mnogo slavnu;
i u pjesni, ku skladaju,
Boga slave, Boga hvale,
gospodara salutaju,
i mrnare sve ostale.
Po sartijah još djetići
gdi se bosi valentaju,
svak bi reko, sokolići
oko gnijezda oblijetaju.
S trudom hranu dobivaju,
ter se lome, ter se prže,
a kad tužni počivaju,
otreštene oči drže.
A sovrńu kad krcaju,
svi do pupka goloquzi,
pod kofami prńicaju,
i skakaju kako pruzi.
Kad li pođu grozdje krasti,
teško tomu vinogradu,
gdje po mraku i po tmasti
priko noći sve pokradu;
tere kako malandrini
što pokradu i poberu,
pod kuvijertom u stentini
s hustolinom sve prožderu.
To je sama mrnarica,
ka se pravo može rijeti,
da 'e gospoja i kraļica
svijeh mrnara na sem svijeti.
I čestit se svak nahodi,
i čas mu je privelika,
vijeran život tko provodi
pod bandijerom Dubrovnika.

181 je] se
194 nego skaču] neghsu skooni
209 mizu] misu

MUŽIKA OD CREVĻARA.

Mi fratiļa od crevļara,
kao običaj bila 'e stara,
došli smo vam poigrati,
i Bembeļa ukazati:
svak sad skoči i uživa'.
Biagio, Biagio, viva, viva!
Zapovijejte nam, gospoje,
štopele vam da se skroje,
er će biti, kao žudite,
sve asete i pulite,
kako u formu da se uliva.
Biagio, Biagio, viva, viva!
Zašto u nas jes kopita,
za vas svaku, kô se uspita,
makar devet od ponata,
ma se hoće boļa plata,
er se roba ne dariva.
Biagio, Biagio, viva, viva!
Ma nu ako za ke htjeće
kopito se još poveće,
macula će raširiti,
što ne uzmogu steć kopiti,
er se koža raširiva.
Biagio, Biagio, viva, viva!
Ma ako koja neće ni to,
hteć imati svoje kopito
a mi da 'oj ga učinimo,
netom formu uzvidimo,
da joj štopela tijesna biva.
Biagio, Biagio, viva, viva!
Sve su freške u nas kože,
a provat ih svaka može,
ni se gamuh naš razvuče,
četr puta kad se obuče,
ni se veće zaguļiva.
Biagio, Biagio, viva, viva!
Tim, gospođe izabrane,
ako ćete bit servane,
uzmi svoga meštra za se
svaka sebi na ponase;
svaki er vam se obećiva.
Biagio, Biagio, viva, viva!

RIJEČI JEDNOGA ĻUBOVNIKA.

Srce mi je puno jada,
ne umijem ti razlog rijeti,
sreća huda mnome vlada,
ni mi je živjet, ni umrijeti;
ter se čudim u mom bitju,
gdje se dobro mô privrati,
zima mi je u prolitju,
sunce mi se na trag vrati,
vedrina se moja smuti,
mokri daždi suše zemļu,
a veselje u plač ļuti,
pokoj u trud i nevoļu.
Oči imam, a slijep gredu,
zrak se obrati u tamnosti,
gorim stojeć vas u ledu,
a slas kušam u gorkosti.
Ne umijem razlog rijeti
od nesreće ka me tjeri,
još ću múčěć i umrijeti:
bi nevjera u môj vjeri.

---

27 da 'oj ga] daomgha
33 gamuh] ? ghamuh
11 veselje] vesoglje
13 Oči] Occim
19 múčěć] mucoch

PRISVIJETLOMU VLASTELINU ĆIVU SIMA BUNICA ANTUN SASSI POZDRAVĻENJE I POKLON.

Za ne stat isprazan, odlučih stvar novu
staviti u pjesan na poļu — — —
koja se dogodi na sami Ivań dan,
danica kad vodi sunašce gora van.
Spijevanje htjeh ovoj poslati vam na dar,
prijateļ ki si moj i moj drag gospodar.

PRVI RAZBOJ OD TURAKA.

Rumena prem dzora tjeraše noćni mrak,
a sunce vrh gora kazaše svijetli zrak,
kad sretoh njeku vil, gizdavi ke ures
i drag svoj obraz bil k sunašcu sličan jes,
vrh gore kad sine, na glavi gdje nosi
vijenčac od masline vrh rusih svojih kosi,
a paomu u rukah, ka k meni doteče,
gdje ljepos ńe zgledah, veselo ter reče:
„Moj dragi Sasine, dao je Bog dan slavan
s nebeske visine na sami Ivań dan.
Na rijeci na Kupi, neka znaš stvar novu,
velik se broj skupi na poļu Turovu
izbranijeh junaka tries tisuć, da ti je znat,
Vlaha i Turaka za Sisak grad prijat.
Bješe im vojvoda Hasan-paša junak, —
komu car oblas da, i š ńime pet sanćak;
koji se zahvali, i carstvu čini znat,
kad Sisak razvali, da mu će kļuče dat
do vele malo dan od Beča grada car.
Od zlata buzdohan posla mu tuj na dar.
Ere mu, da ti je znat, Nadaždin izsiječe
s malo tisuć Hrvat svu vojsku u peče,
ter mu tuj oholas višńi Bog prikrati,
i slomi moć i vlas, da se živ ne vrati.
S pet tisuć Tudešak s Nadaždinom bješe
oni hrabri junak, koji obujmiše
ob lijevu ob desnu sve Turke on prvi,
da poļe ogreznu u taj čas u krvi.

9 gizdavi] ? ghisdav
14 gdje] ghje
16 Ivań] Ivan
21 Sisak] Bisak
27 Nadaždin] Nadasdin

Udriše trumbete, strahovit kojih glas
Hasan-paši smete svu vojsku u taj čas.
Lumbarad čuje se taki glas strahovit,
a zemļa trese se, jak da se ori svit.
Tuj staše urnebes od treske, od vike,
tko bježi u nesvijes od Turak put rike;
tere s koni na vrat junaci najboļi
za rijeku priplivat skaču pri nevoļi
sa svijem oklopi, u kôj se velik broj
u rijeci utopi, Sasine dragi moj.
Tuj puške pucaju, svih strana krv teče,
gdje Turke tjeraju i sijeku na peče.
Do neba leti prah, a nije kud bježat,
da te je, brate, strah očima toj gledat.
A koni od boja velici tuj rže,
kojijem nije broja, i bježe najbrže
rańeni na poļu bez ļudi k toj strani;
a Turke gdje koļu, jak brave, Krstjani.
S końem Hasan-paša u rijeku se vrže,
koga vojska naša tjeraše najbrže;
u kojoj pogibe, i tuj se udavi;
upavši u glibe tuj život ostavi.
Još hoću neka znaš, da umiješ kazati,
Turaka ban Tomaš tisuću pomlati,
oni hrabren vitez, prid kojijem, da ti je znat,
skakahu u nesvijes u rijeku svi na vrat;
er koga od Turak mogaše stizati
oni hrabren junak, sve pod mač obrati.
Ogńeni kako zmaj prid sobom paļaše,
svak: medeć! pomagaj! svak: medeć! vikaše.
Nu kad se svrši boj, svezanijeh za tim pak
Turaka velik broj ugnaše u Sisak.
Tko rańen jauka na poļu u krvi,
tko plače, tko huka, iz grada svak vrvi,
veliki i mali, moj brate, da ti je znat,
a pak svak navali haļine sadirat
s Turaka, i svlačit sa zlatom haždije,
tko može što zgrabit, rvat se trebuje.

---

40 rike] rjeke
64 medeć] medech
71 haždije] hasodije

Tuj zlatih dukata, sabļe pokovane
s ǵojami od zlata bjehu sa sve strane;
sarkule tuj s perjem, uzde i sedla pak
s pridrazijem kamenjem sa zlatom tijeh Turak,
da kuća otmanska imala nije veće
nigdar do danaska sreće ni nesreće".
Kako toj izreče gizdava onaj vil
od mene uteče i sakri obraz bil,
put gore zelene, a mene ostavi
kon vode studene u pustoj dubravi.

NAPREDUJE RAZBOJ OD TURAKA.

Onaj slavna lijepa vila,
koja meni glase nosi,
vijenčac bješe postavila
vrhu rusih svojih kosi,
svit sa zlatom od masline,
paoma u ruci dragoj vili,
na ńoj ruha jak snig bili,
zazva mene: „Moj Sasine",
i veselo meni reče:
„Nu tuj malo stani s strane,
bistra voda iz fontane
gdi medena slatka teče.
Znaš, svakoje obećanje,
tko što bude obećati,
dokole toj ne naplati,
zvat može se dugovanje.
Ja sam tebi obećala
poć vidjeti, na krajini
što krstjanska vojska čini;
tuj sam kod ńe sveđer stála;
i tuj se sam nagledala
čudnijeh stvari, ti vitezi
što tuj čine, bani i knezi,
tu je mnoga vojska pala.
Iz početka da ti kažu,
stvar kako je do istine,
da umiš spijevat, moj Sasine,
i slaviti vojsku našu,
hoću da znaš za istinu,
kad se uduši Hasan-baša,
tjereći ga vojska naša,
pet sanǵaka š ńim poginu.
Carev neput tuj pogibe
na dubokoj rijeci Kupi,
gdi se množtvo Turak skupi,
tuj se udavi padši u glibe;
cvijet od Bosne tuj poginu
dobrijeh vitez kopjanika,
od krajine zatočnika,
prije nego li podne minu.
Jedan čauš skoči tada,
sa zlijem glasom ter poteče,
da čestitom caru reče,
put od slavna Carigrada.
Kada začu toj sultana
Mehmet-bega tužna mati,
grozno poče tuj plakati,
k caru pođe raskosana,
i obeća caru dati
iz svo'e hazne srebra i zlata,
dobrijeh talar i dukata,
da veliku vojsku plati,
i da pośļe na krajinu
s Begļer-begom Sinan-pašu,
i da hara vojsku našu,
gdje Mehmet, sin ńe, poginu.

75 sarkule] ? (ili srkule?) Sarkule

136 Begļer] Begljer

A pak čini postaviti
u tamnicu poklisara,
koji bješe od česara
došao za mir učiniti.

Ah, hoće li Bog trpiti,
ki je od pravde sva istina,
da dva čini vlastelina
bez razloga objesiti?

koji za ńih poklisarom
bjehu došli, učiniti
ako mogu, mir sklopiti
među carom i česarom

Sinan-pašu car odpravi
s Begļer-begom Romanije,
koga posla put Agrije,
s kijem veliku vojsku spravi.

U Biograd dođe kada
Begļer-beg s velikom moći,
odpravi se s vojskom poći
put Agrije slavna grada.

Nadaždin ga ban zateče
od Velike Gospe na dan,
hrabren junak s vojskom slavan
isiječe mu vojsku u peče.

Tuj Begļer-beg jedva uteče
put od grada Biograda,
kon slavnoga togaj grada
rańen jedva tuj uteče.

A pak paša s vojskom dođe,
ter se uputi taj čas tada
put Agrije, slavna grada,
s peset tisuć vojske pođe.

Posla velik broj Tatara
neka pođu poplijeniti
sve što mogu porobiti,
i da zemļu svu pohara.

I povede sobom tada
itko može bat nositi,
za Krstjane sve pobiti,
i broj velik lumbarada.

Ali vojska naša slavna
Sinan-pašu tuj čekaše
dnevi i noći sve žeļaše
za udrit se s Turci spravna.

Od pušaka grom čuje se,
od lumbarad buka, treska,
kako kada trijes ustrijeska
ter se od groma zemļa trese.

Er ih vojska zađe s pleću,
tuj potjera takaj bješe,
gdje prid našijem Turci bježe
i sarkule s perjem meću,

žice, sabļe, kopja i štite,
neka mogu bježat prije,
da ih vojska ne pobije
naša, urnebes da vidite.

Put od luga tko pješ bježi,
a tko plače a tko huka,
blizu smrti tko jauka,
tko u krvi rańen leži.

Bez broja je tuj telesa,
što Turaka mrtvijeh leži,
tuj od smrada svak sad bježi,
ki dohodi do nebesa.

Tuj su ļune, tuj su vrane,
tuj orlovi, tuj vranovi,
psi, lisice i vukovi,
potežu ih na sve strane.

Ogań živi vojska ta je,
tuj su bani, tuj su knezi,
tuj vojvode, tuj vitezi,
tuj gospode bez broja je.

Ugričići tuj su slavni,
tuj hrabreni ti Hrvati,
Turke svaki bije i mlati,
na boj svaki svi pripravni.

Tuj se naši dobaviše
srebra i zlata vele dosti,
dobrijeh końa od vrijednosti,
vrlim Turkom ke zgrabiše.

---

143 trpiti] trpjeti

203 ļune] gljunne

A Tatare propustiše,
da idu zemļu svu sharati,
nu opeta na zavrati
do jednoga sve pobiše.
Sinan-paša jedva tada
isprid vojske bjegnu naše,
er ga lijepo dotjeraše
do Budima slavna grada.
Jedva s dušom tuj uteče,
i tuj misli zimovati,
ne smije k caru da se vrati,
da mu glave ne odsiječe.
Ter kad vojsku tuj razbiše,
svezanijeh Turak tada
i velik broj lumbarada,
što pod gradom ugrabiše,
povedoše u Agriju
savezane sve tej sužne,
boležļive i veoma tužne,
da ih paka svih pobiju.
Zabila ti još bjeh rijeti:
setembra se taj boj zgodi
na Mihoļ dan ki dohodi
na dvadesti dan deveti".
Toj kad reče slavna vila,
sakri obraz svoj sunčani,
pri jedzeru mene ostavi
tuj samoga, draga i mila.

DRUGI RAZBOJ OD TURAKA.

Dan treći će danas biti,
da nikako jur ne more
od ponoća prem do dzore
na me oči sanak priti,
nego misli pamet moju
bjehu veomi obujmile,
i tuj svoj san postavile,
gdje počivah u pokoju.
Nu kad sinu svijetla dzora,
i svjetlosti zvijezde uresi,
žarko sunce zgar s nebesi
pokaza se povrh gora,
ustah rano, pođoh hode
o napredku mom misleći,
i onakoj ja hodeći
dođoh blizu hladne vode.
Tot' na vodi slavna vila
od masline stoji u vijencu,
paomu drži pri studencu,
zazva mene draga i mila,
i reče mi: „Moj Sasine,
znam, da srce tvoje želi
čut dobar glas ki veseli
tamo dalek od krajine.
Na Mihoļ dan, kada isiječe
vele Turak vojska naša,
s Begļer-begom Sinan-paša
put Budima jedva uteče.
Opet mnogu vojsku skupi
Ǵam-oglana i Turaka,
i sedamnaes tijeh sanǵaka,
dvije tvrđe da podstupi.
Koju vojsku poskupiše
deri od slavna Carigrada
do Budima togaj grada,
igdjer dobar vitez bješe.
Pod zapovijed siona cara
svak da ima na boj iti,
itkor može bat nositi,
i šes tisuć jagńičara.
Sinan paša vojsku odpravi,
i s Budima Begļer-bega,
vrhu svega skupa tega
od Budima pašu stavi,
koga odpravi s vojskom tada,
i još pašu od Temišvara,
komu reče, da pohara
do samoga Beča grada.
Među našijem nesklad posta,
tko će nad svim glava biti;

286 jagńičara] Jaghgniojara

tada česar naš čestiti
posla svoga brata Ernesta,
ki s velikom moći dođe
vlasteličić Tudešaka,
kako zmaja sve junaka,
i broj velik još gospode.
Veselo ga svi primiše,
i svi vele rado tada
daše, da on svijemi vlada
čim mu se svi pokloniše.
Sva careva vojska pođe
put od — — — — — —
prem mjeseca bješe — —
da u Budimu ništa ne ođe.
Dvije tvrđe tej uzeše
kleti Turci s malo truda,
ere iž ńih prem otuda
malo mańe svak pobježe.
Put od Beča pak spraviše
trčat, robit s treskom, s bukom
i s velikom talabukom,
da gledati strah ih biše.
Ali vojska naša slavna
dočeka ih u tjeskoti,
da im ne da takoj projti,
na zavrati bit se spravna.
Kako slavni Leonida
s trista vitez tijeh Spartani
Kserksu s vojskom proć zabrani,
da ne pođe već naprijeda,
neg' mu u malu mjestu isiječe
vele vojske, pak umriti
htje, da mu će slavan biti
glas, dokoli sunce istječe:
takoj i on obra tada,
brat česarov slavni Ernesto,
kratko usko malo mjesto
kon stolnoga Biograda.
Pet tisuća kako zmaja
u oružju golom stavi,
svi junaci kako lavi,
da čuvaju vojsci kraja;
a ostalu vojsku spravi,
i odredi po načinu,
da neredno ne poginu,
a on osta u zastavi.
Šes tisuća još junaka,
u oružju sve końika,
kako zmaja sve vojnika,
svaki nosi pet pušaka.
Kada baše toj zgledaše,
svu naprijeda — — — —
silom zbiše da pobiju,
za izmorit ovej naše.
Pak staviše jagńičare
prida svijemi sve s puškami,
Ǵam-oglane s spahijami,
među naše da udare.
Sa svom vojskom navališe
vrhu vojske male naše,
ali naši dočekaše,
do jednoga sve pobiše;
zač Ernesto čini iziti
naše zmaje, glava vrijedna,
da ne može puška nijedna
golo oružje toj probiti.
Kako zmaji u ńe udriše
naši slavni ti vitezi,
svi na końijeh, bani i knezi,
do jednoga sve pobiše.
Poginuše tuj dvije paše,
i Begler-beg tuj poginu,
sto i dvaes tisuć za istinu
od Turaka pomańkaše;
i poginu aga tada,
glava od svijeh jagńičara,
koji poslan bi od cara
i slavnoga Carigrada.

306 čim mu se] cijmuse
313 iž ńih] i s'ognih
318 biše] bjesce
327 malu] mallu

Samo trista jagńičara
prije toga pribjegoše,
k našoj vojsci dotekoše,
prije nego se vojska shara.
Tuj Turaka mrtvijeh leži
gdje se učini taj komarda,
da od smrada od tud sada
na daleko svak ga bježi.
A naši se dobaviše
tuj zadosti srebra i zlata,
końa, talar i dukata,
vrlijem Turkom što zgrabiše.
Osamnaesti prem dan biše
od Otumbra, toj se zgodi
na Lučin dan ki dohodi,
kada Turke tej pobiše.“
Reče vila: „Dragi Sase,
zelen ti ću vijenčac dati,
ako slatko uspijevati
budeš bojne slavne glase,
da ga staros tvoja nosi
za častan glas slave i dike
zlatom svit od lovorike
vrhu sijedih tvojih kosi“.
Kad se odijelit veće spravi,
zagrli me tuj veselo,
celova me pak u čelo,
tere pođe ka dubravi,
a pri vodi mene ostavi.

TREĆI RAZBOJ OD TURAKA.

Dzorom spijevat modrokosa
čujah dalek u dubravi;
a po cvitju i po travi
pala bješe medna rosa;
a tih slavic na vrh bora
više kuće moje stoje
tuj bigliše slatko i poje,
prem kad svijetla sjaše dzora:
kad zamjerih iz[illegible]u vilu
dragu i milu kon jedzera
u koruni od bisera,
paomu drži gdje pri vrilu.
Žarko sunce prem isteče,
kad gizdava slavna vila
bivši mene zamjerila,
veselo me zazva i reče:
„Znaš, da ti sam obećala
donositi dobre glase
od krajine, moj drag Sase,
kada se sam s tobom stala.
Kad ubiše, znaj, dvije paše,
i Begler-beg kad poginu,
sto i dvaes tisuć za istinu
od Turaka pomańkaše,
i sedamnaes tuj sanǵaka
u toj vojsci prem poginu.
Neka da znaš za istinu,
do malo dni poslije paka
pođe od Bosne novi paša
i beg od Hercegovine
put Hrvatske tuj krajine,
mneć, da nij' tuj vojska naša,
da su ostala pusta mjesta,
i da nij' tuj nitko od ļudi
i da 'e pošao svak od tudi
na krajinu put Ernesta.
Ali kad ih oćutiše
naši slavni ti vitezi,
od krajine bani i knezi,
do jednoga sve pobiše.
Hercegovski beg i paša
od sve vojske jedva uteče,
a ostalo sve isiječe
do jednoga vojska naša.
Osam tisuć sve Turaka,
koje sobom povedoše,

377 vojsci] vojxi
387 biše] bjesce

426 dvaes] dvas

jedva sedam pobjegoše
od sve vojske tijeh junaka.
Na dvadesti i četiri
dečembra se taj boj zgodi,
kad djevica sina rodi,
koji čovjeka s Bogom smiri.
Ako želiš, moj Sasine,
znati, što se tamo čini
od Budima na krajini,
kazat ti ću do istine.
Do prvi dan kolenada
tuj sam sveđer kon ńih stála,
i očima nadgledala:
uzeli su osam grada,
zasve da je sada zima,
i osamnaes još kaštjela,
i bez broja tuđer sela,
pak idoše put Budima,
koji Budim podstupiše
sa sve strane, sa svom moći,
bijući ga dnevi i noći,
dio mu mira razoriše.
Iz Budima noćno tada
jedan Ugrin mlad uteče,
ter Ernestu slavnu reče,
da ne ide put od grada:
‚Ako hoćeš mene čuti,
da ne biste navalili,
gdje ste mire razvalili,
ere ćete poginuti;
zač su Turci do istine
vas grad Budim podkopali;
kada vojska tva navali,
mislu ogań dat u mine,
i svijeh ogńem popaliti,
kada budu posred grada‘.
Slavni Ernesto čini tada,
da ne budu naprijed iti,
neg' obujmi sa sve strane,
čuvajuci dnevi i noći,
da im ne može pomoć doći,
neka pomru tuj bez hrane,
da ne može nitko uteći.
Domisli se paša tomu,
tere čini tuj svakomu
od mještana glavu odsjeći.
Tri tisuće sve posiječe
tuj mještana Ugričića,
i staraca i mladića,
da nitko živ ne uteče.
Prave čini sve pobiti,
svemogući višńi Bože,
kako pravda tvoja može
bezakonje toj trpiti?“
Rekoh: „Slavna vilo moja,
srce moje žudi znati,
nu mi hotjej ti kazati,
vele li je vojske broja?“
„Četrdesti tisuć tu je
izabranih sve viteza“,
reče vila, „bana i kneza
na krajini što vojuje.
Dvije tisuće kola vode,
što no koće vi zovete,
pune hrane tej karete
kuda godijer s vojskom hode;
ko'e potežu końi jaci,
koje Turkom pograbiše,
u tri puta ke razbiše
kako zmaji ti junaci.
Ki su koći pokriveni
svi čergami odizgara,
da im voda ne domara,
ni mraz, ni led, ni studeni.
Kojijemi se dnevi i noći
na potrebu otabore,

---

459 kazat ti ću] kasatichju
483 mine] mire
503 bezakonje] besakogne
513 koće] cochje
521 čergami] cergami

da nitkore tuj ne more
ni od kuda k ńima doći.
Prah, balote, na kijeh vode
i zob, kojim końe hrane,
kuda hode na sve strane
priko pôļâ, priko vode.
K tomuj mnoštvo lumbarada,
turaki końi ke potežu,
kuda hoće svud na prešu,
kojijem ore mire od grada."
Toj kad reče, slavna vila,
„Vrijeme mi je", reče „poći;
opeta ću k tebi doći".
Ostavi me draga i mila.
„Pođi s Bogom!" rekoh, „vilo,
ružom puti tvoji ctjeli!"
Sakri obraz svoj veseli
i svoje rajsko lice bilo.

ČETVRTI RAZBOJ OD TURAKA.

Prije rumene svijetle dzore
posred neba mjesec sjaše,
prem danica istjecaše,
prid sunašcem povrh gore;
kad vil vidjeh pri studencu
polak vode tej studene,
koja zazva tiho mene
od masline stoje u vijencu,
i reče mi: „Moj Sasine,
znam, da srce tvoje želi
čut ki dobar glas veseli
tamo dalek od krajine:
sada ti ću sve kazati;
nu tuj stani bliže", reče,
„gdi ova bistra voda teče,
neka umiješ pak spijevati".
Kad sagledah ńe ljeposti,
kada začuh glas ńe medni,
uzgrohota srce u meni
od veselja i radosti.
„Znaj, okolo sve krajine",
reče, „trava bješe i cvijetje
kako da je primaljetje,
dobre bjehu sve godine.
Tadar vojska naša staše
u velikoj obilnosti,
er imahu svega dosti,
sita i mirna počivaše.
Obilna je taj krajina,
veliko je mnoštvo sela,
što je vojska taj uzela,
tu je dosti kruha i vina;
tu je piće svake dosti,
iz tijeh sela k ńim dohode
i donose i dovode
svake hrane tuj zadosti.
O božiću pak tolike
biše mrazi i studeni,
kraji ostaše svi ledeni
od Dunava pokraj rike;
er toliki snijeg umete,
poče sjever studen duti,
svak veliku zimu ćuti,
poļa i trave sve zamete.
Tada vojska naša staše
sa sve strane ograđena,
koci i koli utvrđena,
pod čergami boravļaše.
Vidiv Turci tuj godinu,
spraviše se s vojskom poći,
jeda kako budu moći
pobit naše da poginu.
Osam tisuć Turak pođe
od krajine kopjanika,
levenata i zatočnika,
da u mjestijeh nitkor ne ođe;
jeda mogu kako naše
u tuj zimu privariti,
i da ih mogu svijeh pobiti,
vojska turska nastojaše.

547 gore] gorà

Ali naši knezi i bani
kako Turke oćutiše,
hrabreno se pripraviše
ti vitezi izabrani.
S kojijemi se moćno udriše,
kako sunce prem isteče;
živijeh Turak malo uteče,
er puškami sve pobiše.
Tuj urnebes taki staše
od lumbarad, od pušaka,
treska, buka bješe taka,
kô vas saj svijet da se oraše.
Zađoše ih naši s pleću,
vapijahu: ‚Kud bježite?‘
Turci od preše kopja i štite
i oružje s sebe meću,
tere svaki kud ki more,
nastojaše bježat prije,
da ih vojska ne pobije,
put od luga, put od gore.
Tuj ob lijevu i ob desnu
Turak leži sad do voļe,
a sve puno onoj poļe
od tej turske krvi ogreznu“.
Još vil slavna meni reče:
„Od sve osam tisuć Turak,
kada veće k noći bi pak,
jedva živijeh trista uteče;
a ostale sve pobiše.
Toj bi polak Temišvara
prem na sedmi dan ǵenara,
kada Turke tej razbiše.
Hoću da znaš jošte sada:
do malo dni pođe paka
šes tisuća tijeh Turaka
kod Novoga togaj grada.
Opeta se poskupiše
za porazit ovej naše,
ali ih opet dočekaše,
i opet ih svijeh pobiše,
i primiše taj grad Novi,
i svijeh u ńem posjekoše,
nitko uteć da ne može,
naši bani i knezovi.
Bi li velik dar s nebesa?
U vas taj boj za istinu
samo osam tuj poginu
od svijeh našijeh tijeh viteza.
Koliko ih dođe tade,
našu vojsku da razbiju,
toliko ih svijeh pobiju
i toliko mrtvijeh pade.
Hoću da znaš do istine,
Božja ruka ńima vlada.
Nu ostani s Bogom sada,
er ću ja poć, moj Sasine“.
Rekoh: „S Bogom pođi, vilo,
cvijetjem puti tvoji ctjeli,
kuda svrneš stup veseli,
i tve rajsko lice bilo!“

PETI RAZBOJ OD TURAKA.

Prem rumena bijela dzora,
pred sunašcem svijetle zvizde
sakrivahu svoje gizde,
kada sinu povrh gora:
ja zamjerih slavnu vilu,
od svakoga cvijetja u vijencu,
paomu drži pri studencu,
i pozlaćen luk i strilu.
Jak da 'e trudna, počivaše,
tjereć gorom gorske zvijeri,
koja mene kad zamjeri
lice vělom utiraše,
ter me iz glasa poče zvati,
i reče mi: „Moj drag Sase,
dođi, da ti kažem glase“,
i rukom me još mahati.

605 oćutiše] ochjutjesce
636 Hoću] ? Hoch
637 pođe] ? pochje

665 zvizde] svjesde
673 zvijeri] sviri

Reče: „Turke kad razbiše
naši dobri vitezovi,
kad primiše taj grad Novi,
stražu u ńem postaviše:
pet tisuća Tudešaka,
dvije tisuće Ugričića,
i hrabrenijeh sve mladića,
da grad bļudu od Turaka.
Pak se s vojskom odpraviše
put — — — Turci tada,
iz slavnoga Biograda
došad Novi podstupiše.
S Begļer-begom tada pođe
iz Biogradà, znaj, Turaka
tries tisuća sve junaka,
pod Novi grad sve toj dođe.
Ali ih naši oćutiše,
ter se vojska noćno vrati
pod Novi grad, da ti je znati,
ter na Turke navališe.
Sta urnebes, treska i buka
od pušaka čudna tada,
i od ļudi, kako vuka
kad zamjere posred stada.
Svak vapije: ‚Sijeci, bodi
nevjernike ovej naše‘,
svaki od našijeh vapijaše,
na Đurđev dan toj se zgodi.
Dvaes tisuć isjekoše,
i pet sanǵak svijeh u peče.
Tuj Begļer-beg jedva uteče
rańen, i svak, kud ki može.
Tuj da vidiš, gdje ovčari
i pastijeri od tijeh sela,
što je naša vojska uzela,
mao i velik, mladi i stari,
vas u svili gdje se bani,
koji nejmaše klašńenice
ni na sebi kabanice,
turskom sabļom opasani!
Svaki końa dobra jaše,
svaki oružje dobro ima,
mir je i goj među ńima,
er Bog vlada onej naše.
Četiri su kapetani,
oli t' slavne voevode,
ki prid našom vojskom hode,
sve vitezi izabrani.
Da ti ih kažu svijeh na ime
— — — — prvi ban je,
Srijemski drugi ban na znauje,
Pamfil treći ima ime,
Nadaždin je nada svime,
vitez, junak, zmaj ogńeni,
pošten vitez, vjeruj meni,
al' je poći meni vrime“.
Toj kad reče slavna vila,
sakri obraz svoj sunčani,
mene ođe pri fontani,
a ona bjegnu kako strila.

ŠESTI RAZBOJ OD TURAKA.

Prem poludne pravo bješe,
kad zamjerih slavnu vilu
u košuļi jak snig bilu,
za košutom gdje tecijēše
priko poļa put od luga,
ali t' gore tej zelene;
da ne zivne taj čas mene,
ja mńah, da 'e ka vil druga.
Nu kada svoj taj glas pusti,
i kad tiho zazva mene,
poznah glase ńe medene,
i slatku riječ od ńe usti.
A ńe zlatim prami kosi,
gdi tecijaše, vjetric maha,
a košuta pred ńom plaha
zlatu u sebi strijelu nosi.
Tuj me poče uprašati:
„Jeda vidje blizu puta

687 bļudu] bgljuddù

690 iz] i

da proteče tuj košuta,
nu mi hotjej sad kazati,
još koju sam jutros dzorom
putujući obranila,
i perenu stril zabila
blizu srca ovom gorom".
Rekoh: „Vilo, stranom ovom
malo prije tuj teciješe,
i prid tobom sad pobježe
obrańena strijelom tvojom;
i ne može dalek poći,
er obilna krv tecijaše,
izmorena ter bijaše,
dalek uteć neće moći."
„Neka ide! Nu hod' sjemo",
reče, „sunce s neba zgara
i vrućina prem dogara.
kad hlad pade, nać je ćemo
Nu stan ovdi, da ti kažu
dobre glase do istine,
da umiješ spijevat, moj Sasine,
i slaviti vojsku našu.
Tursku vojsku kad razbiše
kon Novoga togaj grada,
ter Begļer-beg rańen tada
isprid vojske naše ubiže,
do malo dni poslije paka
tuj zapovijed dońe od cara
da paša od Temišvara
sa svom moći svojijeh junaka
s Begļer-begom kad se stane,
koji ide iz Carigrada,
i kad se š ńim stuči, tada
da ide pobit sve Krstjane.
Do malo dni Begļer dońe
s peset tisuć tuj Turaka
i s dvanaes još sanģaka,
na Krstjane s vojskom pońe.
S našijemi se udariše
malo dalek od Dunava;
osta rijeka sva krvava
od Turaka, kijeh pobiše.
Tuj da vidiš, treska i buka
i urnebes koji bješe,
gdje prid našijem Turci bježe,
a tko rańen plače i huka,
tko bez końa rańen bježi,
vas u krvi tko umira,
a tko rane ļute utira,
tko u krvi rańen leži.
Do nebesa tuj prah leti,
a tuj njeki ļuto plaču,
njeki u rijeku prešno skaču,
nije vas taj boj moć izrijeti.
Uhitiše Begļer-bega
živa i sedam još sanģaka,
posjekoše tuj Turaka
veći dio skupa tega.
Tries tisuća tuj pobiše,
prije nego li podne minu;
jošte, da znaš za istinu,
pašu živa uhitiše.
Svemogući Bog je š ńima,
on krstjansku vojsku vlada,
i oda svijeh Krstjan sada
od tej vojske pomńu ima.
Ostrogon su grad uzeli,
a pošli su put Budima,
oko petnaes dana ima,
da su Budim grad podsjeli.
Vrijeme mi je veće poći,
nu ostani s Bogom!" reče,
„veće ve je blizu k noći
zvijer iskati, kud uteče.
Ako je ti nańeš, Sase,
gdje u lugu mrtva leži,
slobodno ju doma teži,
ter s družinom počita' se".

---

830 veće ve je] vechjeveje

Prem rumena bijela dzora
svoje gizde sakrivaše,
a sunašce povrh gora
svijetlo lice pomaļaše,
kad zamjerih na studencih
dva satira i dvije vile,
gdje se bjehu uhitile,
ter igrahu tuj u vijencih;
a treći im satir sviri
u sviraocu stav kon vode,
s drugu stranu tance vode
vlahińice i pastiri.
Ter se svaki ńih promeće
po zelenoj rosnoj travi,
tko će ljepše igrat veće
u radosti i ļubavi.
Tuj iz lova moja vila
k ńim doteče sva u bilu,
zlat noseći luk i strilu,
bivši ruke zagalila,
ke rumeno rajsko lice
živijem plamom sve goraše,
i na glavi od ružice
s biserom joj vijenčac sjaše.
Uhiti se š ńimi igrati,
ter prije nego tanac pusti,
ona otvori medne usti,
počne pjesan začinati.
Počeše joj odpijevati
tuj pjesancu lijepe vile,
ńe sestrice drage i mile,
kada poče začinati.
A tih slavic s jele zgara
ču sladak glas tej gospoje,
gdje toliko slatko poje,
da joj gora odgovara:
i on poče biglisati,
razlijega se da sva gora
od planine do kraj mora,
i s vilom se nadtjecati.
Gdje se takoj nadtjecaše,
ja podalek od ńe stoje
želļah čuti mê gospoje
pjesan, koju začinaše.
Čuh, u pjesan gdi slavļaše
Nadaždina bana i kneza,
prislavnoga tuj viteza,
glavu i čas vojske naše,
ki se s Turci tamo rati
od Budima na krajini,
ki zamijerne stvari čini
i Turkom se čini znati;
i ostale pripijevaše
od krajine bane i kneze,
i vojvode i viteze
i do neba svih slavļaše.
Kad začinat pjesan svrši,
sta utirat vëlom čelo,
pođoh put ńe tuj veselo,
gdi zlatu stril i luk drži.
Za glase ju uprašati
htijah, taj čas nasmjeja se,
i reče mi: „Moj drag Sase,
ne umijem ti što kazati,
nego osam dana ima,
er se bješe mnoga sila
od Turaka tuj skupila
dva dni hode od Budima,
koja vojska tuj čekaše,
iz slavnoga Carigrada
dokli jošte priđu tada
s Beglęr-begom dvije paše.
Ali je moć Božija jaka,
koja posla zgar s nebesa
strahovitijeh s gromom trijesa,
sedam tisuć da Turaka
od tej vojske tad popali,
i svijeh mrtvijeh po tleh vrže,
vratiše se svi najbrže
opet natrag svi ostali.
Kud tko može, svak se uputi,
svi jednaga vapijući:

„Bog je š ńima svemogući!
nam je došlo poginuti‘.
Drugo sada nije novo,
nu ostani s Bogom!“ reče,
„nego što ti rekoh ovo,“
put od luga ter uteče.
A svak pođe na svo’u stranu,
slavne vile i pastiri,
vlahińice i satiri,
a ja pođoh k momu stanu.

SEDMI RAZBOJ OD TURAKA.

Nastojaše na svu prešu
zlatoglavi slavni Apolo,
put zapada svijetlo kolo
trudni końi da potežu
Po gori se sjen primaše,
veće bješe blizu k noći,
nastojaše brzo doći
ka zapadu ter prešaše,
kad zamjerih slavnu vilu,
ka je ufanje slatko moje
kon jedzera bistra stoje
zlat držeći luk i strilu.
Na glavi joj vijenčac sjaše,
svit sa zlatom od masline,
zazva mene: „Moj Sasine“,
pri studencu gdi stojaše,
i reče mi: „Ako znati
želi i žudi srce tvoje
od krajine glase koje,
sada ti ću svijeh kazati.
Kad grom i trijes sedam tisuća
pobi Turak kon Budima,
oko petnaes dana ima,
er je Božja vlas moguća,
koja hotje osvetiti
i ukazat svoju slavu,
er ždegoše slavna Savu,
htje ih ogńem popaliti.
Ostali se razbjegoše,
koji bjehu živi ostali,
i kijeh muńa ne opali,
ter svak bjegnu, kud ko može.
Po zemlji se raspršaše,
kud tko može, svak pobježe,
čauši ih opet zbiše,
čim dođoše dvije paše
s Turak veće tries hiljada
i još mnoštvo jagńičara,
ki poslani bjehu od cara
i slavnoga Carigrada.
Prvi paša od Kajera,
sva haždija na kom sjase
i koń, na kom on jahaše,
sva od peral i bisera.
A od Alepa, da ti je znati,
i od Damaška paša bješe,
pored š ńimi tuj jezdiješe,
milo ih bješe pogledati.
Uzde i sedla sve s ǵojami,
i sve sablje pokovane
bjehu zlatom sa sve strane,
od svud sjaše lijep drag kami.
Sto i peset tisuć tada
tihi Dunaj pribrodiše
za gledat ih prem strah biše,
i velik broj lumbarada.
Końa, mazak i kamila
tko bi mogao pribrojiti,
ke činiše pribroditi
priko rijeke turska sila?
Na dan popa prislavnoga,
koji skoči i poteče,
desno uho Malku osiječe
za obranit meštra svoga,
dvije se vojske udariše
negdje blizu tuj Budima:

918 Bog je] Bosce
948 sedam] (seam?)
969 haždija] hascdja
976 ǵojami] zjoiami

ruka Božija bi s našima,
tursku vojsku tuj razbiše,
Prem danica istjecaše,
kad ih naši obujmiše,
Turak velik broj pobiše,
al' ubiše dvije paše.
Da ti hoću po načinu
boj vas kolik spovidjeti,
ne bih ti ga mogla izrijeti
u pet dana za istinu,
srebro i zlato, što zgrabiše
naši slavni bani i knezi,
i junaci i vitezi
kada Turke tej razbiše;
dobre końe i haždije,
sedla i uzde sve s ǵojami,
na kijeh sjaše svud drag kami
kom procjene na svit nije,
ni se može procijeniti
blago i zlato, što uzeše,
malo Turak tuj pobježe,
ne mogaše svih pobiti.
I od našijeh taj dan pade
mrtvijeh oko pet hiļada
u tom boju ti dan tada
prije nego li sunce zajde".
Kad toj skaza draga vila
i izreče po načinu,
prem sunčana svjetlos minu,
sjen se bješe svud primila;
i reče mi; „Jur je k noći,
ter ostani s Bogom, Sase,
opeta ću dobre glase
donijet s Božijom ja pomoći
ovoj malo jošte dana".
Taj čas pođe ka dubravi,
a pri vodi mene ostavi,
svjetlos minu prem sunčana.

Dzorom bješe uranila
slavna vila od planine,
i na glavu postavila
zelen vijenčac od masline,
kon jedzera bistra staše,
a vjetric tih zlate kosi
priko lica ńoj zanosi,
koje ružom raspravļaše;
koje kose hitro uze,
i zaplete rukom hrlo,
niz ńe bijeli vrat i grlo
dvije ļuvene zlate uze.
Pak se poče obzirati,
stav kon vode tej studene,
kôm opazi taj čas mene,
poče iz glasa klikovati,
i rukom me još mahati.
Ja podalek od ńe stoje
poznah taj glas mê gospoje,
netom poče mene zvati.
Kad k ńoj dođoh, meni reče:
„Nu tuj stani, dragi Sase,
da ti kažu čudne glase".
U toj žarko sunce isteče.
„Okol deset dana ima,
er se bješe tuj skupila
veća, neg' je igda bila,
Turska vojska kon Budima.
Zapovijedi bješe s ovom
doša' čauš jedan tada
iz slavnoga Carigrada,
Sinan-paša glavom svojom,
da najbrže ima iti
kon Budima gdje tuj staše,
i gdje nađe ovej naše,
da se ima š ńima udriti,
da zna glavu izgubiti,
i sve što je š ńim Turaka,
tuj zapovijed bješe taka,

---

999 ubiše] ? ubisce
1009 ǵojami] ziojami

1018 tom] ? kom
1061 doša'] doscja

i na polu doć se biti.
Sa čaušom dođe tada
napréena mnoga sila
kona, mazak i kamila,
zlata iz slavna Carigrada.
Sinan-paši pošilaše
car čestiti sve toj blago,
našoj vojsci toj bi drago,
kako sve toj uzaznaše.
Ako želiš jošte da znaš,
tko sad vojsku našu vlada,
hoću da znaš ovoj sada,
česarov je brat Matijaš.
Četiri su pak svjetnici,
okol nega koji stoje,
dnevi i noći ki nastoje,
vele slavni razumnici;
i š nima se sve svjetuje,
što on ima učiniti,
i kuda će s vojskom iti,
da se čamo tuj vojuje.
Al' hudoba, ka sve smeta,
ka je uzrok od svijeh zala,
nenavidos š nom se stala
i lakomos zla prokleta;
ka uljeze u svjetnike,
i pameti nih privrati
da oni našu budu izdati
vojsku i naše sve junake.
Zli svjetnici ovi naši
za'edno se zgovoriše,
Matijaša odlučiše
dat u ruke Sinam-paši,
ki im obećao bješe dati
pecat tisuć sve cekina,
i sve zlatih soltanina,
a da nega budu izdati;
koji paši obećaše,
kad se ushoće udariti,
da će čavli sve zabiti
od lumbarad šorte naše;
i još bjehu obećali
njekijem tamnijem od sodata
njeki velik broj dukata,
turska vojska kad navali,
da ne bude nijedan stavit
u arkibuž svoj balote,
nut' bezočne čuj sramote!
kad se vojska bude udarit.
Ali Višni zgar s nebesa,
ki svaka zna pomišlena,
i nije nemu sakrivena
pamet ludska, što doteza,
koji čini da se objavi
toj zlo djelo i ukaže,
i ki vlada ovej naše,
da se od toga Matijaš stavi,
tere čini uhititi
tej proklete nevjernike,
od sve vojske izdajnike,
i sramotno svijeh pobiti;
a cekine dobre zlate,
koje bijahu oni uzeli,
sve sodatom tuj razdijeli
do jednoga u ime plate.
Neka da znaš, takoj prođe,
i toj višni Bog objavi".
Ka dubravi vila pođe,
a pri vodi mene ostavi.

———

Svijetlo sunce prem isteče,
kad zamjerih slavnu vilu,
gdje zlat nosi luk i strilu,
ka me zazva tiho i reče:
„Jučer sretoh kraj planine
jednu od slavnih mojih vila,
koja bješe postavila
zelen vijenčac od masline

1072 Sa (*ili* za?)
1076 Sinan] Sinam
1105 pecat] pezat
1111 šorte] ? sorte

vrhu zlatih svojih kosi,
ter s veseljem tuj teciješe,
u ruci joj paoma bješe,
poznah, dobre glase nosi.
Tu je počeh uprašati,
i rekoh joj: ‚Sestro moja,
odkle ide ljepos tvoja,
nu mi hotiej ti kazati.'
Reče: ‚Tamo od krajine.
Da ti gdje si dosle bila,
da se nijesi namjerila
gdje zamijerne stvari čine
izabrani bani i knezi
Ugričići i Hrvati
(stan', er ti ću sad kazati)
na krajini ti vitezi.
Dobro ti znaš, kad se odkriše
oni hudi izdajnici,
koji bjehu zli svjetnici,
sramotno ih svijeh pobiše,
i sramotno umoriše;
uzeše im sve dukate,
kojijeh dio u ime plate
vitezovom razdijeliše.
Draga sestro, nu posluša',
ja sam čula, da oni dan
na Muhaču car Suliman
razbi kraļa kad Lauša,
da rdeļski ban prokleti
doć na vrijeme bude htio,
ne bi Lauš razbjen bio,
toj ti istinu umijem rijeti.
Od zlata je vlas moguća,
vele mogu ti cekini,
kojijeh mu da sto tisuća,
da nevjeru kraļu učini.
Sinam-paša i on htijaše
zlatom naše privariti,
da nevjeru učiniti
budu kraļu ovi naše.
Njeki dio odaslaše
togaj blaga put česara.
Sinam paša posla u cara
svoga sina, da mu skaže
stvar kako je za istinu
prošla o' tijeh izdajnika,
česarovijeh nevjernika,
i toj blago kao poginu;
i da reče slavnu caru,
ako misli vojevati,
na krajini i držati
vojsku protiv tuj česaru,
trista tisuć da cekina
pošļe zlatih sve dukata,
što će biti vojsci plata,
ali dobrijeh soltanina.
A car Murat sve toj spravi,
i odasla put krajine,
da toj blago ne pogine,
dvije tisuće Turak spravi,
svi vitezi, kako lavi,
da čuvaju togaj blaga,
od krajine vojska da ga
s tezijem blagom ne rastavi,
da na zdravje dođe k paši,
neka tezijem vojsku plati.
Nu hotje Bog, uzaznati
da toj budu ovi naši;
er dva mlada Ugričića,
kojijeh silom poturčiše
i Hrvata dva mladića
za'edno se zgovoriše.
Taj četiri vjerna druga,
jasan mjesec tad ne sjaše,
ter ukradom odtrčaše
u prvi mrak put od luga.
Tuj noć Dravu priplivaše,
a drugi dan prem na zdravje
Matijašu sve skazaše,
i daše mu toj na znanje;

koji taj čas hrlo spravi
tri tisuće svojih junaka,
Ugar, Hrvat, Tudešaka,
kon rijeke ih Drave stavi
da skroveno takoj stoje,
dokle Turci s blagom prođu,
i zgrabit ga da nastoje,
da na zdravje opet dođu.
Prem ponoća njegdje biše,
kad ti slavni vitezovi
uzaznaše, s blagom ovi
blizu Drave da noćiše.
Kako zmaji, u ńe udriše,
i bi tako Bogu drago,
ugrabiše sve toj blago,
i Turaka dio pobiše,
na zdravje se zavratiše.

OSMI RAZBOJ OD TURAKA.

Jasan mjesec zahođaše,
a zlatoglav slavni Apolo
końe i zlatno svoje kolo,
da putuje, pripravļaše:
kad zamjerih slavnu vilu,
ka donosi k meni glase.
Kad me vidje, nasmjeja se,
zlat držeći luk i strilu,
gdje stojaše kon jedzera
rano bivši uranila,
bivši vijenčac postavila
od ružice i bisera.
Ka mi reče: „Moj Sasine,
uzmi pero, tere piši,
i jak biser riječi niži
da ti kažem od krajine.
Kada blago Sinan-paši,
što car posla, ugrabiše
i Turaka dio pobiše
vitezovi ovi naši,
taku boles paša oćuti
cijeć oteta blaga tada,
sa svom vojskom da se uputi
Ćavarina put od grada.
Dvijesti tisuć ļudi zbiše
zemļu kopat s motikami
i s vrjećami i s palami,
brijeg od zemļe učiniše.
Ne prođose dni četiri,
petnaes lakat viši biše
neg' od grada viši miri,
na koji brijeg postaviše
veće šeset lumbarada,
dnevi i noći da potežu
s balotami na svu prešu
Ćavarina put od grada,
kojijem mire ne mogahu
lumbardami razoriti,
nego kuće ńima orahu
i ako mogu koga ubiti.
Bješe paša ostavio
blizu našijeh dvaes sanģaka,
š ńimi množtvo tuj Turaka
koje ne bi vijek zbrojio.
Na ńe naši udariše,
oko deset dana ima,
na dan slavna Jerolima,
kojijeh sasma pogubiše,
i isjekoše svijeh u peča,
i sadriješe š ńih haļine,
zlato i srebro, moj Sasine,
da nitko živ ne uteče.
Vrijeme mi je veće poći."
„U dobar čas", rekoh, „pođi,
opet k meni brzo dođi,
ako ikako budeš moći."

1236 biše] bjesce
1242 ugrabiše] ubrabisce

1268 Ćavarina] (*ili* Kjavarina?) Chjavarina
1288 koje] koije

DEVETI RAZBOJ OD TURAKA.

Mjesec sjaše povrh gore,
a vlašići zahođahu,
i ptičice žuberahu
u ishodu bijele dzore,
kada slavna mene vila
poče iz glasa klikovati,
i veselo mene zvati,
bivši dzorom uranila,
i reče mi: „Moj drag Sase,
vazda s dzorom ti ranio,
a sada si ostavio.
Ustan', da ti kažem glase.
Ti znaš, s tobom dobro kada
najposljet sam govorila,
da sam tebi spovidila,
Ćavarina kolak grada
naša vojska dvaes sanǵaka
na Jerolim kad razbiše
šeset tisuć tuj pobiše
Vlaha, Tatar i Turaka.
Vojska, s kojom paša biše,
zemļu kopat sva navali,
bjehu goru nakopali
petnaes lakat mira više;
na koji brijeg postaviše
veće šeset lumbarada;
Ćavarina po sred grada
mnoge kuće oboriše.
Nastojahu dnevi i noći
sve što mogu na svu prešu,
lumbardami da potežu,
koliko igdjer budu moći,
jeda li se kao pridadu,
kuća dio oboriše,
i čeļadi dio pobiše
lumbardami u tom gradu.
Tu je česar postavio
dvanaes tisuć, sve Latina,
da čuvaju Ćavarina
i Tudešak dobar dio.
Nije na svijetu pamet taka,
ni čeļadi razumnije,
ka u boju već umije
od vrijednijeh Tudešaka.
Oni vodu navratiše
od Dunava put od brijega,
da do svijeta brijega tega
Save ga u rijeku obališe;
lumbarde se potopiše,
i pođoše sve zlo tada.
Vitezovi naši iz grada,
kako zmaji tuj skočiše,
među Turke udariše,
netom voda brijeg razvali.
Turci bjehu svi zaspali,
tuj ih dzorom svijeh pobiše.
Jedva paša živ uteče,
er ga dobar koń iznese,
s malo vojske priveze se
dva dni hoda na daleče
na dan fratra blaženoga,
koji ļute rane oćuti
na svojojzi slavnoj puti
Isukrsta propetoga.
Sada nova nije stvar druga,
ja ću poći k onoj strani,
iskat ku zvijer put od luga,
a ti s Bogom sad ostani!
Ako se što drugo zgodi,
opeta ću k tebi doći,
da znam trčat dnevi i noći;
ostaj s Bogom tuj pri vodi!“

———

Svijetla, slavna Aurora
prem Titona starca iz krila
bješe rano ispustila,
tere sinu po vrh gora,
kad zamjerih na studencih
pod vrbami slavne vile,

gdje se bjehu uhitile,
od razlika cvijetja u vijencih.
A mlad vlašić u sviraocu
tuj im sviri stav kon vode,
a one tiho tančac vode,
začińući sve u tancu.
Milo t' bješe pogledati
od tijeh vila divno kolo,
gdi igrahu u okolo,
kad počeše začinati.
Tri satira blizu stahu
u lovorju sakrivena,
ter iz grma tuj zelena
lijepe vile tuj gledahu.
A ńih one ne viđahu,
neg veselo tančac vode
blizu hladne bistre vode,
veselo se prometahu.
Luk i strijele svaka bijaše
polak sebe postavila,
njeka o vrbi objesila,
bistra voda gdi tecijaše.
Ja podalek od ńih stoje
gledah slavno divno kolo,
a iza gore slavni Apolo
prem pokaza lice svoje.
Tot' od njekud iz daleče
medvjed dođe, ter se uputi,
da hladenac bistar smuti,
ki revući tuj doteče:
taj čas lijepe slavne vile
raspustiše divno kolo,
tere staše u okolo,
svaka podbi luk i strile,
a satiri dotekoše,
koji stahu sakriveni,
s tojagami iz zeleni,
ter ga od svud obtekoše.
On u taj čas hrlo skoči,
ter otvori čeļustine,
da koga od ńih tuj pozine,
izbečivši strašne oči.
Ali slavne lijepe vile
počeše ga tuj strijeļati,
i iz dalek udarati,
on kršaše zlate strile.
Kad se rańen ču od strila
i kad boles prem oćuti,
put od luga tuj se uputi,
iskrivivši svoja rila.
Tuj me čudan strah obide,
ter se spravih ja bježati,
da me medvjed ne uhvati,
i da na me tuj ne pride.
Kad medvjeda otjeraše,
i kad rańen zađe u goru,
zavrgoše opet horu,
ter satiri igrat staše.
Počeše se prometati
lijepe vile i satiri,
vlašić opet tuj zasviri,
kad počeše one igrati.
Tuj se veće pustiše
i svršise divno kolo,
pak sjedoše u okolo,
ter od cvijetja vijence više,
ke satirom pokloniše.
Uze svaka luk i strile,
zagalivši ruke bile
put se od luga odpraviše,
a satiri svi na stranu;
prista svirit vlašić tada,
ter se uputi put od stada,
a ja pođoh k momu stanu.
I onako ja hodeći,
sretoh moju slavnu vilu
u kosuļi jak snig bilu,
luk i strile zlat noseći.
Kojoj počeh spovijedati
od medvjeda kako dođe,

1441 pustiše] (raspustiše?) pustisce

i kak opet rańen pođe,
grohotom se sta smjejati,
i reče mi: „Ja bih rada,
da se budem namjerila,
gdje toj igra kolo vila,
da poigram š ńimi tada.
Nu sam bila na krajini,
gdi se Turci opet kupe,
da Čavarin grad podstupe,
tuj se sprava mnoga čini.
Moj Sasine, da ti reku,
po svoj zemļi s treskom, bukom
i s velikom kalabukom
svud čauši sada teku,
tere silom sve zbijaju
itkor može bat nositi,
da najbrže hodi i ti;
ima silom sve stjerati
upisnike sve spahije,
katunare i sve vlahe
i nevoļne siromahe,
tuj razbora sada nije,
neg' je trijeba, svak da ide,
nije se trijeba opirati,
ako neće da ne plati
glavom, ako na boj ne ide.
Tuj se sila taj skupila
iz careve zemļe svudi
i jedno množtvo čudno ļudi,
kakvo nijesam vijek vidila.
Veće ve je blizu k noći,
nu ostani s Bogom, Sase,
donijeti ću dobre glase,
ufam, s Božjom ja pomoći".
Tuj se vila već uputi
i otide ka dubravi,
polak vode mene ostavi
žeļna štogod novo čuti.

———

Jur se zima približaše,
svrha er bješe od jeseni,
al' ne ide vila k meni,
ka mi glase donosaše.
Sveđ godine dobre bijahu,
tere poļa i ravnine
i sve strane i planine
različijeme cvijetjem ctijahu;
i veće krat u okolo
svijet obteče zlatijem kolim
i s krilatijem brzijem końim
zlatoglavi slavni Apolo:
ne mogoh se neg' čuditi,
i govorah sam u menje:
Što ovo slavne vile nije?
što može ovo sadaj biti?
U toj žarko sunce istječe,
tot' od njekud slavna vila,
bivši rano uranila,
mene zazva tiho i reče:
„Osam tisuć stotin tu je
glava turskijeh, kojim sada
Sinam-paša svijetli vlada,
ki na Ugrijeh sad vojuje.
Mogu rijeti, nigdar nije
veća vojska na svijet bila;
prem kako no rijeka od Nila
kad Eđipat vas prikrije,
tako i ona kuda prođe,
crna zemļa svud ostane,
sva prikrije poļa i strane,
i sharano sve toj ođe.
Veće šeset tisuć samijeh
u toj vojsci jes Tatara,
što, za Boga! da ne shara
osvem Turak tuj ostalijeh!
Što da mogu učiniti
naši suproć takoj sili?
Bez pameti prem bi bili,

1471 kalabukom] calabukom
1491 donijeti] (*ili* donijet ti?)
1510 menje] mennije
1524 Edipat] (*ili* Eģipat?) Egipat

da se budu š ńima udriti.
Peset tisuć, veće nije
s Ugri Hrvat, Tudešaka
s Talijani, vojska taka
udrit na ńe prem ne smije;
neg' na dalek od ńih stoje,
jeda ne bi poginuli;
tko da odoli takoj sili,
gdje Turaka bez broja je?
Końe, maske i kamiļe
tko bi mogao pribrojiti?
svak bi rekao: U svem sviti
veće zvijeri nigdjer nije.
Sinan-paša s vojskom spravi,
prem setembra bješe mijena,
put grada opet Čavarina,
prik Dunava moste spravi,
i u mäle dni priveze
jedno mnoštvo lumbarada,
pak se uputi s vojskom tada,
ka prebrojit ne more se.
Suproć gradu mnoštvo zbiše
siromaha s motikami,
i s palami i s vrećami,
da brijeg velik učiniše.
Ne prođoše dni četiri,
petnaes lakat bješe više,
neg od grada viši miri,
na koji brijeg postaviše
Turci mnoštvo lumbarada,
dnevi i noći da potežu
s balotami na svu prešu
Čavarina put od grada.
Koje mire ne mogahu
lumbardami razoriti,
nego kuće ńimi orahu,
i ako mogu koga ubiti.
Česar bješe utvrdio
grad Čavarin sa svijeh strana,
dobru stražu ostavio
Tudešaka i Talijana.
Nada svijemi glava bješe
od Rdeka knez prokleti,
ki u to doba grad uzeti
nevjernikom ne dadiješe,
nego sasvijem dnevi i noći
hrabreno se tač nosijaše,
i nada sve nastojaše
odrvat se turskoj moći.
Pet tisuća priplivaše
Tatar rijeku od Dunava,
Tatar-kan im bješe glava,
ali ih naši dočekaše,
do jednoga svijeh pobiše,
i isjekoše svijeh u peče,
da živ nitko ne uteče;
jedva trista pobjegoše.
Kako vidje paša tada,
da ne može grad primiti,
odpravi se s vojskom iti
put Komarne tvrda grada.
Koji s knezom bjehu ostali,
znaj, lakomos taj prokleta,
koja pamet ļudsku smeta,
čini, da bi grad izdali,
tere paši poručiše,
ako im će on poslati
dvijesti tisuć cekin zlati,
gdje mu vojske dio pobiše,
da mu će dat kļuče od grada
neka pošļe mnoštvo Turak,
a da dođe poslije on pak,
kada pošļe zlato tada.
Posla paša tej cekine,
Turkom vrata otvoriše,
grad Čavarin tuj primiše,
toj bi tako do istine.
Od Rdeka kneza pusti,

1578 Rdeka] Ardeka

1580 dadiješe] dadiasce

i odasla nevjernike.
Kad pođoše priko rike,
pet tisuć Turak ispusti,
da im budu pograbiti
opet zlato, koje ńim da,
i naredi jošte tada,
budu golijeh svijeh pustiti.
Takoj Turci učiniše
nevjernikom tijem bez vjere,
platiše ih s dobre mjere,
er ih golijeh svijeh pustiše.
Put Komarne pođe paša,
a ostavi svoga sina
neka čuva Ćavarina,
da ga ne uzme vojska naša.
Pak poruči kapetanu
od Komarne, da će dati,
ako mu će grad pridati,
vijek do smrti slavnu hranu,
da svu vlašku zemlu vlada,
i vojvoda da će biti,
dokoli je živ na sviti,
ako mu da kluče od grada.
Na tej riječi Sinan-paše,
u Komarnoj koji bijahu,
i Komarnu ki bludijahu,
veoma se narugaše.
Kad ču sve toj paša tada,
čini vojsku raspuštati,
i spravi se prešno iti
put stolnoga Biograda".
I spravi se vila poći
put planine tej zelene,
a ostavi veće mene,
ere bješe blizu k noći.

Prem rumena bješe dzora,
a Arijon tužne pjesni
ponavlaše i boljezni,
gazom hode pokraj mora,
a zlatoglav slavni Apolo
pripravlaše na svu prešu,
końi kola da poteżu,
za svijet obteć u okolo;
a slavna vil lijepa Flora
dvanaesti dan primaljetja
razlikoga mnoštvo cvijetja
prosipaše pak's prodzora:
kad zamjerih slavnu vilu,
gdje gre k meni sva vesela,
luk i strile bješe uzela
u ńe desnu ruku bilu,
kô me zazva: „Moj drag Sase,
uzmi", reče, „tere piši,
i jak biser riječi niži,
da ti kažem čudne glase.
Kada umrije car Amurat,
sjede u carstvo Mehmet tada
posred slavna Carigrada,
ter on poče carstvom vladat.
Do malo dni poslije toga
čini bratju zadaviti,
bez milosti i pobiti
sve devetnaes do jednoga.
Kako je toj Bog trpio,
ki je od pravde sva istina,
rad Abela ki Kaina
prokle takoj na sem sviti,
da kud godijer bude iti,
sveđer glavom da on tresa?
Osveta će doć s nebesa
krv pravednu osvetiti.
Potom toga poslije paka
dogodi se, da znaš sada,
koji vlašku zemlu vlada,
dvije tisuće sve Turaka
isiječe mu svijeh u peče;
pašu živa još uhiti
i čini ga pak ubiti,
er mu taj čas glavu odsiječe.
I reče mu, vojevoda
s banom se je sad stučio

od Rdeka, i združio,
vjeru i kletvu komu poda,
da će za'edno vojevati
suproć sili siona cara,
i u pomoć od česara,
sve što ima, da će dati.
Sveti otac s druge strane,
koji Božju crkvu vlada,
svu gospodu moli tada
i inokupno sve Krstjane,
da svi budu pomoć dati,
tko što može sad česaru,
neka mogu suproć caru
svi hrabreno vojevati.
I taka je svijeh odluka,
sve što bude svaki moći,
da ga će sad svi pomoći,
svaki ban, knez, svaki duka.
S druge strane Alemani
moćno se su nabunili,
i svakako odlučili
s ostalijem poć Krstjani,
i česaru pomoć dati,
jeda kako satru lava,
koga je moć čudna i slava,
i činit mu nazad stati.
Moli Boga, da živ budeš,
tere se ćeš nagledati
ćudnijeh stvari, pak spijevati,
ako ljeto ovo ne umreš.
Er si smrti, Sase, blizu,
a svak ima s svijeta poći,
i ostavit svijet i oći,
paka duzi tvoji dni su".
Toj kad reče slavna vila,
uputi se veće i spravi,
a samoga mene ostavi,
sakri svoja lica bila.

KŇIGA.

Ovej pjesni da se dadu
Marku slavnu vlastelinu,
Baseļeva Toma sinu
u Korčuli slavnu gradu.
Onaj draga lijepa vila,
kâ je ufanje slatko moje,
dzorom bješe uranila,
kolak bistre vode stoje.
Zazva mene: „Moj drag Sase!"
i reče mi: „Uzmi, piši,
i jak biser riječi niži,
da pošļemo dobre glase
put od Krkra mäla grada,
u kom Marko Baseļević
vele slavan vlasteličić
tuj pribiva s družbom sada.
U veselju danke traje
Marko, ki je slava i dika
od slavnoga Dubrovnika,
slatke pjesni tuj spijevaje,
da se i on obeseli,
glase dobre kad začuje;
u ļubavi tuj stanuje,
čuti glase dobre želi.
Tamo dalek od krajine
za dobro će tebi imati,
kad mu budeš ti pisati
dobre glase, moj Sasine".
Rekoh: „Vilo, reci meni,
gdje si s Markom ti općila,
gdje li š ńime govorila,
ńegov da glas znaš pošteni?"
Draga vila meni reče:
„Ńegov taj glas slove svuda
po svem svijetu od zapada
deri odkle sunce istječe.
Kad spijevaše tej pjesance
pod sjenicom na kraj mora,
od Peljesca povrh gora

1749 veselju] vessoglju

1771 Peljesca] Peljesza

tuj vodeći — — tance;
čujahomo rajske pjesni,
Vanđelistin gdi Maroje
š ńim u družbi slatko poje
od goruće tej ļuvezni.
Ne bi bila dobro dzora,
kada sladak taj glas mili
oni u pored bi pustili,
odgovara gdje im gora,
slatki žamor od ptičica,
kada pjesni tej spijevaše,
nada sve se glas čujaše,
gdje bigliše, od slavica.
Kojijem pjesni sveza mene
i ostale lijepe vile,
koje sa mnom bjehu mile
na vrh gore tej kamene,
da ga ćemo vik slaviti,
i vazda mu bit držane.
Od sve naše, Sase, strane
htjej drago ga pozdraviti".
Kad toj slavna vila reče,
sakri obraz svoj sunčani,
ostavi me pri fontani,
a od mene hrlo uteče.
Za zapovijed obslužiti
onej slavne vile moje,
do milosti slavne tvoje
hotjeh pjesni odpraviti.
Kako kada draga i mila
pastjerica bere cvijetje
rano u drago primaljetje,
da bi lijepi vijenčac svila,
ter razliko cvijetje kiti,
da je vijenčac ljepši veće,
a dračicu tuj odmeće,
neće drače s cvijetjem viti:
takoj i vi učinite,
er vas vele drago moļu,
što 'e zlo vrz'te, dobru voļu
s dobrijem srcem da primite.
Sad celivam ruke vaše,
i molim vas rad ļubavi,
Lavra i Miha, svijeh pozdravi,
rec', Sasin vas pozdravļaše.
Nastoj sveđer zdravo stati
i veselo; toj trijebi je.
Sluga ću se vazda zvati
vaš, dokli me grob prikrije.

Antun Sassi.

VRTARI,

tamašna pjesan[1].

Iz daleka vrtari smo
došli sada, o gospoje,
ne za drugo neg čuli smo,
da imate perivoje,
i težaka — da ište svaka,
ki bi htio — i umio
prid ńim stati — i težati;
mi smo jaci mnogo, i mladi,
vješti vrtu kad se sadi.
Nas na službu ako ćete,
u to mi smo hitri vele,
mirne tekom sve bićete,
kako biste same htjele,
jer se ovdi — ne nahodi,

1802 cvijetje] zvitje

[1] *b (rkp.* 65—482). Pjesan tamašna. *a (rkp.* 52—73).

10—18 *Ova je strofa u rkp. a napisana na kraju poslije riječi* svrha, *ali ima bilješka da se prenese na ovo mjesto; u rkp. b stoji također na kraju, ali samo s bilješkom:* Svrha od alegorije pripisana iz rukopisa g. Nika Remedelli.

14 jer] er *b.*

tko bi boļe — vaše voļe
ispunio — i smirio,
nego ovi mi pet samo,
što vrt hoće, koji znamo.
Vaš perivoj lotra neće,
u svoj lasti koji leži,
neg motiku ki ne odmeće,
dnevi i noći koji teži.
Mi težaci — nijesmo taci,
bez težanja — nije nam stanja,
svaki hiti — k poslu iti,
a vi ćete dobro znati,
kad počnemo poslovati.
Potreba je, da najprije
uloži se mnoga muka,
i koštrava sva izrije,
da ne ostane nigdje struka,
da se okosi — što se prosi,
da je potok — svaki dubok,
neka vode — boļe ishode;
toj će učinit naša snaga,
i služba će bit vam draga.
Kad od sjedbe dođe vrijeme,
opeta se sve priteži,
i usije dobro sjeme,
neka u zemļi veće leži,
pak se radi — da se usadi,
stavi kolac — vas u dolac;
bez dubine — rasad gine;
što usije nas kigodi,
sve pronikne i sve rodi.
Kad se usadi i usije,
o voću se tadaj radi,
ter pitomo koje nije,
uzme, ter se sve prisadi
na ko'e hoće — težak voće,
i na štitak — i na pisak,
i u procijep — prisadi lijep:
mi imamo gvozdja taka
za prisadit voća svaka.
Ako voćka rod uzmeće,
to je uzrok od nezdravi,
očistit se taj čas hoće,
od tej zledi da ozdravi
i da pupak — učini pak,
i plod bude — da se usčude,
od naloga — tolikoga,
roditi će voće vaše,
gdi uzrabi gvozdje naše.
Tijem nemojte ništa druge
na tuj službu vi iskati;
mi vam ćemo biti sluge,
i srčano poslovati.
Svaka nek svoj — tijem perivoj
nam ne krati — ukazati,
troskot veće — da se izmeće,
a vjerujte, da o plati
mi nećemo riječi imati.

Svrha.

---

25 k *nema u a.*

27 poslovati] *u a bilo je isprva* fatigati, *a kasnije je ovako popravļeno.*

28 Potreba je] *b.* Potrebuje *a.*

30 sva] da se *b.*

34 ishode] *b.* hode *a.*

35 toj] to *b.*

39 i] ter *b.*

40 neka] nek *b.*

41 radi] uradi *b.*

45 pronikne] ponikne *b.*

52 prisadi] prisad *b.*

61 od maloga — do veloga *b.*

62 voće] voćke *b.*

68 *u a bilo je isprva:* Tijem svaka svoj perivoj, *pa je kasnije popravļeno.*

72 *u a* riječi imati *popravļeno je ovako:* s vam gledati.

SAVKO GUČETIĆ BENDEVIŠEVIĆ.

Dalida.

DALIDA[1].

Imena od onezijeh[2], koji u trağediji govore.

DALIDA, kći kraļa Atria.
ATRIO, kraļ.
Kraļica.
ORONTE, ļubovnik Dalide.
Meštar[3] Dalide.
MORFADE, svjetnik.
Redovnik.
Starica, koja je dojila Dalidu.
SERINDA, sluga Dalide.
Glasonoša.
Kor žena.

A T P R V I.

ŠENA I.

DALIDA kći Atrija kraļa i STARICA koja je je dojila.

DALIDA.

Kâ iskra još živa ļubavi ako je,
ka njekad pribiva u prsi u tvoje,
kad mila i blaga priklańa ńih meni,
starice ma draga, u mlađe moje dni,
prikloni uši sad s tom istom milosti
čemerni na moj jad, i čuj mê gorkosti;
ter tvojom mudrosti, ku ti da višńa moć
mojojzi mladosti u tuzi daj pomoć.
Ako red razum tvoj kigodi ne stavi,
u skoro život moj ovi svijet ostavi.

STARICA.

U mjesto budući majke te dojila,
kakono draga kći meni si ti mila;

---

10 skoro] skora *c.*

[1] Dalida, trağedija Ludovika Grota, koji se zvaše Slijepac od Adrije, prinesena iz italijanskoga jezika u pjesni slovinske po gosp. Savinu de Gozze vlast. dubrovačk. koji se zvaše Savko Bendevišević i priminu godišta Gospodinova 1603. *a.*

[2] onijeh *c.*

[3] Naučiteļ *c.*

ako se smańkala i snaga i moje
sej prsi, ostala ļubav je, gospoje:
zato se ja bolim tobome za svu moć
i svaki trud volim da meni bude doć.
Uzdano tijem ured htjej tužbe izreći,
neznana zašto zled ne može lijek steći.

DALIDA.

Nu stupi naprijeda, na bliže još hodi,
da našijeh besjeda ne čuje tkogodi.

STARICA.

I s desna i s liva obraćam oči svud,
i duha nij' živa vidjeti od nikud:
Atrijo kraļ otac tvoj, čim skupi vojnike,
otide biti boj i tjerat krvnike;
kraļica tva mati na viši grada zgrad
pošla je gledati — — — vojske sad,
da vidi koja će svrha bit od rati
i koja strana će dobitak imati.
Slobodno rad toga objavi tvoj poraz,
pokli nij' nikoga da može čuti nas.

DALIDA.

Što držim potaje rada bih izriti,
u te se uzdaje da me neć' proniti.
Sej riječi ter čini, kê u uši tvoje dam,
da ne zna nitko ini neg ja i ti i Bog sam.

STARICA.

Kako su ruke mê krjepko te držale
povitka u vrijeme u tvoje dni male,
pamet će tač moja na vjeri uzdržat
otajna sva tvoja, ka činiš meni znat.
Ja prije ću dat jezik iz usti iskinut,
po meni neg će vik — — — itko čut;
ja prije ću dat izet iz prsi srce van,
neg će bit mnom na svijet govor naš obaznan.

DALIDA.

Čim izreć voļu imam potajne mê stvari
jaoh! sraman njeki plam lice mi zažari.

---

18 neznana] *c.* ne znam *a.* 38 znat] *c.* dat *a.*

Besramno tko slidi što je zlo i tvori
čemu se pak stidi kada ga govori?
Za staru još svadu, omraze, rat — —
dava nam dosadu od Latin kraļ Izmar,
i s vojskom dosle dvaš od mnoga odstupa
Adriju na grad naš rvući podstupa;
godište peto jes, kako moš dobro znat,
er mnoštvom od vitez stavi nam prvi rat

STARICA.

Da tako višńa moć starosti jur mojoj
učini saj svijet oć, kako ja znam sve toj;
da tako oholas ńegovu zlu slomi,
kom ište našu čas poplesat veomi!

DALIDA.[1]

Prvi put ki došad s junaci svojime
okoli ovi grad hteći ga da prime
dođe mi od voļe gdi sjesti visoko,
kako će sve poļe gledati mê oko
gdi vojske prihode, šatore prostiru,
u redu gdi hode i mače podiru,
tada stah od grada najvišem u kraju
mo'a mati gdi sada s ostalijem gledaju.

STARICA.

Nitko ini ne pade ni slomi priko vrat
nego li ki rade više se sve penat,
a i trijes odzgara, taj muńa kad sine
najveće udara u gorske visine.

DALIDA.

Jaoh! tvoje besjede pune su istine,
visoko tko grede, huđe se ukine.
Na visok na taj zid moj stupaj uzljeze,
ter vidjeh što mi vid svršeno odnese.
Što nijesam tada ja bez oči, jaoh, bila,
s kih se je sva moja nesreća zgodila!

---

55 zlu] *c.* svu *a.* 64 mo'a] *c.* moja *a.*

[1] *nije u rukopisima.*

STARICA.

— — — — — — — — — — — — —

nu je zlo kada je pametan bez vida.
Nu govor tvoj slijedi, ki bješe počela,
i rec' mi što vidi, bivši se uspela.

DALIDA.

Jaoh! vidjeh ja tada mojega zlotvora,
s koga ću prem mlada poginut u skora.

STARICA.

Stresoh se kako prut sad na ti tvoj govor,
dočijeme budu čut, tko će bit taj zlotvor.

DALIDA.

Njeka je rados toj s kom mira ne bude
i njeki nepokoj ki ļudi svi žude;
hotjenje njeko jes, ko mi je protiva,
i tuga ku ma svijes u sebi uživa;
misal je ka hrani i mori čovjeka,
i žeļa ka rani ranome bez lijeka;
dobro je, ne pristav kô život skončaje,
zloća je ku narav za pokoj nam daje.
Njeka je taj boles ugodna i mila
i slas s kom za'edno jes čemera sto dila;
rana je od svoje od ruke zadana;
uza je sred koje sama sam svezana;
ogań je veomi jak ki nikad ne zgara,
i jaram vele lak a vrlo umara;
smrt je, dni po kojoj docna svrhu imaju,
paka je vječni goj priličan svim raju.

STARICA.

Stran puta tko hodi i obraz svoj krije
ima grijeh kigodi, ter k ļudem ne smije.
Nu i ti daleko jezikom zahodiš;
ima bit, zlo njeko u sebi nahodiš.
Mâ kćerce, ja poznam ti ļubiš skroveno;
prsi ti je moguć plam raždegal ļuveno.
Na što si dovela vrijednosti tvoje glas,
toj li su tva djela, čistoća, sram i čas?

Komu si pridala poštenje shraniti
koga će domala jezikom raniti?
Kudi si misli tve, rec' mi, obratila?
kamo li tvoje sve ufanje stavila?
Al' ļubav slobodi tuj uzdu sad drži
s kojome tko hodi svako zlo obrši.

DALIDA.

Meni se domišļaš, starice pridraga,
i tugu moju znaš, koja me primaga,
moć ti se ļubavi u meni odkriva,
ka prva postavi meni boj protiva,
ka prva vojnik bi u vrloj toj rati,
kad mene pridobi luk i strijel ńe zlati,
kojome, jaoh, strili rani me oni čas,
ter vrloj ńe sili pridah se sva u vlas.

STARICA.

Najveće tvrdine koje se ne bļudu
bitak svoj promine, primļene jer budu.
Tva mlados i dika ne bivši čuvana
u ruke krvnika huda je pridana.
Trud mi se umnoži cić tvojih besjeda,
i sva mrem u koži misleći naprijeda.
Ukloni ti, Bože, od šta ja sva predam
što lasno bit može, što svak čas pogledam.
Nu odkud izvadi tej strile, spovida',
ludosti tve radi kad joj se ti prida?

DALIDA.

Sin kraļa Izmara meni se, jaoh, tada
prizre gdi udara końica i vlada;
oružje toj vrlo na sebi imaše,
a sunce uprlo bješe u ń ter sjaše.
Sve bješe, neg glava, u tvrdi gvozdenoj,
po čem se poznava, Oronte da je toj.

---

106 Komu] Tkomu *a i c.*
107 koga] *c.* tkoga *a.* — jezikom] *c.* jesikom zlo *a.*
112 domišļaš] *c.* — -omišļaš *a.*
120 bļudu] (bgljuddù) *a.* (bgliudù) *c.*
124 umnoži] uzmnoži *c.*
127 bit može] može bit *a i c.*
134 neg] ner *c.*

STARICA.

On vojnik, žena ti, i on tvrd, gola ti,
nije stvar hvaļena, takoj se rvati.

DALIDA.

Svu vojsku okoli, da čini spravno stat,
da ļudi — — — — — — — — —

STARICA.

A mlada ti staše bestužno u lasti
od pomstva bez straže, bez štita od časti.

DALIDA.

Kolikrat grada put pozriše očima,
tolikrat, vaj! stril ļut srdašce mê prima,
er bješe ļubavi sva shrana od strila
svoj pogled gizdavi i lica pribila.

STARICA.

Tej strile ńe ude, ni ļubav taj rani,
čistoću tko bļude i djevstvo tko hrani.

DALIDA.

Od truda i preše obhodeć vojsku sam
lice mu sve bješe otišlo u živ plam.

STARICA.

Ki primi ti sama u prsi u tvoje,
er ogań i slama na blizu zlo stoje.

DALIDA.

Neznano pritužna s Orontom vladah se,
ostah mu tim sužna, ńemu u vlas ter dah se.

STARICA.

Kako te izgubi mâ staros nejaka,
pokli ti obļubi tko ti ište zla svaka!
Ah slijepa pameti! o ludo vladanje
od ļudi na svijeti ki paze imanje,
ki pomno čuvaju što skupe pjeneza,
a za čas ne haju od kćeri ničesa!
Blago se zatvora pod tvrdijeh kļuča sto,
a rođenje udara bez uzde, jak pusto.

151 zlo] ne *c.*
156 o] oh *c.*
160 zatvora] zatvara *c.*
161 rođenje] rodjenje *c.*

DALIDA.

Budući zadosti smišļala u sebi
ńegove ljeposti, kojih nij' na nebi,
od tuda ja sljezah najbrže niz doli,
ne kakva uzljezah, sva druga, nego li
nađoh se u tuzi velikoj i muci,
nađoh se u uzi i druzijem u ruci,
nađoh se gdi mi jes sloboda uzeta.

STARICA.

Ti stavi sebe u vez, ti ga i driješ' opeta.

DALIDA.

Niz obraz, vajmeh! moj lijevah plač jadovni.

STARICA.

Kakav je grijeh tvoj pokora mnoga nij'.

DALIDA.

Od tle san meni doć na oči ne more,
ni ob dan, ni ob noć s večera do dzore.

STARICA.

Cijeća sna tolikoj mučit se nij' trijebi,
neg zašto razbor tvoj zaspao je u tebi.
Od djevstva tej kose u vijenčac povite
koliko, jaoh! nose gruboće skrovite!
Ja scijeńah, tvoj je jad i tuga velika,
podstupļen što je grad od našijeh krvnika,
a ti za ludosti zašla si s ļubavi,
za ku svê vrijednosti i svû čas ostavi.

DALIDA.

Ne moguć podnesti toj tužno mê stanje,
smislih dat bolesti Orontu na znanje.

STARICA.

Ne bi ti zadosti poznat se dobita,
neg jošte ludos ti da ti je očita.

DALIDA.

Meštra znaš ti moga od godiš grbava,
razuma od mnoga koga je svud slava.

---

164 niz] *c.* ja *a.* 178 scijeńah] cijeńah *c.*

Rodom je tuđinin, došo k nam njekada,
državom Latinin, ku Izmar kraļ vlada.
Dopusti kraļ mu taj došastja k ńemu vlas,
da čini pogođaj od ńega ter do nas.
Ńemu htjeh otvorit mê srce rańeno,
da bude govorit s Orontom skroveno.
Meni se obeća, na put se ti stavi,
š ńim zbori i vijeća i posao opravi.

STARICA.

Što meštar tebe ima na dobro učiti,
toj svijet tvoj on prima zao put sliditi?

DALIDA.

Odgovor bi mi dan od strane od svoje,
da je on pripravan na htjenje sve moje. . . .

STARICA.

Tko vjeru ikadar da mladu već daje,
razuman kad i star kraļu čas izdaje?

DALIDA.

I da je cijeć mene gledav me sjedeći
od żeļe ļuvene oćutio trud veći.

STARICA.

Svak od sad nauči svo'e mlađe vladati,
da živjet djecu uči sam otac i mati.

DALIDA.

Opeta poslah ja staračca znanoga,
da pođe drugovja Oronta do moga,
i da mu moli se od mene za svu moć,
da skrovno stavi se u noći k meni doć.
Starac sve opravi i nađe kļučara
kojega uglavi, da mu grad otvora. . .

STARICA.

Svak li k zlu pristaje, k zlu su zli hoteći,
a dobro tko daje, obraća svak pleći.

---

188 došo] *c.* doša *a.*
197 zao put sliditi] za so put slijediti *c.*
211 otvora] otvara *c.*

DALIDA.

I da se prije svijeta vrata mu otvore,
da na dvor opeta izljesti on more.

STARICA.

Činjenja od tvoga sve li tva vo|a bi?

DALIDA.

Ne moja, neg toga, tko mi vlas ugrabi.
Što mogu drugo ja stojeći u mukah,
sloboda kad moja |ubavi je u rukah?

STARICA.

Taj strah me, da skora |ubav se ne skrati
i u zla najgora opeta obrati.

DALIDA.

Oronte dragi moj ne mni prij' k meni doć,
i u moj perivoj uljeze jednu noć.

STARICA.

Bojim se da još nij' uljezao onuđe,
tere je, vaj meni! mâ kćerce, toj huđe.

DALIDA.

Tada ja stah skrovna zeleni pod lipom.

STARICA.

Tuj zmija jedovna otruje nalipom.

DALIDA.

Sladak mu bješe glas od riječi medene.

STARICA.

I pjesni zdrže slas od morske sirene.

DALIDA.

Na svoja koljena poklečе i pade.

STARICA.

I kuna vuhnena da kokoš popade.

DALIDA.

Niz lica rumena jadovan plač proli.

STARICA.

Iz tvrda kamena voda gre niz doli.

220 da] do *c*. 227 jedovna] *c*. jadovna *a*.

DALIDA.

Uzdahe ogńene prsi mu podveže (?).

STARICA.

Od vrbe studene ogań se razdeže (sic).

DALIDA.

Ruku mi uhvati svojom i vjeru da.

STARICA.

Opći se toj dati zlotvora od huda.

DALIDA.

Svjedoke sve od zgar zaziva bogove.

STARICA.

Koje sad nikadar prida se ne zove

DALIDA.

Na kletve najveće riječ svoju podveza.

STARICA.

Kune se tko neće izvršit ničesa.

DALIDA.

Prsten mi od zlata za vjeru postavi.

STARICA.

Brže toj bi plata od tvoje ļubavi.

DALIDA.

Zlamenje zlato jes ko ļubav odkriva.

STARICA.

I bude zlat pjenez, nu je stvar varļiva

DALIDA.

Okoliš prstena ovoga hoće rit
da nikad svršena ļubav nam neće bit

STARICA.

Ako ćeš rijet uprav, zlamen taj vas je inak:
hoće rijet, taj ļubav da nejma početak.

DALIDA.

Rukama okoli mê grlo izveza.

234, 235 *nema u c.*
237 Opći] *c.* opće *a.*
245 bude] budi *c.*

STARICA.

Tezijeme zgar doli tvoju čas poplesa.

DALIDA.

Za tijem me celova kako sve vjerenik.

STARICA.

A tezim te otrova, ozdravit da neć' vik.

DALIDA.

Pak mu se pustih sva na voļu, starice.

STARICA.

Jaoh tebi, kad djevstva da mu vlas, mladice!

DALIDA.

I k meni noć svaku skroveno ulazi.

STARICA.

Boļe bi da taku prijeka smrt porazi.

DALIDA.

Sveza se riječ moja, naprijeda ne more.

STARICA.

Zloća je još koja: što huđe bit more?

DALIDA.

Huđa je, starice, besjeda òstala,
jaoh! dvoje dječice š ńime sam imala.

STARICA.

Vaj zemļa kako te uzdrži vrh sebe,
cijeć hude sramote ku čujem od tebe!
Reci mi tko hrani, Boga rad, djecu tu?

DALIDA.

Ovdi su pridani od starca po svjetu
mladici njekojoj, uza me ka stoji,
koja mi perivoj polijeva i goji;
zna naša otajna i naše sve stvari,
sluga je potajna i za čas mû mari.

252 tijem me] *c.* tijeme *a.*

STARICA.

Tko za čas da haje za tvoju i mari,
kada ti sama je pod noge udari?

DALIDA.

Ovdi je sva muka, ovdi je sva boles,
očina odluka vjerit me zašto jes.
Glasi mi dohode od veće od strana,
od mnoge gospode da sam ja pitana,
i ocu da momu ugodno jes tako,
ove dni jednomu podat me svakako.
Jer tužan jaoh glas taj u sebi misleći
pakleni eto je vaj vele moj i veći.
Grem jak plav sred mora čim vjetri zli viju,
kad vali, jak gora, timun joj izbiju,
tere gre na krivo da veće potone,
sad desno, sad livo, kud vali ńu gone.
Došla sam togaj rad, starice, do tebe,
da mi daš nauk sad u moje potrebe.
Zašto pak — — — — — — — — — —
na vrijeme — — — — — — — — — —

STARICA.

Zaludu zove se liječnik cieć lijeka,
kada duh izljeze iz tijela čovjeka.

DALIDA.

Čim bijah ja mäla i tvojoj u vlasti
ruku mi s' davala, ne dat mi za pasti.
Sada me pridrži, sada mi daj svjet tvoj
prij' neg zlo — — — i prođe život moj.

STARICA.

Ja stvari čińeni ne umijem dat reda.

DALIDA.

Jaoh! nauk daj meni, da nij' zla naprijeda.

STARICA.

Kad vratit ne mogu stvar ka bi i prođe,
jeda ti pomogu da huđe ne dođe?

---

288 liječnik] liječnika *c*. 289 iz tijela čovjeka] *nema u a*.

Ja veće grijeha u tebi poznaju,
ludaka je sagrjeha, djavli se ne kaju.
Prvo je sgriješenje, kojim si ti dužna,
er božije jes htjenje da si ti poslušna
onezim ki dati htješe ti krv svoju,
i bitje kojim ti žénâ si u broju.
Zapovijed Višńega, ma kćerce, ni vršiš,
ni oca svojega u scjeni ka držiš,
proć voli od oba vjerit se usudi,
što se ne podoba bludnici prihudi,
jer ocu dostoji, ali ti materi,
da pomno nastoji svoju kćer da vjeri;
a oto ti sama nesvijesna i luda
skroveno bez srama vjeri se i uda
Drugi grijeh učini kralevskom imenu,
i vrijednoj rodbini i svijetlom plemenu,
jer uze krijući po svjetu po tvomu
zlotvora svoj kući i gradu ovomu,
i prije mu poda čas na svijetu najdražu,
nego se uze glas za vjeru za vašu,
Treći — — — — proć tebi satvoren,
po kom će biti svud tvoj život prikoren,
jer k tebi uljeze i k dvoru pristupi
tko ti čas odnese i grad ti podstupi.
Taku stvar ušima tko čuje na svit saj
podhibna hotima da su sva djela taj.
Tko druzim sagrubi, kratko se zlo reče,
a tko čas izgubi opet je ne steče.
Jednom čuh na svijetu, najprvi da ljekar
život Ipolitu s pomoći vrati zgar;
ovi saj svijet proć će, i do sad nitkore
djevici čistoće povratit ne more.
I za toj lubavi ne davaj krivinu,
er sama čas stravi, ako ć' reć istinu.
Ti stavi ufanje, tko ište vam odnit
krunu, čas, imanje i ino sve na svit.
Scijeniš li ti viru da mladi sahrane,
žele u kih umiru, jak slama kad plane?
Držiš li, prihudi od tebe tvoj zlotvor
da ište i žudi drugo što ńeg prikor?

310 oto] eto *c.*
313 rodbini] (rogbini) *a i c.*
336 od tebe] *c.* o' tebe *a.*

Može li t' n' um pasti, kraļev sin jedini,
ki sasma jes vlasti podložan očini,
podvezat da se će pod voļu tvoju stat?
Luda si odveće taku stvar vjerovat.
Mene čuj, nebore, kom žeļe nasladi,
ke u ńem sad gore, bivši mu dni mladi,
tebe će pak pustit, a druge poć slidit,
i ku riječ izustit, ka te će uvrijedit.
Ti umniš ako ino, ludos te tva vara,
sve bude istino što čuješ od stara.
Nemoj se vele uzdat, eto je gospodin,
na vjeri da će stat, budući kraļev sin.
Gospostvo pravo je obećat i reći,
i opet od svoje besjede uteći.
A i riječ rečena pod silu ne drži,
navlaš muž i žena kad ženbu ku vrši.
Oronte u kući tvojoj je tvoj sužan,
u tvoj grad budući došao i na stan;
pače je ljeposti tvojoj rob kupļeni,
što reče ako ti toj za zbiļ ne scijeni.
Mnogo ti obeća — — — — — —
a sve toj za cijeća tvoj ures — — —
Kad ti se toj zbude što ti ja htih reći,
sred tuge prihude komu se ć' uteći?
Komu se ć' tužit moć, komu li jad rijeti?
tko da ti da pomoć i da te osveti?
Starica mogu ja uza te procvilit
i tuge bez broja s tobome razdilit;
može ti meštar tvoj razgovor koji dat,
ne dvignut nepokoj, u srcu ki će t' stat.
Kļučar će, u noći ki čini ulazit
Orontu, svud poći tve ime proglasit.
Nu stavi na pamet, njekada Arjadna
što Tezea htje izet iz mjesta prem jadna,
za ļubav ka bratu učini izdaju,
a on ńu za platu ostavi na kraju.
Na milos prignu se, ńemu bi smrt prosta,
a on ńoj čas uze i mālijem živa osta.
Medea ke trude od jada usiona

338 n' um] c. um a.
362 rijeti] c. riti a.
375 mālijem] (malijem) a. (mallijem) c.

podnese cijeć bude nevjere Jazona,
sred svoje protive komu da dara dva,
od sebe od žive i od brata od mrtva,
a on je otjera od sebe nemilo,
ter zaman bi vjera i harno toj djelo.
Učini što Šila za ļubav prokletu
cijeć kraļa nemila, ki vlada grad Kretu?
I sebe i grad svoj i cca još stara
ńemu da za sve toj i ńoj bi privara.
Ter ovih prilika, kojim ti druga si,
od moga jezika koje sad čula si,
ako ti zadosti ne bude za odvratit
tebe od tve ludosti, ka ti će dni skratit,
primože čin' da te mâ staros nejaka,
dan i noć kâ za te podnosi zla svaka.
Nu stav'mo mi uprav, vjeru ti da nosi
Oronte i ļubav, kako se prem prosi,
oci vam, znaj, k tomu neće htit pristat vik,
er jedan drugomu zlotvor je i krvnik.
Na to mi možeš reć, vjera se gdi svrši
omraza tuj se već ni svađa ne drži.
Huđe bi tja taki činili ih posvadit,
drugomu gdi svaki ište srce izvadit.
Ne vidiš gdi puti i mjesta sva svudi
stoje ogreznuti, jaoh, krvi od ļudi?
Čuješ li u mjesto od pirnijeh pifara
gdi trubļa, jaoh, često od boja udara?
gdi sada na kose za vijence zelene
kacige svi nose vojnici gvozdene?
Za svilu pancijere eto svak oblači,
za pirne dublijere nose se sad mači.
Trebuje, da danas jedan ńih dobude,
kojemu višńa vlas osudit zgar bude,
ter ako ovi dan naš bude dobitak,
Oronte odagnan otiće i š ńim svak,
u strane kako ove nikada neće doć,
ni sjeni ńegove tve oči vidjet moć.
Toli opet kraļ Izmar sreću ima u pomoć,
i bude gospodar u ovo mjesto doć,
prosit će ženu inu, robińa i sluga

379 od brata] brata c.

ne hteći da sinu žena je i drúga.
Al' pođ'mo na bolu, da sreća donese,
Oronta na volu da otac prigne se,
tko tvomu, jaoh, da toj ikadar izusti
tko ište život svoj od smrti zablusti?
Ja bih prij' na poli prigrizla moj jezik,
neg grubu stvar toli izrekla ńemu vik.
Ti ne bi također cijeć straha i stida,
er grubo jes čut kćer gdi grih svoj spovida,
bio bi tvoj obraz mramora od vrla,
da ne bi oni čas od srama umrla.
Nu da je pogođaj među oci vašima,
i da je vjera taj ugodna obima,
Oronte tvoj mili u vrijeme sve svoje
sumńio ne bi li od časti od tvoje?
Ne bi li tva dila stavio na pamet,
što si š ńim činila i s drugijem da ćeš htjet?
I tako vik ne bi dobro ti imala
sama bi u sebi svoj život skončala.
Još hoću da ti znaš da za ti gnusan grijeh
jaoh! u zlo postavlaš veliko mnozijeh.
Najprvo, znaj sebe, da otac ali brat
sve stvari od tebe ne bude uzaznat,
i da ti zle muke ne čine trpjeti,
i od ńih pak ruke prikorno umrijeti.
Oronta stavlaš pak u škripi prihude
ako ga ki junak u noći nać bude,
ter da ga prid oca prid tvoga povede,
trijeba bi do konca rijet, kako stvar grede,
ter žestok trud toli našao bi oba vas
takoga da doli ne zdrži zla propas.
Strah me je i za me, kojoj si pridana,
u sjede sej prame da mi nije smrt dana.
Također sada ti o dlaci visi grad,
i otac i mati i ina sva čelad.
Orontu svaku noć gdi vrata otvore,
u družbi mnogoj doć od vojske ki more:
ako nam vrata uze, grad bi opet na lasno,
trijeba bi ńemu se pridati nečasno.

---

425 jes čut] čut jes *c*. 438 ali] oli *c*.

Eto t' sam donila prid oči hud poraz,
u ki si stavila vas rusag i svû čas.
Stavi red na brijeme — — — — — —
ja t' velu dočijeme lijek joj se nać može;
ter ļubav pusti tu iz srca tvoga van,
s kom nitkor na svitu, ma kćerce, nij' častan.
Čin' da je ostavļen Oronte od tebe,
a život pohvaļen oberi za sebe.
Ukloni ureda pogibja oda svijeh,
i gradu ti ne da' poginut za tvoj grijeh.
Smrti se slobodi, prikora ohaj se,
i voļi pogodi očinoj, ne kaj se.

DALIDA.

Sad tužni život moj među dvije protive
u muci velikoj nahodi se i žive.
Svjet mi tvoj omili i riječi tve znane,
ļubav me a sili od druge, jaoh, strane.
Mučno je izgubit s životom vrijednu čas,
trudno je ne ļubit u srcu tko je vas.
Dali ću postavit, jaoh, na smrt dragoga,
dali se ću izbavit pozora drugoga?
Nije pravo izdati rodjake i svoj grad,
ni mogu parjati srčana moga sad.
Od oca ja primam visok glas i slavu,
s Orontom ja imam dječicu gizdavu.
Dali ja pustit ću u utrobi čijoj stah,
ostavit dali ću mû vjeru komu dah?
Ali ću slijediti tko mi da krv svoju,
ali ću tko uhiti životom čas moju?
Sladak je matere od svoje razgovor,
nu slađi bez mjere Oronta drag pozor
Lijepo je gdi dava razuman otac svjet,
uz mladca gizdava nu ljepše posidjet.
Mio je vele brat sestrome razbluđen,
miliji nu stokrat tko meni jes suđen.
Ne umim, s ke strane imam se prignuti,
obje su srčane, srce obje mê ćuti.
Okolo ter grada kakvi su, vaj! boji,
poveći rat sada u srcu mom stoji.

458 brijeme] vrijeme *c*. 475 drugoga] dragoga *a* i *c*.

Bješe mi podraže, starice srčana,
da meni svjet daše, kako ja podana
neću bit inomu, Orontu negoli,
životu ki momu ugodan jes toli.

STARICA.

Nij' primjen svjet, koji volu nam obada,
besjedom tko loji scijeni se svud sada.

DALIDA.

Ova bih stvar rekla dobra je, nu sluša',
kako bih ja stekla Oronta za muža.
Da se ti postaviš matere oko mê,
i da je uglaviš besjedom dobrome,
Izmarov kako sin nije uzrok od boja
i drži vas način od mira i goja,
i da su ne mäle u ńemu kreposti,
da gredu svud hvale ńegove vrijednosti,
i ńega tolikoj hvaliti da radiš,
dokle ga sasma ńoj u srce usadiš.
Pak kad ga postaviš u milos u svoju,
da htjenje objaviš i misal svu moju,
i da ju za svu moć svjetuješ suzami,
hotjela da bi poć do kraļa oca mi,
i da ga pomoli, da mene inomu
ne poda, nego li Orontu samomu.
Na hvale ńegove jedno će prignut se,
a drugo vojske ove da budu dvignut se.
Što može dosegnut, starice, moja svijes,
rekla bih ovi put izvrstan za me jes,
zašto riječ kraļice prihodi i vaļa,
kad stupi prid lice svjetlosti od kraļa.

STARICA.

Čińena bivši stvar, pohulit toj neću,
dala bih vrijedan dar, da imaš tuj sreću.
Nu pusti besjede vremena za druga,
kraļica k nam grede i veće š ńom sluga.

ŠENA II.

KRAĻICA, DALIDA i STARICA.

KRAĻICA.

Ne tuži, kćerce mâ, uzdisat povrzi,
er moći ne ima strah vrijedne u prsi,
i kako vrh gore ne dme vik plah sjever,
tako boj ne more gosposku strašit kćer.
Budući pravedan uzrok naš od rati,
dobitje ovi dan naši će imati,
krvnici oć će boj sramotom ńih mnogom,
ja ufam vidjet toj, zašto je boj s Bogom.

DALIDA.

Dočim se udiru, ti, majko, mniš dobit,
a ja sva umiru, koja će svrha bit.

KRAĻICA.

Kraļ s sinom pobjeće iz ove države,
može bit da neće iznijeti ni glave.

DALIDA.

Gdi mniš lijek dat rani, huđe se razjeda,
Bože, ti ubrani zla, srce kim preda.

KRAĻICA.

Bježeći kraļev stijeg jošte će ostavit.

DALIDA.

Ah da ja u taj bijeg mogu im druga bit!

KRAĻICA.

Nu po kôj nesreći da oni nasrnu
i čine, svi pleći da naši obrnu,
žive se ne bismo pridali u ruku,
umrijeti sve bismo imali odluku.

DALIDA.

Čim kažeš da je mnoga zalihos u tebe,
tezijem si uboga i puńa potrebe.
Razgovor, majko mâ, hoć' druzim da ti daš,
potrebu a sama od ńega eto imaš

532 oć će] oće a i c.

Ti činiš na sliku, postupljen kako grad,
ki za skrit veliku nevolju i svoj glad,
krvnika sred vojske svû piću razñeće,
a pak bez jestojske svi gladom mru veće.
Strah ti je u licu sred smijeha laživa,
a srce tužicu jadnu ti sakriva.

KRALJICA.

A kâ je mati toj tač tvrda jak stina,
posila ka na boj i muža i sina,
da neće veoma i čeznut i predat,
opet ńih čim doma ne bude ugledat?

DALIDA.

Trebuje sad dvoja srca ovdi meni steć,
ter ne znam ja koja strana me straši već.

KRALJICA.

Govori, kćerce mâ, da te ja razumim,
tugami tvojima što pomoć da umim.

DALIDA.

Ne može pomoći neg tko je slobodan,
odložit nemoći ne može nemoćan.

STARICA.

Kraljice, Boga rad, svjetlos mi rec' tvoja,
kako ove stvari sad prohode od boja:
jeli se bojati nesreće prihude?
jeli moć ufati dobitje da bude?

KRALJICA.

Jošte nij' biljega nikakva viditi,
od kralja kojega strana će dobiti.
A to što ima doć, nitkore ne pozna
neg sama višńa moć, ka vidi sve i zna.
Bože, kom' sva sila u rukah ljudska jes,
i koga sva dila prava su vrh nebes,
ti pošlji od zgara našime tvu pomoć
kako će zlòtvôrâ potlačit jaku moć,
čin', ruke, molju te, da moje već mogu,
koje su dvignute sad k tebi, mom Bogu,

nego li sva sila našijeh krvnika,
u ku je stavila ufańja velika,
a ńim daj tuj sljepos i tamnos od pakla,
neka se ńih krepos razčini, jak magla.

STARICA.

Kraļice, tvoju vlas molimo, htjej nam rit,
dvije vojske tej danas kako se staše bit.

KRAĻICA.

Kad meštar Dalide pristupi prid kraļa
načinom besjede, koji mir napravļa,
smjerno se pokloniv došastje objavi,
moli ga da svoj gńiv i srǵbu ostavi.
Kako ču taku stvar, srčno ga otira,
ne hteći s nami Izmar prijazan, ni mira.
Pun srǵbe usione naredi riječ svoja,
tamburi da zvone na spravu od boja.
Sta zveka trubaļa i treska bubań još
da gore tko vaļa ti čuti da ne moš.
Rekal bih govore, svak ustan' najbrže,
na końa tko more da sedlo navrže.
Što tambur govori vrši svak i sluša,
prešno usta svak gori, neka se oruža,
jak da se na more spravļa grom s sjeverom
sve listje kopore njekijem žuberom.
Taki se čujaše žamor sred viteza,
oružje tko paše, tko końa podpreza,
oklope tko stavļa, tko kopje uzima,
tko pušku pripravļa, činjenje svak ima,
svak družbu pògl̂edâ od svoje od čete,
neka se iz reda iz svoga ne smete.
A vojska stojaše sva naša prid vrati,
čim tambur ukaže početak od rati.
Kom dođe vrijeme pak, udari trubļa već,
navali znano svak krvnika svoga sječ,
jak vjetra dva plaha počnu se napirat,
tač vojske bez straha staše se udirat.
Tijem otle htjeh uteć, najbrže k vam doći
ne moguć gledat već žalosti zle toli.

---

603 podpresa] *c.* popresa *a.* 604 oklope] *c.* oklopi *a.*

STARICA.

Jeda se svi od nas k nam vrate veseli!

DALIDA.

Bože, daj tvoja vlas što srce mê želi!

ŠENA III.

GLASONOŠA, KRAĻICA, DALIDA i STARICA.

GLASONOŠA.

Ki jezik otrovni, ka puna riječ jada
daće glas jadovni kraļici, jaoh, sada?

KRAĻICA.

Čuju riječ, besjede razumjet ne mogu,
svu me strah obide njekoji nebogu.

GLASONOŠA.

Meni je toj djelo svršiti usilos,
i toli nemilo ucvilit ńe svitlos.

KRAĻICA.

Ovi je žalostan, ter tužbe podire,
nješto mi plač grozan samohoć izvire.

GLASONOŠA.

Viđu je gdi čeka, hteći čut što danas,
a ranu bez lijeka dat joj će sad moj glas.

KRAĻICA.

Srce se ne tješi, ni moj plač ustavļa,
a krv mi sva bježi i život ostavļa,
kakono tko poraz udorca pogleda,
od straha ter mre vas i čezne i preda.
Čovječe, Boga rad pospiješi tvoj stupaj,
čemerni ter tvoj jad na znanje meni daj,
od tužne besjede uzrok mi vas skaži,
kako boj ti grede, živu li još naši.

GLASONOŠA.

Naši su, gospoje, dobili po sreći,
a vojska sva pođe zlotvora bježeći.

KRAĻICA.

Ne imam tolikoj ja riječi u sebi
na daru, Bože moj, za hvalu dat tebi.

GLASONOŠA.

Pod ovijem nebesi nijedna stvar ne biva,
s kojom se ne smijesi kagodi protiva.

KRAĻICA.

Jaoh! što će drugo bit, kako opet toj reče?
Od muke sad ću umrit, izreci, čovječe!

GLASONOŠA.

Čuj, svijetla kraļice.

KRAĻICA.

Govori Boga rad,
na zemļu er nice pasti ću tužna sad.

GLASONOŠA.

Sred vojske dočim svak rve se i bije,
na końu mlad junak nepoznan doprije,
oružje toj golo skrivaše ńemu obraz,
ter poče oholo vapiti u vas glas,
veļaše pak ovoj: „Oronte sin kraļa
da sa mnom bije boj, ako on što vaļa“.
Čuvši se na boj zvat, Oronte ozva se
da se će š ńim rvat sam i sam ponase.
Učini za tim pak vojski poć na stranu,
da spremi svoj mač svak i bit se pristanu.
Svaki ńih ter hrlo u taj boj uljeze,
jadovno i vrlo svaki bit poče se.
Dugo se sjekoše vrijedno se noseći,
a nijedan ne može drugoga posjeći.
Udarac za tim jak Oronte pripravi,
ter druga jadno pak obrani po glavi,
štit mu vas prikide, moždani otvori,
taj čas se ukide i na tli obori.
Oronte najpreče kacigu odveza,
da mu glavu usiječe, poznaše viteza.
Kom tko je vidješe, strčaše ļudi množ,
i ńega oteše, ne bješe umro još.

---

645 pasti ću] pastit ću *a i c*. 662 štit] ? (scit) *a i c*.

KRALJICA.

Kad ga su poznali i meni reć' tko je,
nješto ga zažali srdašce, jaoh! moje.

GLASONOŠA.

Strijela je tuj skrovna, ka te će raniti,
i čaša jedovna, ku imaš popiti.
Taj mladac bio je, kraljice ma mila,
utrobe sred tvoje koga si nosila,
Flaminio dragi tvoj, tvoj sinak rođeni.

KRALJICA.

Jaoh! što mi reče toj, nij' živjet već meni.
Riječ me je priklala tva puna gorkosti,
hodit je do mala mojojzi starosti.
Kako bit može toj, nu meni sad kaži,
po voli očinoj nije li on na straži?

GLASONOŠA.

Ne, zašto mlad junak oca izit upazi
s oružjem i š ńim svak gdi na dvor izlazi.
Uzavre krv po ńem, dođe mu od vole
najbrže poć s końem sakriven u pole,
driže se on s straže, hitro se uresi,
da i on ukaže junaštvo s vitezi,
i u tu nesreću upade nevolnik.

KRALJICA.

Bez ńega što ve ću, jaoh meni tužnoj! vik?

Tko da utješi moje suze,
tko li plačnu razgovori,
dočim mi se grob otvori,
pokli sinka smrt mi uze?
Jaoh majci tužnoj dosti
koja za te, sinko, cvili
izgubivši štapak mili
toli ugodan môj starosti!
Čemu — — — — — —
kad smrt mi uze sve najdraže,
po razlogu tko imaše
mrtve stisnut oči moje.
Maču u krvi umiveni,
kako može na dvije strane
jednijem mahom dat dvije rane,
jednu sinu, drugu meni?
Svak li vajmeh! danas dobi
i gre na stan svoj veselo,
samo 'e srce mê dreselo,
eto samoj meni zlo bi!

GLASONOŠA.

Nije samo, gospoje, smjerila taj smjera
srdašce toj tvoje, neg mnogo matera.

DALIDA.

Nesrećo, jaoh, moja! jaoh dragi moj brače!
vik čini smrt tvoja da srce mê plače!

KRAĻICA.

Ah krvniče puni jada!
ah Oronte prem nemili!
tvrdo t' ovu majku ucvili
raniv moga sinka sada!

Ako mati još ti žive,
da bi tebe ne ščekala,
da bi ona još do mala
oćutjela sej protive!

DALIDA.

Bože, ti nemoj zgar sej riječi primiti,
ere je grješna stvar druzim smrt žuditi.

STARICA.

Dalida, čula si, kad ļudi što žude,
ino im izlazi, a drugo sve bude.

KRAĻICA.

Zašto oči mê kamene
ne lijevate suza toli,

koliko sin krvi proli
iz glavice obrańene!

DALIDA.

Što nijesam mogla bit u taj čas meu ńima
za činit ńima štit, jaoh, prsmi mojima!

STARICA.

Mladiću, samo ovo daj nami na znanje,
jaoh, zdravje ńegovo ima li ufanje?

GLASONOŠA.

Kom ranu tuj vidje, došadši liječnik,
načina, reče, nije da može imat lik.

KRAĻICA.

Dali tebi nije lika,
sinko, mladu i zelenu?

Što mâ staros ne povenu,
koj umrijeti jes prilika?

GLASONOŠA.

Kom vidje blizu se od smrti on tada,
govorit riječi uze, kê vam ću rijet sada:

715 raniv] rana *c.*
721 grješna] *c.* grijeh na *a.* — žuditi] *c.* žudjeti *a.*
730 ovo] ovoj *a i c.*

„Kreposti velika, hvala ti bud' dana,
kad vidjeh krvnika našega prognana.
Veselo tebi grem na milos tvoju sad,
i mirno vele mrem, slobodan er je grad.
Dni moga života ter što se odloži
mojoj tva dobrota majci ih priloži“.

KRAĻICA.

Vaj! ne prosi, danke duge
da priživе tvoja mati,
neg da joj ih smrt prikrati,
da ne pati ove tuge.

GLASONOŠA.

Pak ocu besjedi s velikom žalosti,
ako ga uvrijedi, da mu grijeh oprosti.

KRAĻICA.

Ako, sinko, što sagriješi,
dušica ti za raj laka,
krv te tvoja, jaoh, opláka,
i od grijeha svijeh odriješi.

GLASONOŠA.

Još ńemu reče ovoj: „Drag oče, sad poznam
kako je zakon tvoj ne slušat mlađem nam,
er što ja pustih grad i vrijedni nauk tvoj,
trebuje meni sad pustit svijet i duh moj“.
Moli ga pak milo, da ńemu ne brani,
mrtvo mu da tilo na dvor se sahrani.

KRAĻICA.

Ukopan si, vaj, unutra,
sinko, posred srca moga
tim ću cvilit ja neboga
vas dan, večer i za utra.

GLASONOŠA.

Govore, pravo nij', tko čuvat ne haje
grad, ńemu u sjeni pokopan pak da je.

KRAĻICA.

Ako umri cijeć ļubavi
tvoga grada od Adrije,
kako pravo, vajmeh, nije
da ti svake slave spravi?

GLASONOŠA.

Tebi reć naredi, moleći veoma:
„Rad mene ne uvrijedi starosti, majko mà!“

749 ove] ona *c.*
756 ovoj] toj *c.*
761 tilo] *c.* tijelo *a.*

KRAĻICA.

Uvrijeđeno je srce moje
ļutom ranom, sinko mili,
er me s tobom smrt razdili
sred mladosti ljepše tvoje.

GLASONOŠA.

Veļaše još tebi: „Utvrdi srce toj
boļe neg ja sebi glavu sam bijući boj“.

KRAĻICA.

Pače tvrdo jes odveće
kad ne pukne sad na poli
od čemerna jada toli,
eto smrt me tužnu neće.

GLASONOŠA.

Sestrici poruči, moleći moći svom:
„Ako igda odluči pogodit bracu tvom,
za muža inoga ne uzmi čovika,
neg glavu od moga tko ti da krvnika“.

DALIDA.

Tvrdo ti, brače moj, tê tvoje besjede
sestrici jedinoj srdašce uvrijede.

GLASONOŠA.

Tej riječi s mnozima druzima izreče,
čim smrt mu uzima svu krepos najpreče.
Rumeno toj lice blijedo mu jur bješe
kako cvijet ružice kad ju tko popleše.
Na prešu duh hodi, ali svud pogleda,
jeda on gdigodi svoju majku ugleda.

KRAĻICA.

Što ja nijesam tužna tamo,
da razgledam ranu ļutu,
da duh pusti na mom skutu
i vidim ga mrtva samo!

GLASONOŠA.

Čim oči vid gube i duh mu van grede,
otac mu oskube svo'e vlasi sijede,
ruke mu vrh grla cvileći postavi,
osta krv umrla, a duh svijet ostavi.

KRAĻICA.

Dali vajmeh je istina
da si umro a ja živu?
Što Oronte u tom gńivu
ne rani me mješte sina?

---

786 čovika] *c.* čovjeka *a.*
789 uvrijede] *c.* uvride *a.*
801 svo'e] *c.* sve *a.*

Toli ne htje, hud zlotvore,
ńemu život oprostiti,
bješe i mene š ńim ubiti,
da nam za'edno grob otvore.
Ubiv ńega što si stekal,
neg da vrla svak te kaže?
a da i mene sagubļaše
milosna bi svak te rekal.
Vajmeh! mojih·oči veće
drag moj sinko, tebe ļubih,
nu moj nijesi kad te izgubih,
tva te majka vidjet neće.
U cvijet ljepši tve mladosti
pravo bješe ruke tvoje
da — — — — — — — —
sred nejake mê starosti.
Nu smrt eto huda dosta
prij' vremena tve zatvori
i mlađahna tebe umori,
a tvâ majka stara osta.
Zašto boles, ka je u meni
krepos taku sad ne ima,
ku mač oštri danas ima
na glavici obrańeni,
ter mû staros ne prikine
i moj život, jaoh, ne svrši,
neg ga mori, neg ga krši,
da vik duh moj ne počine?
Oči moje, zač cviļenje
ne činite tužno sada,
kad nećete moć ikada
vidjet vaše utješenje?
Uši moje, kako govor
sad slišate plačan dosti,
pokli vaše sve radosti,
prikrivat će tvrdi mramor?
Ali krvnik brže ruke
vaj! na moga stavi sina,
nego ću ja vrh sjedina,
za oblahšat jadne muke.
Vaj! Adrija, lijepo mjesto,
nije veće tvoga uresa,
ki životom od viteza
tebe štiti vele često!

DALIDA.

Drag brače, bio si za stražu stavļen nam,
od koje imao si potrebu veću sam,
da tako u preši ne išteš smrt svoju,
koja te ne sriješi u mlados u tvoju.

GLASONOŠA.

Suzami vašime čuditi neću se,
Oronte za ńime sam plače u suze
takoj da nitkore ni otac ni druzi
smirit ga ne more u plaču, u tuzi.

KRAĻICA.

Al' mu taj plač ne probodi
do srdašca kako meni,
er mu bratac nij' rođeni
a majka ga ovaj rodi.

---

822 da zatvore oči moje?
852 za] na *c*.
854 išteš]? išteć *a i c*.
855 ne sriješi]? (ne srjesci) *a i c*

GLASONOŠA.

Prid smrti svuče se košuļe iz ove
kû ruka naveze sestrice ńegove.

DALIDA.

Jaoh! oni dan prvi, ki *(sic)* ńu stah vesti
iglom se do krvi obodoh to mjesti.

KRAĻICA.

To je bilo sinu zla kob,
i očito, jaoh, zlamenje,
za ńegovo obranjenje,
ko ga stavi mlada u grob.

GLASONOŠA.

Kû čini meni dat i kle me na vjeri,
da imam ńu podat krvavu materi,
i moli veoma, kraļice, on tebe,
da bi je ti doma hranila kon sebe,
za vječnu spomenu neka je na svijeti,
tko u svom plemenu jeda ga osveti.

KRAĻICA.

O nevoļna mâ starosti,
kako život moj ostaje,
stvar očima sagledaje
od tolike jaoh žalosti!
Košuļa je sinka ovo li,
ku naresi svâ sestrica,
a prihuda pak desnica
krv ńegovu po ńoj proli?
Opet li mi, vaj, podobi
shrana sinu bit od krvi,
nije li dosta što put prvi
ja ńu nosih u utrobi?
Al' prij' ju sam pronosila
u veselju i radosti,
sad ću tužna u žalosti,
kad mi smrt je velmi mila.
Ukaži mi, dragi braće,
gdi moj sinak leži rańen,
prije nego bude shrańen,
da ga majka svâ òplačê,
da suzami, vaj, mojimi
lice mu se blijedo opere,
i da mrtav od matere
napokońi celov primi,
da mê vlase nad ńim prospem,
i vjenačac stavim zgora
od ružice i tratora,
i cvijetjem ga svega pospem.
Hod'mo, mladče, tja najbrže
i vi hod'te sa mnom, sluge
u tužici vijerne druge,
da se djela taj izvrže.
Nješto stupit ja ne mogu,
pomańka mi nješto snaga,
pridrži me, kćerce draga,
er ja veće pođoh k Bogu.

891 veselju] veseļu *a i c.*

DALIDA.

Što ti bi, majko mâ? pomoz'te, sestrice!

STARICA.

Srce joj veoma stegoše tužice.
Dobro bi ponesti ńu da sad počine,
jeda joj bolesti i ovi trud mine.

Ovdi odnose u dvor kraļicu i svršuje at prvi.

AT DRUGI.

ŠENA I.

ORONTE sam govori žalostan, budući ubio brata Dalide.

ORONTE.

Vaj! s kim ću očima prid moje sunce doć,
vrh mene kô ima spražit me svaku moć,
s kojim li razlozi prid moju gospoju,
koja mi gńiv nosi krivinu za moju?
Kako će ruke ove, koje su polite
od krvi bratove danaska prolite,
okolit bijeli vrat i prsi ńe tegnut,
s kojih ńe dragi brat leži sad zemļi u skut?
Prida se do vika pristupit neće dat,
ni svoga krvnika očima zagledat.
Scijeniš li nesrećan prid ńom nać milos sad?
moš trudit a zaman, ne stignu toj nikad.
Ako te prije ļubi za harna tva dila,
ļubav ti izgubi desnica nemila,
svû milos prikrati i rados ļuvenu,
prijazan obrati u srǵbu pakļenu,
prem kako tih ogań, ki plaho ne gori,
čim sjedi tko uza ń, dobra mu sva tvori,
nu kad se raždeže, cijeć plama visoka
kuća se užeže i š ńome sva stoka.
Ako se usudi k ńoj priti stupaj moj,
tijem se će svi trudi ponovit, vajmeh, ńoj,
kako sjen krvnika na blizu kad dođe,
rańena čovika iz rana krv prođe.
Vaj! čuti neće htjet razlog moj nikada,

---

919 spražit] (sprascit) *a* spržit sparscit) *c.*

936 raždeže] (rasdesce) *a i c.*

941 čovika] *c.* čovjeka *a.*

er smeta ńoj pamet boljezan zla sada.
Sad plače i cvili kon drage matere,
i tugu š ńon dili i jadne čemere
za hudu a sve čes od braca ńe vrijedna,
hranila zašto jes utroba ńih jedna.
Opeta meni ovoj u pamet dohodi,
nauci po svojoj da dođe sad odi,
gledati hoće li moć ikad oči mê
ńe obraz dreseli pokriven crnime,
ńe srčne besjede hoće li podnesti
mê srce čim sjede tužit se s bolesti:
„Oronte pun zlobe, to li je mâ plata
k — — — — — — — — — — — — — —
to li je zamjena, koju ti vrati mi
za djela ļuvena, od mene kâ primi?
Vjeru li t' svjedoči, ku mi da toj dilo,
da ruku omrči u mû krv nemilo?
Nepravo kim ubi jednoga braca onoj,
koja te već ļubi nego li život svoj,
udarac tvoj neprav ne samo porazi
brata mi, nu ļubav svu našu ugasi“.
Sej riječi reć će van i mnoge još druge,
koje joj boljezan spomenu i tuge.
Oronte, hoć' li poć tej tužbe čekati,
hoć' li ih ikad moć ušima slušati?
Odstupi nazada, tamo se ne usud',
daleko od grada ovoga pođi kud,
ter učin' pokoru od tvojih telesi,
što možeš najgoru, zašto kriv ti jesi;
ali ti na grobu gdi leži ńe brat taj,
otvori utrobu i sebi smrt zadaj.
Mrtvu će taka stvar osveta bit ńemu,
a sestri lijek dobar u trudu ńe svemu,
kad bude cvilit poć vrh ploče kamene,
inako neće moć, žalit će i mene.
Nu sebi sam paka ne mogu vjerovat,
nemilos da taka vik u ńoj može stat,
koja je sva blaga, koja je sva mila,
kojoj je ćud draga i vrijedna sva dila.
Neće vik osude protiva meni dat,

964 reć će] (rechje) a i c.

što prvo ne bude i razlog moj slišat.
Ovdi ću tim pocknit, jeda ona izide,
od ruže dragi cvit da oči mê vide.

ŠENA II.

SERINDA sluga Dalide i ORONTE.

SERINDA.

Kakono kad oblak na nebu vas mine,
ter sunčan svijetli zrak veselo svud sine,
tako sad obraz lip Orontu mladu sja,
s kojega čas i hip zlu boles ćutim ja,
a ne vim nać način sred moga plamena
bivši on kraļev sin, ja niska koljena.
Blažena gospoja, koja ga uživa,
i noći bez broja š ńim za'edno pribiva,
kâ grli vrat bili i na svoj skut sjede,
i š ńime, jaoh, dili razbludne besjede,
ufanje ter meni i sreću uzima,
er obraz rumeni poljepši moga ima.
Mnokrat joj š ńom se stav moja riječ izusti,
ńegovu da ļubav jur parja i pusti,
da tvrdo varuje s poštenjem svoj život,
al' ne htje da čuje, jaoh, nauk, ni svjet moj,
ter tezijem poveći u ńoj plam raždižem
po hudoj nesreći, neka ja uzdišem.
Što mogu ja drugo pritužna na saj svijet
neg cvilit u dugo i ne smjet boles rijet?
Viđu ga sad sama gdi šeta pri dvori,
prid ogńem jak slama ter srce mê gori.
Lijep ti je ńegov stas, gizdav ti hod ima,
mnim u toj da svoj čâs gospodi uzima!

ORONTE.

Kud pozrem svudi mrak slijedi me i tmine
dočime moga zrak sunašca ne sine,
vrtim se ovudir, prohodim često ja
kakono taj ljepir, gdi ogńa iskra sja.
Nu nješto ckni doći, ter sumńim štogodi,
er vazda u noći perivoj pohodi.

1002 raždižem] (rasdišem) *a i c.* 1009 svoj] svu *c.*

Ah! ovdi meni sad Serinda da dođe
vele bih bio rad, da mi š ńom trud prođe!

SERINDA.

Serinda tvê družbe vazda je na blizu,
nu moje mnim službe primjene da nisu.

ORONTE.

Dvorkińo mâ mila svim srcem žuđena,
zač nijesu tva dila od mene scijeńena?
Ku vazda ja držim kako mê dvije oči,
i ļubim srcem svim, tomu Bog svjedoči.

SERINDA.

Nij' ova snižena dostojna sluga tva
da bude ļubļena od tvoga gospostva,
do mala er ja znam da ti će dodijat
voļa, ku ja imam na službi tvojoj stât.

ORONTE.

Ah! zašto pod noge stavļaš tve vrijednosti
i hvale od mnoge dostojne kreposti?
Ako sad nije mi moć službu ti odvratit,
skoro će vrijeme doć, kad ti ću sve platit.
Dalida ako mi suđena uzbude,
dobro ću veomi zamijenit tve trude:
vidjet ćeš, hoće li Oronte haran bit,
gosposku i djeli svoju riječ obslužit.

SERINDA.

Dosta je za platu milosti tvoje dar,
ki ne bih na zlatu mijenila ja nigdar.
K nam grede Dalida, mnim plače u suze;
u obraz je sva blida, uklonit ja ću se.

ŠENA III.

DALIDA i ORONTE.

DALIDA.

Pristupi naprijeda, Oronte, ter ļubi
tvû plačnu pogleda', cijeć brata koga ubi.

ORONTE.

Prisvijetla gospoje, pomisliv na ļubav,
ku t' srce vik moje nosilo jes uprav,
sto krat bih dal vjeru, staviv dlan na otar,
da s mene nevjeru neć' imat nikadar,
ni drugu stvar inu, uvrijedit ka može
tvu ljepos jedinu, a toj znaš ti, Bože.
Eto mâ huda čes, ka na zlo prispiva,
u grijeh me stavila jes *(sic)* tebi sad protiva,
ako se grijeh more nazvati i reći,
što ļudi satvore kadgodi ne hteći.
Al' hvala bud' Bogu, moj uzrok er hoć' čut,
i momu razlogu zapriječit nećeš put.
Ja ću stat na sud tvoj, našad me pak kriva
pustit me ti nemoj odovle sad živa;
čin' da je pokora, gospoje, za moj grijeh,
koja je najgora sred muka jadovnijeh.

DALIDA.

Čim sebe opraļaš, od grijeha da si pros,
tim veću postavļaš u srce mê žalos.

ORONTE.

Ova smrt bratina, ki ti drag bi toli
znam izvan načina vrijeđa te i boli,
znam da te podžiže osvetit krv svoju
stojeći najliše prid pravdu ja tvoju,
nu tvomu, gospoje, kad svijetlom razboru
na puno sve moje razloge otvoru,
ja ufam zadosti prid mojom dragom vil',
da ću ńe milosti imati dobar dil.

DALIDA.

Tej tvoje razloge hotjej mi objavit,
krivine od mnogo kim se hoć' opravit.

ORONTE.

Kada me zva brat tvoj, ki poznat ne da se,
da sa mnom bije boj sam i sam ponase,
nijesam se oblijenit mogao za ne poć,
a vaļa čâs scijenit, a makar život oć.

1058 opraļaš] opravļaš *c.*

Da nijesam na boj taj oni čas potekal,
tja deri svijeta kraj ki bi se glas rekal?
Jedno bi omrazu očinu trijeba steć
da mu vik k obrazu ne mogu doći već;
meni bi a drugo sramota velika
mela se u dugo u ustijeh vojnika.

DALIDA.

Imao si odolit za mene srcu tvom,
a krvi ne prolit jedinom bracu mom.

ORONTE.

Došad brat na me tvoj rasrčan za svu moć,
za uzet život moj i činit čas mi oć,
u hip te moj sada postavļam, htjej mi rit
istinu, što tada imah ja učinit.
Nauč' me ti malo, ti razlog moj štiti:
bi li mi vaļalo podat se ubiti?
Ako bih hotio da on da smrt meni,
tvoj bi se ubio vjerenik sudjeni.
Ja scijeńu, da ti vik taki svjet nećeš dat,
er gdi je vjerenik daleko stoji brat.
Jer da se ja pridam, da me on umori,
ne bih li sebi sam krvnik bio najgori?
Nu jošte svrh toga, kad bi me on ubil,
života smrt moga tvoja bi ista bil',
zašto naš ļuveni pravedan ako 'e vez,
tvoj život u meni, u tebi a moj jes.

DALIDA.

A zašto š ńim se stav ti pridal nijesi se,
smisliv nam da ļubav razvrgla ne bi se?

ORONTE.

Toli bih ja hotil sam uzet sramotu
na oči drage vil', ke dvorim ljepotu?
Ne daj Bog da koje dobudu ruke me,
nego mê gospoje, ke roba vode me!

DALIDA.

Zašto ga ne brani mačic tvoj od rane,
toli ga i rani, da daj živ ostane?

1093 krvnik bio] bio krvnik c. 1096 ako 'e] c. ako a.

ORONTE.

Zakoni svi sude, koji su na sviti,
da sebe svak bljude i snagom svom štiti.
Razlog je u boju, dva došad u polje,
da stranu svak svoju pomaga najbolje.
Zašto ino narav bti, da ima svaka zvijer,
ka zube, ka nokti, ka roge, ka čemer,
nego li da svaka sabljude život svoj,
dâ ruke nam paka za činit isto toj?
Što čini otac tvoj mojega proć sili,
neg brani bitak svoj ki mu je najmilij'?
Slobodno svak smije stat sili protiva,
još ako ubije, osuđen ne biva.

DALIDA.

Ako taj postavi vojnica zakone,
većma su ljubavi moguće usione:
ki hoće prije čovjek da život izgubi,
uvrijedi, nego vijek srčano tko ljubi.

ORONTE.

Razlozi ovi bud' da malo valaju,
na svaki svijeta sud koji se primaju,
neću, stvar da more nijedna me osvitlat,
ako sam ištore znao, tvoj da je brat.
Nehote tko bude u ki grijeh uljesti
nikakve osude ne bude podnesti.
Iz one planine nam prišal kada je,
svak mńaše, od ine države on da je.
Mogal ga nije poznat otac svoj, komu 'e sin,
ni bi ti, bivši t' brat, ja li bih tuđinin?
Cijeć tebe čuvah ja sve vaše građane,
od moga oružja da nejma ki rane,
i brata ljubljena rado bih sačuval
cijeć tvoga imena, kad bih ga tko je znal.
Bolje bi tve ime ńemu tad bio štit,
neg sa mnom, s kojime prišal je za boj bit.
Od mene, svih pita', poznan brat tvoj ne bi,
po čem mâ očita pravednos jes tebi.

1106 sude] c. sade a. 1107 bljude] bgliuddò a. bgliudè c.

Ter ga ja ne ubiv po vo|i po mojoj,
zašto imam biti kriv na pravdi na tvojoj?
Nu kad mu odriješih oružje golo toj,
poznah ja, da zgriješih ljeposti, jaoh, tvojoj;
kad pozrih uhi|en i blijedi svoj obraz,
smrtno ostah ucvi|en, u sebi umrijeh vas,
i huđu u puti poznah ja boljezan,
nego on oćuti od rane ovi dan,
i zdravje kad bih mnil krvi mu mojom dat,
prsi bih otvoril za činit ńemu ustat.
Prosuzih nad ńime, ńemu ovo govore:
„Ah! zašto tve ime potaja, nebore?"
Da je toj istina, vas rusag toj će rijet,
najposlije očina riječ ti će potvrdjet.
Duh mu ovdi ako je od tijela svoga pros,
da reče od moje besjede pravednos.

DALIDA.

Razumjet dat ženi, Oronte, lasno je,
nu izet, vaj, meni boljezan trudno je.

ORONTE.

Ako ti ne hoćeš svjedočbi vjerovat,
rijet ti ću, kako ćeš istinu pravu znat.
Pravednu tko |ubav u srcu svom nosi,
toga je govor prav i s putom razlozi;
toli je nevjera u misli ńegovi,
riječ mu je čemera sva puna s otrovi.
Da riječi himbene, ke velim, nijesu,
i prava u mene |ubav je, kû nosu *(sic)*,
promisli u sebi malo tva ljepota,
s kojome grem k tebi s pogibjom života.
Ovdi ja sam ulažu skroveno u vaš grad
kroz |udi i stražu veće krat mimošad:
zašto ino, rec' uprav, takoj grem neredno,
nego li za |ubav, kôm |ubim pravedno?
Ako tim moju znaš pravednos veliku,
kako da stoji laž u momu jeziku?
I ako, er |ubim, govorim istinu

1159 rijet ti ću] rijetiću *a i c.*
1162 ńegovi] ńegovoj *a i c (u sadńem rkp. dodano je:* = ńegovi).

zač da se pogubim i da prav poginu?
I ako ni po tom još nijesam opravļen
prid tvojom ljepotom, neg u grijeh postavļen,
mê srce u ruke imaš sad u tvoje,
po kom znaš odluke i misli sve moje:
u ńemu razgledaj istinu pravednos,
i riječmi vjeru daj, od grijeha da sam pros.
Ako li ni tako neć' prava slobodit,
nego hoć' svakako tvôj voļi pogodit,
i sebe ako hoć' vrlinom ogrdit
i razlog pravde oć a srce nasladit,
ter naglo života da sam ja izbavļen,
neće tva ljepota da stojim pripravļen,
ovo ti mê prsi — — — — — —
udorac tvoj brzi na voļu k ńim spravi.
Moja bi desnica svršila toj dilo,
kad zemļi brat nica tvoj pade nemilo;
misal mač ustavi, ne da ga u me skrit,
ne hteći gizdavi tvoj ures uvrijedit,
er ļubav sred moga srdašca sliku ođe
od lica od tvoga, izbrana gospođe:
ranivši prsi mê ranil bih tvu ljepos,
ter meni tezijeme bi danas život pros.
Nu draže meni jes s tve ruke umrijeti,
er truda ni boles neću tač ćutjeti,
i zato prida te umiļen sad stojim,
da mi se dni skrate, pokli smrt dostojim.
Gospođe, mač ovo t', ki t' brata zlo rani,
a čas mi i život pošteno sahrani.
Ovo ti glavu i vrat prignuh ja u tvoj skut,
ku iska tvoj mi brat nepravo odkinut,
ruke ove, kê danas oružje izeše,
ne hteći nitkor čâs da moju popleše,
osvetu učini i meni smrt zadaj,
i ńom naš prikini ļuveni zavezaj.
Oružje mê nago — — — — — —
udari kad t' drago, ustrpļen ja ću stat.

1189 udorac] udarac c. 1204 Ovo] Evo c.
1202 ovo t'] evo t' c.

DALIDA.

Sred usti tolikoj riječ tvoja vrijedna jes,
koliko taj mač tvoj u svadi od vitez,
ter stavļam na mjere od suda pravoga
govor tvoj pun vjere i brata smrt moga.
Nu s strane stavila gdje sam tu pravednos,
priteže mjerila i čini da si pros.
Tim srce samiri i prvi stec' pokoj,
u prvoj toj viri, kako si počeo, stoj.
Na noge dvigni se dijeć moje ļubavi,
ter mačic ki ize i molbe ostavi.
Glavi ovoj do vijeka učinil zlo tko bi,
dvije krune kâ čeka, zašto ih podobi?

ORONTE.

Koje ću riječi rit, izbrana ljeposti,
za moć ti zahvalit na takoj milosti?
Plate su sve mäle, na što sam ja dužan;
ona ti daj hvale, kôj sam rob i sužan.
Nu tko će bit ovoj prima nam tko grede?
Jaoh meni! Tko nemoj da nam zna besjede.

DALIDA.

Sve naše govore starica zna ova,
ne sumńi ništore, da će rijet van slova.

ŠĖNA IV.

STARICA, ORONTE i DALIDA.

STARICA.

Mjeseca dočim zrak nad nami svijeti zgar,
može vas vidjet svak i pronijet vašu stvar.
Životom vaša čâs budi vam pridana:
huđi je zao glas, nego smrt zadana.
Nu sada u dvoru ja cijenim svak će spat,
ter opet govoru, vele se nij' bojat.
Ne moguć ja svesti oči mê ovu noć,
htjela sam izljesti i k vami ovdi doć.

DALIDA.

Kad dođe k mlađim star, ne bude za gore,
er svaki svjet dobar i nauk dat more.

1219 prvoj] pravoj c. 1234 budi vam] bud' vamje c.

STARICA.

O koga porodi kraļ Izmar, ki kraje
latinske gospodi i zakon svim daje,
kakono mlad vitez visok glas odnese,
dobio kada jes toga s kim rve se,
tač prikor stječe pak tko život hud daje,
kad mu se ki junak u ruke pridaje:
mladica eto ova poda se tebi u vlas,
i sebe darova i svoju vrijednu čas.
Čin' da ti pridana u srcu da ti jes
ńe ljepos izbrana i slavni ńe ures.
Ńe mlados ostavit, mladiću, ah nemoj,
ako ćeš proslavit u vijeke život svoj!

ORONTE.

Zasve da sve vrijedne tvoje tej riječi su,
rečene bez nijedne potrebe meni su.
U meni tolikoj vjera je velika,
koliko jes u ńoj ljepota i dika.
Istina da je toj, stavio sam eto sad
na poraz život moj ļubavi ńe zarad,
i da ja š ńome se zgovorim večeras,
da nam stvar izljeze u koris i u čas.

DALIDA.

Otac tvoj gdi je sad? U ovu namjeru
moli ga, ako ikad, za našu za vjeru.

ORONTE.

Pobježe u kraje od svoje države,
i stoji čekaje mene i mê oprave,
er posla on mene da skupim ostatak
od vojske razbjene i k ńemu dođem pak.
Prišlo je tijem meni hrlo se odpravit
za ove mäle dni i tebe ostavit,
ter sam ja smeten vas u sebi za svu moć,
misleći, večeras kako ću tebe oć.
I tebe ja moļu, pokli je sila taj,
u ovu nevoļu za me se ne smetaj.

1248 poda] prida *c*. 1262 namjeru] *c*. potrebu *a*.

Srce će ostati mê s tobom, gospođe,
opet se čim vrati tvoj sluga i dođe.
Brzo ti uze zlu voļu na sebe,
ne bjehu tej suze od nijedne potrebe.

DALIDA.

Kako da ne plače u suze ogńene
tva ļubi, moj brače, hteći poć od mene?

STARICA.

Huđe ima ka tuga čovjeka ucviļa,
nego drug od druga kada se odiļa?

ORONTE.

Ako te pošastja put ovi moj smeta,
misal te došastja utješi opeta.

DALIDA.

Čuj, zemļo, čuj, kami, čuj, svako stvorenje,
čuj, nebo s zvjezdami, mê gorko cviļenje.
Čuj i ti, ļubavi, čemernu mû boles
koja nas postavi u jedan isti vez.
Ufanje drago mê, vaj! dali misliš poć,
i samu pustit me i vjeru svoju oć?
Ruke ću mê stavit okolo vrata ti,
za tebe ustavit, za na put ne dat ti.
Ah ustav' tvoj stupaj na suze ogńene,
toj li će na put taj, povedi i mene.

ORONTE.

Što tebi brańu sad, zabranih prij' sebi:
ostal bih vele rad, al' mi je poć trijebi.
Očina zapovijed tjera me i sili,
da ne bi na me ijed obratil nemili,
ter kad bih ńegovu staros ja uvrijedil,
vik našu vjeru ovu on ne bi potvrdil.
A tebe povesti da htjenje jes moje,
gdi bi te dovesti mogao, gospoje?
Što drugo ja mogu, neg tužit dan i noć,
kad ostat ne mogu ni s tobom na put poć?
Hoćeš li, mâ draga, da t' sluga ostane
prid tobom i da ga na mrve izrane?

To li ćeš opeta u družbu sa mnome,
bit mi ćeš oteta sred puta silome.
Nam li se djelo toj učinit podoba,
da srčan otac moj zagubi pak oba?
Ali tvoj da dođe za tobom pod naš grad
jak k Troji kô pođe, Elene lijepe rad?
S većima razlozi ter uzrok od rati
bila bi, zašto si Elene ljepša ti.
Ah! cvijete, ne haj se, tej suze ostavi,
razlogu podaj se, i mene odpravi.

DALIDA.

Ako ja jedan dan ne mogu bit, ni čas,
što godi, jaoh, sunčan ne vidim tvoj obraz,
velika vremena ka imaš postati
bez tvoga imena kako ću ostati?
I ako na put tvoj misleći tužna sad
ovaki nepokoj ja ćutim i gork jad,
što će bit kad pođeš daleko od mene?
što će bit kad ođeš za tobom tko vene?
Bit mi će svaki dan podiļi od ljeta
bez tebe, a moj stan meni smrt očita.
Dan mi će biti noć, mrak sunce s zvjezdami,
kad večer bude doć, pakal će bit s nami(?);
nebesa nemila, zemļa će bit kriva,
nesreće sva dila bit mi će protiva.
Kad pozrem očima, puno će bit straha,
svud ću čut ušima plač moga uzdaha.
Sa mnome stvar druga, jaoh! neće ostati
neg boles i tuga ka me će skončati.

STARICA.

Ostavi nemir taj, koji te ucviļa,
uzroka ti ne daj da cviliš nazbiļa.

ORONTE.

Dobrota pozna se na moru brodara,
a zlato kada se na ń ogań razgara;
a čovjek sred hude nesreće kaže se,
kada ńe sve trude bez straha podnese.

1323 ođeš] dođeš *a i c.*
1327 pakal će bit s nami] pakal će bit s — — *a.* pakal će — — — *c.*

Tim nemir ostavi i taj plač ogńeni
cijeć one ļubavi kû nosiš ti meni.

DALIDA.

Jaoh! rec' mi, vijenče moj, česa rad ti sada
u često tolikoj pogledaš nazada?

ORONTE.

Rijet ti ću, gospoje, zašto se obziru
sad odi ja stoje: od straha umiru.

DALIDA.

Da zašto suze te niz gizdav tvoj obraz
grozno ti sad lete? reci mi uzrok vas.

ORONTE.

Ah! mene ne siluj, da t' rečem stvar taku,
činit ću, razmi tuj, zapovijed tvu svaku.

DALIDA.

Tako ti skoro glas mê smrti ne bio dan
reci mi tvoj poraz i tvoju boljezan.

ORONTE.

Pokli me zaklinaš životom tvojim sad,
prišlo je, da ti znaš od moga srca jad.
Vaj! tješim ja tebe i sladim tvu boles,
od veće potrebe razgovor meni jes,
jak plovac ki radi druga izet, ki gine,
i ńega ne izvadi, a pak sam pogine.
Meni je veomi usilos sad cvilit
zašto je prišlo mi od vas se razdilit.
Jedno se razdiļam tve družbe ļuvene,
a drugo odiļam mê srce od mene,
ter čim ga pridaju i tebe ohodim
ni s tobom ostaju, ovamo ni hodim.

DALIDA.

Da kako tužna ja bez tebe ostat ću?
Ke tuge bez broja ostavši imat ću!

1844 Rijet ti] Rijeti *a i c.* 1846 te] *c.* tve *a.*

ORONTE.

Końa ću pospiješit opeta, a ļubav
k tebi će potežit mê misli ne pristav.

DALIDA.

Vaj! u dni tej duge čim budeš tamo stât,
tko da mi sred tuge razgovor bude dat?
Sama ću boravit, kakono grlica
kada ju ostavit bude svâ družica.

ORONTE.

Ah! nećeš sama bit, prisvijetla kraļice,
često ćeš moć vidit dvije naše dječice.
Ńih mlados gizdava uza te kad bude,
bit ti će zabava u tvoje sve trude.

DALIDA.

Oni će podizat žalos mi veliku,
čim budu pozirat u ńih tvu priliku,
koja će probudit već żeļu u meni,
da budu požudit tvoj obraz rumeni.

ORONTE.

Starac tvoj sto glasa moć ti će na dan dat
od časa do časa, er mu ću kńige slat,
i dobro mê stanje kad čuješ od tuda
toj tvoje čekanje biti će bez truda.

DALIDA.

Kad izit ti budeš iz mjesta ovoga,
ako me zabudeš, što ću ja neboga?
Što sunce zgar s nebi obasja, nitkore
ostao, mnim, ne bi od mene, jaoh, gore!

ORONTE.

Prije ću sam sebe u zabit postavit,
neg ikad ja tebe moću zaboravit.
Ni vrijeme toj dugo, od puta ni dļina
ni bitje kô drugo, ni ljepos kâ ina
neće me privratit od misli od moje

1375 bit ti] biti *a i c.* 1376 podizat] (?) podirat *a i c.*

ni ļubav prikratit, lijepa mâ gospoje,
sama smrt ima moć tvojemu imenu
činit mi prišad oć pridragu spomenu;
i ako podoba po smrti ļubiti,
stoje pût sred groba, duh te će slijediti.
I ako promijeńu ja s licem države
promjenit ne scijeńu ļubavi ja prave;
i zasve studena da zima ima doć,
mojega plamena ugasit neće moć.
Zatoj se pouzdaj u mene, ma kruno,
i mojim riječmi daj jur vjeru napuno.
I ako riječi mê druge su neg misal,
da bih smrt ovime oružjem sebi dal.

DALIDA.

Da ako sila ka drugom te oženi,
bude stvar inaka neg čovjek namijeni.

ORONTE.

Prij' se će na peče dat isjeć ruka ova
neg da se vik reče, druga me radova.
Ovo ti vjera mâ, bez himbe kû dat ću
da ćeš bit ti sama, ku na svijet poznat ću,
ni mislim do vika tvu ļubav parjati,
dokoli smrt prika moje dni prikrati.

STARICA.

Veću moć vjera ima podana skroveno
prid onim, kojima svijetlo je koljeno,
nego strah moguće od sile kêgodi
prid jednim, od kuće niske se tko rodi.

ORONTE.

Sad, dragi cvijete moj, veselo ostani,
i zdravo ures tvoj opet mi dohrani.
Za malo vremena dalek ću tebe stât,
Oronta žuđena ištom ćeš ugledat.

DALIDA.

Strah me je odveće, da ću ja prije vidit
cijeć hude nesreće rok mojoj smrti prit.

1397 stoje] što je *a* *i* *c*.
1399 scijeńu] cijeńu *c*.
1412 do] *c*. od *a*.

STARICA.

Tko ufa od svijeta veliku ćes steći
straši se opeta ne vidjet ńe pleći.

DALIDA.

O Bože ki si zgar i znaš sve što će bit,
hoće li ikadar već ga oči mê vidit?

ORONTE.

Jur vrijeme prihodi, puti su a duzi,
ako hoć' štogodi zapovjeď tvôj sluzi.

DALIDA.

Tolikoj ne preši, postati jošte moš,
od mene ne bježi, ni puštaj mene još.

ORONTE.

Srce nam već vene zajedno stojeći,
ja tebe, ti mene gledaje cvileći.
Brzo će od zgora dvignut se danica,
i skoro prit dzora i čut glas slavica.

DALIDA.

Pristupi jur k meni, urešen vijenče moj,
ter meni daj medni i dragi cjelov tvoj.
Ovo li je oni čas pun hude nesreće,
ki, vajmeh, pokoj vas od mene odnijet će?
Hip li će ovo bit, ki uči, vaj, mene
sve trude podnosit i muke pakļene?
Ah noći, ka ńjekad draža bi dna bila,
a toli meni sad kažeš se nemila!
jaoh! prešno takoj zač odhodiš put mora,
neka ja ronim plač, da mi zled jes gora?
Svakomu danice, donosiš dańi zrak,
a meni tve lice zadaje tamni mrak:
otjerat čim ti hoć' došastjem tvojime
od zemļe tamni mrak, odgoniš sunce mê.

ORONTE.

Neka te zagrlim, moj cvijete izbrani,
jur veće poć hrlim, i s Bogom ostani.

1429 zapovjeď] zapovid *c*. 1448 a] ah *c*.

DALIDA.

Koja te odluka od mene vazima?
tko li te iz ruka mojih sad otima?

ORONTE.

Što ti ću drugo reć? ruke ti celivam.

DALIDA.

Dali mi je prišlo već, da tužno pribivam?
Starice, pridrži, pasti mi, jaoh, ne daj,
život se moj svrši, smrt mi će biti raj.

Ovdi se Dalida prinemaga[1].

STARICA.

Što ti bi, kćerce mâ, jaoh, tvrdo t' ublijedi,
pošastje veoma tvoje ńu uvrijedi.

ORONTE.

Ovo će od muke tužna se prinemoć,
da' ju meni u ruke, sad joj će muke proć.
Očice otvori, meni si sred krila,
jaoh! sebe ne mori cijeć plača nemila.

DALIDA.

Sad gdi sam ovo ja?

ORONTE.

Sa mnom si, kraljice.

DALIDA.

Tkogodi vod' me tja do moje ložnice.

ORONTE.

Krotko ju povedi, da malo počine,
odar joj naredi, dočim joj trud mine.

Ovdi svršuje drugi at.

1458 tko] *c.* ko *a.*

[1] *Poslije ovoga, u oba rukopisa ima:* ŠENA V. STARICA, ORONTE i DALIDA.

AT TREĆI.

ŠENA I.

KRAĻICA i DALIDA.

KRAĻICA.

Rastrebi jur čelo, razvedri tvoj obraz,
pogledaj veselo, nosim ti dobar glas.

DALIDA.

Veselje koje mi, majko ma, donijet moš,
kad srce moje mi za bracem cvili još?

KRAĻICA.

Veće imaš bit rada za dobro za ovoj,
nego li da sada uskrsne bratac tvoj.

DALIDA.

Koji glas nenadni, majko ma, to će bit,
da život moj jadni može se veselit?

KRAĻICA.

Ali je mao uzrok da se ti raduješ,
od vjere tvoje rok žuđeni kad čuješ?

DALIDA.

To t' me ste vjerili?

KRAĻICA.

Sreća je tva mnoga.

DALIDA.

Jaoh meni! Ne bi li rekla mi, za koga?

KRAĻICA.

Vjerena s' ti sada kraļeva za sina,
ki strane sve vlada mogućijeh Sabina,
koji je gizdav, mlad, velike vrijednosti
došao pod naš grad cijeć tvoje ljeposti.
Od ńega poklisar dohodi prije k nam,
a sada za tu stvar prišo je ovdi sam.
S ocem ti jučera ne znam gdi sasta se,
svrši se taj vjera i ruka poda se.
Sjutra ima odluku u grad naš uljesti
i stavit na ruku zlat prsten nevjesti.

1478 To t'] *c.* To *a.* 1483 došao] *c.* doša *a.*

Zatoj se ti raduj i sebe uresi,
i kćerce, voļu tuj zlu s srca odnesi.
Plačeš ti, ja vidim, a glavu s' odnijela,
kako, što besjedim, da ne bi hotjela.

DALIDA.

Prije uzmi, ter me otruj, i tim smrt daj meni
nego mi vjeru tuj ikada pomeni.

KRAĻICA.

Nut riječi od kćere, nije li stvar razložna
na voļu matere da je kći podložna?

DALIDA.

Ako Bog ne sili, stvoriteļ ki je naš,
proć voļi grijeh nije li da mene ti vjeraš?

KRAĻICA.

Još meni protiva smiješ usti otvorit,
boļe da nijes' živa, neg vele govorit.
Čemu je nam veće sina imat ali kćer,
slušati kad neće ni oca, ni mater?

DALIDA.

Ne poznam, majko ma, većega nikoga
nada mnom neg sama jednoga zgar Boga.

KRAĻICA.

Takoga nauka on mlađijem ne daje,
što reče mati ka, da to kći ne haje.

DALIDA.

On zakon čovjeku i ženi postavļa,
što *hoću* ne reku, da vjera ne vaļa.

KRAĻICA.

Matere pristoji kćer svoju naučit,
u strahu da stoji i da umije *hoću* rit.

DALIDA.

Vrh tijela ovoga od tebe kô imah
i oca od moga držite svaki strah,
što vam je najdraže od ńega činite,
kako od stvari vaše, makar ga pecite;

al' duši, u kojoj vi nijeste u dilu
nijedan vas nemoj učinit ńoj silu:
u svojoj slobodi stvorena jes na svijet;
tko se taj nahodi, da joj je može uzet?

KRAĻICA.

Ti veliš, ne imamo vrh duše tvoje vlas,
vrh puti neg samo, kû primi ti od nas.
Ako neć' postavit dušu nam pod posluh,
trebuje rastavit o' tijela tvoga duh.

DALIDA.

Da kamo matere na djecu smiļenje?

KRAĻICA.

Da gdi je od kćere priklono sniženje?

DALIDA.

Što Bogu milo nij', ne vaļa obslužit.

KRAĻICA.

Božji su zakoni s ženom se muž združit.

DALIDA.

A silu hudoba našla je na svijetu.

KRAĻICA.

Satrt vlas podoba nesvijesnu djetetu.

DALIDA.

Pravo nij' zlo tvorit ni kćeri ni sinu.

KRAĻICA.

Nit' vaļa pritvorit zapovijed očinu.

DALIDA.

Da reče što drugo, da mu se izvrši.

KRAĻICA.

Ne vaļa u dugo kćer sobom da drži.

1528 o'] od c. 1531 Nit'] c. Ni a.
1529 Satrt] ? Za strt a i c.

DALIDA.

A ti je u more — — — — — —

KRAĻICA.

Draže bit što more vjerenik neg li mlad?

DALIDA.

Već meni jes mrzeć napasnik ner hudi.

KRAĻICA.

Kad uza ń budeš leć, druge ćeš bit ćudi.

DALIDA.

Prije ću leć sred groba, neg se toj izvrši.

KRAĻICA.

Prokleta utroba, ka djecu zlu drži!

DALIDA.

Nemoj me, majko, klet, nego se mnom boli.

KRAĻICA.

Što je huđe na saj svijet, neposluh nego li?

DALIDA.

Huđa je jošter stvar nemirna biti vik.

KRAĻICA.

Nije grub, nije star ovi tvoj vjerenik,
neg' gizdav, neg' bogat, moguća kraļa sin,
omrazu na ń imat nije razlog, ni način.

DALIDA.

Nikako srce na ń mene ne poteže.

KRAĻICA.

Ima bit da ogań drugi te ki žeže.

DALIDA.

Kako ti drago psuj, što t' dođe na usti,
a samo vjeru tuj parja' već i pusti.

KRAĻICA.

Prije ćeš nazada — — — — — — —
nego će ikada taka stvar tebi proć.

1534 u more] ? umori *a i c.*

DALIDA.

Prije ću ja skočit strmoglav s vrh stijena
neg' tomu kada bit ļubovca suđena.

KRAĻICA.

Ti se hoć natjecat protiva materi,
ulomi brzo vrat tko taki put tjeri.

STARICA.

Dalida, s kim si znaj; ti s svjeti mojimi
neposluh radi *(sic)* taj od mene ne primi.
Kako te u broju od godiš nadhodi,
tač opet svijes tvoju ńe pamet prihodi.
U ruke ńoj se daj, svako ćeš dobro steć,
sobom se ne vladaj, poginut ako neć'.

KRAĻICA.

Što slušah ušima od kćere večeras!
Boļe bi da s' nima, neg pustit taki glas.

STARICA.

Prisvijetla kraļice, nemoj se ti gńivit,
ni lude djevice riječima protivit.
Mladi su po sebi veoma bez umi,
zato je ńim trijebi da starije razumi.
Na mlados ńoj odbi' djetinske ludosti,
a sebe pridobi' tom tvojom mudrosti:
pusti ńu za sada, dočim se razbere
vele će bit rada ona od tej pak vjere.

KRAĻICA.

Da se i tvoj svjet kuša, kako je tva voļa,
jeda ona posluša i bude što boļa.

STARICA.

Nu tiho š ńome se razgovor', gospoje,
može bit prigne se na htjenje sve tvoje.

KRAĻICA.

Trebuje da bude voļi nam priklona,
ne hteći od hude umrijeti smrti ona.

1570 ńu] gńiv *c.*

DALIDA.

Odkli sam stupila na ovi, majko, svijet,
vazda sam vršila zapovijed tvoju i svjet.
Ne imaj sad muku, ako cijeć nevoļe
ne slijedim nauku, ni činim tve voļe.
Ovu mi propusti, a ja ću u naprijed
obslužit, tve usti ke reku zapovijed.

KRAĻICA.

Ako si naučna pod zakon moj hodit,
neće t' biti stvar mučna ni ovo pogodit,
ni tvoj glas nikadar ockvrnit ki steče,
za jednu malu stvar da ti se zlo reče.

DALIDA.

Nu ti htjej srčane matere oči ćud,
da ti glas ne stane maćehe vrle svud,
kâ me si gojila, bosiļa jak kitu,
i meni godila svaku stvar na svitu.

KRAĻICA.

Imaš mi ti na toj zahvalit, kćerce mâ,
i vratit zajam moj, od mene ki ima.
Tada ću poznati u tebi da je har,
kad budeš pristati na časnu ovu stvar.

DALIDA.

Lasno nij' uzeti za muža, vaj meni!
s kim imam na svijeti pribivat sve mê dni,
prij' neg sam poznala tko je on i kakav,
i ńega zgledala, hrom li je ali zdrav.

KRAĻICA.

Također s tobom on vas drži način taj,
zašto je ti zakon i taka običaj:
u oca i mater vaļa se uzdati,
er oni svoju kćer neće zlu podati.

DALIDA.

Uzbude lijep junak, gizdave prilike,
nađe se istom pak pun zloće velike.

1599 zgledala] poznala *c*. 1600 tobom *c*. tobome *a*.

KRALJICA.

U milu uresu gizdave ljepote
u jednom vitezu zlamen je dobrote.
Tim budi ti rada našemu jur zetu,
er bolje dvaš pada poslušnu djetetu.

DALIDA.

Jošte sam nejaka za vjeru ja sada.

KRALJICA.

Hvojica, znaš, svaka prida se primlada.

DALIDA.

Trudno se moć prignut što 'e srcu mrzeće.

KRALJICA.

Primiti mlada u skut djevica ka neće?

DALIDA.

U ruke, vaj meni! tuđinu ja se dat!

KRALJICA.

Nikako muž ženi ne može tuđ se zvat.

DALIDA.

Daleko tko će poć ostaviv svû čeljad?

KRALJICA.

Svaka će oca oć i mater muža rad.

DALIDA.

Neću se još izet iz krila očina.

KRALJICA.

S nami će stati zet i u hip od sina.

DALIDA.

Da me otac još vlada vele bih vesela.

KRALJICA.

Da je toj, ti sada slušat bi hotjela.

DALIDA.

Još braca smrt stoji sva u môj pameti,
sad li se pristoji vjerenik uzeti?

1611 primlada] prij' mlada, c.

KRAĻICA.

A zato vjeru ovu mi sada činimo,
neka smrt ńegovu zetom namjerimo,
da ima tkogodi vladati mjesto ovoj,
i da ga gospodi po smrti kraļevoj.

DALIDA.

Dali ću uvrijedit ja kletvu bratinu,
ki mi htje naredit, kad nebog poginu,
da tužna sestra ova drugomu nij' ļubi,
krvnika ńegova nego tko zagubi?

KRAĻICA.

Ovi je prem vitez za svršit toj dilo,
er milos gledat jes lice mu pribilo.

DALIDA.

Meni se podoba, bivši mi umro brat,
godište zasoba ńegovu smrt plakat.

KRAĻICA.

Za ńime da tuže matere i ļubi
sve one kim muže i sine zagubi.

DALIDA.

Razlog je, taj čeļad, svak da se veseli
ńegove smrti rad, ku s drazim razdijeli.

KRAĻICA.

Tve se će srce moć veselit, kćerce, sad,
kad bude k tebi doć vjerenik lijep i mlad,
ter će htjet sreća tva, da će bit od vas sin,
ovoga kraļestva ki će bit gospodin,
osveta u komu biti će s vremenom
i mjestu ovomu i dundu ubjenom.

DALIDA.

Da toj se po meni drugi rat pripravļa.

KRAĻICA.

U te se sve cjeni ufańe postavļa.

1634 podoba] podobi c. 1635 zasoba] zasobi c.
1647 cjeni] (sjenni) a. scjeni (sxjeni) c.

DALIDA.

Drugoga al kraļa nij' slavna na svit saj
za mene ki vaļa, neg samo jedan taj?
Zašto se ne da glas, komu se budem dat,
da će on rusag vas gospodit i vladat?
Bilo bi gospode, kako cvijet na izbor,
tekući da hode na ti glas i govor.

KRAĻICA.

Za toj se vjera ova svršiti sad žudi,
da ne bi svatova pridošlo od svudi,
ki bi te pitali za kraļa svoga svak,
ter bismo imali omrazu mnogu pak,
davši te jednomu, drugomu zabraniv,
svi bi ini ovomu nosili mjestu gńiv;
a poslij' otac tvoj ńemu te odredi,
ne moguć kraļevskoj pomańkat besjedi.

DALIDA.

Što otac podveza bez mene vjeru sam,
držana ničesa izvršit ja nijesam.

KRAĻICA.

Tko hoće očinu svu stoku posjesti,
trebuje težinu, ku ti da, podnesti.

DALIDA.

Dajte mi daj vrijeme, majko mâ, kegodi,
vrh toga dočijeme promislim štogodi.

KRAĻICA.

Boļi jes svaki svjet nemišļen nas žena,
ter nije kada cknjet ni čekat vremena.

DALIDA.

Blijeda sam, pogledaj, od plača velika,
neka se meni daj povrati prilika.

KRAĻICA.

Lijepa si zadosti, kakono ruže cvit,
tvojojzi ljeposti tko može zabavit?

Čekat se ne more, vjerenik tvoj doće
sjutra k nam na dvore, prsten ti dat hoće.
Rekli mu što bismo, djevojka neće te,
činili mi bismo da se on vas smete,
i na nas potegli rat bismo drugi tim,
a ne znam, uteli bismo li, kćerce, š ńim.

DALIDA.

U mjesto ovnića to li imam sad ja bit,
ka mira za cića imam se posvetit?

KRAĻICA.

Po tebi ima mir državi ovoj doć,
tim prešno ovi pir spravļamo za svu moć.

DALIDA.

Taj sprava u me boj stavit će do vika.
Davat mi, ah! nemoj toga vjerenika.
Ako moj ne može razlog ti odolit,
čin' molba da može, kôm te ću sad molit.

KRAĻICA.

Kad, kćerce, ti moje moljenje nećeš čut,
kako ću na tvoje moći se ja prignut?
Nu za rijet istinu, sve sa mnom lasno je,
al' voļu očinu privratit trudno je.
Ja bih te smirila, pogodiv u sve ti,
još kad bi hotila Oronta uzeti.
Toj na jednu priliku govoru ja tebi.

DALIDA.

Jaoh! tugu veliku oćutih u sebi.

KRAĻICA.

Er ubi taj mačem brata ti ļubjena.

DALIDA.

Ne mogu, neg s plačem mislit mu imena.

KRAĻICA.

Tej tuge sad pusti, nu evo k nam kraļa,
što ti on izusti veselo opravļa'.

1681 cića] c. cijeća a.
1684 vika] c. vijeka a.
1693 hotila] c. hotjela a.

ŠENA II.

ATRIJO kraļ, DALIDA i KRAĻICA.

ATRIJO.

Dalida, ustavi, ustavi stupaj tvoj,
i dobro postavi na pamet govor moj.
Pokoli s nebesi hoće moć jedina,
da meni ti jesi kći u hip od sina,
bivši star, rad bih ja, prij' nego budu umrijet
od moga rodjenja veselje kô vidjet.
Smrti mê u vrime neka daj tko ima
zatisnut oči mê rukami svojima.
Ti hvalu Bogu daj i slavu još veću,
viteza kako zmaj ki ti da u sreću.
Kraļica tva mati ńegovu svu hvalu
mnim da je rekla ti i vrijednos ostalu,
zatoj se napravi i sebi ures daj,
i ńega s ļubavi velikom pričekaj
Nješto se sva smete na ovi sad moj glas,
a viđu gdi lete suze ti niz obraz
Što imaš ti želit, i srce čemu se
tve ima veselit, toj plačeš u suze?

DALIDA.

Što vidiš, o kraļu, niz lice suze proć,
toj plačem i cviļu, er meni nije moć
izvršit djelo toj, ni pristat k toj vjeri,
kako se poslušnoj pristoji prem kćeri.

ATRIJO.

Kako se toj veli, ke li su besjede?
da tebi dotle li od ruke sad grede?

DALIDA.

Oče moj ļubežļiv, nemoj sad da vlada
rasrġba tebe i gńiv, razlogu neg se da'.

ATRIJO.

O komu ti gńivu nesvijesna govoriš?
Trebuje, kraļevu zapovijed da tvoriš.

1702 hoće] hotje *c*. 1706 vrime] *c*. vrijeme *a*.

DALIDA.

Pravije jes vele, bogove vrhu nas
poslušat što vele, kraļeve nego vas.

ATRIJO.

Nije li božji sud i zakon od svita,
posluhom da se svud roditeļ počita?

DALIDA.

Ne u ono što ńima protiva bit more,
u toj se ne ima poslušat nitkore.

ATRIJO.

Da toli vjera je protiva voļi ńih?

DALIDA.

— ova moja je izvršit velik grih.

ATRIJO.

Da toli tvoja nij', kako i ine na svijet saj?

DALIDA.

Ne, zašto ńu brani tko vlada svijet i raj.

ATRIJO.

U kojih kńigah toj razumna nahodiš?
Vele znaš tolikoj, da ne znaš kud hodiš.

DALIDA.

Ako ti ustegneš od srca taj gńijev tvoj,
činit ću da tegneš, da prav je govor moj.

ATRIJO.

Ošibat i vesti *(sic)* moćeš mi, dobro znam,
er nijesi u svijesti, Dalida, ja poznam.

DALIDA.

Rec' mi dug zavjeta ima li se izvršit?

ATRIJO.

Djela su toj sveta, tko može ino rit?
Al' svaki ne drži, kad je ka potreba.

DALIDA.

Moj da se izvrši zapovijed jes s neba.

1740 gńijev] (ghgniev) *a.* gńev (ghgnev) *c.*

ATRIJO.

Ja tu stvar znat hoću, zavjetna koju s' ti.

DALIDA.

Obećah čistoću po sve dni zabljusti
i djevstvo Dijani prikazat nä čäs htih,
vjerit se ka brani pod velik meni grih.

ATRIJO.

O kćeri prihuda! o zlobo od pakla!
Tej hitre odkuda laži si izmakla,
kojim ti hotjela naredbu mû smesti,
i mene na djela na tvoja privesti?
Njekima zavjeti razumjet men' dat hoć',
nu prije ćeš umrijeti, neg ti će laža proć.
Nu nazbilj da su još ti tvoji zavjeti,
bez grijeha ti se moš ńih duga izeti,
er kad bi u djevstvu ostala ti tomu,
namjesnik kraljestvu tko bi bio ovomu?
Pristolje ostalo ne bi li bez glave,
i druzim podalo od tuđe države?
Hitrosti i toj se iznađe dobar lik,
pripravi za toj se, kad dođe vjerenik.

DALIDA.

U svaku drugu stvar poslušna ja ću t' bit,
al' u toj nikadar ne mislim sagriješit.

ATRIJO.

Ako me poslušat, Dalida, s dobrom neć',
a ti ćeš pak kušat, može li mač moj sjeć.

DALIDA.

Sva prijetńa i sila jednomu što valja,
komu smrt jes mila, tko se umrijet pripravlja?

ATRIJO.

Da tot' ti je draže umrit, neg oca poslušat?

DALIDA.

Ja neću zavjet prit, ili t' sjeć ili klat.

1760 bi] *c.* bih *a.* 1771 komu] tkomu *a i c.*

ATRIJO.

Tko mene sad drži, ne izet si mač moj
i činit da svrši neredan život tvoj?

DALJIDA.

Duh bi mi primili bogovi u pokoj,
gdi sada primili stanuje bratac moj.

ATRIJO.

Sad joj ću sred vlasa ruke mê uplesti
pak mačem od stasa glavu joj odnesti,
od koje sasma svijes pošla je na stranu,
a oštar jezik jes, ki smrtnu da ranu,
da ludo besjedit nijedna kći ne bude,
i krunu uvrijedit neka se svak bļude.
Ti li smiješ, zla kćeri, govorit protiva
svršenoj jur vjeri, ku vas puk uživa?
Matere od tvoje da ne znam poštenje,
rekal bih da moje ti nijesi rodjenje,
prikoru mladosti, nečasti plemena,
pomrkla tamnosti svijetloga koljena!

KRAĻICA.

Prisvijetla o kruno, nemoj se srditi,
ona će na puno tvê voļe slijediti.

ATRIJO.

Mladica, djetića kâ uzet ne hoće,
ne čini toj cića časti ni čistoće,
nego tim pokriva ńe misal kugodi,
razlogu protiva kâ se u ńoj nahodi.

KRAĻICA.

Ńe ludos htjej podnit i vele mao vid,
er se će priklonit na tvoju zapovid.

ATRIJO.

Ili će vrat prignut od vjere pod posluh,
ili opet pod mač ļut, s koga će pustit duh.

DALJIDA.

Tko t' može ubranit oružje izeti
i mene ńim ranit i život uzeti?

1778 uplesti] c. *prazno u a.* 1798 cića] c. cijeća *a.*
1783 bļude] (bgljuddè) *a.* (bgliude) *c.*

Ja stojim pripravno i neću slova reć,
da ime prislavno ja smrti tom ću steć.
A mene vijek neće nijedan strah privratit,
ni muke najveće, koje su na saj svit.
I ovo imaš znat, veće mi jes milo
priklonit pod mač vrat, neg tomu u krilo.

ATRIJO.

Uklon' se mene svak otuda jedan čas,
neka moj mač bridak satre ńe oholas.

KRAĻICA.

Gńijev, kraļu, ustavi od tvoga djeteta,
oružje postavi na mjesto opeta.

ATRIJO.

Boļe je nam vidjet jednom smrt rodjenja,
čestokrat neg blijedjet cijeć huda činjenja.

KRAĻICA.

Desnicu ustegni i srce sve što moš,
a u kćer ne tegni. zašto je luda još.

STARICA.

Gospostvo nije drugo, nego sud pravedan,
srdit kraļ u dugo ne stoji nijedan.

KRAĻICA.

Odstupaj od ovud, o kraļu, sada ti,
može bit opet ćud na boļe privrati.

ATRIJO

Za malo odijelit sad od vas ja ću se,
čim budu razdijelit plijen, vojska ki uze,
pak ću se povratit opeta ovdi k vam,
hoće li privratit ńe misal, neka znam.
Bogom se ja kunu, nad nami ki je zgar,
na svijetlu mû krunu i na moj mač oštar,
ako ja zastanu prvu ćud Dalide,
ter malo na stranu proć meni otide,
činit ću da je ona na strane svijeta sve
zrcalo zakona svijeh djevic ćudi zle.
Drugo joj neću reć, nego je ńoj trijeba:
uz mladca ili leć, ili opet sred greba!

1808 otuda] od tuda c. 1810 Gńijev] gńev c.

ŠENA III.

KRAĻICA, DALIDA i STARICA.

KRAĻICA.

Dalida, pogleda' očima od svijesti,
ne umri bez reda, ni mene bolesti.
Jur uzrok vas dvigni rasrģbi očini,
i srce tvê prigni, voļu mu učini.

DALIDA.

Huđe je boravit u dugu zlu stoje,
neg glavu postavit oružje pod koje.

STARICA.

Smiluj se na sebe i na lijep ures tvoj,
bez nijedne potrebe ne gubi život svoj.

DALIDA.

Učinit hoć' mi har, za toj riječ već ne straj,
neg uzam nož oštar priku smrt meni daj.
Hodimo jedan čas molit se sve Bogu,
molitve jeda nas štogodi pomogu.

Ovdi odhodu *(sic)* a ORONTE vrativši se govori.

ŠENA IV.

ORONTE.

Mori me zlo misal cijeć drage gospoje,
po ki put da bih znal, jaoh! od ńe sad što je,
i stavļam sebe u grih kako sve nesvijesna,
kako ju ostavih, budući bolesna,
dočim ńoj ne viđu hoće li trud minut,
a paka da sliđu ovi moj trudan put.
Vrati me rad toga taj briga usiona,
a pitat nij' koga, s životom jeli ona.
Cknjet ovdi nij' mi moć zašto je blizu dan,
a opet nij' mi poć, što mi od ńe glas nij' dan,
i dijelit neću se, ne znavši ja vijeku,
a makar na kuse mene izsijeku.

1841 nož] mač c.

ŠENA V.

Ovdi SERINDA upazivši ORONTA govori ne poznavši ga.

SERINDA.

Ako me sjen koja ne vara od mraka,
rekla bih, viđu ja gizdava junaka.
Oronta blizu nij'. Da, on je, rijet mogu,
a ovdi tko ini da stavit smije nogu?

ORONTE.

Mnim sjemo njetko gre, Serinda ima bit,
za zdravļe *(sic)* Dalide ona će sve mi rit.
Čes te slijed' dobra svud, Serinda, od zgara!

SERINDA.

Veseo i ti bud', sinu kraļa Izmara!
Vratile ke te su od puta tvojega?

ORONTE.

Zle tuge, koje su sred srca mojega.

SERINDA.

Mogu li uzrok ja znat tugam tvojimi?

ORONTE.

Mâ draga gospoja, jaoh, zdravo jeli mi?

SERINDA.

Dalida zdravo je, vas joj trud pođe tja,
zlovoļna samo je cijeć tvoga pošastja.

ORONTE.

Pokli ti glas dobar od tebe sad čujem,
dostojiš vrijedan dar, da ti ja darujem.
Po krunu, ku nosi kraļ, za me pak hrani,
kû milos hoć' prosi, da ti se ne brani.

SERINDA.

Što bih ja iskala, da meni može bit,
kada bih imala, htjela bih pak umrit.

ORONTE.

Izreci tvu żeļu meni ti uzdano,
er kad ti ja veļu, sve ti će bit dano.

SERINDA.

Za sve da riječ vrši gospodska svaku stvar,
mâ pamet ne drži moć stignut taki dar

ORONTE.

Nu pita' a paka vidjet ćeš i poznat,
hoće li jur svaka milos se tebi dat.

SERINDA.

Evo ti izreću, što srce mê želi,
a paka vidjet ću, krepka tvâ riječ jeli.
Vladanja sred tvoga mladac se nahodi,
ljepota od koga sve ine nadhodi.
Tolikoj svoj ures, u licu ki mu sja,
ranil mi srce jes, da za ńim umrih ja;
nu rođen zašto je od mene poviše,
ne gleda na moje na htjenje, jaoh, niže.
Cijeć toga u meni sve vrle muke su,
tja doli sred sjeni pakļene koje su.
I koga ļubim ja, na voļu tvoj je vas,
od ńega svakoja moš činit na svak čas.

ORONTE.

Čin', toga čovjeka da vladat ja mogu,
a meni pak neka činit je i Bogu.

SERINDA.

Toliko, veļu ti, hotjenju tvom godi,
kud misal uputi tva, za ńom on hodi.

ORONTE.

Da nijesam Izmarov sin, bivši sve takoj,
ako ja ti darov ne činim da je tvoj.
Nu samo ti čini, da ga ja ištom znam,
mlacem se ne brini, k tebi će doći sam.

SERINDA.

Zasve da ńegova prilika izbrana
stoji mi u slova sred srca pisana,
nu ne smij' moj govor, moja riječ, ni jezik
imena dat na dvor, ni pronit ńega vik.

1880 pita'] pitaj *c.*
1892 tvoj] tvu *c.*
1905 ńoga] *c.* igda *a.*

ORONTE.

Ja ńega ne poznam, a ti ga nećeš reć,
ńegovu ja ne znam kako hoć' ļubav steć.

SERINDA.

Obličje ļuveno ńegovo ja imam
u drvo stavļeno, da rečeš, on je sam.

ORONTE.

Kad tomu čovjeku neć' ime spovidjet,
ńegovu priliku a ti mi daj vidjet.

SERINDA.

Zrcalo uzmi ovo, pri' tvoj ga stavi obraz,
ti ime ńegovo poznat ćeš oni čas.

ORONTE.

Ne vidim inoga, nego li sam sebe.

SERINDA.

Ni ļubim drugoga, samoga neg tebe.
Oronte, Boga rad moļu te, prosti mi,
visoko pamet sad ako se mâ primi.
Znam, slična nij' ta stvar, ne bivši t' ja druga,
er si ti gospodar, ja sužna i sluga.
Što mogu neboga? Ļubav je bez vida
ni pozna razloga, ni dobra jes slida.
Razlog bi bio, znam, da meni nikadar
ne da čâs, stid, ni sram učinit taku stvar,
nu taj mi sram dviže, vaj! ļubav usiona,
zato je svak piše, da gola gre ona
Zatoj se ne čudi, krivinu ni mi daj,
er sluga s' usudi na visok pomišļaj.
Moš se ovo čuditi, kako stril ļuvenu
mogla sam nositi pet ljeta skrovenu.
Znam, da te gojile vik nijesu sred gore
tej zvijeri nemile, jadovno ke more,
da se ćeš rasrdit na ovi govor moj,
i da ćeš pogrdit tko ļubi ures tvoj,
pogrdil jere bi gospodsku tvoju čas,
i vjeru, kôm sebi sveza riječ večeras.

A sada čekam čut, odgovor ki će bit,
ili imam sad krenut, čemerno ili umrit.

ORONTE.

Dvorkińo ugodna, ljeposti tve cića
eto si podobna svakoga plemića;
nu žalos ćutim ja i boles još mnogu,
er tvoga željeńja ispunit ne mogu;
ļubavi er tvojoj pridružit nij' mi moć,
ni kletvi ja mojoj na svrhu djelom doć.
Srce mê druzime darovah odavna,
ne vladam ja ńime, Dalida neg slavna:
ona ga meni odni i pod svû vlas stavi,
tijem tebi djela nij' ńegove ļubavi.
Ako ti je ugodno sad drugo što imam,
zapitaj slobodno, od prve da ti dam.

SERINDA.

Da suho i more sve mi daš — — —,
scijenil' bih ništore ļubavi bez tvoje.

ORONTE.

Ne stoji u meni tuj ļubav tebi dat,
ono što moje nij' ne mogu obećat.

SERINDA.

Što t' drago nije, znam, ne možeš ništore.
Tko 'e taj sobom sam da vladat ne more?

ORONTE.

Tko srce druzima dao je u ruke
ti vlasti ne ima, ni svoje odluke.

SERINDA.

Ne imaš vlas, er neć' da ju imiš ti nigdar,
ne mislim slova reć s tobome za tu stvar.

ORONTE.

Pokli sam imal glas od zdravja Dalide,
da se opet u si čas na prvi put ide.
Nećù se poć javit Dalidi opet sad,

1944 druzime] druzima *a i c.* 1958 tij] *c.* tim *a.*

za tuzi ne stavit u srce u ńe jad.
Nije ga cknjet meni, Serinda, s Bogom stoj!

SERINDA.

Tko da mi ļuveni odnese nepokoj?

ŠENA VI.

SERINDA sama.

Služih te i dvorih vremena bez broja,
nit' komu otvorih otajna vik tvoja,
i za toj služenje, Oronte pun jada,
ođe mi tuženje za platu, jaoh! sada,
pogrdi tvu viru, istrajan moj trud vas,
neka ja umiru cvileći hip i čas.
Dostoje mâ djela ļuvezan tvu steći,
gdi pravda jes cijela, svak će ti toj reći.
Nu ti riječ po— tvu učini sud mi kriv
a ja ću ļubav svu obratit u hud gńiv,
i tvoje sve čine kraļu ću rijeti poć,
prije nego dan mine i nego dođe noć,
za djela neprava, ka meni učini,
život tvoj i glava neka ih zamini.

Odhodi Serinda kraļu opovidjet stvari Dalide i Oronta.

ŠENA VII.

MEŠTAR Dalidin i DALIDA.

MEŠTAR.

Kada se namjeri sred vrlijeh valov plav
a dmu zli sjeveri, ne može it uprav,
nu zato ne ima vladalac nikada
pustit se, dočima tijelo mu duh vlada,
nu ima svom moći od svoga od znanja
iskati pomoći, ne gubiv ufanja.

DALIDA.

Nij' mańe nevoļan od mene meštar moj,
velmi je zlovoļan u obraz vidjet svoj.

MEŠTAR.

Er tko se otima za život sve čine,
po tuge ne ima, još ako pogine.

1968 tuzi]? *prazno u c.* 1970 tvu] svû *c.*

DALIDA.

Što će bit ino sad? jeda su vrh tuge
nesrećnoj iznenad prispjele ke druge?

MEŠTAR.

Trebuje rvat se i znanjem i dili,
za dobit ne dat se nesreće toj sili.

DALIDA.

K starcu ću poć k momu, nevoļan gdi tuži,
da jedan drugomu u plaču pridruži.

MEŠTAR.

Ja viđu, od onud Dalida gre k meni,
na licu na ńe trud vidjet je pakļeni.
K ńoj ću poć protiva s veseljem u licu,
zasve da sakriva srce mi tužicu.
Ah! boles ka vrijedi srdašce sad tvoje,
ter po tvôj besjedi tužna si, gospoje?

DALIDA.

Vaj! mene ni pitaj za moje za tuge,
nevoļnije na svijet saj nije žene ke druge.
Prišal je oni čas, prišal je oni dan,
objema ki poraz donijet će jadovan.
Otac moj nemili pun smrtna čemera
za druzih po sili eto me sad vijera
Naša je stvar trijebi da na dvor izide
i meni i tebi pak život otide.

MEŠTAR.

Dalida, kamo je sloboda tvoja sad
i srce š ńom koje kazaše ti njekad,
kad mene opravi k Orontu da gredem,
da k tvojoj ļubavi ńega ja privedem?
Al' znala nijesi, da vrijeme odkriva
pod ovim nebesi svaku stvar ka biva?
I ako jesi ti nadala tomu se,
čemu je cviliti, čemu su tej suze?
Čemu mač da vitez na bedru postavļa,
ako pak strašiv jes, biti se kad vaļa?

1992 dili] djeli *a i c*. 2012 Orontu] *c*. Orontom *a*.

Trebuje krepku bit, slobodnu i živu,
tko hoće pridobit kugodi protivu.

DALIDA.

Ne znaš li vrlinu, ku ima otac moj,
s kojega poginu pravednijeh velik broj?
Ne može nijedna zvijer od ńega bit vrļa,
ne haje u mater da ruke obrļa.

MEŠTAR.

Tuj ću t' riječ potvrdit, oca ti dobro znam
da — — tač srdit, od muńe kako plam;
nu ovo znam drugo, da nijedna stvar stati
ne može u dugo, čovjek se privrati.
Mladih dni u doba kazaše čudnu ćud,
vas bješe vrloba, nu tako sad nij' hud.
Budući on jur star, krv je u ńem umrla,
ne može bit oštar, ni u ńem ćud vrla.
Znam da te siluje, da uzmeš ti sina
podložna komu je sabinska krajina,
ter želim od tebe, gospoje, da bih znal,
vrh take potrebe koja je tvâ misal.

DALIDA.

Ženski je bitak moj od slabe pameti,
što mogu ja na toj drugo ti sad rijeti,
neg ženu dan prvi ki — — — — —
u svojoj u krvi da ju opet umije?
Sred moje nesreće nebo ću kriviti,
kô mi da odveće zlo bitje na sviti,
i podrit tužan glas s suzami združeni
i zvat broj ženski vas, da dođe, jaoh! k meni
za'edno se sve sastav za uzet odluku
gdi skočit strmoglav hvativ se za ruku:
er se umrijet prije ima, nego stat nam kćeram
s hudijemi ocima, s hudijem materam,
gdi sila jes jaka, razlogu mjesta nij',
nemilos gdi svaka goji se i hrani.

MEŠTAR.

Tvrdo ti s' bolesti, Dalida, dala vlas,
razlogu i svijesti daj mjesto jedan čas.

2040 dan] da c.

Nevoļa znaš er nam svu vrijednos otvora,
jak zlatu goruć plam, brodaru val mora.
Ne znaš li er cvitje miriše najveće,
od dubja kad kitje plah vjetar uskreće?
Nije vrijeme sad gubit u suze plačući,
trebuje gvozdje bit, kada se zavruči.
Ovojzi sad zgodi trebuje nam ured
iskati kigodi dobar svjet ali red.

DALIDA.

Ki red ja nać mogu, ako ti svjet ne daš,
mudrinu ki mnogu i razum svaki znaš?
Ako bih listove Orontu poslala,
za moje tuge ove, u kê sam upala,
za ńemu ti glas dat, htil bi se ki dan proć,
a vrijeme meni imat nesrećnoj nij' mi moć.
Pet dana vremena eto bih kúpila,
da mi su skraćena života dva dila.
Rekla sam ja danas ocu i môj materi,
da neću za svijet vas pristati k toj vjeri.
Rok mi su stavili, ili obrat smrt hudu
ili opet ńih sili pogodit da budu,
nu za ove pameti za muža inoga
ne mislim uzeti, Oronta neg moga;
ni mogu ni hoću vjeru mu ostavit,
dvije oči prije oć ću s životom i saj svit.
Er ostat bez ńega ne mogu živući,
od srca od moga on život budući.
Tim mudri tvoji svjeti čin' da me pomogu;
po ki put uzeti Oronta da mogu.
Nebeske visine ki dļinom od godiš
i morske dubine u kńigah nahodiš,
ki k meni imaš vlas kad tebi drago doć
svaki hip, svaki čas, ili ob dan ili ob noć,
od mene koji glas Orontu objavi,
početak i ki s' vas od naše ļubavi,
na svomu pohodu komu me htje oći,
u svaku prigodu da me imaš pomoći
cijeć vaše srčane i prave ļubavi,
cijeć vjere uzdane, u tebe kû stavi,

2068 kúpila] (kùpila) *c.* kûpila (kuppila) *a.*

poštenu i za čas ku nosim ja tebi,
i za tvoj visok glas ki slove pod nebi,
slobod' me od muka, ke mi otac pripravļa,
izmi me iz ruka, u ke me on stavļa,
vjeru mi sahrani, ka ńemu jes dana,
i moju čas brani, ka ti jes pridana,
pomozi kćer kraļa, sluga t' se ka dava,
koju svak ostavļa, ku boles skončava,
uredba ku vrijedi s nebesi od zgara,
ku otac svoj ijedi, a mati prikara,
pri svojoj potrebi ka ne umij' nikud poć,
samomu neg tebi za naći ku pomoć.

MEŠTAR.

Taj tvoj plač ogńeni, ki lijevaš niz obraz,
čini da u meni smeten je život vas,
ter pamet mâ hodi i sjemo i tamo,
da ovoj kigodi nevoļi lijek damo.
Veće se što stavļam i mislim onuđe,
sve mańe ispravļam, nahodim sve huđe.
Drugo se ne more, neg ovo jedno znam,
da nije ništore što može pomoć nam.

DALIDA.

Sred tuge kad nije mi iznaći moć reda,
molim te, spravi mi nalipa al' ijeda.
Slađe će otrovi sred mojijeh usti bit,
nego li bogovi što opće gori pit.

MEŠTAR[1].

Molbe svemoguće i tužbe nemile
i suze tej vruće stežu me i sile,
u ovoj nevoļi i ovoj potrebi
ki je put najboļi da rečem ja tebi.
Nu hoću ja samo, da ku ti reku stvar,
dvojica mi znamo i treći Bog od zgar.

DALIDA.

Ako hoć' da skrovna djela su tvoja taj,
čemera jadovna popiti meni daj.

2101 ijedi] jedi c.

[1] *u oba rukopisa ne stoji ovdje* MEŠTAR *nego pred* 2118.

MEŠTAR.

Tko nalip, ki truje, pripravļa druzima,
osuda tomu je, da ga sam pit ima.
Ne dam ti otrovi, dat ti ću prah jedan,
posao za ovi koristan i vrijedan.
Ako ga uzet hoć' jedan dio malahan,
ončas će na te doć toliko težak san,
krv ti sva umrijet će, ostat ćeš blijeda sva,
dihati duh neće i bićeš jak mrtva.
Sve podne tako ćeš ne krenuv sobom spat,
oživjet pak hoćeš i za tim zdrava ustat.
Prah te će odmijenit tvoga zla velika,
zašto će svak cijenit da s' mrtva prilika.
Shranit će tim tebe rođbine kon tvoje
u one u grobe na dvoru ki stoje.
Smiješ, da se usudiš uz mrtve ļudi leć,
kada se probudiš, pripasti da se neć'?

DALIDA.

Ako će izeti truda me toj dilo,
gdi stoje prokleti ne bi me strah bilo.

MEŠTAR.

K Orontu nu s listi da pođe tkogodi
da mu se navisti, kako stvar prohodi.
Još ovdi blizu je, stignut ga lasno će.
Kada glas tvoj čuje, vratit se on hoće,
sa groba tvrd mramor s tebe će odnesti,
izet te pak na dvor i s sobom odvesti.

DALIDA.

Izvratan radosti taj je put zlu momu,
od tve se mudrosti ne nadah drugomu.

MEŠTAR.

Sada prah ovo ti vrijednosti od čudne,
mjera je kako ti spat imaš poludne.
Uzet ćeš u vodi studeni ti prah taj,
i k dvoru već hodi, jedan čas ne čekaj;
a ja ću puku poć razumjet dat sada,
vjerit se da ti hoć' vesela i rada.

2126 dat ti ću] dati ću *a i c.*
2132 krenuv] (krenù) *a i c.*
2136 rođbine] ? (rocbinè) *a. u c nema ovoga polustiha.*
2143 navisti] navijesti *a i c.*
2148 taj je] ta je *a i c.*
2150 ovo] evo *c.*

DALIDA.

Nu imaj ti opaz jur kńige odpravit
Orontu za dat glas i sve mu objavit.

MEŠTAR.

Ti samo učini što ti sam rekao,
veće se ne brini za drugi posao.

DALIDA.

Bože, ki s gar s nebi sam vladaš vas svit saj
u ovoj potrebi tvoju mi pomoć daj.

Svrha ata trećega.

AT ČETVRTI.

ŠENA I.

GLASONOŠA i KOR ŽENA.

GLASONOŠA.

Sunce, tvoj svijetli zrak istječe česa rad,
ter tebi gus oblak ne skrije lice sad,
kad pogled ļuveni i s dikom lijep obraz
taj mramor studeni pokrit će jaoh danas,
na svijetu čim sjaše ki tvojoj ljeposti
svu diku davaše, mjesecu kako ti?
Čemu nam od zgore da svjetlos tva svijeti,
kad milo ništore već nam nij' vidjeti?
Zemļo, ti već cvitja, ni zelen ne dava'
u vrijeme prolitja, ni listja ni trava,
pokoli dala si iz sebe hud nalip,
ki mlados porazi, kôm bješe saj svit lip,
po komu život sad kraļeva kći svrši,
kôj istok, ni zapad prilike ne zdrži.

KOR.

Koji jad nemili, ka boles prihuda
ovoga sad cvili, ter plače ovuda?

GLASONOŠA.

Ah! žene, tako li pristoji pjet vami?
Tvrđe ste, nego li pritvrdi taj kami,

neharne već zmije omrzle budući,
kå smrtno uije, kad ju tko zavruči.

KOR.

Čemu je zabavļat gdje se zla ne čine?
Čemu li grijeh stavļat a ne rijet krivine?

GLASONOŠA.

Vi sada tej pjesni bez misli spijevate
što ćutjet boljezui u srcu imate,
gdi sada polača velika kraļeva
sva zveči od plača i s desna i s lijeva.

KOR.

Koje zlo nenadno, jaoh! smeta kraļev pir,
kad bješe prikladno veselje, goj i mir?

GLASONOŠA.

Uzrok ću rijet jadu, ne može bit veći,
ako još uzdadu suze mi izreći.

KOR.

Kako to dne blizu uzbude vazda noć,
veselja tač gdi su, nesreća opći doć.

GLASONOŠA.

Kôm meštar Dalidi skroveno objavi,
i riječi spovidi, ke ga kraļ uglavi,
otide na dvore i ne ckni čas tada,
koliko bit more vesela i rada.
Pomno htje pitati, gdje se kraļ nahodi,
gdje li je ńe mati, neka im pogodi,
kad prišad priklona prida ńe pokleče,
suzami pak ona sej riječi izreče:
„Ļubežļiv oče moj i majko ma mila,
od kih sam tijelo ovoj i mû krv primila,
ako mê besjede i moja mäla svijes
te vlase vam sijede uvrijedil' danas jes,
u grijeh se ja daju stojeći prid vaš sud,
velmi se ter kaju neposluh za moj hud;
ter s dobre voļe sad ja od vas uzet ću
zgriješenja moga rad pokoru najveću.

2200 kad] *c.* kå *a.*

Eto sad nag moj vrat priklańam prid vami,
možete smrt mi dat vašime rukami.“

KOR.

Kad bi tej besjede prid zvijermi izrekla
s lavi bi medvjede na milos pritegla.

GLASONOŠA.

Na taki ńe govor i otac i mati
ne biše tvrd mramor, počeše plakati.
Nijedan ni slova ne rekši ńoj na toj,
dva draga celova sred čela daše joj,
poslušno pak dilo oba joj hvališe,
i sa tli primilo svaki ńu podviže.

KOR.

Tko čuje tužan glas od sina i kćere,
otac se smete vas, zaboli matere.

GLASONOŠA.

Gori se kôm dvignu, zahvali ńim tada,
glavu im pak prignu odstupiv nazada,
Ter hodom tezime pođe u svoj perivoj,
vazda gdi sred zime cvijetja je svaki broj,
vodica gdi živa zaliho izvira.
Na volu umiva bjelu put od lira.
Pošeta za tijem pak po lijepoj zeleni,
berući sad cvijetak bio, a sad rumeni.

KOR.

Početak nije hud po tvojoj besjedi,
ostalo tako bud', i ino sve slijedi.

GLASONOŠA.

Još bjele haline na sebe navrže,
nego li planine kad snijegom popršе.
Uzamši prida se zrcalo postavi,
ter hitro svê vlase zarudi i zavi.
Od cvijetja kô nabra potiho tuj sama
najljepši izabra i zadje sred prama,
a ino što osta vjenačac gizdavi

2224 tezime] tezijeme *a.* tezijem *c.* 2232 bjele]? bole *a i c.*

poče vit lijep dosta, na glavu ki stavi.
Kôm sebe nakiti uresom cvjetica,
oni čas htje otiti, gdi je ńe ložnica,
jak ptica od strana istočnijeh, ka stavļa
zajedno množ grana, čim sebi smrt spravļa.

KOR.

Smrt se je zgodila, pokli smrt zariče,
ah! smrti nemila, svud li te dotječe!

GLASONOŠA.

Unutra kôm stupi, na odar sjede svoj,
uza se ter skupi dvorkińa velik broj,
na grlo pribilo ruke im postavi,
pak drago i milo s svakom se pozdravi,
govorit ter uze besjede kreposne,
iz srca da suze podere svim grozne.
„Na službi i trudu zahvaļam", reče svim,
„čim živa ja budu ku zabit ne mislim".
Pak po dar da ńima u zlatu prstenu,
da svaka toj primi za vječnu spomenu,
veleći: „Bog zna, vik vidim li već vas ja,
er me moj vjerenik povesti hoće tja,
i gdi ja mislim poć, trudno se čuje glas,
ja k vami neću moć, ni k meni nijedna vas.
Prosti mi tijem svaka ako je kadgodi
oštra riječ moja kå uvrijedil' kugodi".

KOR.

Prem djelo tako je i taj riječ medena
od prave gospoje kraļeva koljena.

GLASONOŠA.

Kôm svrši ti govor, naredi slugama
da pođu sve na dvor, hteći ostat tuj sama,
i sklone da vrata „Trudna sam", veleći,
„za smrti od brata tolikoj cvileći,
jer želim počinut, da bi mi pospat moć,
čim bude uminut srca mi trud i proć".

2246 kôm] kad *c*. 2260 kadgodi]? kagodi *a i c*.

KOR.

Bože, ti s gara daj, da pokoj Dalide
žuđeni i san taj na dobro izide!

GLASONOŠA.

Vidjev svijeh izljesti, starici svôj reče,
da bude donesti vode ńoj najpreče.
Starica, ka godi u sve ńoj, poteče
k studenoj toj vodi, obiono kâ teče,
napuni jedan sud od zlata vas skovan,
zarošen bješe svud što studen probi van,
prida ńu donese, ka naglo primi ga
i k ustim prinese i naglo popi ga.
Doli se sva pusti i na odar hotje leć,
pak: „Oče“, izusti, „davat mi muža neć'“.
Sumńu taj govor ńe starici zlu doni,
nu ništa ne mańe vrata joj prikloni.

KOR.

O Bože dobri naš, ukloni od tuga,
ako li kû i daš, čini da nij' duga!

GLASONOŠA.

Vele dne jur prođe, ne smije se usudit
nijedna da pođe Dalidu probudit.
Paka svaka od sluga, kako se jur stavi
od spanja od duga, put ńe se poć spravi.
Ka vrata otvori, koja ńoj uljeze,
koja joj govori, da veće dvigne se.
Odgovor vidiv ńim da nigdi dat neće,
također niti čim kopore ni kreće,
stupiše k ńoj naprijed, htješe ju potegnut,
studena bješe, led, poznaše mrtvu put.

KOR.

1.

S kim glasim doprije, kû tugu nami da!
Vaj! dali umrije prilijepa Dalida?

2.

Sama vik neć' da si, nesrećo prokleta!
brata joj porazi, a pak ńu opeta.

2272 Vidjev]? Vidjeh *a i c*. 2292 nigdi] veće *c*.
2289 spanja] spańa *a i c*.

3.

Ah diko mladosti! ah slavo od grada!
sred tvoje radosti pogibe ti sada!

4.

U tuzi krepko sta, jak škoļ ki val bije;
kad htje bit nevjesta, tada ti umrije.

GLASONOŠA.

Cijeć hude nesreće slugami u taj čas
od zemļe poveće potamnje svim obraz.
Sve staše u strahu zgodi se čudeći
tere se gledahu ne umiv riječ reći;
pa kad se smisliše, Dalida da leži,
tužan glas pustiše, ki se, jaoh! ne tješi;
prosuše svê kosi u vjenčac savite,
kih svaka odnosi što ruke zahite.
Treska je sred dvora od plača s uzdasi,
kako kad vrh gora vjetri dmu ki plasi.

KOR.

Jaoh! mati starica što čini za ńom sad,
nesrećna kraļica, reci nam Boga rad!

GLASONOŠA.

Kôm dođe stvar taka po uši matere,
tuj pade nejaka vrh tijela od kćere,
vrh glave ńe sjede, ne osta ni vlasa,
sve rukom iskide, cileći iz glasa.
Toliko jadovit vrh ńe plač čińaše,
da kami stanovit za žalos cviļaše.
Tak žeļno ne cvili golubak žalostan,
kad ptiće nemili odnese ńemu vran.
Od tle je dvigoše već mrtvu neg živu,
er podnijet ne može tač vrlu protivu.

KOR.

Nije bo od stijene, neg mati djetetu,
nevoļnoj s kôm gine sve dobro na svijetu.

GLASONOŠA.

Meni će zabavit što ne grem ureda,
er imam opravit još posal naprijeda.
Trebuje izvršit zapovijed od kraļa.

KOR.

Ah! mladče, htjej nam rit, kudi te odpravļa.

GLASONOŠA.

Meni je dat glase sve što se podoba,
da veće spravļa se u slavu od groba;
pak k ńe vjereniku da brzo potečem
i ovu smrt priku da spovim i rečem,
da pođe jur veće u svoje vladanje
s nami ako on neće dijelit sve plakanje.
Od truda još diļe trebuje, da še ide,
kudi me pošiļe starica Dalide.

KOR.

Čini nam, mladče, čut, kud imaš tamo poć,
tako ti na taj put na zdravje skoro doć!

GLASONOŠA.

Starica da mi red i kńige da sad prem,
da š ńimi ja ured Oronta stignut grem,
da ih dam uzdano, da se imam pospiješit,
što je u ńih pisano ne mogu sagriješit.
Ne mogu cknjet veće, ostajte sve s Bogom!

KOR.

Hodile svud sreće kud stupiš ti nogom!
Ne cknimo, sestrice, najbrže pođimo,
da one mladice nesreću vidimo.

ŠENA II.

KRAĻ i SVJETNIK.

KRAĻ.

Toli kćer i sina ne plačem, kê ļubih,
koliko načina, kojim ńih izgubih.

SVJETNIK.

Tko vraća tuđu stvar ne gubi ničesa,
Višńega duh je s gar, a zemļe telesa.
Na Boga ne žali što te ńih izbavi
nego mu zahvali, er tebe ostavi.

KRAĻ.

Molitva svrućena isprosi ńih meni,
nu malo vremena biše mi suđeni.
Ova dva djeteta čemu Bog meni da,
kada mi ih opeta uzeti htje sada?

SVJETNIK.

Što godi Bog dava, dobro ili nevoļe,
razumom poznava da je to za boļe.
Rođenje toj milo ako ti dopusti,
htio je za dilo toj haran da mu s' ti.
Nu poslije on vidiv, da ńega ostavļaš
a mrtav da se i živ u djecu postavļaš,
za to ih uzeti hti ńegov pravi sud,
da s ńega pameti ne svrćeš kamo inud.
Er Višńi opći s gar, po čem tko grijeh stvara,
u tu ga istu stvar pedepše i kara.
Dub, koji ostane bez voća na sebi,
polašńe pak grane uzdigne put nebi,
hoteći dat hvale, zašto ga slobodi
tegote nemale, ka k zemļi privodi.
A ti se snebivaš, er ti smrt djecu uze
i za ńe prolijevaš žestok plač i suze!
Ako ih vidjeti nij' dano okom moć,
gleda' ih pameti koliko, kraļu, hoć!
Ako su život svoj vodili pravedan,
uživaj, er za toj raj je ńim vječni dan;
toj li su živjeli besputno i loše,
vele se veseli er s svijeta pođoše,
prije neg se zgodilo, da budu dvaš gori,
kad bi t' se hotilo da ih smrt umori.
Slobodan sada si u one sve misli *(sic)*,
ka oca porazi, sinovi kad su zli.
Ako ti drazi su, dobroj se voļi daj,
er s tuga pošli su, koje su na svijet saj;
toli t' su mrzeći, draže ti ima bit,
u sebi misleći, da ih neć' već vidit.
Ako su djeca taj tebe ovdi ļubili,
rados im ne smetaj taj plač tvoj nemili;
toj li su proć tebi živjeli život hud,
dvigni uzrok, da ne bi nasladil tvojih trud.
Ako znaš život saj da je lijepo boravit,
tebe će skoro taj plač ńega izbavit;
toli su sve trudi na svijetu i gork jad,
zlovoļan ne budi dječine smrti rad.

2360 ili] ali *a*. 2384 u one sve] od one zle?
2371 put nebi] *c*. put k nebi *a*.

Ako znaš, na nebi da prav Bog jes gori,
pravedno i tebi rođenje umori.
I ako istina što velim jes ovoj,
nijednoga načina ne ima nemir tvoj.
Rad smrti taj vene i cvili odveće,
tko ne ima spomene, da i on umrijet će.
Od dobra žalovat sina smrt boļe jes
nego li tugovat, kad je živ ki zločes.

KRAĻ.

Sve se ću u vik trt i cvilit u vas glas,
utrže pokli smrt još zelen plod mi vas.

SVJETNIK.

Boļe je obrati voće još nezrilo
neg li ga držati čim bude pak gńilo.
Plačeš ti — — — — — — — — — —
u doba ńih umrit s malima grijesi,
i da se izbaviš prije tuge od svita
u kojoj boraviš i ka te vijek hita.

KRAĻ.

Žalos mi je najveća, rodjenje er moje:
ugrabi nesreća u vrijeme ne svoje.

SVJETNIK.

Svak s svijeta putuje u svoje vrijeme i čas,
od zgara kô mu je stavila višńa vlas,
mimo kô nitkore ni prije ni potom
na saj svijet ne more rastat se životom.
Stas s stasom kako su visinom neskladni,
razlučni tako su života naši dni;
i kako nitkore visinu pritvorit
čovječju ne more, kû bude Bog stvorit,
tač život prodiļit, ni skratit nije moć,
koji nam na saj svit odluči višńa moć.
Djelo je zlotvora boljet se i žalit,
kada plav iz mora na svoj kraj bude prit:
prišli oni sada su u svoje države,
gdi dobra svaka su i vječne sve slave.

2408 nezrilo] nesrelo *a i c.*
2409 gńilo] *c.* gnilo *a.*
2412 svita] *c.* svijeta *a.*
2418 mimo kô nitkore] ? nimô ko nitkore *a.* Ni — — nitkore *c.*

Nu za što sada ti ne možeš stignut toj?
ne plačeš ńih smrti, nego li život svoj.

KRAĻ.

Ovako ne bih ja cvilio neredno,
djeteta od dvoja da žive daj jedno.

SVJETNIK.

Mnim, da bi trud veći oćutio s jednoga,
svak čas se bojeći ńemu zla od koga.
Sad mjesta podobna ne imaš nigdje ti,
nesreća gdi zlobna može te raniti.

KRAĻ.

Bio ne bih u trudu ovomu, da oba
umrli ne budu u jedno, jaoh! doba.

SVJETNIK.

Taka se stvar ne bi za bole zgodila,
neg boles huđe bi dvaš tebe morila.
Er ļubav, ku toli srčano ńim nosi,
među dva na poli razdvojil bio si.
Sva bi se ļubav taj k jednomu sabrala,
ter bi ti huđi vaj ńegova smrt dala.

KRAĻ.

Jaoh! tko se prij' rodi, prije ima saj svijet oć,
a tko pak prihodi docnije ima poć.

SVJETNIK.

Zatoj ćeš miran već suđenu smrt čekat,
za sobom oć ih neć' neg te će pričekat,
na svoje na dijete er se neć' obzirat,
čovjeka što smete kad bude umirat.

KRAĻ.

Boljezan i jad moj lašńe bi podnijeti,
po smrti naravnoj da budu umrijeti.

SVJETNIK.

Svak s segaj svijeta gre po svojoj naravi
i jednom smrti mre, čim duh put ostavi.

2454 s segaj] *c.* segaj *a.*

zasve da nahođe ovdi se velici
načini i zgode po kih mru razlici.

KRAĻ.

Kako će mjesto ovoj i ove države
po smrti po mojoj ostati bez glave?

SVJETNIK.

Nigda se ne zgodi bez kraļa mjesto stat,
nu kraļ se nahodi bez vlasti veće krat.
Od sada počini i nastoj poživit,
a ti se ne brini po smrti što će bit.
Druzima misal tu odluči podati,
ki budu na svijetu za tobom ostati;
nu ako razum tvoj žeļom se tom stara,
državi da ovoj iznađeš gospara,
mladosti kako cvijet ovdi se nahodi
dostojan vasaj svijet da svaki gospodi.
Oberi jednoga i ńega posini,
koji t' se za toga najboļi učini:
posinka iznaćes, koga ti voļa jes,
a sina imaćeš, kako ti da ga ćes.

ŠENA III.

Ovdi izlazi REDOVNIK.

REDOVNIK.

Jur djelo svakoje pošteno stavismo,
čim kćere od tvoje telesa shranismo.

SVJETNIK.

O kraļu, parja' trud i pođ'mo na dvore.
Tko je taj, višńi sud uteći da more?

KRAĻ.

Neka grob jur veće zatvori porod moj,
a moje srce će čemerni nepokoj.

Ovdi kraļ pođe i Svjetnik i Redovnik.

ŠENA IV.

SLUGA.

Tko da se uzda već u jakos najveću,
tko li će uprav reć, mlad sam ja, živjet ću?

O lijepe vladike, gospoje gizdave,
ovo vam sve dike i vaše sve slave,
ovo vam zrcala od vašijeh ljepota,
od vašijeh pohvala i svega života:
kraļeva ova kći kako cvijet gizdava
i mlada budući i jaka i zdrava,
čim ona na svoje polače pošeta,
sad mrtvu eto je proniješe opeta.

ŠENA V.

KRAĻICA i SLUGA.

KRAĻICA.

Ma kćerce, ovo li pričekah veselje
od pira ki toli mâ staros, jaoh! želje?
Ovo li je unučja ufanje dragoga,
koje mńah vidjet ja od srca od tvoga?
Vaj! dali nemila smrt siona i prika
tebe je združila u hip vjerenika?
U mjesto svatova i lijepe gospode
vidjeh množ popova gdi tebe provode.
U mjesto vesele svjetlosti od pira
jaoh! mrtvoj sad vele gori ti dublira.
Čuju se za pjesni i pirne svirale
jauk, plač, boļezni i tužbe nemale.
Najveće tužna jes nevoļna tva mati,
sve dobro kojoj čes s tobome prikrati.
Svjedoče istino toj majke, ke rode,
za dijete jedino kolik trud nahode.

SLUGA.

Kraļice, vlas voļi plačući ne davaj,
ona obra put boļi neg ki su na svijet saj.

KRAĻICA.

A tužan život moj kako je pustila,
er staros mâ u ńoj dosle je živila?
A sad sam ostala kako pań bez granja,
od nikud ni malo ne imav ufanja.

SLUGA.

Na svijetu tko žive boravi u trudu,
svjetovne protive umrlijem lijek budu.

2483, 2484 ovo] *a.* evo *c.*

KRAĻICA.

Govoru sad s vami ke djecu imate,
boljezan kakva mi jes, koje poznate,
jer se kos od kosti u meni raspada
cijeć trudne žalosti, ku ćutim ja sada.
Koliko vesela cijeć tvoje zamjene
umrijet bih hotjela, i dala, jaoh! mene!
nu neće, da steku taku stvar, čes moja
da tužna ja vijeku ne stečem pokoja.

SLUGA.

Vrati se k polači, kraļice, jur k tvojoj,
i veće ne plači, za grijehe prim' ovoj.

KRAĻICA.

Mâ kćerce jedina, plačan je već moj stan,
kad tebe i sina izgubih jedan dan.
Tko veće nejakoj da staros pridrži,
ugodni štapak moj kad mi se prikrši?
Tko moje dreselje da ikad utješi,
kad moje veselje u zemļi sve leži?
Sred tuge, jaoh! moje tko da me požali,
kad dijeti oboje mrtvi su, jaoh! pali?
Vaj! dali veće nij' da stisne mrtve oči
ni oca ni meni, kad nam smrt priskoči?

Ovoga li dočekasmo
mi dva stara i nejaka,
kih je zbila žalos svaka
bez ufanja da ostasmo?
Ne zovi me nitko veće
ni kraļice ni gospoje,
nego majko od svakoje
tuge, truda i nesreće.
Ah! starosti tužna moja,
kako možeš, jaoh! podnesti
ove muke i bolesti,
kê me more bez pokoja?

SLUGA.

1.

Jaoh! tvojim suzami, kê roniš ti sada,
srce se svim nami, kraļice, raspada.

2.

Odvrzi nemir taj, tuj žalos ne čini,
k dvorovom pošetaj, staros tva počini.

KRAĻICA.

Počinut je tada meni,
kad me prijeka smrt dostigne
i s ovoga svijeta dvigne,
a pokrije grob studeni.

Naprijed stupaj, vaj! ne može,
pomozite, verne sluge,
er od jada i od tuge
stare kosti sad padoše.

SLUGA.

Hod', počini pače hodi
zašto ti je od potrebe,
da pokrijepiš staru sebe
prij' neg ti se kô zlo zgodi.

Ovdi odvode kraljicu, a izlazi kńigonoša, koji bi poslan od meštra Dalide s kńigami k Orontu za navijestit mu smrt lažívu Dalidė i da dođe iskopat je i š ńom da bježi u ńegove države.

ŠENA VI.

KŃIGONOŠA.

Kad dobro opravi tko poslan putuje,
trud, koji postavi, ni malo ne ćuje.
Oprave toli nij' koja se uzište,
svaki se čas čini u putu godište.
Svjedok sam ja isti, ki danas u trudu
bez nijedne koristi strajah dan zaludu.

ŠENA VII.

MEŠTAR Dalide i gorurečeni.

MEŠTAR.

Dosle stvar dobro ide, kako bih htio sam,
vjerenik Dalide grede li da još znam,
jer čekam s kńigami koga sam poslao,
odgovor da da mi, jeli ih pridao
Orontu da dođe i da se pospiješi.
kad ovi san prođe, da š ńome tja bježi.
Al' prem gre od tuda poslani moj sluga,
vidjet je pun truda od hoda od duga.
Rec', slugo moja, sad, jeli ki dobar glas
od stvari, kijeh rad spravih te ja danas?
I znati daj meni, neka ja uzrok znam,
Oronta zašto nij' s tobome neg ti sam.

KŃIGONOŠA.

Djelo ga mê nijedno dovesti ne krati,
da s vojskom zajedno budem ga sastati.
Sve što se mogaše za ń pomno pitah ja,
njeki mi kazaše, da od nas pođe tja,
veļahu, kad dođe njeki mu prešno glas

2562 poslan] poslom c.

maknu se i pođe, ne posta jedan čas,
ni ki red htje dati, ni komu reć: s Bogom,
neg końa obrati i udri ostrogom.
Još pitah, on kudi otide i kamo,
svak ondi od ļudi reče mi: Ne znamo,
i tada videći, oprave da ne bi,
najbrže trčeći vratit se htjeh k tebi.
A kńiga pridana od tebe ka bi mi,
kakva mi jes dana, opet ju sad primi.
Ne htjeh je ostavit, neka se ne more
tva misal objavit, ako ju otvore.

MEŠTAR.

Tvrdo mi mučno jes, da si ti imao
protivnu vele ćes u ti moj posao,
ter me strah rad tvoje oprave, ne måle
da nebi još koje tuge se imale.
Što ću ja, kako li učinit, vaj meni!
Oronta pokoli s tobome sada nij'?
Poteci ti na put i pazi dobro svud,
moš vidjet ali čut, grede li tko od kud.

KŃIGONOŠA.

Ja pođoh ovudi, odgovor dat ću sad.

MEŠTAR.

Da koga od ļudi ne bude, ja bih rad,
zašto nij' sad trijeba Dalidu oć ovdi
neg' ju izet iz greba i skriti drugovdi,
za sebe slobodit od straha nemala,
er bi se još zgodit moglo mi sto zala.

KŃIGONOŠA.

Dvojicu za svu moć viđu it najbrže,
nije ih poznat moć, ovamo put drže.

MEŠTAR.

Unutra uljez'mo, skri'mo se jedan čas,
poznani da nijesmo, čim prođu mimo nas.

Ovdi izlazi Oronte i sluga starice po komu je navijestila smrt Dalide.

2586 ni ki — ni komu] njeki — njekomu *a i c.*

ŠENA VIII.

ORONTE i SLUGA.

ORONTE.

Rekao ti bi li, do ovo jur doba
da su kćer shranili kraļevu sred groba?

SLUGA.

Mnim da je spremļeno žalosno ńe tijelo
i svako počteno *(sic)* svršeno ńoj djelo.

ORONTE.

Od kada ńe ures vjeruješ pokopan?
da koji grob ńe jes i vječni tamni stan?

SLUGA.

Ima bit onamo: vidiš li u kraju?
kraļevi er samo ondi se kopaju.
Nu što sad tej suze lete ti niz obraz?

ORONTE.

Plačem, smrt er uze ljepote od sve čas.

SLUGA.

Vaj! umre samohoć, sama se otrova,
er je otac za svu moć za vjerit silova.

ORONTE.

Čekati ovdi imam, pet riječi s kim ću reć,
uzeo bih da sam sam, od mene pođi već.

SLUGA.

Da t' služim naprijed još, ako t' je ugodno,
kako sve sluzi moš naredit slobodno.

ORONTE.

Od tebe drugu stvar za sad mi ne vaļa,
neg ti se za tu har srčano zahvaļa.
Lijep ti se dar prosi za tvoj trud ki stavi,
nu ovi ti nosi cijeć moje ļubavi.

Ovdi mu Oronte dariva kolajnu, a on neće da je uzme i govori.

SLUGA.

Ukloni Bog mene, da ću ja iskati
za službe stavļene da mi se trud plati.

2630 drugu] druga c.

Meni je zadosti za platu za moju
da od tve milosti sluga sam u broju.

ORONTE.

Tot' me se, ako ju ne uzmeš, odmećeš,
prijazan i moju poznat ću da nećeš.

SLUGA.

Ovi dar ne primam potrebu za moju,
nego ga uzimam za ļubav za tvoju.

ORONTE.

Starici reć' ovoj ka te je poslala:
„Na kńizi na tvojoj velika t' bud' hvala!"
Na znanje još ńoj daj: „Po svaki put danas
ki posla i čekaj od mene isti glas."

SLUGA.

Ne mogu sad tamo, nu ću sve opravit;
trebuje inamo meni se odpravit.

ORONTE.

Bog ti bud' za druga kudi se uputiš,
ne do ti vik tuga u srcu da ćutiš!

Ovdi Oronte ostane sam i govori.

ORONTE.

Pokli se osami ma mlados ovdi sad,
lašńe ću suzami odkrit moj gorki jad.
Čim misli nitkore ne smeta, vaj! moje,
moj život sad more svršiti dni svoje.
Već neću živjeti, smrt meni jes mila,
kad za me umrijeti htje draga mâ vila;
da vjeru sahrani ku sa mnom uhiti,
životom ńu brani svojime i štiti.
Ako je mâ prâva sad ļubav u meni,
pravo je da glava mâ smrt ńe zamijeni;
nu prij' neg žalosno mê tijelo potlaču,
trebuje da grozno ńe mlados oplaču,
da cvilim iz glasa rad drage gospoje,
kako kuf prij' časa od smrti od svoje.
Nebeska svjetlosti, kâ svijetliš vrhu nas,
ne krati milosti tvoje mi za mal čas,

zrak mi tvoj ne brani, ni hodi mora put,
čim moj cvijet izbrani ne vidim povenut;
čim ljepos jedinu očima razgledam
prij' nego poginu i sam smrt sebi dam.
O shrano, gdi moja skrovna su sva blaga,
pokli je gospoja u tebi mâ draga,
malo mi daj mjesta, da bude u tvoj skut
moja put zločesta od tuga počinut,
da tijelo sadruži telesa ńe slavna,
a duša k ńe duši otiti jes spravna.
Tko mi će podvignut ploču ovu kamenu,
da stavim na moj skut cvijet, ki mi povenu?
Što ne imam za mal čas moć zvijeri od gore,
oživjet koje glas mrtav plod svoj more?
Vapil bih cvileći dočime si mramor
bude živ duh steći i dat mi odgovor.
I ako jakota nij' taka u mene,
da ova tegota smjesti se i krene,
trjeba da obliju često grob suzami,
čim mramor probiju i tvrdi si kami.
Nu što sad ne skoču i prešno ne radim
za ovu dvić ploču, da mû vil izvadim?
Da joj vrat zagrli vjerenik tužan svoj
i obraz umrli celivat bude joj.
Mramoru, oblakšaj malahno za milos,
vidjeti meni daj gospoje mê ljepos.

Ovdi Oronte otvori grob i čim Dalidu hoće izet govori:

Ustani, ustani k meni sad, gospoje,
ljepotom kâ rani srdašce, jaoh! moje.
Poznaš li tužan glas od draga privijerna
kom' oblit jes obraz od plača čemerna?
Ki cvili, ki plače za tobom za svu meć,
a tebi, drag brače, ozvat se nije moć,
za doći prij' k meni kâ njekad bi hrla,
jaoh! vidjet sad toj nij', er je put umrla.
Ne poznaš, vaj! dali u krilu komu si,
želno te tko žali, za tobom tko suzi,
vaj! tko će dat za te i tijelo i dušu,
moj cvijete, neka te prij' duhom sadružu?

2672 bude] budu *a i c*. 2685 tvrdi] *c. u a prazno*.
2678 moć] *c* moći *a*.

Što tvoje tač lice blijedo je sad vidjet,
kakono ružice poplesan kad je cvijet,
kô drago i milo priklańa njekada
u moje u krilo, a k zemļi sad pada?
Dva oka sažeta sad viđu gdi stoje,
kih pogled ne smeta ļubavi od moje,
a sada ne mogu da svoj zrak otvore,
da meni nebogu razgovor satvore.
Usta ova medena, vaj! muče jak kami,
od kijeh riječ ļuvena srdašce mê smami.
Ruke ove pribile imahu običaj,
vrat bi mi ovile kako dub brštan taj.
A sada milosti sve su od ńih ostale,
bivši se kreposti životne skončale.
Što mučiš? besjedi, cvijete moj izbrani,
huđe mi ne uvrijedi srdašce ni rani.
Što nij' moć rastavit mû dušu na dvoje,
i jedan dil stavit u usti u tvoje,
da ti riječ oživе, da govor možeš steć,
i tvoje protive pritužnu meni reć?
Ovo li naš pir bi koji se dočeka,
grob li meni i tebi ložnica je meka?
ovo li sastanje bi od nas najdraže?
ovim li ufanje obrši sve naše?
U koje u strane bez mene ti pođe,
da plačan ostane sam tvoj drug, gospođe?
kud tako u preši dječicu odbignu?
tko da ih uvriježi, dočim se podvignu?
komu ih ostavi, komu li prida sad,
tko da ih s ļubavi prigleda već ikad?
Jaoh tvojoj dječici bez svoje matere
jak s vukom ovčici u komu nij' vjere!
Bez tebe jaoh meni! ka si mê srdašce,
kakono zeleni kôj ne sja sunašce.
Nu ini kriv tko je nego ja najveće,
cijeć smrti, jaoh! tvoje i moje nesreće?
Neznanu mladicu er ođoh ja tebe,
kakono grlicu među zle jastrebe.
Imah te na moj put s sobome povesti,
i s tobom poginut, ili živ izljesti;

2730 preši] prješi *c*. — odbignu] *c*. odbjegnu *a*. 2743 ili] oli *c*.

imah te držati uza se kudi grem,
jak drži ka mati malahno dijete prem,
i prije sebi dat da ruke odsijeku
neg tebe dopuštat meni otet vijeku.
Taku stvar spomenu, na put se kom spravih,
al' tvu riječ medenu na pamet ne stavih.
Otac te ištući podati druzime,
mnim da nijes' zovući pristala mê ime.
A ja se, vaj! tebi ne mogoh ozvati,
ni pri toj potrebi pomoć ti ku dati.
Vaj! kôm si vidila da draga tvoga nij',
smrt si opet molila, da tebi doć ne ckni.
Ona se obrati smiļena na tvoj glas,
i on čas prikrati životom tvoj trud vas;
a k meni doć neće, nemila meni jes,
neka ja, jaoh! veće ćutim trud i boles.
Pokli me neće čut, da moj plač odnese,
a ja znam dobro put kojim k ńoj grede se.
Ovi će mao sud pun jadnijeh otrovi
dvignuti vas moj trud i moj jad vas ovi.
O moći od ijeda, milos mi satvori,
učini ureda, da me smrt umori,
a za tve dobro toj, kô budem primiti,
smrt moja zajam tvoj opet će vratiti:
vrline tvoje dil jer steče zao glas
umoriv ljepšu vil neg ima saj svijet vas,
a mene žalosna kad tva moć prikrati,
unaprijed milosna svak te će već zvati.
Nu što cknim, vajmeh! sad ter usti ne sklońu
na smrtni ovi jăd zdravicu pokońu?
Ovo je lijek pravi za izit bez tuga
i da me sastavi uz moga, jaoh! druga.
Ja sada vele rad ostavļam svijet ovi,
pokoli popih sad tej smrtne otrovi.
Ku čudnu stvar ćuću? Tijelo ovoj krenu se,
nahodim put vruću, koporat već uze.
Živa je, vińu ja. Dalida! Dalida!
Nesrećo, jaoh! moja, uprešit što mi da!

2747 meni otet] oteti men' *c.* 2754 vidila] *c.* vidjela *a.*

DALIDA.

Jaoh meni! tko je ovoj uza me kon groba?
Ti li si, meštre moj? Toj li se podoba?
Oronte htje me oć na vjeru na tvoju,
ockvrnit a ti hoć' pod varku čas moju?

ORONTE.

Ne ulaz' u ti grijeh, s tobome drugi nij',
neg vrhu nesrećnijeh Oronte nesrećni.
O zgodo ka nikad prij' nijesi čuvena,
oživje gdi mi sad moja vil žuđena!
Mnim, biće čudo toj, er se duh moj spravļa,
ter vraća život ńoj a mene ostavļa.
Kruno mâ izbrana, ne znaš li onoga,
komu si ti shrana od srca tužnoga?
Ne poznaš, gospođe, tvu ljepos tko ļubi,
i za te tko dođe da život izgubi?

DALIDA.

Ako me glas sladak ne vara ni vid moj
ni ovi noćni mrak, Oronte biće ovoj.
Pun plača zašto si, zlovoļan i takoj?
ima bit, mnio si prošal je život moj.
Zadosti al' ne bi na znanje da t' dasmo
po ńigah, kê k tebi mi navlaš poslasmo,
kako ću uzeti ja bilja njekoja,
po kih će svak mnjeti, umrla da sam ja,
za uteć od moga od oca srdita
i muža drugoga ki me ište i pita,
i kada tijelo mê u grob se namjesti,
da dođeš ti po me za s tobom povesti?

ORONTE.

Nesrećo nemila, dali je tva zloba
i ovdi prispila u ljepše jaoh doba?
O zvijezde, hotjeste pedepsat nekriva?
Nebesa, dali ste vazda mi protiva?
Zač sile sve vaše i vaše sve moći
na me se sastaše proć meni za doći?
Te ńige ni glasa ne prijah ja vijeku
ovoga do časa po nijednom čovjeku,

2800 Zadosti] zadosta *c*. 2806 namjesti] *c*. namisti *a*.

neg s kojim djetić mlad staričin doprije
pišući iznenad, kako ti umrije.
Taku stvar kako čuh, moj cvijete rumeni,
od muke jedva duh održah u meni,
riječ ne htjeh izustit neg końa pospiješih,
uzdu mu htjeh pustit, jedan čas ovdi bih.

DALIDA.

Boljezan, koju ti prijal si prem tada,
srce ju mê ćuti na govor tvoj sada.
Nu kada zbiļ nijedno zlo nam se ne zgodi,
pođ'mo tja zajedno uživat gdigodi.

ORONTE.

Jaoh! biti ne more, da se sad uživa,
nebesa toj tvore, ka nam su protiva.
Što ucknje ti spanjem, također i što ja
upreših čekanjem, sve dobro pođe tja,
kô dobro dostignut opeta nije moć,
ter žalim, er strijel ļut sad će tve prsi proć.

DALIDA.

Srce mi ne uvrijedi tužbami tvojim tim,
i meni besjedi, da te ja razumim.

ORONTE.

Rad bih ti ne reći mojega govora,
nu nij' moć uteći, sve ćeš znat u skora,
i koju žudiš stvar da ti ja izreku,
bila bi t' mnoga har, da ne znaš vijeku.

DALIDA.

Rec' mi tej nevoļe, moļu te, Boga rad;
komu rijet moš boļe neg tvojoj ļubi sad?
Nješto ti je riječ i glas taj boles uzela,
a gizdav tvoj obraz blijeđi je pepela.
Srčano tvôj druzi objavi tvoju zled,
neka se toj tuzi iznađe koji red.

ORONTE.

Kôm smrti od tvoje glasi mi dođoše,
srce tač, jaoh! moje boljezan primože,

2818 Taku] *c.* tako *a.*
2828 ucknje] uckńe *a i c.*
2829 pođe] *c.* prođe *a.*
2832 uvrijedi] vrijedi *c.*
2837 vijeku] u vijeku *c.*
2845 tač] *c.* se *a.*

u meni žeļa usta, véća se ne more,
da uzmem pod usta otrovi najgore,
kih imah u sebe napuńen jedan sud,
do jedne potrebe ke nošah sobom svud.
Kô mi bi ukazan ovi grob, tve tilo
najbrže izeh van i stavih u krilo,
žeļno te òplakah zovući tve ime
i svu te oplákah suzami groznime,
i hteći jadovne moje dni svršiti,
naprave otrovne eto htih popiti.
Srce mi sve režu jur smrtnom bolesti,
a duh moj na prešu spravļa se izljesti,
i tomu zlu lijeka nij' tko će satvorit,
neg ima smrt prijeka sad me ovdi umorit,
ter — — — — — — — — — — — —
i vele mučan grem s ovoga ja svijeta,
jedno er umiru u vrijeme najdraže,
uživat u miru kad nami vaļaše,
a drugo misleći, kako ćeš ostati,
koji ćeš trud steći, ku boles imati;
a opet, gospoje, odhodim veselo,
zašto ćeš od moje od vjere znat djelo.

DALIDA.

Jaoh! smrtni ki poraz u srce mê stavi!
Jaoh! ki li tužan glas nesrećni objavi!
Dali imam vidjeti dragoga smrt ļutu?
dali će umrijeti na momu, jaoh! skutu?
Dali će nebesa trpjeti ikada,
da muža telesa pokopam ja sada?
Crna li zemļica sad ima prikrivat
što tvoja družica ufaše uživat?
Umnoži tve sile i ne daj, ļubavi,
da se sad razdile, koga ti sastavi.
Neće Bog, neće svijet, ni mogu ja htjeti,
kad budeš ti umrijet, da ću ja živjeti.
U život tko ļubi neće u smrt ostavit,
ima se tva ļubi sad s tobom opravit.

2849 sobom] s sobom c.

ORONTE[1].

Poživi, poživi, izbrani cvijete moj,
i ovoj potrebi dobit se dat nemoj;
pritrpi, nebore, podnesi ovi trud,
nebesa što tvore uteći nije kud.
Sebe, ah! sabrani i tvoju ljepotu,
cvijete moj izbrani, u svomu životu.

DALIDA.

Toli mniš, pravedna da ļubav nij' moja,
ni vjera š ńom vrijedna kako je i tvoja?
Za mû smrt lažívu duh se tvoj odiļa,
a mene hoć' živu gdi ti mreš nazbiļa?

ORONTE.

Ne umri, dušo mâ, ļubavi mê radi,
vrati se ti doma opeta k čeļadi.
Razgovor ocu daj, obesel' tvu majku,
i milo prigledaj dječicu nejaku.
Pogodi ńih voļi, gdi hoće vjeru daj,
može bit da boļi vjerenik bude taj.
A mene ostavi kad mi duh pođe van,
kad u tvôj ļubavi bih vele nesrećan.
Al' nu te srčano zaklinam i moļu,
htjej ovu uzdano izvršit mû voļu.
Kad ti se svrši pir u moža drugoga,
spomeni kadgodir Oronta tužnoga,
i reci: „U miru počin'te vi, kosti,
toga ki za viru životu ne prosti!"

DALIDA.

Drugi plam Bog ne daj prsi mi da žeže,
ni ini zavezaj srce mi da veže.
Koga prij' saveza toga se hoću reć
i uz ta telesa, jaoh! mislim mrtva leć.
Misal je prignuta mâ tvojim putem poć
za te bih sto puta umrla, da je moć.
Jaoh! što mi ćes neda umrijeti naprijeda,
da smrti ne gleda tve tužna Dalida?

---

[1] *Nema u rukopisima.*
2905 viru] *c.* vjeru *a.*

Ah Bože! ka tuga veća je na svijeti,
gledati neg druga na skutu gdi mre ti?
Draga mu a ļubi ne može pomoć dat,
koja ga već ļubi neg dušu tisuć krat.

ORONTE.

Ne cvili, ni tuži, ni me već bolesti,
i mojoj sad duši daj mirno izljesti.
Neg prigni vrat bili i obraz rumeni,
ter celov tvoj mili pokońi daj meni.

DALIDA.

Usti, u kih pribiva od raja sva rados,
jaoh! koju uživa nesrećna mâ mlados,
primite ovi dar od moga celova,
ki vam dat nikadar već neće tužna ova.

ORONTE.

Ginu mi kreposti, odhodi život moj,
izbrana ljeposti, umrijeh ti, s Bogom stoj!

Ovdi Oronte na skutu Dalide protegne se kako mrtav, nu zaspi snom, kojijem i Dalida, er meštar ńe bude mu podkrao otrovi i mješte ńih stavio praha koji bude dao Dalidi.

DALIDA.

Dali se odili od drage od tvoje,
i smrtno ucvili, jaoh! srce sad moje?
dali se prikide života konac tvoj,
i naša raskide sva ļubav, mir i goj?
dali me ostavi? Ja tebe lje neću,
ni tvoje ļubavi, neg kazat to veću.
A toj ćeš viditi, povenut moj cvijete,
malo će iziti, er mislim slijedit te.

ŠENA IX.

MEŠTAR Dalide i gorurečeni.

MEŠTAR.

Kako ti je otvoren grob, u kom pribiva?
Tko li ti umoren u krilu počiva?

DALIDA.

Ne poznaš srčana prijateļa, koga čas
bi tebi pridana i ńegov život vas?

2934 viditi] *c.* vidjoti *a.*

MEŠTAR.

Da tako što leži bez misli od sprave,
ter s tobom ne bježi u svoje države?

DALIDA.

Jaoh! ali zlo moje ne vidiš, meštre moj?
Oronte umro je na ruci na mojoj.

MEŠTAR.

Kako smrt ńegova taj zgodi ńemu se?

DALIDA.

Sam sebe otrova nalipom ki uze.

MEŠTAR.

Po kojoj nesreći sebi uze život sam?

DALIDA.

Nevoļan cijeneći, umrla ja da sam.

MEŠTAR.

Odkuda imaše nalip taj u sebe?

DALIDA.

Sobom ga nosijaše do jedne potrebe.

MEŠTAR.

Da! dobar glas primi! nij' umro, daj mi dar.

DALIDA.

Govoriš, jaoh! ti mi nesličnu njeku stvar.

MEŠTAR.

Istinu veļu ti, ništa mu bit neće.

DALIDA.

Vjerovat neću ti, gdi sobom ne kreće.

MEŠTAR.

Snom onim spi sada kojim ti spala si.

DALIDA.

Vazel je od jada ki smrtno porazi.

2949 Sobom ga nosijaše] S sobom ga nosaše *c.*
2955 Vazel je]? (Vaselije) *a.* (vaſelje) *c.*

MEŠTAR.

Podkradoh nalip svoj, ki bješe vele hud,
i opet prah mu moj u isti stavih sud.

DALIDA.

Neću toj vjerovat ne čuv ga govorit.

MEŠTAR.

Da tegnem ńemu vrat, sad će oči otvorit.

DALIDA.

Muč'! dobro progleda i sobom kopore.

ORONTE.

Tko meni spat ne da? tko ovo bit more?

DALIDA.

Tvoja je Dalida, ustani, brače moj,
zled tvoju izvida razumni meštar tvoj.

ORONTE.

A ja da ustanu — — — — — —

Prazno: u rkp. a preko 10 strana, u c preko 11; ispalo je od prilike veće od 200 stihova.

Ovdi kraļ odstupi, a izlazi SVJETNIK, (ORONTE)[1], DALIDA s dječicom.

ŠENA —.

SVJETNIK.

Nije sada uzroka, da grete dreseli,
kraļeva visoka — — — riječ ku veli.
Eto vam prsten dah od strane ńegove.
Čemu je imat strah na vjeru kad zove?

DALIDA.

Zasve da prošteno držim ja da nam jes,
nješto mi je ubjeno ļje srce i mâ svijes.
Zasve da očita sva mi su dobra sad,
njeki me strah bita a ne znam česa rad.
Sred moga veselja neboga sva predam,
i skroven nemir ja iznenad pogledam.

ORONTE.

Reci mi, gdi sada srce ono jes tvoje,
koje mi njekada kazaše, gospoje,

2958 čuv] *c.* ču *a.*
[1] *Prazno u rukopisima.*

kad reče da stala krepko bi u muci,
a sad se s' pripala, dobro imav u ruci!

SVJETNIK.

Tvoj pokoj istini, ki ti da tvoja čes,
tim strahom ne čini, izgubļen da ti jes.

DALIDA.

Tužnoj mi najveće strah daje jedan san,
ki vidjeh ja speći prij' dzore njeki dan.

ORONTE.

Čudna stvar, da žene što misle toj i sne,
i kad su blažene, svako zlo imat mne.

SVJETNIK.

Svaki san, Dalida, priličan jes laži,
nu ti ga spovida', po čem te on straši.

DALIDA.

Viđah dva goluba upored gdi stoje
na grani od duba o gnijezdu nastoje,
dva ptića još gola u komu imahu,
i vrla sokola vele se bojahu.
Čim ištu prinijeti na drugu ńih stranu,
soko se zaleti, objema da ranu.
Oca im zaboli, ter lijeta u dugo
jak za ńe da moli, ne moguć što drugo.
Kôm soko upazi goluba očima,
smrtno ga porazi jadovnim noktima.
Koji san još hodi pameti po mojoj,
da se zlo ne zgodi vas drće život moj.

SVJETNIK.

Nemoj da taka stvar smeta te, gospođe,
jak magla u vjetar er svaki san prođe.

Ovdi KRAĻ ishodi upasivši Oronta i Dalidu, svjetnika i djecu.

ŠENA —.

KRAĻ i gorurečeni.

KRAĻ.

Ovo ove čeļadi! blagu bit sad vaļa:
riječim osladi, pak posao opravļa'.

2998 drće] drhće c. 3001 Ovo] Evo c.

SVJETNIK.

Nut' gdi vas kraļ gleda veseo u obraz!
Stupite naprijeda u vele dobar čas.

DALIDA.

Noge mi ne mogu da gredu put kraļa
kako da nebogu nješto me ustavļa.

ORONTE.

Najprije govori, Morfade, ti za nas;
nješto se zatvori i moja riječ i glas.

SVJETNIK.

Prisvijetla o kruno, znaj, sluga tvoj pravi
zapovijed na puno svu tvoju opravi.
Evo ti tve kćere, Oronta s unuci,
došli su vrh vjere, tebi su u ruci.

KRAĻ.

Od vjere moje dar ni moja besjeda
ne mańka nikadar, nit će, mnim, naprijeda.

ORONTE

Ne sumńim ništore, nu stavno, kraļu, znam,
da tva riječ ne more na mańe doći nam,
i da ćeš do čela izvršit vjeru sad,
i stavit u djela što rekal jes Morfad.
Molit te samo ovoj srčano ja hoću,
ne stavļaj ti grijeh moj na inu ku zloću,
neg zašto primože ļubav me kriposti,
ka vele već može neg su mê jakosti.
Za sve toj ja daju sam sebe u grijeh,
i život puštaju sred ruka tvojijeh.

DALIDA.

O kraļu prislavni, prosti môj nesvijesti
i kćeri pripravni svaki trud podnesti.
Pomiluj tva svjetlos i dvoje dijeti sej,
i primit na milos pravedno ńih hotjej.

KRAĻ.

Oronte, primaga mene kći jedina,
da tebe za draga budu uzet ja sina;

3019 Molit] *c.* Molim *a.* 3021 kriposti] kreposti *c.*

i svaki grijesi mnom vam su prošteni,
s Dalidom ke jesi satvoril proć meni,
tere vi dvojica dobro ste sve moje,
a ova dječica u srcu mom stoje.
O vele ļubļeni unuci gizdavi
i draži vi meni neg oči u glavi!

ORONTE.

Odvratit ne mogu, o kraļu, nikada
ovaku har mnogu, ku primih ja sada;
nu život i glava od sada u naprijed
eto se pridava na tvoju zapovijed.

DALIDA.

Ne umim hvalu rit za milos za tvoju.
Eto me htjej primit dvorkiňom da stoju.

KRAĻ.

Dalida, uljezi k materi jedan čas,
tere joj donesi od svega dobar glas.
Morfade, ostani ti, brzo ter spravļa'
s druzima dvorani za pira što vaļa.
S Orontom ja ću it i s ovim ostalim
bogove pomolit, neka im zahvalim.

SVJETNIK.

Stat ovdi meni nij', poću ja dati red,
neka se učini kraļeva zapovijed.

Ovdi najprije otide kraļ, sluge i djočica, a paka svjetnik.

ŠENA —

DALIDA sama.

Tko u zlu jes komu, vjeru dat ne more
ufanju nijednomu neg čezne sve gore;
a opet tko ļubi dragu stvar želeći
srcem se ne gubi, lasno ju mni steći.
Od tacijeh protiva život moj sad gine
kako plav, kâ pliva sred vrle pučine.
Jedno ja budući ocu kći jedina
ňegovoj u kući u mjesto od sina
o kôj se ostatak plemena ustavļa,
i s kojim ňe je pak koljeno od kraļa,

od mene najliše budući sina dva,
po kih se podviže namjesnik kraļestva,
i zvani mi bivši ńegove od strane
i on nas primivši za svoje srčane,
taku stvar kad godir mâ pamet procijeni,
dostignut goj i mir ja ufam u meni.
Nu s druge strane grih kad ja moj razberu
i kako učinih ocu mom' nevjeru,
i kako smjeh uzet ńegova zlotvora,
pogrdih sasma svjet ńegova govora,
promisliv još narav ja i ćud očinu
u nijednom da nij' prav svom djelu ni činu,
tim život moj preda od koje nesreće,
jak utva, ka gleda gdi jastreb oblijeće.
Nu razlog gdi mjesto može imat na svijeti,
tuj tijelo zločesto ne vlada pameti.
Mnih, ne bih ja bila sramotom korena,
što sam ja hotila Orontu bit žena
prije negli Tijesta, koga je krajina,
države i mjesta mogućijeh Sabina,
ki vele nadhodi Oronta u blagu
i većijem gospodi podložnu rusagu *(sic)*.
Ako taj zadosti zlata ima od sreće,
Oronte s mudrosti, s razumom još veće:
a čovjek razuman blago će steć lasno,
ako je bezuman, raspe ga nečasno.
Ah! tamna sljeposti požude od ļudi,
ka čini vrijednosti potrebe — — —
ka zlato tač ļubi, pri ńemu na sviti
da se ino sve gubi, za ńim mre i — —
Nu neka ja na se opeta vraću se,
i rečem, čim ja se sad tužim u suze
Za drugo nepokoj ne mori, vaj mene!
nego li bitak moj er nosim od žene.
Narav nam maćeha kaže se najgora,
s koje nam bez grijeha dohodi pokora.
Od ńe je dio boļi svakomu na svijet dan,
a nam se zlovoļi rođenju i naš stan,
er kad se ka rodi, jedva riječ upravi;
prem počne da hodi straža se ńoj stavi;

3070 govora] ? zlotvora *a i c*. 3076 tuj] *c. prazno u a.*

tijesno ju zatvore nebogoj za ne dat,
očima da more na sunce pogledat.
I kako pak dođe na koje godište,
što reče, kud pođe, što čini, ńoj se ište.
I ako čovjeka obazre nas koja,
od starih već čeka psovaka bez broja.
Toli se ka sama il' vjeri il' uda,
ńih nam se rukama bude dat smrt huda.
Oni nam obiru mužove po sreći,
uhitiv s tim viru ki nam su mrzeći.
O proklet zakone, ki ženam htje postat,
da smo mi usione na tuđoj voļi stat!
Od kad se rodimo i smrt nam prit bude,
ispunit ne smimo naše kê požude,
er kada na pjenez kupe nam zla muža,
kad vaļa boļu čes udana da kuša,
huđe je tisuć krat nevoļe dobave,
i teži još na vrat ńoj jaram postave.
Trebuje, da gleda kud pogled on svrne,
da cezne, da preda, da kopni i trne.
Zašto ne podoba nam muža nahodit,
s kim se ima do groba vas život provodit?
Er žena pomńu bi stavila svu za znat,
tko veće ńu ļubi neg mnoštvo od dukat.
Ako sam ja htjela Oronta bit ļubi,
eto sam vidjela, srčano da ļubi,
u kom se nahodi sva vrijednos do mjere,
da tko svijet gospodi dostojan jes kćere.
Nu što ovdi ja stoju, k materi ter ne grem,
neka joj pribroju sve tuge, s kojih mrem?

Ovdi Dalida odhodi k materi.

ŠENA —.

MEŠTAR Dalide.

Kada dme vjetar plah zimńi dan, mnim, toli
ne vije slamu i prah i gori i doli,
kako ova naša čes privraća i mijesi
svaku stvar koja jes pod ovim nebesi;
ter sebe tko scijeni nevoļna može ufat
da sreću promijeni za moć se blažen zvat.

3120 i] da c.

Er neće višńa vlas, da bitje jes vječno,
da ništor ovdi u nas bude joj prilično,
nego li da svrši svaka stvar stvorena,
a da se podrži do svoga vremena.
Istina jeli toj, tko hoće da vidi,
pomišļaj malo svoj obrati k Dalidi,
sto bitja vidjet će da ona u kratko
promijeni od sreće sad gorko sad slatko:
sad drago veselje svijem srcem uživa,
sad opet dreselje iznenad prispiva.
Nij' u ova dobra se Dalidi uzdati,
kad sreća u čas se na zlo opet privrati,
i zasve obima da kraļ grijeh oprosti,
srce strah uzima od koje gorkosti.
Sada k ńoj poći ću, vidjet ju er želim,
neka joj čestiću i š ńom se veselim.

ŠENA —.

GLASONOŠA i KOR žena.

GLASONOŠA.

Što se gdi svijeta u kraj vrh strašne planine
ne rodih, gdi stupaj čovječji ne mine,
ali sred pustoši u stranah kih skrovnih,
gdi se skot umnoži od zmija jedovnih,
prij' nego gdi ļudi stanuju i hode,
vrlinom od ćudi ki zvijeri nadhode?
Vaj! u kom zvijerenju nađe se ikada
da svomu rođenju kagodi smrt zada?
Dake ja sad vidjeh nemio čin toli,
da taki težak grijeh sred pakla nij' doli.
O sunce, kako s gar moš sjati vrhu nas,
ter za tač vrlu stvar ne kriješ tvoj obraz?
Što ogań ne sleti s nebeske visine,
za ždeć grad prokleti si da već pogine?

KOR.

Ki ovo tužan glas čujemo mi sada?
vidjet je ovi vas pun tuge i jada.

3156 umnoži] uzmnoži *c.* — jodovnih] *c.* jadovnih *a.*

GLASONOŠA.

Što li mi ne stvori, vaj! narav dva krila,
ka bi me s dal gori k nebu tja ponila,
na zemļi za ne stat i od ńe uteći,
ako se zemļom zvat još može i reći,
od grijcha neg ahrana kijeh ništor nij' gore
pakļenijeh sred strana koji se ne tvore?
Toli mi dano nij' moć uzit gori u raj,
pakļene sred sjeni da mogu siti daj,
da mi je nakazan ne gledat prokletu
ka — — ovi dan prij' ne bi na svijetu!

KOR.

Na znanje nami daj, o slugo krałeva,
zašto se plač tvoj taj niz lice prolijeva.

GLASONOŠA.

Ne samo jezik moj u glavi ki je sam,
nu da ih veći broj neg vlasa ja imam,
ne bih vam još, žene, mogao ja izrijet
sej tuge pakļene, koje mi čine mrijet.

KOR.

Kako moš najboļe, reci nam, drag brače,
uzrok vas nevoļe, kôm srce tve plače.

GLASONOŠA.

Rijet vam ću jad moj vas, rijet ću trud pakļeni,
jaoh! ako riječ i glas ne skrati se u meni.
Nu sumńim život će pomańkat s kriposti
cijeća tej strahoće, cijeća tej žalosti.
Mnim, uši da vaše neće moć ikada
čuti što gledaše dvi oči mê sada,
tač sobom toj dilo nemilos zla — —
da je triš činilo zemļa se da strese.
I kad vam budu rit taki jad gork vele,
mučno će vami bit, da ga ste čut htjele.
Jaoh! tomu svjedoči uvenut moj obraz
i plačne mê oči, žalosna riječ i glas.

3178 neg] ner *c*.
3183 još] *c*. ja *a*.
3189 kriposti] kreposti *c*.

KOR.

Ti drugo ne gledaj, bud' što mu drago pak,
na znanje ter nam daj stvoren grijeh tač težak.

GLASONOŠA.

Duboko toli tja pod zemļom jes zgrada,
sunčan zrak gdi ne sja ni svjetlos nikada.
Tuj opći kraļ molit bogove višńe s gar,
čim budu krv prolit ovnića na otar.
Na slatke besjede, ke umi on rijeti,
Oronta privede tuj s dvoje dijeti,
Oronta, ki blažen mńaše se bit danas,
i da je ugašen jur nemir kraļev vas.
Čim š ńime uńiga riječima od meda,
uhitit čini ga i svezat ureda.
U ruke kôm ga ima, promijeni svoj obraz,
zaškripa zubima razdražen kako pas,
naripi na ń tada otišad ńega put,
kako vuk sred stada za ovcu raskinut,
pun srģbe ruku sam postavi na ńega,
pak reče: „Da ti dam gospostvo od svega,
dostoji tebi toj prosit se taki dar,
pokli si ti zet moj a tebi ja svekar".
Na drven jedan tak ruke mu prinese,
udorci dvjema pak obje mu odnese.
Od krvi se ukloni, da mu se ne gnuse
kavadi svioni, pak sa tli ruke uze,
ter strašno zavika, razdražen kako pas:
„Evo ti šibika, u kôj je moja vlas:
hoću te ovakoj kraļem ja postavit,
namjesnik da si moj, i vlasti dobavit".

KOR.

Pravo je da žali taku stvar nebo i svijet.
Oronte ništa li nevoļnik ne htje rijet?

GLASONOŠA.

U krvi ogreznut, obiono ka teče,
očima ńega put pogleda i reče:
„Krvniče nesvijesni, ne krune dostojan,
u komu vjere nij' neg zlobe svaki stan,

3209 uńiga] (ugnigha) a i c. 3216 gospostvo] gospodstvo a.

tijem li si od prave gospode u broju,
ki glavu ostave prij', vjeru neg svoju?
Toj li ona kletva bi i vjera, ku mi da?
Varka li podobi jednomu ki vlada?
Boli si planinom na doček ludi klat,
nego li s načinom kralevat i vladat.
Napreduj djelo toj: dostoji i vala,
da umrem ovakoj desnicom od krala.
Evo ti mê grlo, pogodi môj voli,
ne ckni već neg hrlo naglo ga prikoli,
i prsi evo ti pri' tobom sad nage,
uzmaknut nemoj ti, rani ih iz snage.
Sve žele izvadi od krvi od moje,
i srce nasladi osvetom tom tvoje.
Ja ufam u skora, ako još bogovi
gledaju od zgora, kako gre svijet ovi,
i ako na nebu goru je sud pravi,
teška će doć tebi pokora po glavi".

KOR.

Oronte čim veli tej riječi pun gńiva,
odgovor hoće li kral mu dat protiva?

GLASONOŠA.

Ne htje rijet ni slova, jak kami neg staše,
od truda ńegova i rados imaše.
Za tezijem uhiti dječicu neznanu,
ku bješe sakriti činio na stranu.
Svaki se usudi veselo k ńemu prit
scijeneći još ludi, da ih će pomilit.
Mramor bi ćutil vaj i pakal na dijele,
dječicu vidjev taj gdi mu se vesele.
Oni se igrahu sred skuta ńegova,
kako da iskahu od ńega celova.
Razbluda nu se taj dječici nebogoj
obrati u gork vaj i smrtni nepokoj,
er ončas jednoga nemilo popade,
kako vuk, na koga velik glad napade,
prokletac nemili ter srcem uživa,
djetešce gdi cvili i ćaćka priziva,

3259 na dijele] ? (na djelle) *a i c*.

vaj! ćaćka ki ļuti svoj poraz ne haje,
dječicu neg ćuti čujući plakaje.

KOR.

Činil' bi proplakat taka stvar, taki stvor,
ne srcu tugu dat kô u nas nij' mramor.

GLASONOŠA.

Ne bivši zalac sit još krvi zadosti,
ne moguć žeđu upit hude nemilosti,
nego mu otvori tej prsi mlađahne,
pak smrtno umori da kami uzdahne.
Nejako čim tilo duh skupi i trže,
uze ga nemilo prid oca pak vrže.

KOR.

1.

Vaj prem je tužan glas, ki čusmo mi sada!
u meni život vas trese se od jada.

2.

Kako se, vaj meni! pod hudcem bez vjere
otvoril' zemļa nij', da ńega proždere?

3.

Nu kratit neće Bog poslat na ń skoro gńiv.
Oronte što nebog čińaše toj vidiv?

GLASONOŠA.

Na molbe srce onoj, kô prignut ne može
za shranit život svoj, žalos ga primože
od svoje dječice, koje smrt gledaše,
ter grozne suzice niz obraz lijevaše,
i ošad srǵbu i ijed, na zemļu pokleče
i sveza škļane sprijed, koje mu prisiječe,
izusti pak govor i riječi priklone,
omehšat tvrd mramor bile bi usione,
veleći: „Ustavi desnicu sad tvoju
za krunu na glavi i svijetlu čas tvoju!
Drugomu ki je živ oprosti djetetu,
pokoli nije kriv, na me učin' osvetu,
na me gńev istira', svega me izreži,
nemoj da umira tko tebi ne zgriješi!“

Djetešce prid smrti sve dršće i preda,
jak jeljen prid hrti za sobom ke gleda,
ter k ocu poteče i za ń se poče krit
koliko da reče: Ne daj me umorit.
Vaj! riječ mi nestaje, krv je sva umrla,
nemilos smišlaje i djela taj vrla!
Ter zalac kôm vidi, da je u oca sred krila,
naglo ga on slidi, maknu se ko strila,
za ńim se zaleti, jak — — nemila
za piple oteti materi sred krila.
Otac toj videći uzmnoži moljenje
i vele plač veći, ištući smilenje.
„Nejakoj mladosti“, reče, „rad lubavi
od višńijeh oprosti, pravedne opravi.
Dosta je jednomu da život ti svršiš,
ah! nemoj drugomu za vjeru ku držiš.
I ako krivac tvoj izrańen ki stoji
pokońi na čas svoj toga ne dostoji,
učini za sebe, gosposku i za čas,
i reka o' tebe svud pođe dobar glas.
Tve ime ne crni, ni krunu vrijednu,
ni ruke ockvrni tve o krv pravednu.
Milos je svud sveta i razlog hvalu ima,
grješna je osveta, srgba svijes uzima.
Čin', da te primože na milos tko nij' kriv
i pravda da može prid tobom već neg gńiv.
I ako od ludi nije te strah sada,
Boga se ti bludi, nebo i svijet ki vlada,
ki za zled nemilo podjepše i kara,
za dobro a dilo umnoži dobara“.

KOR.

1.

Tej riječi žalosne rečene s suzami
bile bi kreposne omehšat tvrd kami.

2.

Toj srce zlosrdo može li ostati
još krepko i tvrdo, ali se obrati?

3299 prič] pri *c.*
3300 ke] *c.* ki *a.*
3306 maknu] mahnu *c.*
3318 pođe] prođe *c.*
3329 s suzami] *c.* suzami *a.*

GLASONOŠA.

Vaj! što je govorit? na takoj cviļenje
ja vidjeh plač tvorit zemļu, lijes, kamenje,
crkva se protrese rad djela pakļena,
a obraz odnese prilika kamena
Plutona, ka bješe stavļena na otar,
er pozrit ne htješe toliko grubu stvar;
a srce zlotvora nigdje se ne kreće
jak otok sred mora čim ga val primeće.
Što veće cviļaše ńemu se moleći,
u ńem se stvaraše svak čas gńev to veći,
ter kako taj zmija, kad ju tko primeči,
grči se i vija, da hude pak peči,
izvrati ter oči pune svih otrovi,
i na ń pak da skoči, odgovor da mu ovi:
„Prim', hudče, zamjenu od tvoje od zledi,
kôm momu imenu vrijednu čas uvrijedi.
Ne bi tve sto dijeti zadosti smrt bila
mojojzi osveti za huda tva dila.
Ne moguć ku inu platu ti nać goru,
i drugom neg sinu da t' prsi otvoru,
da oba porazim na oči na tvoje,
da žeļu ugasim od žeđe od moje".

KOR.

Orontu čemeran govor će ti biti,
videći da zaman huda je moliti.

GLASONOŠA.

Nada sva tuženja taj mu riječ da ranu,
ufanje vrže tja i molbe na stranu,
nevoļe sred svoje slobodu ter steče,
proć kraļu ter stoje sej riječi izreče:
„O zvijeri oda svih vrlij' sred gore
i zmija jedovnih čemerom ke more,
naučan izdavkom i varkom krv piti,
prid pravdom nu prävôm neće se toj skriti.
Koja je pohvala, viteško kô dilo,
djetešca dva mäla sagubit nemilo?
Ja ufam s gar bozi čut će ńih plač i cvil,
i toj mi odnosi od tuge velik dil.

3368 velik] veći c.

Jošte ću ja vidit, a ti ćeš tugami
onoga zavidit ki nosi tešk kami
na goru vrh pleći sred sjeni pakļenih,
budući tvoj veći i teži vele grih".
Pak oči ļuvene k djetešcu upravi
i ruke rańene na grlo postavi,
lice mu na lice mlađahno sklańaše,
a grozne suzice niz obraz lijevaše.
„Drag sinko", reče pak, „kojega mńah mlados
da mi će bit štapak u moju, jaoh! staros,
višńa moć pokli bi, svakoja ki vlada,
da moju vidiš ti, ja tvoju smrt sada.
srčano prim' ove od ćaćka od tvoga
pokońe celove na čäs dne smrtnoga".

KOR.

Zločinac što će reć nemili vrh togaj
ali će — — — govor ga oštar taj?

GLASONOŠA.

Tač kraļa zlo rani što nebog izusti
kako stril trovani, ki strilac ispusti.
Za ńemu dijete otet k ńemu se ter tište,
on sina škļani opet sječenim pritište,
ugrabit kraļ snažan kojega ne bješe,
udorac ter strašan na oba poteže,
od mača nemila ki srca ńih prođe
ostaše dva tila a duh im van pođe.

KOR.

Desnica prokleta, koja toj izvrši,
i zemļa opeta, koja ga pridrži!

GLASONOŠA.

Ne umim ničesa onuđe vami rit,
od mrtvijeh telesa što ima paka bit,
do kćere Dalide er šļe sad prešno me,
da ovdi izide, hoće se stat š ńome.
Nije ga kad ćkniti. Svaka vas s Bogom stoj!

3387 k ńemu] c. ńomu a. 3392 pođe] ođe c.

KOR.

Višńi Bog budi ti u družbi u tvojoj!
Sestrice, pođimo zajedno plačne sad,
da mrtvu vidimo nevoļnu tu čeļad.

Ovdi kor žena odhodi.

ŠENA —.

KRAĻ sam.

Dvignuo sam svu moju sramotu jur s čela,
ter miran sad stoju, pamet mi je vesela.
Činio sam, da pozna Oronte zli danas,
koliko kreposna jes moja moć i vlas.
Kada van izljeze oštar moj čin dosti,
tko da se ne trese, jak riba vrh osti?
Jošte mi ostaje pokoru dat kćeri,
i ńe grijeh trijeba je da se uprav izmjeri.
Poteci jedan vas, ter meni sad dones'
Dalidi spravnu čas, podobna kojoj jes.
Ovo je od ovud, ja ću se uklonit,
s darovom dočim sud bude se jur donit.

ŠENA —.

MEŠTAR i DALIDA razgovarajući se.

MEŠTAR.

Dalida, odvrzi od sebe taj nemir,
uzdahe iz prsi ustavi kadgodir.

DALIDA.

Tada ću, jaoh meni! parjati sve trude,
kad mramor studeni prikrit me, vaj! bude,
a dočim na svijet saj duša je u tilu,
kušaću svaki vaj i tugu nemilu.

MEŠTAR.

Sred mora, ah! tiha bojat se nij' vjetar,
ni dažda zaliha, vedrina kad je s gar.
Eto gre sad k tebi otac tvoj s ļubavi,
čelo tve rastrebi, pak mu se pođ' javi.

3410 trijeba je] trjebuje *c.* 3413 Ovo] Evo *c.*
3414 s darovom] ? i da ovom *a.* — ovom *c.*

DALIDA.

Meni je usiloa pokriti vas moj jad.
Što zove tva svjetlos prida se mene sad?

Ovdi izišadši KRAĻ odgovara.

KRAĻ.

Za ļubav zvana si da budeš doć k meni,
od draga er drazi veomi su žuđeni.
Unutra svaki vas od sluga uljezi,
a skoro jedan čås spravļenu donesi.
Kad s voļom od nebes Oronte htje te uzet,
da tebi on muž jes, također meni zet,
ńemu dah na znanje koliko toj dilo
i vaše sastanje srcu mi jes milo.
Sad bih ja uzeo, da znaš ti isto toj,
kako je veseo tezijeme život moj.
Za taku dragu stvar za zlamen milosti
spravio t' sam srčan dar mojojzi radosti.
Donesi ti tuj čas, prikaž' je Dalidi,
a paka oni čås odovle otidi.

Ovdi jedan SLUGA donosi čås na tacunu pokrivenu i govori.

SLUGA.

Ovo ti dariva otac tvoj srčani,
čim ļubav odkriva, u srcu t' ku hrani.

DALIDA.

S dobre ću ja voļe ovi dar primiti,
ne da se tva boļe ļubav mi očiti,
da poznaš nego li, er sam ti poslušna,
svaka kći pokoli ocu je tim dužna,
i da ti ukažu da ne imam pod nebi
ja nijednu stvar dražu, pogodit neg tebi.

KRAĻ.

Kćerce ma, koprenu desnica tva snimi,
za ļubav skrovenu, ku t' nosim, drži mi.

DALIDA.

Eto se sva ruka, jaoh meni! zatrese,
a strah mi i muka u srce uljeze!

3425 *U rukopisima meštar govori ovaj stih.*

Nješto me odgoni, koprenu dvić ne da.

KRAĻ.

Slobodno prioni, dvigni ju ureda.

DALIDA.

Što je ovoj? jaoh meni, što viđu očima?

KRAĻ.

Tko oca ne scijeni ovaku platu ima.

DALIDA.

Dali, jaoh, smrt vidjeh Oronta dragoga?

KRAĻ.

Kakav je ńegov grijeh, osuda nije mnoga.

DALIDA.

Dali su zaklana dječica mâ milą?

KRAĻ.

Ńim je ova smrt dana za huda tva dila.

DALIDA.

Što, kraļu mogući, meni smrt ne htje dat?

KRAĻ.

Neka ti živući mreš na dąn tisuć krat.

DALIDA.

Čemu, jaoh! ne prosti dječici bez zledi?

KRAĻ.

Zašto nij' milosti gdi se čas uvrijedi.

DALIDA.

I mene, oče moj, umori za moj grih.

KRAĻ.

Sada sam otac tvoj, a — — prij' ne bih.

DALIDA

Jaoh moja dječice! Oronte, jaoh meni!

KRAĻ.

Pokoru, hudice, prim' za grijeh pakļeni.

DALIDA.

Glavice rańene, taj prijeka smrt vaša
sred srca u mene huđi trud uzmnaža.

KRAĻ.

Koliku tva mlados' boljezan sad ima,
dvaš veću, znaj, rados da srce mê prima.

DALIDA.

Jedan nož oberi u tvoju desnicu,
u srce ter smjeri tvoju ovu grješnicu.
Opláči môm krvi ognušen tvoj obraz,
ka uzrok bih prvi uvrijedit tvoju čas.

KRAĻ.

Trud ti taj bud' dosti, koji te skončavá,
tebi se oprosti sad život i glava.
Ovo je odluka pameti u mojoj,
na tebe da ruka ne stavim za ovoj.
Ter ako ć' ostavit u naprijed zled veće,
hoću te dobavit časnije ja sreće.
Ja ti ću dat muža boļega tisuć krat,
samo ti posluša' svjet, ki ti budu dat,
ter nemir vrzi tja, sa mnome hod' k dvoru,
vrh toga da ti ja u diļe govoru.
Od sluga tkogodi glave ove odnesi,
i vrzi gdigodi, neka ih glođu psi.

Ovdi kraļ odhodi za sobom povesti Dalidu, a ona izostaje i govori:

DALIDA.

O srce živine, ruke ove sad trijebi
da pravu učine osvetu na tebi.

Ovdi za kraļem prešno Dalida otide uzamši dva noža u ruke, a glave na palku ostavļa, i zbada oca, i on u to govori.

KRAĻ.

Ah psice! ah kučko! ubi me, pomoz'te!
tecite, jeli tko? dvorani, kamo ste?
Tko prešno da dođe otvorit srce joj,
prij' nego duh pođe da vidim djelo toj.

SLUGA 1.

Ka je treska?

3494 pođe] *e.* prođe *a.*

SLUGA 2.

Što ovo bi?

SLUGA 3.

Što se je zgodilo?

KOR.

Nožem kći kraļa ubi ovdi sad nemilo,
zbada ga jednime, druzim sta klat grlo.

SLUGA 3.

Jaoh! nijeste na vrime, tijelo je umrlo.

SLUGA 1.

Jeli toj za Boga?

SLUGA 2.

Naravi to je van.

KOR.

Stupite, ovo ga gdi leži on zaklan.

SLUGA.

Jaoh! što nam ne reče prij' neg mu je smrt dana?
Kolika krv teče ńegovijeh iz rana!

KOR.

Nemilos narav, mnim, čovječja ne zdrži
od kćere, ku vidim na oca da vrši.
Nastoji odkinut glavu mu od tijela,
strese se moja put cijeć čina nemila.

Ovdi izlazi GLASONOŠA i govori.

GLASONOŠA.

O sluge kraļeve, plačite u suze,
er dobro vaše sve nesreća sad uze.

SLUGE.

Ne vidiš niz obraz gdi svaki plač lijeva?
uvrijedi toli nas ova smrt kraļeva.

GLASONOŠA.

Tužba je još druga, dvorani, i boles.

SLUGA.

Vrh tuge ka tuga prispjela ovdi jes?

3500 ovo] evo c.

GLASONOŠA.

Prešno glas dopade kralici iznenad,
kako kraļ ńe pade od svoje kćere sad.
Podnesti ne more boljezan zlu toli,
vrže se niz dvore i pade s gar doli.

SLUGA.

O smrti, jur veće i meni zatvor' vid,
da ove nesreće ne gledam u naprid!

KOR.

1.

Kažu se nam vrla nebesa na svak čas,
a huda čes strla kraļev je jur stan vas.

2.

Što veće ostaje huđe nam vidjeti?
Sama kći ostaje još živa na svijeti.

3.

Pođ'mo sve zajedno vidjet taj čudesa,
i da se naredno shrane ńe telesa.
Pomoć se ne more zlu ovej nesreće,
pones'mo na dvore mi kraļa jur veće.

Ovdi kor i sluge odhode, a DALIDA s krvavijem nožem u ruci izlazi i govori:

Prokleče bez vjere, prim' pravu zamjenu
od tvoje od kćere za tvu zled pakļenu.
Krvniče, ne samo da t' ranih ja tilo
nu tvoj duh još tamo patiće nemilo.

Nu što tužna, vajmeh! stoju?
kojim djelom da se hvalim,
ter Oronta, vaj, ne žalim
i dječicu dragu moju?
Čemu, vajmeh! bi osveta,
i od krvi sej prolitje,
kad u prvo nije moć bitje
vratit drage mê opeta?
Ah! nesrećo ma nemila,
ostaje li t' još zlo koje,
da u srce staviš moje,
koje nijesi postavila?
Najprije braca meni uze,
od muža me pak izbavi,
od kojega cijeć ļubavi
biće moje vječne suze;
š ńim zagubi meni oba,
jaoh! djetešca jošte mlada,
ter za ńe se sad raspada
tužnoj majci sva utroba.
Ni tuj svrha nij' od plača
er ni kraļa smrt ne sriješi,
eto tamo mrtav leži
s kim se ukide sva palača.

3552 sriješi] ? u c prazno.

Ni tuj žalos ne umrije
čim sam čula da kraljica
moja mati, jaoh! starica
s dvora skoči sad niz mire,
— — ića ja živjeti
— i drazi svi su ubjeni
— — — — — — — —
— — — — — — — —
Nu prij' trudne neg dni skratim
i neg smrti ńih pridružu,
neka tužbe k dragu mužu,
k miloj djeci mê obratim.
O glavice obrańena,
ka u krilu mom počiva,
koju mlados ma uživa
sred pokoja, vaj! ļuvena,
kako može bit ikada,
da ja gledam sad smrt tvoju,
u životu i da stoju,
ter ne pukne srce od jada?
Tvojih usti govor kamo,
koji bješe slađi meda,
jednu riječ van a sad ne da,
da t' glas čuju plačna samo?
Kamo oči tve ļuvene,
ke mogahu mraz razgorit,
zač se neće mrtve otvorit
za obasjat jadnu mene?
Ah! pogledaj tužnu ļubi,
tužnu vrh svih tužnijeh žena,
punu truda, jaoh! pakļena
pokli dobro sve izgubi,
ucviļena gdi priziva
drvo i kami oko sebe,
pored sa mnom da za tebe
bez pristanka suze liva!
O pridrazi sinci moji,
— — čice izabrana
— — — — — — — —
— — — — — — — —
Koja na svijet pravda dava,
ki sud hoće, ki zakoni
da tko kriv je žive oni,
a vi mrete oba prava?
Vi ste tuj smrt prigorjeli,
a duše vam uživaju
s blaženimi gori u raju,
a majka vam umrijet želi.
Čim vas gledam izrańene,
vaj! kako se mâ utroba,
koja hrani trudno oba,
ne raspade sad u mene?
Neću živjet tužna ni ja,
er vašega cijeć poraza
sto krat ja mrem priko časa,
i smrt jadnu život prija.
Jeli boles moja taka,
jeli slika mojoj tuzi,
da svjedoče vaši dusi
ki otajna vide svaka.
Mnim, prišli ste sad s ļubavi
sadružit me svi jedino,
a ne žudim ni ja ino
neg da duša svijet ostavi.
Nu što, vaj! čeknim, ter već ne dam
sebi u srce smrtnu ranu,
da se s družbom vašom stanu
i gori se s vami ugledam?
Ne straši se, ma desnice,
hrlo prsi mê otvori,
nagledam se neka gori
draga muža i dječice.

Ovdi se Dalida ubije nožem i svršuje trağedija.

3555 Ni tuj] *c. prazno u a.*
3556 čim sam] *c.* — — am *a.*
3557 moja mati] mati moja *c.* — — mati *a.*
3558 s dvora (?) skoči] skoči od dvora *c.* — — skoči *a.*
3616 jedino] u jedno *c.*

GDJE JE ŠTO.

POPRAVCI.

Str.	4,	vr.	15	*osgo*	milostju	*popravi*	Milostju
„	4	„	18	*osdo*	Ašela	„	Asela
„	4	„	18	„	bašel	„	basel
„	10	„	6	*osgo*	nausnak,	„	nausnak.
„	10	„	18	*osdo*	pošili	„	posili
„	12	„	18	*osgo*	ńehova	„	ńegova (gnehoua)
„	14	„	13	„	mekan	„	mečan (? mecan)
„	16	„	11	*osdo*	oskrvńen	„	oskvrńen
„	16	„	4	„	mirisna	„	mirisa (mirisna)
„	18	„	1	„	ljuboça	„	Gluboça
„	20	„	4	*osgo*	sežuó	„	žežuó
„	21	„	10	„	ne[3]	„	ni
„	89	„	12	*osdo*	raskošno	„	raskošo
„	44	„	17	„	s[3]	„	i
„	44	„	12	„	oskrńene	„	oskvrńene
„	49	„	4	*osgo*	neoskrńeno	„	neoskvrńeno
„	54	„	2	„	biran	„	bi ran (?)
„	78	„	17	„	rasmišlah	„	rasmišjah
„	80	„	14	*osdo*	naricanje	„	narikanje
„	90	„	4	*osgo*	pritrupi	„	pritupi (? pritrupi)
„	90	„	1	*osdo*	VRJA	„	VRAJ
„	105	„	17	*osgo*	Musuvijer	„	Musuvijer.

